

עדיקים במיתתו קרואים חיים

חשון

מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכ"ה (כ"ה טב) יומם ולילה (ימינו ח)

א חשוון תרע"ט

רבי עקיבא מאיר ב"ר ישכר דוב הכהן זי"ע מלוקאווע

רבינו הרה"ק רבי עקיבא מאיר הכהן טורנהיים בעל דברי העם על תהלים מלוקאווע נולד בלוקווא פולין בשנת תר"ג לאביו רבינו הגה"ק רבי ישכר דוב ראש שושלת וואלבראז בעל עבודת יששכר, אמרי נועם, סדר הזמנים, אוהל ישכר זי"ע בן הרה"ק ר' משה הכהן זי"ע שהיה סוחר תבואות וירא שמים מרבים, ולאמו בת הרה"ק ר' אברהם צבי מוולברוז זי"ע

ישראל הכריעו הצרות את גופו ונפל למשכב, ונסתלק לגנוזי מרומים ציומא דהילולא של אביו הק' - בדכ"ח מר-חשוון תרע"ט, וימי חייו כשני ימי חיי אביו שבעים ושש, ומנו"כ בלוקאווע.

באוהבת הורה שאת הרווחים אשר יפיקו ממכירת ספריו יחלקו לשניים; חלק אחד יחלקו לעניי העיר, ולא יתנו להם מעות רק דבר מאכל, והחלק השני - אם יחזור העולם על מתנותיו ויהיה שלום בעולם ישלחו את הכספים לאר"י, ובאם לאו יחלקו גם זאת לעניי העיר כנ"ל.

בענותנותו הורה שלאחר פטירתו "יניחו אבנים על לבו" ושלא יקברו שום אדם סביב ד' אמות שלו, "ולא יועיל שום היתר משום צי"ד". וכדי שלא יקשה הדבר, יעץ להניחו בקרן זוית בבית החיים.

את ספרו 'דברי העם' על תהלים חיבר "מפני שרוב עסק תהלים הוא אצל פשוטי העם, ובאמת מה מאד חשובה היא למעלה וכמה שמחה וחדוה ונחת רוח גורמין למעלה כשהם עסוקים בתהילים". את פירושו הוא בדרך כלל פותח בהודיה לה' - "ברוך הוא יתברך שמו שהאיר עיני בהאי פסוקא", או - "ואצרכך את ה' המבורך שחנני מעט בינה להבין מזה עומק העבודה". אחד הדברים המיוחדים את ספרו הוא ענין החלומות בו הוא מגלה דברים רבים ופירושים נפלאים שנתגלו לו בחלום בבחינת "בחלום אדבר בו"

נשאר אחריו בנוו הק הרה"ק ר' יאיר אלימלך זי"ע, הרה"ק ר' מנחם בדיעה מלובלין זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה איש אלקים המפורסם בצדקתו וקדשתו חסידא ופרישא. אביו העיד עליו כי הוא עתיד להאיר לישראל בצור תורתו. כבר בימי נעוריו הכנים אביו הק' בסוד תורת הרז וקבע אתו שיעורים כסדרם בכל יום, מלבד התמדתו העלומה בתורה כפי שנהג לשנן לעצמו ח"י פרקים משניות וח"י דפים גמרא מדי יום ביומו.

קדשתו ופרישותו היו שלא מעלמא הדיון, ורגיל היה לטבול במקוה שלש פעמים ביום לפני כל תפילה, ואף בימות החורף לא חדל ממנהגו זה ותבר גזיזא דברדלא. גם בימי חוליו לא הפסיק ממנהגו, וכשהרופא ילא, רץ לטבול, ובזכות זה נרפא עד שהרופא המליץ שאין לרדך יותר בתרופות. תפילתו היתה בהתלהבות עלומה וקולו נשמע למרחקים.

לאחר פטירת אביו א' מרחשוון בשנת תרל"ח נסע להסתופף בצילו של הרה"ק ר' יעקב צבי מפאריסוב זי"ע, ונפשו היתה קשורה בנפשו, ובו מלא את רבו המובהק. על-אף הפלגת החסידים והפלגות רבו מפאריסוב לא הסכים להנהיג את העדה, רק לאחר פטירת רבו זה נעתר להפלגות החסידים והחל לנהוג בצדמו"רות, וקבע את חזרו בעיר מיכוב.

נהג שלא לקבל מהחסידים כי אם פדיון בסכום קטן של ח"י מטבעות קטנים, ובשום אופן לא הסכים לקבל יותר. לאחר שפרצה שריפה בדירתו וכל ביתו היה למאכלת אש, עבר ללוקאווע, שעל שמה נתפרסם.

גם בעת שנהג בצדמו"רות המשיך לנסוע אל לדיקי הדור ובפרט אל הרה"ק רבי ישכר דב מצעלזא זי"ע. וסיפר כאשר נסע בפעם הראשונה לבעלזא, מרוב ענותנותו לא חפץ להגיד לאיש מי הוא, ובכל זאת הרבה הרה"ק מצעלזא זי"ע לקרבו בפנים שוחקות כ"כ ותקף התחילו לדבר ביניהם באיזה ענין עד שהיה הדבר למרבה הפלא בעיני המסובים.

באחת מנסיעותיו בימי מלחמת העולם הראשונה, כאשר נרות רבות תכפו את בית

אוהל רבינו

א חשון תרל"ח

הרה"ק רבי ישכר דוב הכהן ב"ר משה זי"ע

רבינו הגה"ק רבי ישכר דוב הכהן טורנהיים מוואלבארז בעל עבודת יששכר, אמרי נועם, סדר הזמנים, אוהל ישכר זי"ע נולד בשנת תקס"ג בפיעטרקוב לאביו הרה"ק ר' משה הכהן זי"ע שהיה סוחר תבואות וירא שמים מרבים

נהג להתפלל בעצמו לפני התיבה את כל התפילות גם תפילות בימי החול.

כשהגיע לפרקו נשא לבתו של הרה"ק ר' אברהם לבי מוולברוז זי"ע. סירב ליהנות מכספי החסידים ואת פרנסתו מלא מחנות שניהלה על ידי אשתו הרבנית האלקות ע"ה.

חיבר ספרים יקרים ה"ה עבודת יששכר על התורה, אמרי בינה, סדר הזמנים, אמרי נועם, אהל ישכר.

נסתלק לגנזי מרומים א' מרחשון ב' דראש חודש בשנת תרל"ח ועל פי לוואתו נקבר בפיעטרקוב ליד קברי הוריו.

נשאר אחריו בניו הקדושים ה"ה הרה"ק ר' יעקב משה מוולברוז זי"ע הרה"ק ר' עקיבא מאיר מלוקווע בעל דברי העם על התלים זי"ע הרה"ק ר' מיכאל אהרן זי"ע הרה"ק ר' שלמה יחזקאל מארץ ישראל זי"ע והרה"ק ר' יוסף שלום זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו התייתם בזילדותו מאביו, ואמו האלקותית גידלה אותו במסירות נפשה לתורה ולעבודה, והעיד על אמו: אמהות רוחות ילדיהן בחלב, ואמי רחלה אותי בזמנות. היה איש אלקים קדוש גאון וחסיד, כל ימיו יצב על התורה והעבודה, סיגף את גופו בפרישות יתירה ובלומות משבת לשבת, וגם בשבת היה מאכלו מעט מן המעט. שלח סכומים עצומים לעניי ארץ ישראל, ונהג לקדש על כוס מארץ ישראל.

וסיפר בספר אהל ישכר: הגהותיו בקידוש היו מופלאות לעין כל, מזגו לו יין בשני גביעים, האחד גביע כסף שעליו קידש מיום הששי עד ברא אלקים לעשות. ולפני ברכת היין לקח בידו את הגביע השני שהיה עשוי מאבן ושהובאה במיוחד מארץ ישראל וצילפוי הכסף שלו היו כעין חלונות כדי שזכרה האבן עצמה, עליו גמר את הקידוש ושה ממנו ולחחר מכן עירב את שניהם יחד וחילק למסובים. הטם שעליו ניצב הגביע היה בעל שלשה רגלים כנגד שלשת האצות וכל הטם היחה מחילה שהיו בה שתיים עשרה חלונות זעירים כנגד י"ב השבטים ושם כוסיות קטנות כנגד ששת ימי המעשה בתוהו היה ניצב גביע הכסף שהיה מכוון כנגד יום השבת.

ונודע כבעל מופת אשר רבים פנו אליו בדבר ישועה ורחמים, ואת חסידיו קיבל רק לאחר שערך תיקון חלות. נסע והסתופף בכל כדקיי דורו מהם הרה"ק ר' חיים מוואלברוז בעל זכרון חיים זי"ע מגדולי תלמידי החוזה מלובלין זי"ע, הרה"ק ר' ישכר דבר מראדישיץ זי"ע הרה"ק ר' אלעזר מקאזשניץ זי"ע ולרבו המובהק הרה"ק ר' חיים מאיר יחיאל הסך ממאגלינא זי"ע.

רבו הרה"ק ממאגלינא העריכו מאוד ולא פעם שלח לרבינו את חסידיו לקבל את ברכתו. (עבודת יששכר)

היה רגיל מאוד באמירת התלים והיה העולם אומרים עליו שהיה לו מגיד על התלים, הרה"ק ר' חיים מלאנז בעל דברי חיים זי"ע קרא אותו: דער רבי פון התלים, וכמו כן קראו אותו: דער רבי פון לודו מזמור, כי היה רגיל לומר אחר כל סעודת שבת קודש לודו מזמור פסוק בפסוק כמו בראש השנה. (כל הכתוב לחיים)

פעם בהיותו רבינו ממאגלינא, התבטא רבו ממאגלינא כלפי תלמידיו שרבי צעריש'ל שלי בתהלים שלו מרעיש עולמות, ודעו לכם כי מלאכים ושרפי מעלה מתכנסין ובאין לשמוע מזמורי, שממשיך לב שומעיו לזכיהם שבשמים. (עבודת יששכר הקדמה)

פעם בראש חודש שבט קודם התפלה אמר רבינו: הרי איום הוא ראש השנה לדברי בית שמאי, ופאחד צבצבו, ראש השנה לאילן, פדברי בית שמאי - מבצת ראש השנה פרק א' משנה א' ואם כן איפה השופר, שהרי לעתיד לבא תהיה ההלכה כבית שמאי, אך כשיחזונו האדם בנפשו איך הוא הנהגתו מעת אשר שמע קול השופר בראש השנה, ויתחרט על עוונותיו, הרי הוא שומע גם היום קול שופר, כי מטרת השופר הייתה תקוה וקבלת עול מלכות שמים, ונמצא שלמעשה הוא עושה זאת על עוונותיו, הרי זה כאילו שומע שופר. (עבודת יששכר)

ותורתו של רבינו זי"ע
זוה שאמרו ז"ל: הרבה עשו כרבי שמעון בן יוחי ולא עלתה בידם, כלומר מה שעלה ביד רבי שמעון בן יוחי, דהיינו הזוהר, זה דייקא לא עלתה בידם, אבל שר על עבודתם ודאי יש להם. (עבודת יששכר)

אמר רבינו בשם הרה"ק ר' יצחק מווארקא זי"ע: כשיבוא משיחנו גואל צדק במהרה בימינו, אזי ילכו בני ישראל לקראתו עם צנצנת יין שרף (י"ש) בידם להראות לו במה התחזקו בגלות המר והחושך. (עבודת יששכר)

צער ויסורים על התורה ועל העבודה, וכי כל זה היה להבל ולריק חלילה?

ואמנם הכוונה על דרך דאיתא במדרש אצל משה רבינו כשהיה מסרב לילך לגאול את ישראל ממצרים, אמר לו הקב"ה אם אין אתה מוציאם ממצרים, שוב אין אחר גואלם ראוי לשליחות ה', כי רק נשמתו דייקא מוכנת לגאול את ישראל ולא נשמה אחרת, וכן הענין אצל רבי שמעון בן יוחי כי נשמתו דייקא היתה מיוחדת ומוכנת לזה שיתגלה הזוהר הקדוש על ידו ולא שום נשמה אחרת, ובפרט כשנתגלה הזוהר על ידי רבי שמעון בן יוחי, פשיטא שאין עוד לאחר שום שייכות לזה.

איתא בגמרא (מסכת שבת קנ"ב) עד ארבעין שנין מיכלא מעלי, מארבעין ואילך משתי מעלי. כלומר עד ארבעים שנה סדר העבודה הוא, שצריך אדם מישראל לאכול את עצמו שלא עבד כדבעי בשנים עברו. מארבעין שנין ולמעלה: משתי מעלי, צריך לשנות לעצמו אידישקייט, ללמוד ולהתפלל הרבה אסאך לערנען אסאך דאווענען.

איתא בגמרא (מסכת ברכות ל"ה) הרבה עשו כרבי שמעון בן יוחי ולא עלתה בידן: לכאורה הוא תמוה היתכן כל הסיגופים והיגיעות שעשו הללו כרבי שמעון בן יוחי והיו מיגיעים את עצמם וסבלו

ב חשוון תרל"ז

הרה"ק רבי יה'וסף בן רבי מרדכי דוד אונגאר זיע"א מדאמבראווא

רבינו הרה"ק רבי יה'וסף אונגאר מדאמבראווא זיע"א נולד בשנת תק"ס לערך, לאביו הרה"ק רבי מרדכי דוד מדאמבראווא זיע"א בן הרה"ק רבי צבי הירש זיע"א, שהיה מתפרנס במסחר מכירת יין, והעיד עליו הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א: דבשעה שר' צבי מודד יין בשביל הקונים, הרי הוא מייחד יחודים עילאים כמו שייחדו הראשונים בשעת התפלה. ולאמו הרבנית הצדקנית מרת חיי שרה ע"ה

רבינו לחס נגד המתחדשים, ומגלגל בפומיה לומר, על הפסוק: וְכָל אֲשֶׁר יִפְתָּן לִי עֲשֶׂה אֲעֲשֶׂנּוּ לָךְ (פרשת וילך כ"ח כ"ב) באמרו שללא צונו מי שהשי"ת עוזר לו ונהיה עשיר, הוא מתרחק מן היהדות ובני הולכים ללמוד בבית ספר חדש, אם יעקב אבינו ע"ה אמר וְכָל אֲשֶׁר יִפְתָּן לִי עֲשֶׂה אֲעֲשֶׂנּוּ לָךְ' דהנה עשר הוא יו"ד ואעשרנו הוא גם כן יו"ד, ואמר וואס מער דו וועסט מיר געבן אלץ מער יוד וועל איך זיין אז דיר, שכל מה שתתן לי יותר, עשר אעשרנו לך, אחזיק יותר ביהדות.

בזמנו של רבינו התפרסם הרה"ק רבי שלמה זלמן מויעליפאלי זיע"א לאיש מופת וממרחקים באו אליו להיושע בישועות ורפואות, אמנם היו מלדיקי דורו שלא ראו בעין יפה עבודתו בקודש בישועות והתנגדו לו, כאשר ביניהם נמנה גם הרה"ק רבי אשר ישע"י מראפשיץ זיע"א, פעם אחת הגיע רבינו לבקר את מחותנו (באשר הרה"ק רבי מאיר מגלאגוב בן הרה"ק רבי מנחם מענדיל זיע"א בן הרה"ק רבי אשר זיע"א הי' חתנו של רבינו), ושאלו הרה"ק מהרא"י מראפשיץ אם גם רבינו מתנגד להרה"ק מוויאליפאלי זיע"א, השיב לו רבינו הלא תלמיד חכם הוא, ותלמיד חכם הוא בחינת שבת, וחילול שבת מזה בגדולים, על כן אני מניח מזה ז' בגדולים ממני.

רבינו החזיר נשמתו הטוהרה ליוצרו ביום ד' מר-חשוון תרל"ז, בעיר לאמבראווא, ושם מנוחתו כבוד.

זרעו אחריו: בנו, הרה"ק רבי ישראל אלימלך מזאבנא זיע"א, וחתנו, הרה"ק רבי מאיר רובין מגלאגוב זיע"א (בעל בתו הרבנית הצדיקה מרת מירל גאלה ע"ה), והרה"ק רבי יהודה הכהן הארטשטיין-ראפאפארט זיע"א.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בילדותו כבר התנכר הנער כי לגדולות נוצר, והיה מאוד חשוב בעיני הרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין זיע"א.

רבינו ינק תורה מאביו הגדול שמילא כריסו בשי"ס ופוסקים ובכל מכמני התורה, כמו כן הסתופף בכל רבו הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א שחיבבו עד למאוד כבר מינקותו, ובכל רבו הרה"ק רבי אשר ישע"י מראפשיץ זיע"א, הרה"ק רבי ישכר בער מראדושיץ זיע"א, והרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל השקר ממאגלאניאע זיע"א ועוד מלדיקי דורו.

בהיותו כבן שבע, בא רבינו בבית האירוסין עב"ג הרבנית הצדקנית מרת גיטל בת הרה"ק רבי משה אליקים בריעה מקאזניץ בעל באר משה ועוד (בן הרה"ק רבי ישראל המגיד מקאזניץ בעל עבודת ישראל זיע"א ובן הרה"ק רבי שבתאי כורץ ספרים מאפטא ז"ל בר' זאב וואלף ז"ל), וחתן הרה"ק רבי אלעזר מליזענסק זיע"א (חתן הגה"צ רבי שמואל מלמד דרדקי משינאווא זיע"א) בן הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך זיע"א.

שמחת נישואי רבינו התקיימה ביום ט"ס גדליה, אחר הנישואין ישב רבינו בבית חותנו ולמד הרבה תורה ממנו בנגלה ונסתר.

בחוה הסוכות הובא לרבינו לשתות כוס קפה לתוך חדרו, ולא הביאו לו לוקער, ובהיותו רק

שבעיים אחר החתונה התבייש לבקש סוכר, מחמת רוב בהלה שכח רבינו שנמלא חוץ לסוכה והתחיל לשותות את הקפה כך בלא סוכר, חמותו הצדיקה שראתה אותו שותה חוץ לסוכה לעקה עליו נו סוכה, והוא מרוב בהלה חשב שאומרת שזה בלי סוכר, על כן ענה לה ניט קשה ס'גוט אזוי אויך, והיא סברה שאומר לה ששתיית ארעי מותר חוץ לסוכה והניחה אותו לנפשו. אחר כן נזכר רבינו שהיה חוץ לסוכה, ואמר שהיות ובא לו מכשול על ידי הסוכר, על כן קיבל על עצמו שמאז והלאה לא ישחה קפה עוד עם לוקער, וכן נהג כל ימי חייו כחשונה המשקל.

כמה שנים אחר הסתלקות חו"ז הרה"ק המגיד מקאזניץ זיע"א נתקבל רבינו לשמש ברבנות גם על מקומו, ושימש ברבנות בקאזניץ למעלה מעשרים שנה.

בשנת תר"ץ עם פטירת אביו הק' ביום ז' שבט, ירש רבינו את הרבנות בעיר ומילא את מקומו ברבנות לאמבראווא, עד מהרה התפרסם רבינו ששמו כבר פקע בכל העולם כמקובל גדול בחכמת הנסתר, לפועל ישועות, ורבים ואלפים שיחרו לביתו, אלפים הסתופפו בלל רבינו ונושעו אללו בישועות ורפואות לרוב, במשך ל"ז שנים האיר אורו של רבינו בעיר לאמבראווא, אותו ניהל ביד רמה.

בית המדרש בדאמבראווא

שטח בית החיים בדאמבראווא

ב חשון תרע"ז

הרה"ק מסטריזוב רבי משה יהודה לייב ב"ר שלמה זי"ע

רבינו הרה"ק רבי משה יהודה לייב שפירא מסטריזוב זי"ע נולד תרי"ג בסטריזוב לאביו הרה"ק ר' שלמה בעל שם שלמה ראש שושלת מונקאטש זי"ע בן הרה"ק ר' אלעזר מלאנצוט בעל יודעי בינה זי"ע בן הרה"ק רבי צבי אלימלך שפירא ראש שושלת דינוב בעל בני יששכר זי"ע בן הגה"ק ר' פסח זי"ע ולאמו הרבנית הצדקות מרת חיה פרימא ע"ה בת הרה"ק ר' יקותיאל שמעלקע מסאסוב זי"ע בן הרה"ק ר' משה יהודה לייב מסאסוב זי"ע

אז ראו נפלאות לאות ולפלא כי אחרי שכבר עברו קרוב לחמשה מעל"ע רוזופים מאת ילידת נשמתו הטאורה והיה העת קאת חס ולכלול ובכל זאת לא הרגישו ולא שלט בגופו שום סרחון כל דהו ח"ו וראו כי גופו קדוש וטהור.

הניח אחריו בן יחידו וממלא מקומו הרה"ק ר' נחמיה שפירא אב"ד סאסוב וסטריזוב הי"ד זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

היה אחד מלדיקו דורו, גדול בתורה וציראה טאורה חריף ובקי בזינא קדישא חסידא ופרישא, לא היזו רגליו בשעת לימודו עד שנהיה סימן בקרקע. (מהרה"ק מלאנזו קלויזענבורג זי"ע)

חיבר חיבור שלום על ספר מנחת חינוך ונאבד במלחמת עולם הראשונה, רבים הלכו לאורו הבאיר, היה דובק מאוד במדת האמת של תורה, וכת החנפים ודובר שקרים לא יכון לנגד עיניו, בשלום ובמישור הלך, ורבים השיב מעון, בשפתי חן כבוד חכמתו האירה פניו בזיו תוארו נאה קודש, ומה נעים היה לשמוע אל הרנה ואל התפלה שהרים קולו הק' בהדר בשפה ברורה ובנעימה, הי' עניו ושפל רוח ולא היה נחשב בעיניו כלל, כריע כאח עם כל אחד ואחד בגודל אהבת ישראל התקועה בלבו בהפלה יתירה עד אין לשער, השתתף מאוד בלערן של ישראל ובצרתם לו כר ושפך כמים לבו בעדם ונגע לעומק לבבו ממך כאשר שפכו לפניו שיהו ולערו זה בכה זה בכה, בעל עבודה גדולה, סיגף עצמו כל ימי חייו, ולא שכב על מטה שנים רבות, כי אם על הארץ או על דף קשה וישם אבן תחת הכר מראשותיו, ורוב ימיו לא אכל כלל בשר רק דגים.

כשהגעו לפרקו נשא להרבנית הצדקות מרת חנה ע"ה בת הרה"ק ר' ברוך האלבערשטאם מגרליץ זי"ע בן הרה"ק בעל דברי חיים מלאנזו זי"ע. בערך בשנת תת"ר נשתדך ובשנת תרל"ב קיים פרק האיש מקדש וישב קעסט בבית זקנו הדברי חיים זי"ע ושלב אלכו הרבה. והדברי חיים אהב את רבינו מאוד והיה סמוך על שלחנו עד יום פטירת זקנו זי"ע.

רבינו הי' תלמיד מאביו הק' זי"ע ותלמיד מהרה"ק ר' חיים מלאנזו בעל דברי חיים זי"ע. היה כל ימיו גולה ומטולטל כי אחר הסתלקות זקנו הרה"ק מלאנזו זי"ע בכ"ה ניסן תרל"ו שב לבית אביו הק' ואח"כ נתקבל לאב"ד בייטש ואח"כ בסאסוב במקום זקנו הרה"ק ר' משה לייב זי"ע ואחרי שריפת העיר סאסוב רח"ל, העתיק אהלו לעיר סטריזוב שעל שמה הוא נקרא עד היום.

וסיפר שאביו הבעל שם שלמה זי"ע היה בתחילה אב"ד בעיר סטריזוב אבל כיון שהיא סמוכה לעיר ריישא, נכנסו כמה פירצות מהעיר הגדולה לסטריזוב, והשם שלמה זעק על זה ובגין זה נסתכסך עם ראשי הקהילה ועזב את הרבנות, והיו כמה עיירות שהזמינו אותו לכהן ברבנות שם, אבל הוא היחנה זאת שהוא מוכן ללכת רק בתנאי שיקבלו עליהם את בנו הרה"ק בעל דרכי תשובה זי"ע כרב האעיר, כשנתקבל השם שלמה לאב"ד מונקאטש נתקבל ג"כ הדרכי תשובה לרב האעיר. ואמר אז הדרכי תשובה לאחיו רבינו זי"ע: שכיון שהוא בעל אוראה, אין לו ביכלות לקבל על עצמו גם את חלק הסיגופים של אביו, כי אם לא יישן ולא יאכל לא יוכל לפסוק הלכה כראוי, ומה שאביו השם שלמה היה יכול לעשות שניהם, הרי ראשונים כמלאכים. ורבינו קיבל על עצמו את חלק הסיגופים של אביו והלך הרבה בגלות. (בזילא דמימנותא)

בשנת תרע"ד גלה מארצו מפני חיל הרוסיה שכבשו אז העיר צעת המלחמת הראשונה, ונמלט רבינו עם בני ביתו להעיר הבירה וויען, ושם נסתלק לגנזי מרומים אור ליום א' ב' מרחשון בשנת תרע"ז וגופו הטאור הובילו מווייען למונקאטש ביום ו' מרחשון ושם מונ"כ ליד קבר אביו הק'.

ג' חשוון תרכ"א [א]

הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב ב"ר נפתלי צבי מראפשיץ זיע"א

רבינו הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זיע"א נולד בשנת תק"נ לערך בעיר דוקלא (כבן שלישי) לאביו הרה"ק ר' נפתלי צבי מראפשיץ זיע"א (בן הרה"ק רבי מנחם מענדיל מלינסק זיע"א) ולאמו הרבנית הצדיקת מרת רבקה בת הרה"ק רבי צבי הירש גאלדהאמער מדוקלא זיע"א

בילדותו ינק תורה מאביו הגדול, ומרבו הרה"ק ר' אריה לייב ליפשיץ מווישניצע בעל אריה דבי עילאי זיע"א כמו כן לקחו אביו הגדול עמו בנסיעותיו ללדיקי דורו, ובמיוחד כאשר נסע להרה"ק ר' יעקב יחאק הורוויץ בעל החוזה מלובלין זיע"א, הרה"ק מלובלין חיבב את רבינו ביותר וכיבדו כמה פעמים לעבור לפני התיבה באמרו שרבינו יודע טוב להתפלל.

בהגיע לפרקו נשא את זו' הרבנית הצדיקת מרת חיה ע"ה בת הגגיד רבי יחיאל אייכל ראזענפעלד מראווא ריסקא ז"ל והתיישב אצל חותנו בהיותו סמוך על שלחנו, כעבור כמה שנים כאשר ירד חותנו מנכסיו רח"ל חזר רבינו להתגורר ליד אביו הגדול בראפשיץ.

קבוצת החסידים שהתקופה פעם לחזות בנועם ה' ולהסתופף בזילא קדישא אצל רבנו כליל פסח, אולם ידעו שרבינו אינו מניח לאיש מהחסידים להיות מזוי אצלו בשעות נשגבות הללו, ולכן החליטו להגיע בערב פסח ממנן בסדרם כי אז לא יוכל לשלחם, אך רבינו שהיה איש תקיף וחריף לא כן היתה דעתו, ובזואס אליו בערב יו"ט כבר לא נשאר פנאי לשלחם לשוב לביתם, שילחם לכפר הסמוך וביקש מאנשי הכפר שיסדרו להחסידים מקום לאכילה ולינה, בהגיעם לשם נמנו החסידים ביניהם ואמרו מה, האם אנו כבהמות דמיון שמוכיחים אותנו בעל כרחינו, והחליטו לעשות מעשה לחזור בסמוך ונראה להגיד, עד שכבר לא יסאר פנאי ללאת מהעיר, ואכן כן עשו, כיון שכן קיבלם רבינו והכניסם לביתו לשהות שם למשך היו"ט והוכן להם מקום לאכילה, אך לאחר רבם, שם ערך הסדר, לא ניתן להם רשות להיכנס, אולם החסידים היו מספרים בערגה שכדאי היה כל זה עבור מה שזכו לחזות בפני הקדוש, אף שרק לקות ספורות, עת שנפתחה הדלת של רבם באמצע ה'סדר כשהוא רבו להגיש איזה מאכל וכדומה.

רבינו נסע להסתופף בצל הרה"ק רבי צבי הירש מווידיטשוב בעל העטרת צבי זיע"א, להרה"ק ר' צבי הירש הכהן מרימאנוב זיע"א, להרה"ק ר' ישראל מרוזין זיע"א, הרה"ק רבי אריה לייבוש ליפשיץ מווישניצע בעל אריה דבי עילאי זיע"א, כן הסתופף אצל הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א והרה"ק רבי ישכר בער מראדושיץ זיע"א, ולעוד מצדיקי דורו.

עם פטירת אביו הגדול סירב לקבל עול הרבנות והתקופה תחת מרות גיסו הרה"ק ר' אשר ישעי' מראפשיץ זיע"א, כמו כן המשיך להסתופף בצל הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מלאנו זיע"א ועוד.

רבינו אמר פעם בשעת אכילת המערה'ן בזיל ראש השנה 'יהי רצון שירבו אונאינו', ושאלו אותו מה זה ועל מה זה, והשיב למי יש אונאים לעשיר או לעני הרי לעושר יש לו הרבה אונאים, שכל אחד מקנא אותו וממילא באים לידי שנאה, והקטן רבינו דוגמה עשיר גדול בשם ר' משה הויזער ע"ה, שהיה רגיל לשלוח תמיד סחורה על היס לעיר דלנאי, והיו לו הרבה אונאים, ונראה שאמר כן רבינו, כי ראה לבדך את בני ישראל ולהשפיע עליהם שפע של גלות ועשירות.

ביושבו שם בראפשיץ, היה מחוסר פרנסה ממנן, כאשר באו מים עד נפש הגיע הצעה לפתחו באשר החזן דעיר לאנאטו נפטר וע"כ ראה רבינו לילך להציג עצמו להם ובא להיוועץ עם גיסו הגדול, אמר לו הרה"ק מהרא"י מראפשיץ זיע"א המתן עוד מעט כי לגדולה מזה ממתין לך, תיכף צימים ההם באו אנשי עיר דזיקוב להרה"ק מהרא"י מראפשיץ זיע"א שיתן להם אחד הראוי לשמש כאב"ד בעירם, או אז שלח את גיסו רבינו שיקבל עליו הרבנות, ורבינו לקח את הרבנות ביד רמה וביד תקיפה, אמנם כל עוד שגיסו הגדול חי בחיים נמנע רבינו מלהתנהג בצלמורו'ת, ורק עם פטירת גיסו התחיל להתנהג בצלמורו'ת באופן גדול ומפריסם.

אמנם לעצמו בחר רבינו בעשירות ברוחניות, כאשר מסופר שהיתה לרבינו איזה תיבה שבו היה מחזיק את מעותיו, פעם אחת ראה רבינו ששרתה הברכה במעותיו והתיבה נתמלאת במעות מעצמה, מיד עמד ואמר רבונ'ע אם ראונו לברכני, ברכני נא בדברים רוחניים שאוכל לבזין כראוי בתפלת שמונה עשרה, ושאלה לבנים הגונים. ותיכף עשה מעשה, כאשר לקח את כל כספו ומנה את המעות כדי שלא תשרה בהם הברכה (כאמרו ז"ל (מסכת תענית ח') אין הברכה שורה אל בדבר הסמוי מן העין) ובזה סילק מהם את הברכה ונפקסה ההשפעה, ובאמת זכה שתפלתו התקבלה, וזכה למדריגות גבוהות בתפלה, ולבנים לדיקים עושים נחת רוח ליוצרים.

במהרה נתפרסם שמו כבעל מופת ובעל רוק"ק חוץ מגדלותו בתורה שכבר היתה ידועה מקודם, ורבים מצדיקי דורו באו להסתופף בצל קדשו, ושאלו ממנו תורה ויחאה טעורה.

רבינו נהג בכל ראש השנה לעשות מי שצריך ללדיקי דורו, ובכל ע"ה הורה להגבאי שלו שיכין לו את הקוויטל עם שמות הצדיקים, כאשר בראש הרשימה היה בכל שנה ישראל בן חוה (ה"ה הרה"ק קדוש ישראל מרוזין זיע"א) בער"ה תרי"א שאל רבינו את הגבאי אם כבר הכין את הקוויטל, אמר הגבאי שכן, שאלו רבינו את מי רשמת בראש, נענה הגבאי ואמר שקמו בכל שנה רשם גם השנה את הרה"ק מרוזין בראש הקוויטל, אמר לו רבינו בהקפדה 'דו טיילסט מיר שוין ווידער איין' לך ורשום בראש הקוויטל 'חיים בן מרים' (הרה"ק מלאנו זיע"א), ורשום בצד שהר"ת של מ'כלכל חיים ב'חסד הוא אורו טו' כשמו של האלנזור רב (חיים ב'ן מרים), באותו שנה ביום ג' חשוון נסתלק הרה"ק מרוזין לחיי עולם, אז הבין הגבאי למפרע כוננת רבינו.

בעיר דזיקוב היה איש אחד שהליך מאוד לרבינו עד למאורו, פעם אחת הגיע הרה"ק מהרא"י מראפשיץ זיע"א לבקר את גיסו, ונכנס אצלו איש להתבדך מפיו, מיד בדיכנסו פתח הרה"ק את פיו ויתכן שהוא מעיז פניו נגד האב"ד שאני שלחתי אותו להיות כאן לאב"ד, וחתה מליר את לעדיו, בתוך הדברים שמע הרה"ק האמרי נועם זיע"א בן רבינו איך שדודו לוחם על כבוד אביו והלך לקרוא לאביו רבינו זיע"א, כאשר נכנס רבינו לשם כבר לא יכול להתאפק ונתן ליריבו ליטותא' דרבנן שמעתי הוא וזרעו אחריי והיו מחזיני על הפתחים.

כאשר השתדך רבינו עם הרה"ק מלאנו זיע"א (כאשר הרה"ק ר' מאיר נתן זיע"א נהיה חתנו של רבינו זיע"א), אמר הרה"ק מלאנו לרבינו זיע"א, עתה שאנו מחוברים מן הראוי לכפר מה שמעיק עלי, הנה נא זקנתי שערותי הלבינו ועדיין לא עשיתי תשובה, השיבו רבינו 'אדם שאזקין ושערותיו הלבינו, מן הראוי שישכח את עצמו, ויתן דעתו על אחרים'.

כעבור שנים היה האיש הזה עדיין עשיר גדול, והתולוצה אשתו שרבינו קיללו, ולא רק שלא נתקיימה תלנתו אלא שהם עשירים גדולים, כאשר באו לומר לרבינו מזה, הגיב רבינו הא, הא, אני רואה אותו כבר כעת מחזר על הפתחים, ולא ארכו הימים ותוך זמן מועט איבד כל עושרו והעני כל כך עד שהתחיל לחזור על הפתחים. פעם אחת איהלע לבית רבינו, ילא רבינו לקראתו עם מאכל ומשחה, ואמר לו, כאן אינני רואה עבורך ענה, סע לארץ ישראל וגם הוכל להיושע, אמנם האיש הזה בז לרבינו ולא שעה לענתו, ובינה שארית חייו ושנותיו בהקדש לעניים בדעמצינ', ושם נפטר.

בתו של רבינו הרבנית מרת ביילא ע"ה, אלמנת הרה"ק ר' מאיר נתן בן הרה"ק מלאנו, חלתה פעם מאוד ומצבה הלך והחמיר, כל התרופות שנתנו גדולי הרופאים לא הועילו, עד שהגיעו הרופאים לכלל יאוש, כשמוע אביה רבינו את דברי הרופאים, ליוה עליה שחפסיק כליל לקחת את כל התרופות, ומעתה ואילך תהיה ניונת רק מה'שיריים' שלו, היא עשתה כן, ובחסד ה' יתבדך הבריאה וחתה לוקה ושיבה טובה.

בבית מדרשו של רבינו היה יהודי אחד שהחמיר על עצמו שכל עוד שהוא מעוטף בטלית אינו שח סיחה בטילה כלל, והיו האנשים מציקים לו על חומרה יחירה זו, כי הגם שמוצא שאין לדבר עם תפילין, אך מנין לו חומרה יחירה זו שלא לדבר עם הטלית, והיו באים בדווקא לדבר עימו כאשר היה מוריד את תפילו, ונשאר עטוף רק בטליתו, אך הלה עמד על שלו על אף שהציקו לו, ולא שינה ממנהגו זה, כאשר נפטר הלה לעולמו, ילא רבינו ללוותו, ואמר שעתה יגלה מדוע הקפיד הלה שלא לדבר בעודו עם הטלית, מחמת שציוס חופתו עשה יהודי זה חשבון נפשו מה יהיה עם חלקו בעולם הבא, ועל כן קיבל על עצמו שממחרת החתונה כשיתחיל ללבוש טלית, יתפיד לא

ג' חשוון תרכ"א [ב]

הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב ב"ר נפתלי צבי מראפשיץ זיע"א

כי כמו שאדם מכין עצמו כן על דרך זה הוא מוכן לקבל.

הרה"ח ר' נפתלי מילער מחסידי רבינו זיע"א ישב על התורה והעבודה יומם ולילה, פעם נכנסה זו לרבינו, ובקשה צרכה לפרנסה. אמר לה רבינו שתקנה קמח והבצרה יכנס לקמח, אמנם תנאי התנה עמה שלא תספר זאת לאף אחד, וכך הוא שנכנס צרכה בקמח והשק שקנתה לא נגמרה מעולם. האשה שהיתה אשה משכלת עשתה את עצמה כאילו שהיא יוצאת לשוק עם כדים ריקים לקנות קמח בכדי שלא יודע לאף אחד מהמופת.

פעם אחד היה דין תורה קשה בצאנו והדיינים מהעיר לאנו פחדו לדון בזה, מפני שהבעל דין היה גבר חליט, על כן הביאו דיינים מחוץ ללאנו, וגם הביאו את ר' נפתלי הג"ל לשמש בתור דין ללאנו, והדין תורה נגמר קרוב לשבעות, והיות והיה קרוב לשבעות לא היה מן הנימוס שר' נפתלי יעזוב את העיר לאנו ולא ישהה אצל הרה"ק מלאנו זיע"א שלא יהיה כפגיעה בכבודו הרם, על כן נשאר בצאנו לשבעות, ור' נפתלי אמר שגזר שבעות הוא עוד לא טעם בחייו, לראש השנה שלאחריו הלך ר' נפתלי כדרכו לרבו רבינו דזיקוב, כשרבינו ראהו, שלא יאפה היה שבעות ענה לו ר' נפתלי כל הסיפור הג"ל ושמפני כבודו של הרה"ק מלאנו נשאר גם לשבעות, הגיב לו ע"ז רבינו זיע"א אויב אזוי, זאל דיר לאנוער רב אויסהאלטן, והי' נראה לו לר' נפתלי שזה משום שלדיקי דזיקוב הקפידו שלא ילכו לאדמו"רים אחרים. כשחזר לביתו לא סיפר כלום לזו, אמנם כעבור הימים טובים, שאלה אותו אשתו עם היה לו משאו עם הרבי אז סיפר לה כל הסיפור הג"ל, אז סיפרה לו אשתו כל המופת מהקמח, ושמש עכשיו ראתה נגמרה הקמח, ומבינה שיש דברים בגוי, אמר לה רבי נפתלי מה אעשה עתה, והרבי כבר נסתלק (שנסתלק באותו ג' חשוון), אמרה לו זו שילך להרה"ק מלאנו זיע"א, הלך רבינו להרה"ק מלאנו, וסיפר לו כל המעשה עם הקמח, ושרבו אמר לו שמעתה יפרנסו הרה"ק מלאנו, מיד נתן לו הרה"ק מלאנו את צרכתו, ושוב השפיע לו פרנסה ביוותו, או אז הבין החסיד שרבו שכבר עמד טרם הסתלקותו לאג לחסידו שהי' לו לדיק בהאי עצמא שיראג לו להלכה לפרנסתו, וע"כ שמח רבו בשמעו שכבר הלך ללאנו, ומעתה יוכל האנוער רב ללאוג עבורו.

בסוף ימיו של רבינו, הגיע הרה"ק ר' יוסף מניישטאדט 'דער גוטער איד', לבקר את רבינו, בראות רבינו אותו, ביקש רבינו שיחיר לו ללבוש בעיקטשע שחור בצב"ק, על אף שעד עתה נהג ללבוש בעיקטשע לבן, וטעמו עמו, שעד עתה צבוא הצב"ק צער בו אך קודש במדריגה גבוהה ג"כ עד שלא היה ביכולתו להביט בפני בני אדם, ואם היה לבוש בעיקטשע שחור היה מרגיש כאילו לובש שק, אמנם כעת נזקקו כבר ואין עבודה לאו, ותוך כדי דיבור עשה בידו תנועת ביטול על עצמו, כאומר שכבר אינו שווה מאומה, אמר לו הרה"ק שיתיישב בדבר לראות אם יחיר לו.

המשיך רבינו ואמר לו, שג"כ רואה שיתיר לו שיותר לא יעטרד לעבור לפני התיבה בימים הגוראים, אפי' שעד עתה התפלל כל שנה, ותוך כדי דבריו אמר לו אפי' שכאשר אני אומר 'אין קבדה' יש שמחה בעולמות העליונים, מ"מ חפץ אני שמע"כ יחיר לי להפסיק מלגשת לעמוד.

כאשר שמע זאת הרה"ק הגוטער איד, אמר לו לרבינו ביום אופן אינו מתיר את בקשותיכם, כי עתה רואה אני שאין זאת אלא מחמת שבצברון לבצכם חושבים אתם שאין לכם כבר מה לפעול בעולם הזה.

רבינו החזיר את גשמתו הטאורה ליוצרו ביום ג' חשוון תרכ"א ומנו"כ בעיר דזיקוב.

זרעו אחריו, בניו: הרה"ק רבי מאיר זיע"א בעל אמרי נועם מדזיקוב, הרה"ק רבי ישראל מבארטוב זיע"א, הרה"ק רבי משה מראזאורלדאו זיע"א, הרה"ק רבי ראובן מדעמצינער זיע"א,

חתניו: הרה"ק רבי מאיר נתן האלבערשטאם זיע"א (חתן בתו הרבינית בילא ע"ה) והרה"ק רבי חנינא מאילינוב זיע"א

מדברי תורתו: ספה"ק דמשק אליעזר.

זכותו הגדול יגן עליו ועל כל ישראל אמן

בשנת כת"ר רעשה כל העולם על ביאת המשיח, והתחילו אנשים למכור את ביתם ורכושם והכינו עצמם לביאת המשיח ולעלות לאיון צרינה, בראות שנה נכנס רבינו בתחילת השנה (ו"א) בשמחת תורה) ואחו בזקינו ואמר, הנני נשבע בנקיטת חפץ אשר בהאי שנה לא יבוא המשיח, דבריו התפרסמו בכל העולם, והתחילו הרוחות להירגע, כעבור השנה שאלו אחד מהמקורבים מהיכן ידע להישבע בדבריו שמשח לא יבוא, כאשר מתפללים לנו בכל יום על ביאת המשיח, ואומרים אני מאמין בכל יום שיבוא, אמר לו רבינו, שהיות וראה שכל היהודים מכינים עצמם לביאת המשיח, ופחד שאם משיח לא יבוא חלילה יבואו לכפור בכל האמונה בביאת המשיח, ע"כ החליט לישבע ואפי' שיהי' שבעת שקר, העיקר להליל את בני ישראל מפניה ומינות רח"ל.

פעם נחלה רבינו עד למאור והי' שקיב מרע, הגיע מחותנו הרה"ק בעל דברי חיים מלאנו זיע"א לבקר, ביקשו רבינו ללחל לו רפו"ש, שאלו הרה"ק מלאנו מה חסר למעכתרה"ה למעלה בשמים, אמר רבינו שעדיין לריד הוא לנהל עירו, אמר לו הרה"ק מלאנו שיש מספיק מנהיגים שימלאו מקומו בזה, אמר רבינו שעדיין לריד לתקן את בניו שעדיין היו צדיקים, אמר לו הרה"ק שזו יראת לזה, וכך מה שאמר רבינו הסביר לו הרה"ק מלאנו שזה לא עילה לעכב הפטירה, ושם הרי יהנה מזיו השכינה, עד שאמר לו רבינו האם המחוח יודע שכאשר אנחנו שרים 'אין קבדה' שרים עמנו כל הפמיליא של מעלה והם מכים כפיים, נהנה הרה"ק מלאנו ואמר, א"כ לודקים אתם ואריכים אתם להיושע בדפו"ש תיכף, והלך הרה"ק מלאנו לטובל עבור רבינו, ובזמן קצר הביא רבינו וחי עוד שנים רבות.

שוב פעם חלה פעם רבינו, מצבו הלך והחמיר, עד שאנשי החברה קדישא התכנסו כבר והדליקו נרות בסמוך לו, בהתכוננם לביאת נשמה, לפתע שמעו את רבינו נועק מתוך תרדמתו. אח"כ התעורר ופקח את עיניו, ליוה לכבות את הנרות, וסיפר לסובבים: עליתי השמימיה, ושם פגשתי בידי נעורי הרה"ק ר' נפתלי מליענאנסק זיע"א שכבר היה בעלמא דקאטו, רבי נפתלי שמח מאוד לקראתו, והפליז כי שאסכים להישאר עם, באמרו, בוודאי הנך זוכר כמה שוחחנו והשחוקקנו לעלות במדרגות הקדושה, ועתה הנה ההזדמנות לכך מסור את נשמתך כאן ויחד נתענג מזיו השכינה, ובאומרו זאת, תפס את ידי בחזקה ולא הרפה ממני, טענתי לפניו, המשיך רבינו, הרי הנני משמש כרוב צעירי, בני העיר ימלאו רב אחר במקומך השיבני. הרי אני רבי לחסידים, חזרתי וטענתי, ושוב ענה לי 'החסידים ימלאו רבי אחר' לבסוף אמרתי לו, ידידי ורעי הנך זוכר כמה דברנו על הכוחות הכבידים שהיבדים להשקייע בחינוך האללואים לתורה, ליראת שמים ולעבודת הבורא יתבדך, לכן כל עוד שאני חי, הנני מקווה להוסיף לחנך את ילדי ביתך שאתה, כדי שיתעלו מעלה מעלה בעבודת הבורא, על טענתי זו שוב לא היה לו מה להשיב, שהרי אינו יכול לטעון שימלאו אב אחר, כי לאבא אין תחליף, והוא נאלץ להרפות מידי, ואז התעוררתי, בסיימתי את דבריו הפשיט רבינו את שרולו מעל ידו, והוכחיס ראו סימנים מובהקים של תפיסת יד.

חסיד אחד נסע לרבינו, וראה להכנס לרבינו, אך עדיין לא היה הזמן אשר מקבל אנשים, לכן הלך מקודם להכנסיייתו לחטוף תנומה ולנוח מטורח הדרך, כאשר קם משינתו הגיע לבית רבינו ונכנס חייף לקבל שלום וצרכה, בדרך יציאתו עלה במחשבתו מהשגת פיגול שרבינו אינו כאביו הק', רבינו תפס מחשבתו וקרא לו לחזור, וכך אמר לו אגיד כך הטעם מפני אין אתה מוצא רבי של עכשיו כמו הרבי של פעם, אין זה בצביל שחסר מן הרבי אלא הטעם מפני שחסר מן החסיד, והמשיך לומר לו, הגה אספרה נא האיד היה נראה אצל אבי הק', היה חסיד אחד מבני עליה כאשר הגיע לראפשיץ עשה הכנות מרובה כדי שירגיש בעצמו קצת מוכן וראוי להכנס לקבל פני אבי הק', לפני שנכנס וקבל שלום מאבי הלך לבית המדרש להתפלל תפלת מנחה עם רבו, הרי הוא עומד באמצע הכנותיו לקבל פני הרבי, וכמוכן שתפלתו היתה צרוב עוז והתלהבות מרובה ומתוך יראה, עד כדי כך התלהב בתפלתו, שאפילו אחרי שסיים הרבי את תפלתו לא הספיק החסיד לסיים ולהשלים, הרבי שסיים תפלתו לפני החסיד, הביט והסתכל בפני החסיד המתפלל בהתלהבות מרובה, תיכף חשב הרבי צרוב ענותותו, שהוא בעצמו אינו עומד על מדריגת החסיד, והיה מן היושר שהרבי יסע למקום החסיד, ולא להיפך, וממילא בתפלה הבאה מוסיף הרבי בתפלתו פי כמה התלהבות ועבודה יתירה, עד שהחסיד שהתבונן בכל זה, נשבר לבו לשברי שברים, כי אל רבי כזה עדיין אין הוא מוכן להכנס, ומוכן ממילא שהחסיד הוסיף עוד דרגות של התלהבות ויראת שמים, כה הלך הדבר מן החסיד להרבי, שניהם הוסיפו במעלתם עד אשר קשה אפילו להשיג, ואחרי כל זאת כאשר הגיע עת וזמן החסיד להכנס לקבל הדרכה וצרכה מן הרבי, היה החסיד מוכן לקבל אחרי כל עבודת הנחה כזאת, אבל, סיים רבינו, אתה לא התחלת לעשות שום הכנה, וממילא כאשר הגעת כן נכנסת אלי, וכמוכן שגם אני לא נתעוררתי כלל ממך, וממילא לא הוספתי שום דבר בעבודה מאז באת אלי, ואם כן מה הוא התימה שאינך זוכה לראות כלום,

ג' חשוון תרי"א

הרה"ק רבי ישראל ב"ר שלום שכנא זי"ע ראש שושלת רוזשין

רבינו הרה"ק רבי ישראל פריעדמאן ראש שושלת רוזשין זי"ע נולד ג' תשרי מוצאי ראש השנה בשנת תקנ"ז בעיר פראהביטש לאביו הרה"ק ר' שלום שכנא מפראהביטש זי"ע בן הרה"ק ר' אברהם המלאך זי"ע בן הרה"ק רבי דוב בער המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע בן הגה"ק ר' אברהם זי"ע ולמעלה בקודש עד התנא האלקי רבי יוחנן הסנדלר זי"ע עד דוד מלך ישראל חי וקיים ע"ה, ולאמו הרבנית הצדיקת מרת חוה ע"ה בת הרה"ק ר' אברהם מקאריטשוב זי"ע נכד הרה"ק ר' מנחם נחום טווערסקי ראש שושלת טשערנובל בעל מאור עינים זי"ע מראשי מפיצי תנועת החסידות. בן הגה"ק ר' צבי זי"ע בן הגה"ק ר' נחום גאון שהיה נקרא רבי אדם בעל שם זי"ע

ואפילו זקני דורו כדוהו מאוד כגון הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל מאפטא בעל אוהב ישראל זי"ע שהעיד עליו: שהוא יכול להביט מסוף העולם ועד סופו. ופעם אמר על רבינו: שלא שכה דבר מלימודו מעולם.

כל ימיו התנהג בצורה מלכותית ובעשירות מופלגת, במדינת רוסיה הלשינו עליו רשעי הדור, ונתנוהו במאסר בשנת תקל"ח לימים רבים. וגם שם התנהג עלמנו בקדושה וטהרה יתירה, ואחר שנמלט ממאסרו בשנת ת"ר הלך לגור בסאדיגורא בשנת תר"ב.

בשלהי חודש תשרי של שנת תרי"א חלה רבינו. וביום ג' לחודש מרחשון לפני פטירתו חפס בשערה אחת מפאותיו ואמר: רבש"ע גלוי וידוע לפניך כי לא נהתי מעולם הזה אפילו כמלוא נימא. וברגעים האחרונים אמר: אזי לפני פטירתו התעטר בתפילין שלו, גם זקנו ר' אברהם המלאך זי"ע עשה כן וגם אזי זקנו המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע הניח תפילין בטרם אחקטר בהאי קטירא, אני אין זכחי להניח עכשיו תפילין, אכן רבון העולמים: וכי מה זה תפילין? דביקות, והלא ידעת אבא רחימא איך לבוק אני כך. ואז נסתלק רבינו לגני מרומים כבן נ"ד שנים בצבד ומנו"כ בסאדיגורא.

נשאר אחריו בניו הקדושים ה"ה הרה"ק ר' שלום יוסף ראש שושלת סאדיגורא וזוהא זי"ע הרה"ק ר' אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע הרה"ק ר' מנחם נחום ראש שושלת שטעפנשט בעל נחלת יצחק זי"ע הרה"ק ר' דוב מלעווא זי"ע והרה"ק ר' דוד משה ראש שושלת טורטקוב זי"ע והרה"ק ר' מרדכי שרגא ראש שושלת הוסיאטין זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

בשנת תקס"ג בהיותו רבינו כבן שש י"ג תשרי נסתלק אביו הק' ואחיו הרה"ק ר' אברהם מפראהביטש זי"ע גלו בחוד ביתו. וסיפר שפ"א כשהיה ילד קטן עשה רבינו לו פעם בערב שבת לפנות ערב גינה קטנה לשחק בה, כדרך הילדים, אחיו ר' אברהם ראה את עיסוקו, ואמר לו: הלא כבר קרוב הזמן של שבת קודש. נשא הילד את עיניו למרום, ואמר: אמנם כן, שאלו אחיו: וכי מהיכן אתה יודע זאת? הציט: האם לא תראה כי הרקיעים מתחלפים? (ספורי חסידים)

ובהיותו כבן ז' ז' בא בקשרי שידוכיו עם הרבנית הצדיקת מרת שרה ע"ה בת הגה"ק ר' משה ראש קייבה בצרדיטשוב זי"ע בן ר' אליעזר מפינסק זי"ע, וכשמלאו לו י"ג שנים התקיימו הנישואין בעיר דונוטשין מקום מגורי חותנו בעת ההיא. וכשהיה בן ט"ז נסתלק אחיו הרה"ק ר' אברהם זי"ע נתמנה רבינו על ידי החסידים אחיו ואחותיו הק' כממלא מקומו, משם עבר לסקווילא ומשם לרוזשין שעל שמה נתפרסם רבינו.

רבינו הי' איש אלוקים אור מופלא ומכוסה, גדול בנגלה ובנסתר, וחשבוהו כרבה"ג בקדושה וחסידות, והתנהג עלמנו בקדושה וטהרה יתירה, ורבים הלכו לאורו וכל גדולי גאונים וקדושים נסעו אליו וביניהם הרה"ק ר' הערש'לע הכהן מרימנוב זי"ע הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם ראש שושלת אלזו בעל דברי חיים זי"ע, שהעיד על רבינו: שהוא מוכן ומזומן לפשוט לווארו בכל עת ורגע בעבור השי"ת. וכמו כן הסתופף בכלל הרה"ק בעל ייטב לב מסיוגוט זי"ע והרה"ק ר' צבי הירש מליסקא זי"ע

וסיפר בעת שציקר הרה"ק מליסקא את רבינו, ראה שם שמהכילים את הסוסים לצוקער, והתפלל על זה פליאה גדולה, שהרי דמי הצוקער יקרים ואפשר להחיות זה כמה עניים ואביונים, והלך במרוצה אל חדרו של רבינו לשאול אותו על כך. כאשר הגיע לפני שער המלך נרתע לחורו, ועלה ברעיונו לאמר: מי אני להרהר אחרי דרכו הרה"ק מרוזין? עורו עומד בשער הפתח מתעמק במחשבתו, קראו רבינו מתוך חדרו ואמר לו: ליסקער רב, איך וועל אייך מארגן אלעס פארענטפרען! למחרת הסביר לו רבינו מה טעם הוא נוהג כן, וכך אמר לו: הלא מביאים אלי ממון רב מכל הסוגים, ויש מהם שאינם ראויים לשום דבר, מלבד להאכיל בהם סוסים, ומפני שאיני רואה להשקות בשרותי ממון מסוג זה לזמן מרובה, על כן הוריתי לקנות בהם צוקער שדמיו יקרים, ולהאכילם לסוסים כדי שספסם אלה יכלו מהר. והראה לו רבינו שעל השולחן כזורים מעות הרבה, ואמר לו זזה"ל: ליסקער רב פון די אלע געלט וואס איז זעט, קומט מיר נישט אויס ניטאמהל פאר איין סעורה. (גדולת יהושע)

וסיפר שפ"א היה נסע לשבות הרה"ק ר' מרדכי מנדבורנא זי"ע בצל רבינו, ובתוך כדי עריכת השלחן ראה הר"ר מרדכי"לע לומר דבר לרבינו, רמז לו רבינו שיטע עלמנו אליו וילחש לו הדבר בצאנו, וכן עשה, וסיפר אחר כך הר"ר מרדכי"לע: שראה כי אזניו של הרוזשינער עברו כלאש להבה. וזזה"ל אמר: די אויערן האבן געברענגט ווי א לאקמאטיוו. (עבודת עבודה)

געשופט דעם לפעלן שיאכל, עד שאמר לו: מיינ רבי הרה"ק ר' מנחם מענדיל מרימנוב זי"ע האט געגעסען. אמר לו רבינו: אייער רבי האט געהאט א משרת, וואס ער האט אים אויסגעוואשען דעם טעלער מיט טרערן, האט ער געגעסען, איך האב נישט אזעלכע גבאים. (שיח זקנים)

הרה"ק ר' פנחס מקאריטש זי"ע אמר שכן היה רבינו מברך את דברי הגמרא (חגיגה ד') איזהו שוטה המאבד מה שנותנים לו: איזהו שוטה מי הוא שוטה? המאבד שנאבדה ממני הידיעה, שכל אשר לו הוא ממה שנותנים לו מן השמים, ואין האדם קונה ומשיג מעצמו מאומה, כי הכל בא אך ורק מהבורא יתברך שהוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. (אמרי פנחס השלם, שער עבודת ה' אות ט"ב)

"ישנו עם" - זה עם ישראל, "אחד" - שהם דבוקים בה' אחד ומיוחד, "מפוזר ומפורד בין העמים" - אף שמפוזרים ומפורדים בין העמים, עם כל זה - "ודתיהם שונות מכל עם", שנוהגים בכל דרכיהם אחרת מכל האומות, כי הגויים אומות העולם כאשר הם עושים פעם דבר טוב, מיד הם תוקעים ומריעים ומפרסמים את המעשה בכל אמצעי התעמולה, כדי שישבחו ויהללו אותם על כך, וכל לבם ומהותם מתמלאים בגאות, מה שאין כן בני ישראל הדבוקים בה' אחד, עובדים אותו יתברך ולומדים לשמו יתברך, שלש פעמים ביום מכים הם על לבם באמירת "סלח לנו אבינו כי חטאנו", ולא עוד אלא זועקים: "חננו ועננו כי אין בנו מעשים", ואחרי כל זאת עוד הם בטוחים כי את "את דתי המלך אינם עושים"

פעם אחת סיפר רבינו זי"ע להרה"ק מאפטא זי"ע: למה אצל משה רבינו ע"ה נאמר שהי' עניו מכל האדם ובשלמה המלך ע"ה נאמר ו'חכם מכל האדם? הא אמר החכם: כל שוטה גאה וכל גאה שוטה, א"כ ממילא החכם מכל ג'כ עניו מכל, והעניו מכל ג'כ חכם מכל, ולמה משה נשתבח בענוותנותו, ושלמה בחכמתו? אך משה רבינו הי' בבחינת רב שמחל על כבודו כבודו מחל. על כן נשתבח בענוותנותו. אבל שלמה המלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, לכן נשתבח בחכמתו (עשר אורות)

פ"א בא לפני רבינו חסיד אחד והתנצל ואמר: מי יודע אם אזכה עוד פעם לראות את פני קדשו, לכן ביקש מרבינו אשר יגיד לו איזה דיבורים טובים, עם זאל אים ניצין אויף אייביג, ענה רבינו ואמר: הנה קודם ביאת גואל צדק וועט הענגען דאס אידישקייט אויף א האר איז די עצה מען זאל זיך צי נאחט (זאמען) קומען בכל שב"ק, מען זאל שמיסן פון צדיקים, וזהו לחיזוק האמונה, וזה מרומז בפסוק האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, האספו עשו לכם אסיפות, ואגידה לכם, עשו לכם אגודות, הפועל היוצא מזה, את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, יקרא מלשון קר וצונן, וואס וועט אייך קאלט מאכן באחרית הימים כנ"ל, האסיפה והאגודה תהיה תרופה לזה. וסיים רבינו: אני מתנה עמכם ג' נתאים. א) איר זאלט דאס מקיים זיין. ב) איר זאלט דאס געדענקען. ג) איר זאלט דאס דערציילן. (סיפורי צדיקים)

סיפר הרה"ק ר' אהרן מקאשניץ זי"ע: כשהתחתן רבינו עם הרה"ק עם הרה"ק ר' צבי הירש מרימנוב זי"ע ישבו יחדיו. רבינו אכל מעט, והרבי ר' הערש הי' דוחף אליו את הכף [ער האט אים אלץ

ד חשוון תרס"ו

רבי יעקב הלוי ב"ר אלימלך צבי זי"ע הגה"ק אב"ד טארצאל

רבינו הגה"ק ר' יעקב הלוי שפירא אב"ד טארצאל והגלילות זי"ע נולד בערך בשנת תקצ"ג לאביו הגה"ק ר' אלימלך צבי זי"ע בן הגה"ק ר' נתן נטע מרימנוב זי"ע בן הגה"ק ר' טוביה הלוי זי"ע שהיה נכד הגה"ק ר' יעקב יעקובקא יהודה מרימנוב זי"ע בן הגה"ק ר' זאב וואלף כ"ץ זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת שפרה זי"ע

היתכן כי רב זקן כזה יבוא בעלמו לאסוף כסף? האין זו פגיעה בכבוד התורה? שאל והשיב: אם לא הייתי רב מטערצאל אלא איש זר והייתי יודע שמתגורר בכפר טערצאל רב קשיש מטופל בשבעה ילדים פעוטים החסרים לחם, האם לא היתה מצוה גדולה להטריח עבדו ולהתריס את נדיבי לב להחזיק בצאל הקדשים הזה! לכן חשבתי, למה אניה מצוה גדולה כזו לאיש זר, אני בעצמי אקיים אותה, כי מצוה בו יותר מבשלוהו. (מסכת קדושין מ"א) בכל בית בסערענטש היה אומר הקדמה אחרת. והיה מצטט פסוקים ומאמרי חז"ל להללחת מטרות. לסוחר אחד אמר: על יהודים שמתפללים הרבה ולא נותנים לדיקה אפשר לומר: הקול קול יעקב והידים ידי עשו. (עולמו של אבא)

אמר לו לרבינו: מדוע הינך אוסף תרומות, הלא יש לך משכורת חודשית וקהלה נאה וחסידה הוואגת לפרנסת הני היתך? על השיב רבינו: אדם שאין לו בכלל מקור פרנסה וכולם יודעים עליו שהוא עני, אינו ראוי לרחמים, כי ישראל קדושים הם ומרחמין עליו, אבל עני שחושבים עליו איש לו ובאמת אין לו, על זה רריך שירחם ה'. וזה שאמר דוד המלך ע"ה: תִּפְּלֵה לְעַנִּי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפָּךְ שִׁיחוֹ: (תהלים ק"ב א') תפילה לעני כי יעטוף, רצה לומר: שעניותו היא מעוטפת ואין בני אדם יודעים שהוא עני ואביון שירחמו עליו, ולכן הוא מוכרח: לפני ה', יספוך שיחו, כלומר: שישפוך את מריכות לבו לפני ה' דייקא, שיודע את כל הנסגרות ורק הוא ירחם עליו. (עולמו של אבא)

לבעל בית אחד שהחמיץ את פניו כשנתן לרבינו נדבה. אמר לו רבינו: דע לך כי לדיקה היא כמו ביטוח נגד שרפה, את התשלומים החודשיים לא משלמים בחפז לה, אבל כשנשרף הבית נהגים מהביטוח. (עולמו של אבא)

נסתלק לגנזי מרומים ד' מרחשון בגיל ע"ה שנים בשנת תרס"ו ומנחתו כבוד שם בבית החיים טערצאל.

זה נוסח מצבתו: פ"ג יעקב איש תם יושב אהלים עולה של תורה נשא והרים קול קול יעקב בתורה ותפילה עולים בית יעקב באור הק האיר לדורים ה"ה הרב הג' הרב המובהק בתורה ויראה טהורה לדיק דרכיו וחסיד במעשיו ונחמד במדותיו התאבק בעפר לדיקים וביתר אלל הגה"ק בע"מ דברי חיים זל"ה שימש בכתר רבנות באמונה קרוב (ל) לז שנה ועלתו היה רועה לא שנה

שארומים: תִּפְּעֵה מִי יוֹדֵעַ? היינו שחורים או"ה אינם יודעים זה. תִּפְּעֵה אֲנִי יוֹדֵעַ, רק אני כנסת ישראל בלבד יודע. תִּפְּעֵה יִרְחִי לְךָ. בא זהו מוטבע בטבע בני אדם גם באומות העולם? והשיב הה"ק משינאווא כי לא יודע תירוצ לזה. וענה הרב מטערצאל הג"ל שהיה באותו מסיבה: רבותי, אם תרשנו לומר דבר, הנה נראה לי ליישב בפשוטו: הנה האומות העולם שאין שומרים פרישת הנדב וליב טבילה אשר רוב העיבורים וכמעט כולם הוא הליל טבילתה על כן לא יוכלו לחשוב ולידע מהי כלים התשעה ירחי לידה ומתי תהיה לידתו, ואם הולד בלידתו בן תשעה ירחים. מה שאין כן בישראל יודעים אלו התשעה ירחי לידה בדיוק, על ידי שמירת הגדה וג"ו. וענו ואמרו הלדיקים הג"ל טוב דיבר מעלתו. (שער יששכר הגדה של פסח)

בשכונתה של קהלת סערענטש היה כפר קטן קהלה גדולה וחשובה בשם טערצאל, שישבו בו יהודים יראים ושלמים, אבל רוצם היו עניים, בעלי משפחות ברוכות ילדים ששם כהן רבינו לאב"ד, ולא היה באפשרותם לפרנס את רבינו. לעת זקנתו נולד לרבינו שבעה ילדים, והיה רבינו מבקר לעתים קרובות בסערענטש, כדי לאסוף תרומות להחזקת בני ביתו. וסיפר כשנכנס רבינו לבקר האב"ד סערענטש הגה"ק ר' פנחס בלייצער זי"ע היה רגיל להגיד תמיד את אותה ההקדמה: אני יודע, כי רבים שואלים:

יוצאים ידי חובתם בסוכה של השכן ובולב של החבר וכיוצא בו. לכן תקנו חז"ל להגיד "הריני מוכן ומזומן" כלומר, לתת גם מזמנים עבור קיום מצוה.

מתורתו של רבינו זי"ע

לפני קיום מצוה אנו אומרים "הריני מוכן ומזומן" לכאורה למה כפילות הלשון "מוכן ומזומן"? ויש לומר, כי ישנם אנשים אשר מעדיפים לקיים מצוות שלא עולות להם כסף: לא קונים עליות לתורה בבית הכנסת, מסתכלים בספרי קודש של אחרים, שומעים קריאת המגילה במגילה של השכן,

ד חשוון תרפ"ב

רבי יואב יהושע ב"ר נתן נטע זי"ע בעל חלקת יואב מקינצק

רבינו הגה"ק רבי יואב יהושע ווינגארטען מקינצק בעל חלקת יואב זי"ע נולד בשנת תר"ה לאביו החסיד רבי נתן נטע זצ"ל אשר מעת לידתו הקדישו לתורה ולאמו הצדיקת מרת רבקה ע"ה

במשך עשרים ושמונה שנה, ישב רבינו על כס רבנות קינצק. כאן ישב בכבוד מלכיו, מוקף הערצת בני הקהילה אשר אהבוהו ללא גבול, וכמעשהו כל ימיו היה מרביץ תורה למאות ממזייני בני הישיבות אשר היו מגיעים היו לקבל תורה מפיו.

בשנת תרס"ג הוליא לאור עולם את ספרו "חלקת יואב" ח"א, אשר, טובי בעלי הריסון, רבנים תלמידי חכמים ויושבי על מדון ואף כלל חובבי ספר התענגו על מהק חידושו. זמן קצר אח"כ הוליא לאור חלק נוסף מספר תשובותיו, וכן קונטרס "קבא דקשייתא" המכיל ק"ג קושיות עמומות בש"ס, אשר תכליתם לחדד את הלומדים והמעיינים למאור תירוצ נכון לקושיות, בנוסף לספריו אשר הדפיס, מרבה היה לפרסם מחידושי תורתו ולהתכתב בהלכה עם שואליו. גם אחר פטירת רבו ה"אבני נזר" מסוכטשוב זי"ע י"א באלר א' שנת תר"ע המשך רבינו לדבוק באדמו"רי בית סוכטשוב. מסתופף היה בכל בני הרה"ק ר' שמואל בעל סם משמואל זי"ע עד סוף ימיו.

בחדשים האחרונים לחייו נתקף במחלות ויסורים, שהשיבו את נפשו עד דכא. אלח שקיים בנפשו דברי חז"ל (שבת פ"ג) (במדבר י"ט י"ד) אפילו בשעת מיתה תהא עוסק בתורה לעולם אל ימנע אדם עצמו מבית המדרש ומדברי תורה ואפילו בשעת מיתה, שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באוהל

ועוד פרט אופייני: רבינו בשעת מיתה עסק בתורה סוכטשוב. עולא ידענא אומר חתנו הגה"ק ר' שלמה קאליש זי"ע: שכליל הסתלקותו בא לבקרו הרה"ק ר' דוד'ל מסוכטשוב בעל חסדי דוד זי"ע נכד האבני נזר זי"ע ובראיתו שתקוף ליה עלמא לא היה יכול לעמוד אל מיתתו, עמד, איפוא, להפריד ממנו, אולם רבינו אמר לו שרואה עוד לשמוע איזה חידוש בתורה, והגיד לו דבר נפלא ועמוק מתורת זקינו האבני נזר זי"ע כסוגיא דתנאי, ורלו כולם אז איך דברי רבו המובהק האלו, היו לו למשיב נפש, ואחרי שעה מועטת עלתה נשמתו השמימה. (מרביצי תורה מעולם החסידות)

כליל שבת קודש פרשת נח, ד' לחודש חשוון תרפ"ב נסתלק לבית עולמו והוא בן ע"ה שנה. בנו יחידו רבי מאיר הי"ד מילא את מקומו ברבנות קינצק במשך עשרים שנה עד עת בוא הכורת על יהודי פולין, עת קידש שם שמים יחד עם כל בני משפחתו וקהילתה הי"ד.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו האבני נזר זי"ע רצה המובהק ראה בהרה"ק רבי אברהם בורנשטיין מסוכטשוב זי"ע בנו הגדול של רבו הראשון בעל אגודת אבני נזר זי"ע אף שהיה כמעט בגילו של רבו זה, ובעוד הוא עלמא נחשב כאחד מגדולי רבני ופוסקי הדור, ראה עלמנו כפוף אליו כתלמיד וכחסיד. אף רבו היה משיב לו אהבה ומכנהו בתוארים מופלגים.

את ראשית שנות נעוריו עשה אלח הרה"ק ר' זאב נחום בורנשטיין מביאלה בעל "אגודת אבני נזר זי"ע, אללו קנה את דרכי הלימוד והעיון. בתקופה זו אף הסתופף בליסם של דליקי הדור הרה"ק ר' אברהם בורנשטיין מסוכטשוב בעל "אבני נזר זי"ע הרה"ק ר' יצחק מאיר אלח בעל חידושי הרי"ם מגור זי"ע והרה"ק ר' חנוך העניך מאלכסנדר זי"ע עוקב היה אחר תלבויותיהם בעינא פקוחא, ומתהלך באורחותיהם בתורה ועבודת ה:

את רבו המובהק ראה בהרה"ק רבי אברהם בורנשטיין מסוכטשוב זי"ע בנו הגדול של רבו הראשון בעל אגודת אבני נזר זי"ע אף שהיה כמעט בגילו של רבו זה, ובעוד הוא עלמא נחשב כאחד מגדולי רבני ופוסקי הדור, ראה עלמנו כפוף אליו כתלמיד וכחסיד. אף רבו היה משיב לו אהבה ומכנהו בתוארים מופלגים.

פעם אמר האבני נזר זי"ע לרבינו שיתחיל ליקח קוויטלעך, שאל רבינו האיד יוכלין ליקח קוויטלעך אם יבא אליו אחד שארץ לישועה וזרע של קיימאל מה יעשה? אמר לו האבני נזר: כי יש ניומוקי יוסף בשר שנגח את הפרה וזכה הנימוקי יוסף יוכלין לעזור ליהודי שיושע בזש"ק. (היא שיחית)

בהגיע לפקרו נשא להרבנית הצדיקת מרת שרה מלכה ע"ה בתו של החסיד רבי יעקב הגלסמן ז"ל מעיר ראדום, אשר היה מצני ביתו של הרה"ק השקר מקולק זי"ע. תחילה התגורר בראדום סמוך לבית חותנו, אך כעבור שנים אחדות איותה נפשו להיות סמוך ונראה תדיר לרבו ה"אבני נזר" אשר שימש באותה עת ברבנות והנהיג את ערותו בעיר נאשעלסק, עקר איפוא רבינו את מקום מגוריו והגיע לנאשעלסק, כאן התגורר בזמנו אחד יחד עם רבו, אשר מינהו למו"ץ דמתא, כאשר נאלץ רבו לעזוב את נאשעלסק עזב עמו גם רבינו את המקום. אז נקרא בשנת תרמ"ג לכהן כרבה של ליטומירסק ולעמוד בראש הישיבה דשם. שנים אחדות כיהן שם ברבנות עד אשר בשנת תרמ"ט, עם פטירת הרה"ק ר' יחיאל מאיר ליפשיץ זי"ע מגאטשנין זי"ע בכ"א שבט שנת תרמ"ח אשר ליוה לבני עדתו כי אחר פטירתו ישימו עליהם את רבינו לרב ואלוף לראשם, נלקח הרבינו אחר כבוד לכהן פאר בקהילה מעטירה זו.

גם שם פתח ישיבה גדולה לטובי האורכים מצני הסביבה אשר הפכה למקור מים חיים לכל מדבק תורה ה: בכל יום היה מוסר שיעורים לתלמידיו במשך שעות ארוכות בגפ"ת ופוסקים, מתובלים בחידושים מלאי חריפות ועמקות. משנת תר"ן עד ליום פטירתו בשנת תרפ"ב,

כירה דף מ"ו) ובשבות חמור כזה ודאי דגורו בהשמש"ש כמבואר ברא"ש עירובין (דף ל"ג) וע"כ שפיר אסור לרב הנחת נר חנוכה בהשמש"ש כיון דההנחה היא אחר הדלקה כמבואר ברמב"ן וברשב"א שם בשבת. עייש. אבל לדידן הדלכה כר"ש בגרירה ול"ש החשש שמא תכבה כמבואר בש"ס פרק כירה הנ"ל והאיסור רק מטעם מוקצה. דהנר בסיים להשלהבת. א"כ שוב א"א לומר דהנחה עושה מצוה דא"כ למה מותר להדליק בשמנים פסולים בחנוכה בערב שבת דיקשה כ"ל וע"כ מוכרחין אנו לפסוק גם בהא כשמואל מדליקין מנר לנר דהדלקה עושה מצוה. ושפיר חשיב אב"י רק הנר דתלוין זב"ז. ואגב מדליקין מנל"ג חשיב ג"כ מתירין מבגד לבגד דדמי להדדי. אבל באמת נמצא עוד דברים דרבה פסק בהן בשמואל אף לקולא. ומיושב קושית התוס' עירובין הנ"ל והבן. ופלא בעיני על התו"ט (פ"א דתמיד) דכתב דאף בבית המקדש היה אסור לילך בשבת באבוקות של אור כמו שהלכו בחול מטעם מבעיר והרי בש"ס פרק כירה הנ"ל מבואר דאף במטלטל נר דולק ומהלך בו ממקום למקום לא אסור רק מטעם מוקצה דבסיים לשלהבת וצ"ע: (חלקת יואב)

מתורתו של רבינו

בסוגיא דחנוכה (שבת דף כ"ג) דקאמר אב"י כל מילי דמר עבד כרב לבר מחני תלת דעביד כשמואל. מדליקין מנר לנר ומתירין מבגד לבגד. והלכה כר"ש בגרירה ולכאורה קשה לפמש"כ התוס' עירובין (דף צ"ג ע"ב) ד"ה לא. דאב"י לא חשב רק היכא שלא יבוא מהקולא של שמואל חומרא עיי"ש וקשה דהרי גם אם מותר להדליק מנר לנר נפיק מיניה חומרא דאם הדליק חש"ו לא מהני כמבואר בש"ס (שם דף כ"ג). כיון דהדלקה עושה מצוה וכה"ג הקשה הגאון רעק"א במערכה י' על הלכה כר"ש בגרירה לשיטת אב"י. ועלה בדעתו דאב"י חשיב דוקא אלו. יען דתלוין זה בזה. דהנה קשה כיון דרב סובר אין מדליקין מנר לנר. אם כן סובר דהנחה עושה מצוה, וא"כ הרי יכול לקיים המצוה, של נר חנוכה בערב שבת בזמנו דהיינו שידליק קודש שקה"ח וההנחה יהי' אחר שקה"ח דהיינו ביהשמש"ש עיי' ברין דמשתשקע הוי תחילת שקיעה וכיון דלא גזרו על שבות בהשמש"ש א"כ הרי יכול לקיים המצוה כתיקונה וא"כ קשה למה סובר רב דמותר להדליק בשמנים פסולים בשבת יען דכב' אין זקוק לה. ולמה לא ניוחש שתכבה בהשמש"ש קודם הנחה. דעדיין לא קיים המצוה של הנחה כלל: אך לק"מ דרב לשיטתו דסובר (שם) אין הלכה כר"ש בגרירה ודשא"מ אסור. אם כן ודאי דאסור לטלטל נר דולק בהשמש"ש דהרי איכא חשש דאורייתא שמא יכבה בטלטלו כמבואר בש"ס (פרק

ה חשון תרל"ה

רבי צבי הירש ב"ר שלמה זי"ע בעל אמונה ישרה אב"ד טהארן

רבינו הגה"ק רבי צבי הירש קאלישער אב"ד טהארן בעל אמונה ישרה זי"ע נולד ח' ניסן שבת הגדול בשנת תקנ"ה בליסא לאביו הגה"ק ר' שלמה זי"ע נכד הגה"ק ר' מאיר מקרעמניץ זי"ע. משפחת קאלישער היתה נחשבת לאחת המשפחות המיוחסות ביותר בגרמניה, זו היתה שלשלת יוחסין ארוכה של גדולי תורה ומצוה, היא התייחסה על צאצאי הגה"ק ר' יהודה ליווא בעל מהר"ל מפראג זי"ע ומצאצאי הגה"ק ר' מרדכי יפה בעל הלבושים זי"ע

רבינו היה גאון עולם ומוזקק שר התורה ומחשובי הרבנים בדורו והי' אב ליתומים ולעניים.

פעל הרבה לשוב ארץ ישראל ולתלמידי חכמים עניים הלומדים בארץ ישראל בקדושה וטהרה יחד עם הגביר המפורסם הר"ר מאיר אנשיל רוטשילד ע"ה, ובקשרים עם הגביר המפורסם הר"ר משה מונטיפיורי מעיר הבירה לאנדלן ע"ה.

רבינו הי' נכבד בעיני השרים כי הי' חכימא דיהודאי וכל ימיו עסק לטובת כלל ישראל ובפרט מנחה למרי נפש.

למד בישיבת פוזנא אצל הגה"ק רבי עקיבא אייגר בעל גליון הש"ס זי"ע ואצל הגה"ק ר' יעקב לורכרבוים מליסא בעל חוות דעת זי"ע, ונעשה גם גדול בתורה ויראה.

כבן כ"ג נשא אשה ואחר חתונתו קבע מושבו בטהארן, ואשתו הרבנית עסקה בפרקמטי', והוא ישב על התורה ועבודה, ובמשך זמן קצר ילא שמו להתלהב בין כל לומדי התורה, וקהל טהארן קבלוהו לאב"ד שם בהיותו כבן כ"ט שנה, כארבעים שנה כולם שזה לטובה הי' רבינו אב"ד שם ולא קיבל פרס. והרבה הפלירו בו בני עירו שיקוב שכרו, אך רבינו סירב ואמר: כך הוטל עלי מן השמים, לא להנות מן התורה אף כחוט השערה.

חיבר ספרים הרבה ומהם ספר אמונה ישרה וספר דרישת ליון וספר מאזוניים למשפט-חידושים על חושן משפט וספר אבן בחן על שו"ע חו"מ ג"ח הגהות על משניות ועוד הרבה ספרים על נ"ך ובכל מקצועות התורה, ועוד הרבה ספרים.

רבינו הגיע לימי גבורות ונסתלק בגיל צעירים ותשע שנים לגנזי מרומים בה' מרחשון בשנת תרל"ה בטהארן ושם מנו"כ.

נשאר אחריו בנו הגדול הגה"ק ר' יהודה לייב זי"ע שעמד בראש הוועד בטהארן שאסף כספים למען בניין בתי מחסה לעניי ירושלים. והגה"ק ר' זאב וואלף זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שטח בית החיים בטהארן מנו"כ של רבינו זי"ע

ו חשוך תרצ"ג

רבי שלמה יהודה ב"ר שמואל זי"ע אב"ד ור"ם ניר באגאד

רבינו הרה"ק רבי שלמה יהודה לייב ווינבערגער אב"ד ניר באגאד זי"ע נולד בעיר ווערעצקיא כ"ג תשרי בשנת תרי"ז לאביו הרה"ק ר' שמואל ווינבערגער מסוואליווע זי"ע בן הגה"ק ר' מנחם מאניש תאומים פרענקיל מבראד זי"ע שהיה בן אחר בן של הגה"ק רבי יונה תאומים מפראג אב"ד ניקלשפודג בעל קיקון דיונה זי"ע

רק בזכותו הגדולה של הרה"ק ר' ישעיהו זי"ע ניאלו יהודי אונגארן מלכות ותלאות המלחמת העולם הראשונה, כי זכותו הגדולה מגינה על כל תושבי מדינתו להנצל מכל רע. (מופת הדור)

בשנת תרנ"א נבחר לאב"ד בעיר באגאד של שמה הוא נקרא עד היום

נסתלק לגנזי מרומים ערב שנת קודש פרשת נח דעברעצין ו' מרחשון בשנת תרל"ג והלוייה גדולה היתה ציוס א' דעברעצין וס' הספידו הגה"ק האב"ד ס' זי"ע והדיין ומו"ל ד'ס ואחיו הרה"ח ר' יצחק אייזיק ווינבערגער ז"ל מדעברעצין, ואח"כ נסעו עם הארון לביתו לק"ק ניר באגאד אשר ס' מנו"כ וס' הספידו הרה"ק ר' שלום אליעזר האלבערשטאם מראלפערט הי"ד זי"ע וחתנו הרה"ק ר' יושע העשיל לאנדא אב"ד וויטקא ונירעדהאז הי"ד זי"ע וחתנו השני הרה"ק ר' אליעזר ליבער לעזער האלבערשטאם אב"ד מאטא סאלקא הי"ד זי"ע, ואח"כ בניו הק' ובתוכם בנו החביב הרה"ק ר' יחזקאל שרגא אב"ד אפליא פאיע הי"ד זי"ע, ואחר הקפות הספידו הרבנים הרה"ק מקאלוב זי"ע והרה"ק מראלפערט והרה"ק מנירצאטור זי"ע והרה"ק מצאלקאן זי"ע והרה"ק רבינו יואל מסאטמאר זי"ע.

נשאר אחריו בניו: הרה"ק ר' שמואל כזי מטשעטאוויץ זי"ע, הרה"ק ר' יחזקאל שרגא אב"ד פאיע הי"ד זי"ע, הרה"ק ר' אליעזר אב"ד לעטא זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו היה גאון ולדיק תמים משים לילות כימים בתורה, והיה מגדולי הרבנים והדקיקים בדורו, ורבים באו אליו עם שאלותיהם ובקשותיהם. והגה שלא לדבר בשבת קודש שום דבר חול, והיה מקיים מנהג זה בכל כוחו בכל מצב ובכל שעה. היה מסגף עצמו בהרבה סיגופים, כגון מעולם לא חיך עצמו אשר הוא כידוע סיגוף גדול, ומעולם לא השעין עצמו על משענת הכסא, ואפילו בסוף ימיו כאשר נחלה והארכו להוליכו בשבת ופר' נח שנת תרל"ג עם אויטא דעברעצין להספיטאל ל"ע לא ראה בשום אופן לסמוך עצמו על המשענת.

בצעירותו למד אלל הרה"ק ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים בעל ייטב לב מסיגעט זי"ע ונעשה מגדולי תלמידיו. ואף שהיה האעיר מצין תלמידיו הראה לו רבו חיבה היתרה לו והיה קורהו בלשון חיבה 'מיין נפש'ל', ופעם בפרוס הימים הנוראים נכנס אל רבו הק' להפריד ממנו ואמר שדעתו לחזור לביתו לימים הנוראים, אמר לו רבו: 'נפש'ל נפש'ל, גענידיגט האבן מיר אינאיינעם, תשובה טוהן פארסטו דיר אוועק?', והורה לו להשאר אללו על הימים הנוראים.

בזיוו"ש נשא הרבנית האדיקת מרת טויבא ע"ה בת הרה"ח ר' אברהם יצחק טערקעלעטויב ז"ל ואחר חתונתו ישב על קעסט אלל זקנו הרה"ק ר' אהרן כזי מצריד הנקרא דער ברידל רבי זי"ע.

בתקופה זו הסתופף רבינו בכל הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מלאנז זי"ע, וישב ס' מספר חדשים עד עת פטירת רבינו הדברי חיים זי"ע ציוס כ"ה ניסן תרל"ו.

רבינו היה דבוק בדביקות נפלא לרבו הק' מלאנז זי"ע, וכמו כן קירב אותו רבו מאוד על אף שהיה אז עדיין אבדך נעיר. וכידוע נתכבד ע"י רבו להתפלל לפני העמוד שהיה חשיבות גדולה בלאנז. וראוי לזיין דבאורו זמן לא היה רבינו עדיין בן עשרים שנה, ואשר על כן היתה זאת באמת חידוש גדול (כפי יונה) ואחר פטירת רבו הדברי חיים זי"ע המשיך רבינו להסתופף בכל בנו הרה"ק ר' יחזקאל שרגא האלבערשטאם בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע והיה מגדולי החסידים שמה, ואחר פטירתו ו' טבת בשנת תרנ"ט היה רבינו מהנוסעים לבנו הרה"ק ר' משה משינאווא זי"ע.

במשך השנים נתקבל רבינו לשמש כשו"ב בק"ק טעגלאש במחוז סאלבלאטש במדינת אונגארין, באותה תקופה היו עוד שני אברכים תלמידי חכמים מתושבי טעגלאש הרה"ק ר' אהרן ישעיהו פיש שהיה אח"כ אב"ד האדאס זי"ע והגה"ק ר' משה הכהן גראס זי"ע שהיה אז מחזיק בית מזיגה בטעגלאש ושימש אח"כ כאב"ד דק"ק ביקוני הסמוכה לקאליב, ושרו ילדות גדול ביניהם,

בסוף ימיו היה רבינו בדידות רבה עם הרה"ק רבינו יואל מסאטמאר זי"ע וגם היה רגיל לנסוע כמה פעמים אליו. בהקדמה לשו"ת דברי יואל מוצא, שרבינו אמר פעם לבנו הרה"ק מפאיע הי"ד על הרה"ק מסאטמאר: ער איז א שטיק רב, דהיינו שהיה דומה לרבו הרה"ק בעל דברי חיים מלאנז זי"ע

וכמו כן היה בדידות עם הרה"ק ר' ישעיהו זי"ע. וסיפר הרה"ח ר' כזי הירש אינזליכט ז"ל מיארמע תלמיד רבינו ששמע מפי קדשו בהזדמנות חלא שאמר: כי

קטע מקובץ אור תורה שמואב אודות הליינה של רבינו זי"ע

אחת פלגות לקול גלל באונט שאבר חסיד מן הארץ. האי נדי אהרן המיוחד משורר כנסת הדגולה הרב האנן הבריק מריה שלמה יתורה ווינבערגער ז"ל שהיה אביר ביקי ניר-באגאד. ועליו נובל לומר האי חסיד האי עני מתלמידי רבותנו וקודשים אשר בארץ החיים המת, אשר בעלם הסתופף כל ימי חלדו. מעורף לשקריו הנפלאה בתהיק נמשע משים לילות כימים. ונודל האנודה אשר אבדנו כי ביום טרב שבת קודש פרשת נח סמוך להנספת כלה ינאה נשמתו בקדושה וטוהרת בעור דעברעצין. והשמועה נשה לה כנפיים. כי ביום א' באו מרחוק וסקרוב לעשות לו כבוד הארון. ובהרים אחר שנעשה הטהרה הספידו הרב האנן האבריק דעברעצין שליטא אח"כ הדיין ומריצ אחיו רשם. אח"כ נסע עם הארון לביתו לק"ק ניר באגאד אשר שם חלקת מחוקק ספן, ושם נעשה עליו הספר ניר בראשון עלה הרב הבריק הקודש מרן שלום אליעזר האלבערשטאם שליטא אח"כ חתנו הגה"ק מ' יהושע לאגרא שליטא האבריק וויטקא אח"כ חתנו השני הרה"ק מ' אליעזר ליבער שליטא אח"כ בנו הקודש ובתוכם בנו החביב מ' יחזקאל שליטא אבריק אפאלא [פאיע], ושוב נעשו הקפות והספידו הרבנים הגאונים האבריק קאלוב ראצפטינ ניר באטור באלקאן שליטא מצריד, ע"כ.

ז השון תרכ"ו [א]

רבי נתן דוד ב"ר ירחמיאל צבי זי"ע ראש שושלת שידלאווצא

רבינו הרה"ק רבי נתן דוד רבינאוויטץ ראש שושלת שידלאווצא זי"ע נולד בפארשיסחא בשנת תקע"ד לאביו הרה"ק ר' ירחמיאל צבי מפרשיסחא זי"ע בן הרה"ק ר' יעקב יצחק ראש שושלת פרשיסחא זי"ע הנקרא דער יוד הק' פון פרשיסחא בן הרה"ק ר' אשר מפרשעדבורז זי"ע בן הגה"ק ר' אלחנן אב"ד גרינצא זי"ע ולמעלה בקודש ממשפחת רבנים מפוארת אשר יחוסם מגיע עד להגה"ק ר' יצחק הלוי זי"ע אחיו של הגה"ק ר' דוד הלוי בעל טורי זהב אב"ד לבוב זי"ע בן הגה"ק ר' שמואל הלוי זי"ע

האנשים האלה, ואמרו הלל לנו נראים האנשים האלה לבושים כנהוג. ענה הרבי ר' אלימלך ואמר לא על לבוש גשמי אני אומר כי אם על לבוש מראה. מימות אדם הראשון עד עתה לא ראיתי איש ישראלי ערום בלי שום מראה כמוהם, אך כל זה גרם להם על אשר פערו פיהם להלשין ולחלוק על הרה"ק איש אלהים הרה"ק ר' יחיאל מיכל מזלצטשוב זי"ע אחר כן קרא הרבי ר' אלימלך לשני האנשים ההם, ואמר להם קרבו אלי ושבו פה, וישבו. עתה הגידו לי מה המעשה הזו אשר עשיתם ואשר חטאתם לילך כל כך ערום. והתחילו להתודות את חטאתם, ואמרו כן הוא כאשר רבינו דובר, נחנו מרינו ופשענו נגד המגיד מזלצטשוב על בן בזה עלינו הכרה הזאת, ונלקח מאתנו כל מצותינו וזכותינו. ענה הרבי ר' אלימלך ואמר להם, עתה ספרו נא אלי כל המעשה, ואל תכחשו ממני דבר, אולי אכפרה בעד חטאתכם להמציא לכם כופר וחנינה תיהיו לנפשותיכם. ענו ואמרו, אנחנו איתן מושבינו בעיר זלצטשוב, היינו נגידי ארץ עתירי נכסין, והיה לנו בית חומה גדולה ומפוארה, לירות רחבים ומחודרים לשנינו. כיום אחד היה לכולנו כל עסקינו היה לשותפות. איש אחד היה לשנינו כותב וחוחם מנהל פנקס מסחרינו, לו היה בית דירה סמוך לבית חומה שלנו. ואסף גם הוא הון מעט כקשה מאות ר"כ. והיה ברבות הימים נתנו עינינו לבית דירה של הכותב הנ"ל, ורצינו לקנות מאתו למען יהיה רחבת ידים ומגרש לבית חומה שלנו, וגם לעשות גינה לטייל בו, ולנטוע בו עץ כל פרי. והיה כי שאלנו מאת הכותב שלנו דבר הזה, ענה ואמר לנו מה לכם לבית דירה שלי, המעט מכס ביתיכם על תילו בנינו. והקטן גם זאת בעיניכם לישא עין לבית הקטן שלי, לא אמכור לכם. ענינו ואמרנו לו, אם תמאן ומרית את פינו בדבר הזה, דע לך כי עוד לא תהיה לנו לכותב ומנהל שלנו, איש אחר ימלא את מקומך. והאיש הזה דימה בנפשו, הלל לא עני ואביון אנכי להשתחות להם בעד אגורות כסף או ככר לחם, הלל בשש מאות ר"כ אוכל להמציא פרנסתי בכבוד בעזרתי ולא אפנה לעזרתם, שאל תשועת אדם וכן עשה. ועשה לו מסחר בחנותו אשר לו בבית דירתו, ונהפך עליו הגלגל, וירד עשר מעלות אחורנית, ומטה ידו עד כי עולליו שאלו לחם ופורס אין להם. ומאד נכמרו רחמיו על יואלי חלציו, ונפשות ביתו, ומאד לדבה נפשו בראותו כי איש אחר עמד תחתיו על משמרתו ועל פרנסתו, עד כי היצר לו מאד. לזאת חילה את פני אנשי חסד לבקש מאת הנגידים הנ"ל. אולי יכמרו

אהל על קברו

רבינו היה איש חלקים קדוש, בעל מקובל גדול ונורא, בויניא קדישא, חסידא ופרישא, אלפי חסידים נהרו אליו כי היה מפורסם לבעל עבודה גדולה ולבעל רוח הקודש אמתי, וכל דבר שיצא ממנו לא שב ריקס, אפילו גדולי דודו היה כפופים לו ודפקו על פתחו.

כבר מנעוריו יאל שמו הטוב כעובד ה' וכאיש חלקים קדוש.

כשהגשו לפרקו נשא להרבנית הגדולה מרת דבורה פערל ע"ה בת הר"ר שמואל ז"ל

היה תלמיד מהרה"ק הסבא קדישא רבי ישכר בער מראדישיץ זי"ע, והסתפף בכל הרה"ק השרף ר' חיים מאיר יחיאל אב"ד קאזניץ ומאלגנינא זי"ע ובכל הרה"ק ר' ישראל פריעדלמאן ראש שושלת רוזשין זי"ע ובמיוחד היה דבק בסוף שנותיו בהרה"ק ר' חיים האלבערשטאם מאלנא בעל דברי חיים זי"ע, והיה גם כן בידידות רב להרה"ק ר' משה בידרמאן מלעלוב בעל תפארת משה זי"ע

וכיפר שפעם אחת שבת רבינו באלנא. בשעת הסועדה אמר הרה"ק מאלנא לרבינו שיאמר דברי תורה. ורבינו לא ידע מה לעשות, שהיה קשקש לו לומר תורה בפני הדברי חיים על שלחנותו וגם לא רצה לבעור על דבריו, נמלך ואמר: וְיִמְעַמַּע מִזְהָא וְיִיטַב בְּעֵינָיו. (פרשת שמיני ו' כ') דרכו של משה רבינו ע"ה היה תמיד לומר דברי תורה, ואחרון היה השומע, אבל בראותו שעה נאמר: וְיִדְבַר אֱהָרֹן אֶל מִשְׁה הַן הַיּוֹם הַקִּרְיָנוּ (שם פסוק י"ט) ולזו היה הוא משה השומע, וראה שזאת טוב לשמוע דברי תורה מלומר בעלמו, וכך יאל רבינו ידי שניהם. (ספורי חסידים)

וכיפר, רבינו היה דרכו בקודש בכל קודם חג הפסח שלח להרה"ק ר' משה מלעלוב בעל תפארת משה זי"ע יין ויין שרף לפסח הנעשה בביתו, והרה"ק ר' משה שלח בחזרה לרבינו מאת שמורה. והיה פעם אחת כאשר שכר שליח, לא רצה המשמש ליתן להשליח כי אם רובל כסף אחד, והשליח לא רצה פחות מאחד ר"כ ועשרים קא"פ. ענה רבינו למשמשו תן לו כמו שחפץ כי שוה הוא. וכבוא השליח לפני הר"ר משה ונתן לו כנ"ל. וגם הוא נתן לו בחזרה כנ"ל. ובעת פטירתו ממנו להלך נתן להרה"ק ר"מ את ידו כנהוג. החזיק הרה"ק ר"מ בידו והתחיל לספר מעשה זו, ולא הניח את ידו עד גמרו, וכן סיפר: מן הרה"ק הרבי ר' אלימלך מלעלוב בעל נועם אדימלך זי"ע. פעם אחת ישב בסעודה ראש חודש עם החבריא קדישא שלו, באו שני אנשים לשם ועמדו על הפתח, ענה הרבי ר' אלימלך ואמר לאנשי שלומי, הראיתם מימיכם אנשים ערומים בלי לבושים כאלו שני האנשים. ואנשי שלומי כשמעם זאת, הביטו בעין יפה על

מתורתו של רבינו
ויאמר מה עשית קול דמי אחיך צעקים אלי מן האדמה. (פרשת בראשית ד' י') לכאורה מה עשית מיותר, היה די לאמר, קול דמי אחיך צעקים אלי מן האדמה? אך הכוונה כי אין אדם חוטא חטאה גדולה עד שמקודם חטא חטאה קטנה, ועל זה אמר, מע עשית, רצה לומר איזו עבירה קטנה עשית מקודם שגרמה לך לעשות חטאה גדולה כזאת. (זר זהב)
ואבדתם מהרה מעל הארץ היינו שמייה להגלות אותם קודם הזמן, היא הטבה אשר ה' נתן לכם, על דעת שאמרו חז"ל (מסכת סנהדרין ל"ה) על הפסוק ונושנתם בארץ. (זר זהב)
בשפתי ספתי לל משפטי פיך. (תהלים ק"ט י"ג) הכוונה על ידי שספרנו ספירת העומר על ידי זה כל משפטי פיך, זכינו לקבלת התורה. (זר זהב)
יונתי בחגגי השלע באתר המדרגה (שיר השירים ב' י"ד) הכוונה יונתי כינוי על ישראל, בלע מרומז על היצר הרע כידוע, ופירושו אף כשאיש הישראלי הוא בנדיקייה הסלעים כי היצר הרע מסבב אותו
פעם בשבת חנוכה אמר על הפסוק: פי נר מצוה ותורה אור וְיִדְרָךְ חַיִּים תּוֹכַחַת מוֹסֵר. (משלי ו' י"ג) כי נר מצוה ותורה אור, היום היה לנו שני מצוות היינו נר מצוה שמדליקים נר חנוכה, ותורה אור הוא רמז לשבת, ועל ידי שניהם יוכל להשיג אורח חיים ותוכת מוסר הוא לשון הסתרה הכוונה שלא נצטרכו לתוכחה. (פנינים יקרים)

מכל צד אף על פי כן הוא בסתר המדרגה היינו שתוכו הוא טוב כמו שמצינו בקצת אנשים אף שאינם חרדים על מצות התורה אף על פי כן הם מוכנים למסור נפשם עביר כלל ישראל. (זר זהב)
ממנהגי רבינו
לא נתן על שום ספר הסכמה מטעם הכמוס. (לקוטים חדשים)
כשהיה הולך בעירו להיות סנדק בברית מילה היה הולך דווקא ברחוב הגדולה ולא בדרך המבואות קטנים משום כבוד המצוה. וספר תלמידי חכם אחד, שפעם אחת כשרבינו הלך להיות סנדק בעירו, ואמרו לו ההולכים אתו לקצר הדרך המבואות קטנים, אך רבינו לא רצה לילך רק דרך רחוב הגדולה והשוק משום כבוד המצוה. (דברי תורה)
סגולת שבת חנוכה
פעם בשבת חנוכה אמר על הפסוק: פי נר מצוה ותורה אור וְיִדְרָךְ חַיִּים תּוֹכַחַת מוֹסֵר. (משלי ו' י"ג) כי נר מצוה ותורה אור, היום היה לנו שני מצוות היינו נר מצוה שמדליקים נר חנוכה, ותורה אור הוא רמז לשבת, ועל ידי שניהם יוכל להשיג אורח חיים ותוכת מוסר הוא לשון הסתרה הכוונה שלא נצטרכו לתוכחה. (פנינים יקרים)

ז השון תרכ"ו [ב]

רבי נתן דוד ב"ר ירחמיאל צבי זי"ע ראש שושלת שידלאווצא

שלקה ירחים נעשה משתה, ונשלוח העירה שופטים להביאו ולשפוך את דמו, מיד הסכימו כולם צפה אחת. בת יחידה היה להדוכס, כשמענה את הדך פני הרה"ק ז"ל מעין שופרי' דרבי יוחנן, נתנה עיניה ח"ו לשלוט בידיה להכות ח"ו על לחיו, טרם יומת על ידי שר הטבחים, וכן נגמר ביניהם. שני יהודים מזלצטשוב היו גם אז ביום המשתה, אשר סבבו בכפרים כדרכם לקנות אחר גמר המשתה עורות ארנבים ושועלים, אשר אכלו הקרים מזידם. וגם המה יבואו שמה למכור דברים קטנים, נזמים וטבעות וכדומה. ענתה שפחה אחת המבשלת, ואמרה לאלה מן השני יהודים, תן לי זוג נזמי ארזן אשר בחרתי לי, ואגיד לך דבר אשר כל הוהך תתן בעדו. ודימה בנפשו כי תגיד לו דבר מסחר אשר ירויח בזה הרבה כדרכה פעם בפעם, והנזמים האלה נתן בעצמו בעדם שני זהובים, והיו יקרים בעיניו לתתם לה, אך בכל זה חשב בלבו בטוח ירויח על ידה כפלי כפלים. לזאת נתן לה הנזמים והגידה לו את כל אשר נעשה על דבר הרה"ק ר"ר מיכלי זי"ע. והיה כשמעו היתה כמשחקה בעיניו וגער בה: מה לו לשך שלכם עם הרב שלנו, אין זה כי אם תואנה להוציא ממני הנזמים. אולם הוא לא הפאיר בה להחזיר לו הנזמים, יען כי פעמים רבות הרויח על ידה, על כן לא חפץ לריב עמה על הדבר הזה והלך לדרכו. אולם החל רוחו לפעמו בקרבו על דבר הזה, מאמין ואינו מאמין. ולכל זה לא עזר רוחו עוד לכתת רגליו ליתר הכפרים כדרכו, כי אם שב תיכף העירה. ויגשו לפניו לאכול סעודת הלילה, ולא נתנו לבו לאכול ולא טעם מאומה, ולא החריש עוד, ובחפזו רב רץ לבית הרה"ק זי"ע להגיד ולספר לו כל לבו. והיה כאשר קרב להיכל קדשו של האדני, ורצה לפתוח הדלת לבוא לקדוש פנימה, עמד בעדו אחד מהמשמשים המקורבים, ונתן עליו בקולו איך תעזי פניך לילך כל כך בבהלה, להיכלו אומר כולו כבוד, בלי רשות. ומה גם כי לא תוכל כעת ראות פניו, כי סגר את עצמו להתבודד כדרכו בקדוש, עתה ספרה נא לי ואני אגיד לרב בעת יפתח את היכלו. והיה כאשר הגיד לו כל הנ"ל, גער בו המשמש בניזיפה, איך מלאך לבך וחפלת להלחיב נפש לדיק בדברי הבל ותוהו, כי מה לו להדוכס עם הרב שלנו, עין השך לא שזפתהו מעולם. ואין לו דין ודברים עמו. אין זה כי אם חשקה נפשם בבית החאר של השך להתלבד, על כן בלא מלכס דברים האלו להפחידו. והאיש הזה בשמעו דבר זה נתן ת"ח להמשמש אשר היל את נפשו מצוא דמים, כי אם דיבר דברי שוא האלו לפני רבינו הקדוש אז שרפו בהבל פיו הקדוש. ויאל מלפניו ופגע באנשים וסיפר לפניו כל המאורע והודה להשי"ת על זה. והיה במשגשג חדשים ביום היולולא של אצוי הרה"ק ר' יצחק מדרהביטש זי"ע, פתאום בוא העירה שני רוכבי סוסים וכלי זיין בידם, ועמדו לפני בית הרה"ק והגידו כי הדוכס הנ"ל שלח אותם לקרוא להרב לבוא עמם אל חצר השך. ותהום כל העיר ותתפעס רוחם, כי זה היום למועד אשר דיבר אותו האיש הנ"ל. עתה נודע כי לא דבר ריק הוא, אך להרב לא ספרו דברי היהודי, כי אם דברים אחרים אשר השך שלח לקרוא לו. ויאמר להם הרה"ק: הלך ראייתם בעת גשתי לפני העמוד להתפלל, נסוגותי אחר כמה פעמים, ויראתי לגשת כי אדוני אבי הקדוש זי"ע עמד מול פני, וידעתי כי חדשות נולד, עתה הנני רואה כי כן הוא, ועתה אל תעצבו לבו והגידו להמשולחים כי אחר התפלה בטח אבוא להשך. והיה כי התמהמהו השולחים, ויוסף השך עוד שלוח רוכבים רבים עם כלי זיין בידם, ויחפזו לבוא לבית הרה"ק בחרי אף, אולם לכל זה לא הרהיבו עוז בנפשם ולא עצרו כח לגשת להיכלו, אך כל בני העיר מקטנים ועד גדולים לעקו בקול בכיה, ויתגוללו ברחובות קריה ותעל שועתם השמימה. אחר התפלה, אנשי העיר נסבו על בית הרה"ק מנער ועד זקן, וגעו כולם בדכיה, והלכו כולם עם הרב עד בואם לפני הארמון אשר להשך הדוכס. ושם גדר גדול הוקף מסביב, שמה העבירו כרוז מי האיש אשר יעבור גדר הזה ליכנס עם הרב דמו בראשו, לבד הרב עם האנשי החיל. ושמה עמדו להתק מפוררים בתוף ונבל וכינור וזמרו בקול, למען לא ישמע אנקת היהודים בעת ישלח ידו של שך הטבחים ח"ו בהרב. שך הטבחים ונת השך עמדו נכון זה בחרבו לשלוח אל הרב, וזו ידה פשוטה לעשות בהנ"ל. שמה בהארמון היו כט"ו חדרים. בתוכם המון המונים שרים ושרות לראות ח"ו נקמת הרב, משפט נימוס היה להם כי השך אשר ממנו משפטו יאל, חלילה לו לעמוד לראות שפיות דמים אשר

רחמיהם עליו ועל אצאיו להשיבו לאיתנו הראשון ועל משמרתו, למען החיות בני ולכלכלם לחם לפי הטף, וכן עשו. והשבנו להם בזאת נאות לכם לספחו למסחרתינו ועל משמרתו הראשון, אם יעמוד בנסיון למכור ביתו בעד שלישי דמיו, ודמי שבו יקח גם כן שלישי מהקצבה הראשונה, והכותב הנ"ל בעבור הלחץ זו הדחק נענע להם ראשו, וקיבל שלישי דמי הבית, וכתב להם שטר מכירה כדת. רק במקום שכותבין כל זה נעשה מרצונו שלא באונס. כתב כל זה נעשה באונס שלא ברצונו. ואולם כי יכתב עליו בשרו ונפשו תאבל על דבר הזה, על כן לא הוציא חדשו, עד כי גוע והלך לעולמו ושבה לן ולכל חי. והיה כי נודע פטירתו לבניו הקרובים והרחוקים, והמה לא ידעו מכל הרפתקאות אשר עברו עליו זה זמן לא כביר, חשבו לבטח כי נשאר להם עצונו רב והון עתק מכסף זהב ובית, ולכל אחד ואחד יגיע מנת חלקו כראוי. לכן עת אחד בלאחד יפגשו באם הדרך בנסעם למחוז אביהם, התחילו להתוכח ולהתקוטט יחד. זה אומר אני אקח בית נחלה לקבוע שמה דירתי, כי אין לי שום בית דירה במקומי. ואתה תקח בעדו בכסף זהב. וזה יחרוק עליו שיניו, הלא לך לא יחסר כי אם דירה, ואני כספי נמו למים לשכור חנות, אשר כבר נתתי לכמה מאות ר"כ ומדוע לא אקח אני הבית עם החנות, למען תהיה לי לבית נכותה. והיה כי החלו לריב נגמר בעיניהם כי הנגידים הנ"ל המה יפשרו ביניהם לתת לכל אחד כמשפט. לכן תיכף כבואם העירה הלכו מיד לבית הנגידים הנ"ל, והציעו לפנייהם טענותיהם. ענו להם הנגידים ואמרו מה לכם לריב בטוען ונטען על דבר שוא ותוהו. הלא לכם אין חלק ונחלה בבית אביכם כי זה כחודש ימים אשר מכר לנו את ביתו בעד שני מאות ר"כ. האנשים האלה כשמעם זאת ויתעצבו מאוד, והיטב חרה להם וכחשו בפניהם. וענו היתכן שימכור את ביתו שמחירו שש מאות ר"כ בעד שני מאות, לזאת הסכימו כולם לערוך מלחמה וקרב עם השני נגידים הנ"ל, להציע טענותיהם בפני מרא דאתרא הרה"ק איש אלהים רבי ר' מיכלי זי"ע. והלכו כולם להרה"ק לדיון, וככלות טענותיהם של התובעים, אמר המגיד להנגידים התובעים מה תשיבו על טענות האלו, הוציאו תיכף שטר מכירה והניחו לפני המגיד הנ"ל. ויען כי דובר שקרים לא יכון לנגד עיני לדיק ושטר הזה נעשה באונס ושקר. על כן פרחו אותיותיה ונשאר נייר חלק. ואמר הרה"ק להשני אנשים האלו, באתם אלי ללחך בני להראות לי נייר חלק ולבדן, ומעשה לבן. וקרע הרה"ק השטר לשנים עשר קרעים ושלחו ארצה. והאנשים הנגידים הנ"ל נלקטו ונשמטו אחד לאחד, וילכו לביתם סר וזעף, אך בקרבם ישימו ארבע ושפותיהם נעות כי יחזו לנקום נקם בדבינו הקדוש רבי ר' מיכלי זי"ע. סמוך לעיר הנ"ל היה דר דוכס אחד ושר גדול, אליו ינהרו כמה שרים וישתחוו לו. האנשים האלה שמו פעמיהם להדוכס, ונכנסו עמו בדברים עד כי השמיע לעקתו בפניהם על היהודים אשר יושבים תחתיו בגבולו, זה בפאכט (מוכס) וזה ברחיים וזה באוראנדל (פונדק) לאמר: כבוד תקופת השנה לעשות קונטרראקט (חובה) חדש על שנה הבאה, כל אחד יתגלל כי לא יוכל לתת שטר הקצבה מימים ימימה ויתעקש להויל לו את עסקו המחזיק אלו, לא ידעתי מדוע לא יוכלו לעמוד על מקח הקצוב בכל שנה ושנה. ענינו ואמרנו להדוכס הלא תדע אדונינו כי בעירנו יושב רב אחד, וממנו נסבה כל זאת, הוא גזר אומר לכל יסיג איש את גבול יהודי אחיהו, ואל יתן עינו במה שאינו שלו, אף גם אם יתנו לו בחצי דמיו, וכל איש אשר ימרה את פיו יענישהו בקסמיו ובכספיו, וקבע את קובעיהם נפש. על כן יחילו וירעדו כל איש יהודי לשכור מן השך שום דבר במקום אשר יחזיק איש מכבר, ובעבור זאת יכבדו אכפס על כל שר, להויל להם עסקם בכל שנה כי ידם על העליונה. והיה כשמעו הדוכס מאתנו הדברים האלה, נכעס מאוד ושיניו יחרוקו, וענה ואמר: עלי לבקש תחבולה לדבר הזה. בימים מועטים אחר זה אסף הדוכס השרים הדרים סביבותיו ועשה להם משתה גדול. אחר אכלם ושתם, הגיד להם הדוכס חדשות, אשר מעולם חקר ודרש על דבר היהודים אשר יושבים תחתיו, ישיפלו מידי שנה בשנה החק הקצוב להם כנ"ל, עתה נודע לי כל שורש הדבר. והגיד להם כל מה שמע מאתנו. כשמעם ענו כולם הלא גם לנו כדבר הזה. אז פער פיו הדוכס, ואמר הלא ידעתם כי הון עתק אשר לי ולכם השחית זה ימים רבים, עתה משפטו ח"ו להרים ראשו. בעוד

ז' חשוון תרכ"ו [ג]

רבי נתן דוד ב"ר ירחמיאל צבי זי"ע ראש שושלת שידלאווצא

בוודאי יהיה לרבינו יותר שמחה ונחת רוח מנסיעתם, מאשר יסעו לביתו לשידלאוואל, מחמת ששם אין לו שום יודע ומכיר, כי ארץ נכריה היא. וכן עשו סיעת אנשים מאנ"ש, ויסעו בשלום ויבואו לקארלסבאד על שבת קודש, והיה צבואם אל רבינו, תיכף נתן להם שלום, אך יותר לא דיבר עמהם מאומה. והאנשים הנ"ל היה להם לער גדול מזה מאד, אחרי אשר כתתו רגליהם מהלך רב כזה רק לכבוד רבינו ולהנאתו, וכעת ירחק אותם ולא יקראו לבו אליהם ולדבר עמהם ולדרוש שלומם וטובתם, והיה הדבר לפלל גדול בעיניהם ולא יכלו להבין מה זה. אך כאשר בא שבת קודש אזי תיכף שלח אחריהם ויביאם אל ביתו ויקבלם כרוב שמחה ושמה עמהם מאד, והיה לו עמהם התעוררות והתלהבות גדול עד שאין לשער, והיה זה לפלל יותר בעיניהם, וכראות רבינו אשר הוא להם לפלל אמר להם: אל יהיה זה לפלל בעיניכם מה שלא פניתי אליכם בעת שנתתי לכם שלום בצמאע השבוע. תדעו אהובי, אשר לגודל האהבה והשמחה אשר השגתי בעת ראותי אתכם, אזי נתושיבתי תיכף ליקח האהבה הזאת לעבודת הבורא יתברך שמו ויתעלה, כי אהבה כזאת לא יאתה להשתמש בה רק לכבוד הבורא. (אמרי צבי)

פעם בין כסא לעשור נחלש רבינו על ידי הצטננות עזה, והרופאים גזרו עליו שלא ילך למקוה כי סכנה היא לו, בהגיע ערב יום הכפורים אזה רבינו כי לא ישים לב כלל לדברי הרופאים ושלחיו מצוה אינם נזקקים. היה שם תלמיד חכם אחד מחסידיו, ואמר לרבינו: רבינו הלא משנה מפורשת היא שכהן הגדול לא היה מאריך ביום כיפורים בתפלה, אלא היה מתפלל תפלה קצרה שלא להבעית את ישראל. (מסכת יומא פרק ה' משנה א') ואם כן אף שרבינו בטוח שהמקוה לא תזיק לו, אבל אנחנו תלמידיו הלא יראים שמה ח"ו תזיק, ואם כן מחוייב רבינו בשביל שלא להבעית את ישראל לא ללכת למקוה. השיב רבינו ואמר הרה"ק מראדלמסקא בעל תפארת שלמה אמר שכל הפשט של המשנה: הכהן הגדול היה מתפלל תפלה קצרה, ומה היתה תפלתו, שלא להבעית את ישראל, שישראל יראים מיום הדין ויראים מהגלות ומכל מיני נרות, והיה הכהן הגדול מבקש מהשם יתברך שלא להבעית את ישראל. (זר זהב)

בשבת חנוכה בעת שיצאו על שלחנו הטהור הרבה אנשים מחסידי הרה"ק ר' אלעזר האפשטיין מקאזניץ בעל לקוטי מהר"א זי"ע שנסתלק ביום ז' לחנוכה כ"ו כסלו שנת תרכ"ב, והיה אז יום היולולא שלו, אמר רבינו בפרשת תולדות כתיב: וַיֵּצֵא יִתְחָה וַיִּחַפֵּר יְהוָה בְּאַרְצָת הַמִּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בְיַמֵי אֲבֹתָהֶם לָבִיזוּ וַיִּסְתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים אֲחֵרֵי מוֹת אֲבֹתָהֶם וַיִּקְרָא לָהֶן שְׁמוֹת פְּשָׁמַת אֲשֶׁר קָרָא לָהֶן אֲבִיו. (פרשת תולדות כ"ו י"ח) כי העיקר הוא מה שיקבל החסיד מרבו הראשון ואז בואו אחרינו להרב השני יוכל לעורר בו את היראת שמים אשר קיבל מכבר ונתוסף בו ביתר שאת. וזאת נרמז בפסוק הזה: וישב ירחק ויחפר את בארת המים אשר חפרו בימי אברהם אבינו, הכוונה שחפר את העבדות אשר חפר אברהם אבינו ע"ה אבינו, לזה כתיב בפרשה זו: וַיִּצְרַע יִתְחָה בְּאֶרֶץ הַהָרָא וַיִּמְלֹא בְּשֵׁנָה הַהָרָא מֵאֵהָ שְׁעָרִים וַיִּבְרְכֶהָ ה'. (שם כ"ו י"ב) היינו שנתוסף להם העבדות על ידי מה שחפר בה אבינו. (זר זהב)

נסתלק לגזי מרומים ז' מרחשוון שנת תרכ"ו בשידלאוואל ושם מנוחתו כבוד.

נשאר אחריו בניו הקדושים: הרה"ק ר' למה ברוך משידלאוואל זי"ע, הרה"ק ר' פינחס אב"ד קינעק זי"ע, הרה"ק ר' שרגא יאיר מביאלעברג בעל ארון עדת זי"ע והרה"ק ר' ירחק יעקב ראש שושלת ביאלא בעל דברי בינה זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לרגלו גזר דינו. לכן ישב לו השך בטרקליון האחרון, וסגר הדלת לפניו. וכאשר נגש הרב לחדר הראשון, ותיבש ידי תופש כנור ותוף ונבל וחליל, ונשאר עמדו על מעמדו. והיושב לא יכול לעמוד. המכה בתוף, יד אשר השפיל להכות בהתוף, לא יכול להרימה. ידו השנייה אשר בגובה, לא יכול להשפילה. כן כולם עמדו כגולם בלי שום חוש השמע והדיבור. והשך הטבחים נשאר בהרמת יד ובחרבו, הבת של הדוכס ידה הפשוטה נלאה להשיבה, ובין כך כל המונס נשאר כדומן על פני השדה, ומשפט אצמלך היה להם. והרב בתום לבדו עבר בתוכם, לשאלו להם מה ראו על ככה לקרוא לו. אך אין פואה פה ומלפף, ואין עונה לו בכל קוראיו. לזאת בא הרב לחדר השני וכן להשלישי וכן לכולם, עד בואו לחדר האחרון. מיד רץ הדוכס לקראתו, ואמר לו מי אתה ומי הביאך עד הלום. ענה הרב הקדוש, אני מזרע היהודים כאלו אשר בשקה עשר דורות אשר לפני לא נמלא בהם שום דבר עבירה, ואיני יודע מי הביאני עד הלום. תמה הדוכס ואמר הלא זה בודאי היהודי מולך משך הטבחים ומחרבו הקשה, מיד רץ לראות מה היה לו, וכראותו כולם עומדים כאבנים, נפל ארצה לפני הרה"ק וישא קולו ויבך חטאתי לפני אדוני, לא אוסיף שלוח ידי נגדו, אף גם לפגום כבודו דביבור קל. ואתה חלילה לך מחלל להתפלל בעד נפשות האלו, להחיותם ולהשיבם לאיתנם כבראשונה. ענהו הרה"ק אם את הדבר הזה תעשה, להעביר קול בכל גבול ממשתלח וממשתלת שרים האלה העומדים פה, ולשים אותה לחוק לכחוב ונחתם בספר, למען לא ירים איש מכס לנגוע בהרמת יד נגד שום איש יהודי אשר תחת גבולכם, וכל יהודי אשר לו אחוזת פאקט או שום חלק בגבולכם, לא יעברו מאחוזתם, ולא להכביד עליו להוסיף על חלקו אשר עליו מימים ימימה, ולא בשום דבר קטן או גדול להפחידו חלילה, וכולם יכתבו ויחתמו על דבר הזה לפני, אז יחיו ויעמדו וישבו לאיתנם כבראשונה. השך הדוכס כשמעו זאת לא איחר לעשות כאשר אזה הרה"ק, ושב כולם לאיתנם, לבד הבת של הדוכס נרפאתה על כל חוליה, לבד זאת אשר נשארה ידה פשוטה, ותיבש ידה כמקדם בהרמתה. וכראות השך ראת הבת שידה נשארה פשוטה, נפל ארצה וינשק רגלי הרה"ק, ויועק זעקה גדולה במר נפשו, הלא זאת בתי יחידתי יקרה היא מנפשי, ואיככה אוכל וראיתי בהרעה אשר מלאה. ועתה איש קדוש נא תשא חטאתי ורפא נא לה, גם זאת אעשה לאדוני, הנה שני היהודים אשר הבאשו רוח אדוני לפני ודברו סרה עליו, והמה היו בקושרים למען יחס לבדי על אדוני, אשלתה להביאם פה ואעשה בהם משפט מות, למען אדוני ינקום נקמתו בהם, פעמיו ירחץ בדם הרשעים האלה. ויען הרה"ק זי"ע בגודל דקתו, גם זאת אעשה לך, אולם חלילה לך לנגוע ולהזיק כפרניו של אחד מהם, ולא עליך לחבוע מהם, השופט לך ישפוט משפטי ויריב את ריבי. בלשון הזה ספרו השני אנשים הנ"ל לפני מרן הקדוש הרבי ר' אלימלך זי"ע. ענה הרבי ר' אלימלך: לכן כך היה התובע עלבון של עלבונים רב את ריב של הרה"ק רבי ר' מיכלי זי"ע, והאלו השני אנשים ירדו עשר מעלות אחרונות, ונפלו מטה מטה וסבבו מעיר לעיר, להשתחות בעד אגורת כסף וככר לחם עדי בואם הנה. לזאת עד היום לא היה תקומה ותיקון לנשמתם של אלו, אמנם היום כי התודו חטאם ואשמתם אשר עשו לפני עדת ישראל, ובזה סר עונם וחטאתם תופר. ואחרי עבור חודש ימים האנשים האלו הלכו לעולמם למקור שורש נשמתם אשר משם נחצבה, ושדקו לנו ולכל ישראל חיים אס"ו. כל המעשה הנורא הזו סיפר השליח לפני רבינו. ענה רבינו למשמשו, עתה ראה כי ראו היה השליח לתת לו שכר שליחות כמו שהיה חפץ, יען היה מסוגל לעזור כח והחוש לתפוס ברעיונו כל המעשה, בלשון ששמע מהרב הקדוש ר' משה מלעלוב, בעת החזיק ידו בידי הרה"ק ר' משה, כי הרה"ק ר"מ שכל את ידיו בזמכוון להכניס כל זה בזמחו של זה למען יספר לי. (התגלות האדיקים)

פעם אחת העיז עשר נגד רבינו ונעשה עני ואביון, וקרא עליו רבינו: כתיב: וְעֹשֵׁי יַעֲנֶה עֲזָתָא (משלי י"ח כ"ג) ראה לומר: על ידי עזות יענה העשיר. (תפארת בניס)

פעם אחת כשהיה רבינו איזה שבועות בעיר קארלסבאד, נפל מחשבה באיזה מאנשי שלומו אזהביו ומיודעיו שיסעו אליו על שבת קודש אחת לקארלסבאד, באמרם ששם

ז השון תר"ח [א]

הרה"ק רבי יהודה צבי בן הרה"ק רבי משה אייכנשטיין זיע"א אבדק"ק ראזלא מסא

רבינו הגאון הקדוש איש אלוקי רבי יהודה צבי אייכנשטיין אבד"ק ראזלא זיע"א. נולד לערך שנת תקנ"א. לאביו הרה"ק רבי משה מסאמבור זיע"א (בן הרה"ק רבי יצחק אייזיק מכפר ספרין זיע"א), ולאמו הרבנית הצדקנית בת הרה"ק רבי יודל חריף מסאמבור זיע"א בן הרה"ק רבי משה מדראגיטשין זיע"א

פנימי. (ד) אני כריך עיר אחת, ואתה כריך עולם, עיר אחת שימצא שוטים כאלה שיקבלו אותי למורה הוראה, אבל עולם שיהיו משוגע לקבל אותך לרבי וגיטער יוד הוא סבא רחוקה. (ה) שאני יהיה גם רבי, ואתה לא. ודפח"ח, שיחת חולין של ת"ח.

הרה"ק מזידיטשוב היה אומר תחונן במסירת נפש ממש, והשקש בכל פעם שיתדבק בחיים החיים. פעם התפלל אלכו רבינו ובתפלת שחרית ראה את חותנו ורבו שהיה באופן נעלה ביותר, אמר לעלמו, הנה כפי הנראה לו שחתנו רואה למסור נפשו היום באמירת התחונן. ע"כ מיהר א"ע לסיים תפילת שמו"ע, ולקח מסכתא זידו, ולמד במהירות וגמרה. כשסיים חותנו את תפלת שמו"ע ניגש לחזרת הש"ץ, וכשגמר חזרת הש"ץ אמר קדיש לאחריה, הראה לו חותנו בפליאה אמאי לא אמר תחונן, ענה לו שעושה סיום מסכת, חייך הרה"ק מזידיטשוב. לאחר התפלה אמר לו חותנו: תדע שהארכת בזה ימי, שהיום בתפלה התכוונתי למסור נפשי באמירת תחונן, ואתה שדלגת על תחונן השארת אותי בעוה"ז.

בלעיוורו שימש רבינו ברבנות בכמה מקומות, אחד מהם היה בראדשין, ובאותו זמן היה גם מסור אחד, שהיה מדרכו לקום בחזרה, ולהרבות באמירת תפילות וכדו', פעם אחת התלונן עליו רבינו זיע"א, ויאמרו לו הלך בכל זאת מרבה הוא בתפלה ובתחוננים, ענה להם במתח לשונן, מה לי ולתפלותיו, אמירתו לגבזה – כמסירתו להדיוט דמי (קידושין כח).

הרה"ק האמרי יוסף מספינקא זיע"א סיפר ששמע מרבותיו, שפעם אחת אמר הרה"ק מוהרנ"ץ מראפשיץ זיע"א לרבינו זיע"א בימי חורפו, הנה בימים הבאים תהיה רבי ותבדק את ישראל, הוי מתחיל בי וברך אותי, ולא רצה רבינו, אמר לו הרה"ק מראפשיץ: בהיותי עול ימים אמר לי הרה"ק מצאדיטשוב זיע"א גם כן בזה"ל: הנה תהיה רבי ברבות הימים ודך יבדך ישראל – הוי מתחיל בי, ולא רציתי, ועד עתה אני מתחרט על זה מאל, ראה גם אתה לבל תתחרט! אז הניח רבינו את ידיו על ראש הרה"ק ויברכהו.

פעם אחת הוכיחה אותו ואת הרבנית הצדיקה ע"ה, אודות אשר פזר נתן לשונאיו, כי היה דרכו בקודש להעניק לנאשי ריבו מטובו, והוכיחה אותו, באמרה אליו, הלך ידעתיך לאיש מופת וקדוש ה', מדוע לא תעניש את הרשעים הללו. והשיב לה בהכמתו, הנה בנוהג שבעולם אשר כמה מאות ואלפים נפשות מישראל נוסעים לצדיק אחד ונותנין לו מעות, ומה הענין בזה, למה יתנו מרבית אנשים כל כך לאיש אחד, אלא, הענין הוא, כי כל בנין כריך יסוד מקודם, ואם אין יסוד חזק, נופל הבנין, ואינו שוה כלל, והנה כל העולם בכללו נקרא בנין, והצדיק הוא היסוד מהבנין, כמו שכתוב (משלי י כה) ולדיק יסוד עולם, נמצא שהצדיק הוא המעמיד העולם, ממילא ראוי שכל העולם יתנו לו מעות, והחזיקים מכספם והבסם, כי הוא המעמיד ומקיימם.

אמנם קשה לי, למה העולם נוסעים אלי גם כן ונותנין לי מעות, הלך אנכי היודע שאין אני בגדר צדיק יסוד עולם, ונתישבותי, שיש עוד דבר אחד הגרדך לבנין העולם, על פי מה שכתבו חז"ל במסכת חולין כט: (תולה ארץ על בלימה (איוב כז ז) אין העולם מתקיים אלא על מי שכולם את עלמו בשעת מריבה, נמצא שמי ששותק לשונאיו, ואינו פותח פיו לדבר נגדם, הנה הוא מקיים עולם ומלואו, ושבו מגיע לו מהעולם מעות מהדין, ואם אנחנו נעניש לשונאיו, הגה לא יגיע לנו גם בגלל זה הגמרא פרנסתינו, על כן שמעי לקולי, יותר טוב לשחוק ולסבול לשונאיו וריבנו, ונשאר בפרנסתינו, עכדה"ק.

בהגיע לפקדו נשא את ז' הרבנית הצדיקה שרה ע"ה בת דודו אחי אביו, מן רבינו שר בית הזוהר הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א, רבינו הי' כל ימיו דבוק ברבו המובהק חותנו, אשר ממנו קיבל רזין דרזין בכל התורה כולה, כאשר בנגלות התורה, היה תלמיד מובהק של דודו הרה"ק רבי אלכסנדר סענדער מקאמארנא זיע"א אחיהם של אביו וחותנו זיע"א.

רבו ודודו בעל עטרת צבי מזידיטשוב לקחו לחתן, ורבינו היה קורא אותו דער רבי דער שווער דער פעטער. ויש גם ופקד מאל בנגלות התורה וארבע חלקי שו"ע, והיה בעל הוראה גדול מאל, והוראתו היה בקדושה ובטהרה, עד שאמר: כי קודם שנעשה לבעל הוראה, חזר שבעים פעמים הלכות מליחה ובשר בחלב ותערוכות.

פעם בימי עלומיו הובא לפניו שאלה על בהמה לכבוד שבת, שמאלו במעי הבהמה מחט גדול, ולפום ריהטא הכשיר אותה בלי שום פקפוק כלל. ונמכר הבשר בכל העיר. ויהי בערב שבת קודש שנים או שלש שעות אחר חלות היום, כאשר התחיל להתבונן בזה השאלה נבהל מאל על השגגה הנוראה הלז, כי מה עשה להכשיר טריפות גמורה, והיה לו כער גדול מזה, ומה יעשה כעת, כי כמעט נתבשל כל הבשר וכמה כלים יאוסרו על ידי זה והיה מהומה גדולה בתוך העיר, ורצה לקרוא את השמש שילך במוקדם מבית לבית להכריז ולהודיע לכל אחד ואחד כי הבשר הזה טריפה. ונתישב חיכך, שאין ראוי לעשות כן בלי שאלת פי מורו ורבו דודו וחתנו הקדוש רבינו צבי. אבל לראובן נפשו כאשר הלך להיכיל קדשו כבר התחיל להתפלל תפלת שמונה עשרה של מנחה ובי כן היה דרכו בקודש להתפלל תפלת מנחה בערב שבת בעוד היום גדול, ולהאריך בתפלתו שתיים ושלוש שעות ויותר, ונוסף לרבינו יגון על יגונו וכל רגע היה בעיניו כשנה, ובלי הסכמתו לא רצה לעשות מאומה.

אמנם מה גדלה שמחתו בזה כי סוף דבר כאשר רבו וחותנו רק סיים תפלתו דלתש ופסע לאחוריו, החזיר את פני קדשו אליו בפנים שוחקות, ואמר לו: שאל ידאג מאומה כי גם בשמים הורו כן. ונתקרה דעתו לפי שעה, כי ידע היטב כי כן הוא. אבל אחרי כל אלה בלילה לא נח ולא שקט ולבו נקפו מאל כי תורה לא בשמים הוא'.

בבוקר השכם פתח את החלון והביט מעט החוזה, והבחין ששתי ילדות קטנות הולכות ומדברות אחת אל רעותה: לא יכולת למצוא את המחט כי יפה טמנתי אותה, שאלה חברתה, הגידה נל לי איה טמנתי אותה? הציבה לה: במקום פלוני במעיים. כשמוע רבינו את שיחתם, הבין חיכך כי זאת היא השאלה עם המחט הזה, ואחרי חקירה ודרישה מהם, נתברר לו כי כן הוא האמת בלי שום ספק כלל. ונתן שבת והודיה לשמו יתברך אשר הוריה דרך האמת לפסוק כלה וכהלה.

בימי חורפו בעת שהסתופף בכל קדשו של דודו ורבו וחותנו הק' והיה שוקד בנגלות התורה וארבע חלקי שו"ע, הסתופף אז אחד שהתחיל בנערותו לדפוק על דרך להיות רבי וגיטער יוד. פעם אחת אמר אליו רבינו בדרך צחות: בני ובינך יש כמה חיילוקים: (א) שאני רשאי לגלות לאחריים כוונתי, ואתה אינך רשאי, כשאני שוקד על דלתי הש"ס והפוסקים רשאי אני לגלות שאין לי פרנסה, ואדמה להיות מורה הוראה באיזה עיר, ואתה בעמך בחזות לילה והולך למקוה ואומר תיקון חרות והזהר וכו', להיות רבי אין נאה לגלות זאת ולומר חפץ אני להיות רבי. (ב) אני יכול לידע מתי השלמתי פעולתי ואומנתי כשאני בקי בכל הארבע חלקי שולחן ערוך. ואתה אינך יודע מתי נגמרה מלאכתך, כי אין שיעור לדבר ולא הוקבע גבול אם תלוי במאה מקואות או באלף מקואות. (ג) עלי באפשר להמלא מבין, שמנסין אותי בלימודי אם אני בקי ושגור בעל פה השולחן ערוך. ועל ענין שלך אין נמצא מבין, כי רעבישקייט ומדריגות הוא ענין

הרה"ק רבי יהודה צבי בן הרה"ק רבי משה אייכנשטיין זיע"א אבדק"ק ראולא

שנים רבות הבינו דברי קדשו, כי בנו הגדול של הרה"ק מטאהש זיע"א, קה"ק הגה"ל רבי מרדכי זל"ל, נשא את בת רבי שלמה מראזלל בן רבי משה חיים מראזלל וחתן העטרת לבין בן הרה"ק מקאלוב וחתן רבינו זיע"א.

בקאלוב היה הראש הקהל רבי יעקב פיש, שהיה גברא רבא, והבעש"ט היה דוד לאמו וברכו באריות ימים והורה לו לעבור לגור בהונגריא, בציוהו היו מתאכנסים כל גדולי הדור שהיו מגיעים לקאלוב, והיה לו פנקס מיוחד בו היה רושם כל לדיק בעל רוח הקודש שהתאכסן אצלו ובפנקס הזה היו רשומים שמונים בעלי רוח הקודש. פעם התארח אצלו רבינו זיע"א, והיה מסתפק אם לכלול שמו ברשימת בעלי רוח הקודש, אבל רבינו הרגיש ברוח קדשו מחשבותיו של ר' יעקב, פנה אליו ואמר קענטט מיך אויך אריינשרייבן, ורשמו רבי יעקב. ז"ע.

רבינו היה מפורסם לגאון וקדוש, חיבר ספר "דעת קדושים" על מועדים, ו"עמוד התורה", ו"תעלומות חכמה" על מדרש רבה. הרה"ק בעל דברי חיים מלאחז כותב בהסכמתו על ספר דעת קדושים וז"ל: מה לכם הסכמתו, הלא גדלו וטוב חכמתו נודע למשגב. ומי אנכי להעיד על גדול יקר הערך אשר כמעט לא זכיתי להבין דבריו הקדושים וכו'. כי מי אשר חכמה ה' בקרבו יבין כי רב מעשהו וכו', אשר במרומים ידבר, וחביבין עלי דבריו, אשר המה נמשכין ממדועי החכמה והמדע וכלתה נפשי בתשוקת אהבה לשמוע רזי חכמתו כי נעמו. עכ"ל.

ובהסכמתו לספר עמוד התורה כותב ז"ל: שהוא דבר הפלא ופלא, ובו יראת השם ויחודים נפלאים, אשרי הבא בסודו וכו', כי באמת אור גדול אשר האמיה ה' לנו על ידו. עכ"ל.

אחרי הסתלקות הרה"ק רבי צבי מזידיטשוב זי"א תמוז שנת תקל"א נסעו החסידים לאחיו הרה"ק רבי ישכר בעריש אבל לא ארכו הימים כי עלה השמימה כעשרה ירחים אחרי פטירת אחיו ביום ד' חג השבועות תקל"ב, ואז נסעו החסידים לאחיו הרה"ק רבי משה מסאמבור, בו אייר שנת ת"ר נסתלק הרה"ק רבי משה מסאמבור, עבר ההנהגה לבנו ה"ה רבינו הרה"ק רבי יודא

צבי מראזלל ורוב חסידיו זידיטשוב קבלו מרותו עליהם.

רבינו העיד על עצמו שאין פסוק אחד בכל התנ"ך שחותנו דודו ורבו לא גילה לו בו רצון לאורייתא.

הגאון רבי עניזל מסטריא הנקרא די אייזערנע קאפ אמר פעם אחת לרבינו: כמדומני אשר הנהגת רעביסקייט להיות גיטער יוד, הוא גם כן תאוה ככל התאוות, והשיב לו רבינו בחכמתו: אמת הדבר, אבל אל זאת התאוה אין יכולין לזכות, עד שמשגבין מקודם כל התאוות.

חתנו הרה"ק משינאווא סיפר ז"ל: הייתי פ"א בפרשת שקלים אצל כ"ק מו"ח הקדוש מראזלל ובשעה שהיה קורא בתורה פרשת "כי תשא את ראש בני ישראל" ראיתי בחוש שהיה מגביה ומנשא למדרגה עילאה את כל ישראל.

פעם שבת רבינו בעיר ברעל על שבת קודש, והיה לו טלית קרוע, והיה שם גביר שאשתו היתה חולה ובעלת יסורים גדולים עד שממש ביקשה על עצמה המות רח"ל מחמת גודל היסורים, וכשראה הגביר הטלית הקרוע על רבינו, קנה לו טלית, וכשהביאו לו הזכיר ממילא את אשתו, ואמר שטוב היה אם תפטר מהכל וד"ל. ואמר רבינו, חלילה אני מקוה שיהיה לה רפואה שלימה, כי הבאת לי טלית נאה והחיית אותי, וטלית"ת הוא מספר א"ל נ"א רפ"א נ"א ל"ה ובזה יהיה לה רפואה שלימה וכן היה שנתרפאה.

עם פטירת חותנו העטרת צבי זיע"א שנת תקל"א, ירש את מקומו אחיו הרה"ק רבי ישכר בעריש זיע"א, והתלמידים נתקשרו אליו, אמנם לא האריך ימים ותוך י"א חודש נסתלק לבית עולמו ואז התחילו ליסע אל הרה"ק רבי משה מסאמבור זיע"א אביו של רבינו, שנת תר"א כאשר נסתלק רבי משה זיע"א, התחילו ליסע אל רבינו זיע"א עד שנת תר"ח שאז נסתלק רבינו, ובין הנוסעים הגיעו אליו גם שני ש"ב הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זיע"א, והרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זיע"א אשר קבלו ממנו הרבה בסתרי תורה ודברים נשגבים, אשר הם השפיעו אח"כ זאת לתלמידיהם אחריהם.

דימי הנהגתו הביא לו אשה אחת "זילבערנע לייכטער", ונתרגש רבינו מאד מזה ובירך ברכת שהחינו, ותמחו אנשי ביתו, הגם שעפ"י הלכה יכולין לבדק שהחינו על כלים חדשים, אבל אם הוא בירך בזאת התרגשות בולאי יש לו כוונה מיוחדת בזה, וסיפר להם: שבעת שדודי מו"ח לקח אותי לחתן הבטיח לי "קעסט" ובאמת היה שם עניות גדולה, ששבת היה מה לאכול, וציוס ה' היה עוד שיריים משבת וציוס ב' היה עוד פחות מה לאכול, וכן לא אכלתי כדעתי בכל יום, וחשבתי שזהו לא אכילה ולא תענית, ע"כ גמתי בלעתי שאתענה משבת לשבת.

פ"א בעש"ק כאשר עמד מו"ח אלל העמוד בתפלת מנחה שהיה מתאריך בכל עש"ק לערך ה' שעות, והקהל הגיעו לחזרת הש"ן, ובאחי ממקוה והיה צימות החורף והקור היה נורא, וכנסתי לביהמ"ד ועמדתי ע"י התגור, והנחתי ידי למעלה מהתגור שהיה שם חורים לחמם הידים, ומלאתי שם חתיכות לחם יבשות, ואחזני בולמום ונחשכו מאור עיני מהתענית, ע"כ חטפתי מהלחם והתחלתי ללעוס הפת, וכנראה שזה בילבל את מו"ח מעבודתו הק', והגביה קולו אלי ואמר: אל תירא מהמנצב אשר אתה נמאל זה כעת שעוד יהיה לך "זילבערנע לייכטער" ומאז הלפני שנים רבות ומו"ח כבר נסתלק ואני נעשיתי לרבי, ועכשיו הביאו לי ה"זילבערנע לייכטער" ע"כ עשיתי ברכת שהחינו שנתקיים בי ברכת מו"ח, ולא ברכתי שהחינו על הלייכטער רק על דברי מו"ח.

פעם התאוון רבינו לפני רבו וחותנו הרה"ק מזידיטשוב על ירידת הדורות שהולך ויורד, וזכה ואמר: ולמי כבר יבוא המשיח, הרבין הרה"ק את ראשו ואמר: "וטפסם אשר אמרתם לבז יהיה ובניכם אשר לא ידעו היום טוב ורע המה יבואו שמה ולהם אתגנה" דהיינו שלפני ביאת המשיח יהיה דור ירוד מאל, שלא יהיה להם דעת לבחור בין טוב לרע, ולא ידעו לחלק ביניהם, המה יבואו שמה ולהם אתגנה, להם יבוא המשיח.

הרה"ק רבי משולם פייש מטאהש זיע"א, הגיע פעם בבחרותו יחד חבריו לראות עבודת רבינו בסעודה שלישית, ונשאר שם עד אחרי הבדלה, אחרי הבדלה נהג הרה"ק מראזלל לשחות כוס טיי או קאווע, ובאותו מוצאי שבת ששה רק מעט מהכוס, וכל הגשאר נתן אל הרה"ק מטאהש זיע"א שעמד אז מאחורי כסאו. והיתה פליאה בעיני כולם, למה ששה רק מעט מן הכוס, ולמה נתן את כל שיירי הכוס לבחור אורח, וכאשר הרבנית שאלה אותו על זה, אמר לה, דער בחור וועט נאך זיין אונזער מחותן, ואחר שעבר

ז השון תר"ח [ג]

הרה"ק רבי יהודה צבי בן הרה"ק רבי משה אייכנשטיין זיע"א אבדק"ק ראולא

אלקטע הגביא האט געטאהן עס בן השונמית 'ויסגור הלכת... וישם פיו על פיו' וגו' ? וע"כ סגרנו הלכת, והיה ברכונו לעשות כמו אלישע. ובא אלינו תיכף חותני ומורי ואמר לנו: בני, כלך לך מזה כי הוא ענין מסוכן, ואח"כ התחיל רבינו לומר תורה על הפסוק ואורח דליקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום וכו' והאריך בדרוש.

סיפר נכדו הרה"ק ר' מנחם מענדל מזאבילטוב בן בתו מרת הינדל ע"ה, (שהוא נתגדל בבית רבינו כשנים עשרה שנה) שראה איד שזקינו הק' כתב ספריו בכל יום מעוטף ומוכתר בטו"ת סגור ומסוגר. ובעת שחלה חליו האחרון ביקש לפני פטירתו שיגישו לידו הכתבים שלו, ועיין בהם, ואמר: מיר לאזין נישט איבער קיין זן זכר, נאר תמכתי יתדותי בספר החכמה. איד זאל נישט קענין דעם מחבר, וואלט איד געזאגט אז א מלאך חלקים האט עס געשריבען. גלייבסט אונז, מיר מוזין זיך אונד אסאך מיטשען מיר זאלין פערשטיין וויא אזוי מיר האבין דעמאלט גימיינט ווען מיר האבין דאס געשריבען.

בשנת תר"ו סמוך לימים הנוראים חלה הגה"ק את חליו, אשר נפטר בו. ובר"ה ויה"כ שנת תר"ח כבר לא עזר כח לעבור לפני התיבה, והביאו אותו ביה"כ במיטתו לבית מדרשו. וכשהגיע הש"ץ לסדר העבודה, לפיוט "ההנהגים והעם העומדים בעזרה", פקעה סבלותו של החולה הקדוש והתלקחה בו אש ה', ובקול חוצב לבבות אש זעק ברחו וחלחלה "את השם הנכבד והנורא" והטיל את עצמו בכל כחו מן המטה לארץ, עד שכמעט שנתפצרו עצמותיו מן ההפלה היא. ותהי חרדת חלקים על כל הקהל אשר בבית המדרש. (נצי לזכיק)

בשנה האחרונה לחייו שנת תר"ח בהושענא רבה שבועיים לפני הסתלקותו אחרי הושענות וההפלה, סגר עצמו עם כותב אחד, וסידר לפניו את כוונותיו, וגילה לו כי בקרוב אחר החג יסתלק לעולמו, והזהירו שלא יגלה זאת לשום אדם, והכותב יא מביטו ודמעתו על לחייו בעינים דומות מבכי, אבל לא גילה לשום אדם עד לאחר יציאת נשמתו הקדושה, אז הוציא הוואה שכתבה בהו"ק.

ביום א' ז' מר השון תר"ח מספר רגעים לפני פטירתו אמר בקול רעש גדול את עשרת הדברות ופרשיות קר"ש ברעש כזה אשר לא נשמע מימיו, והיה נראה בחוש שמוסר נפש להשי"ת בקדושה ובטהרה.

זוג' הרבנית שהבינה כי קרבו רגעיו האחרונים פרצה בכבי, אך רבינו ביקשה שלא תפריע לו כי הוא עוסק בעת ביחודים שמסר הארז"ל לייחד בשעה זו, ועלתה נשמתו הטהורה ביום ז' מר השון ויבכו אותו כל בית ישראל. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו השאיר אחריו ברכה הרה"ק דעת קדושים על כל מועדי ה' וסה"ק עמוד התורה מלא יחודין קדישין על אהוון דקריאת שמע ברזין עליונים מלאים זיו ומפיקים נגה וס' תעלומת חכמה על מדרש רבה.

מלבד ספריו הק' הגיה אחריו חתניו רבני ותלמידים גדולי ישראל. חתניו היו: הגה"ק המפורסם רבי יחזקאל סרגא הלברשטאם זיע"א, שמיאל את מקומו ברבנות בראולא, ואח"כ היה אבד"ק שינאווא.

הרה"ק ר' יעקובי מזאבילטוב זיע"א אבד"ק יאם הרה"ג החסיד ר' אלכסנדר טויבש זצ"ל אבד"ק וואסלוי ברומניא. הרה"ג החסיד ר' שלמה זצ"ל אבד"ק ראולא.

הרה"ק בעל שפע חיים מלאנו זיע"א סיפר פעם (בשיעור חורש"י כי תבא תש"מ) שמעתי מפי ה"ר יוסף פריעד שהיה מהלמדיו של הגאון רבי מנחם א"ש שהיה בנו של הגה"ק מהר"ם א"ש בעמח"ס אמרי אש מגדולי תלמידי החת"ס. והגאון ר' מנחם א"ש סיפר לו שפעם אחת איקלע הרה"ק מראולא לבית הגאון מהר"ם א"ש. וערכו לכבודו סעודה גדולה, והביאו דגים ובשר ונתנו לפני המהר"ם א"ש ולפני הרה"ק מראולא ונתנו לפניהם מזלגות. ומהר"ם א"ש אכל במזלג כדרך בני ארץ הגר והרה"ק מראולא אכל בידי וחייל שריים בידי, ונענה הרה"ק מהר"ם א"ש ושאל את הרה"ק מראולא מאיזה טעם אינו אוכל במזלג. והשיבו הרה"ק מראולא הלך ידי בראה השי"ת לכלס דמות חבניתו, והוא קבע כורתה כמו שאחז"ל (ברכות י). כר כורה בתוך כורה, ובידי זאת נתתי לך, והנחתי תפילין בידי הימנית על ידי השמאלית, ובה פתחתי את הגמרא ללמוד בה, ועשיתי בה מנאות רבות, ואף עתה קודם הסעודה נטלתי את ידי כתקנת חז"ל וברכתי על נטילת ידיים. ואיד אניחה ואטול את המזלג אשר גויים יארוה, ולא ברכו עליה מעולם זולת על טבילת כלים. ומיד השליך הגאון מהר"ם א"ש את המזלג מידיו. וכשהביאו לפניהם קוגל והיה רותח מאד, ובכל זאת אכל המהר"ם א"ש בידי עד שנקו ידיו, ושזב לא אכל במזלג לעולם.

סיפר הרה"ק מליסקא בעל אף פרי תבואה זיע"ע כיצד נעשה לחסיד, כי בימי נעוריו למד בלחתי הישיבות הגדולות, ורבותיו היו מאותם שלא נמנו בעדת החסידים, וכמוכן שאף הוא היה כמותם. לאחר נשואיו התענה כמה ימים תענית הפסקה, וברלונו היה להשלים תענית משבת לשבת, אולם מאחר שהתענית הייתה כבידה עליו ולא היה יכול ללמוד הלך ברגל לרבו, וכשהגיע חליו נתעלף מחמת חולשה, ורק בקושי רב נתעורר ע"י הרופא, ולפתע נפקחו עיניו והתחיל להכיר על מלא בני אדם את מעשיהם הטובים והרעים, וכמוכן תלה זאת בזכות תעניתו, והחליט בנפשו לנסוע לגאליציע אל לדיקי הדור, כדי לתהות על תנאם, כפי שזכה להכיר את רבותיו ראשי הישיבות אשר למד אצלם, ועלה בידו לעמוד על טיבם ועל טיב חבריו, ולראשונה נסע לעיר ראולע אל רבינו הרה"ק מראולע זיע"א אשר היה מפורסם גם לגאון, ולכן בחר בו ראשון להכיר אותו ולתהות על תנאם בהסתכלות על מצחו, והיה כאשר אך נכנס לחדר הרה"ק מראולע זיע"א גער בו ואמר לו בזה"ל, וכי אם אדם מתענה חלי הפסקה כבר קנה עולמו בשעה אחת, להיות רופה נסתרות ולבקר מומם של לדיקים, לאט לך אברך יקר, ברגע אחד לא נעשים לנביא ע"כ. ומיד הפסיק לראות מה שראה, ברם נוכח לדעת כי הרה"ק מראולע רופה ברוח הקודש, ושהה שם תקופה קצרה וקיבל תורה ויראת שמים מהרה"ק מראולע, משם נסע להר"ק ר"ר מאיר מפרעמישלאן זיע"ע, וברגע שדרכו גליו על מפתח בית הלדיק, שאל אותו הרה"ק רבי מאיר, אמור נא אברך האם היטב כיצד אורך הרב מראולע, ואז נוכח כי גם בפרעמישלאן שורה רוח הקודש, ומאז נחדק בלדיקים רועי החסידות עד שזכה להיות בעלמנו רועה נאמן לדעת חסידים אשר הסתופפו בללו.

מסופר: שכברו הלדיקת מרת הינדל ע"ה שכבה על ערש דוי, קודם פטירתה שאל אביה הק' כמעט בכל רגע על מעמדה, כי מאד הייתה חשובה בעיניו. אולם בשבת האחרון ממחלתה הלך לבקרה אחר תפלת שחרית, וראה לכל העומדים שם שיאלו, וסגר א"ע עמה לבדו, ואח"כ יאל, ולא אמר א' גיטען שבת' כנהוג ולא שאל עליה יותר כל יום השבת. והיא אסתלקת באתו השבת ונפטרה. והיה זה בשבת לפני סליחות, ולא נודע מה היה הענין שסגר א"ע עמה לבדו.

והיה אח"כ בחג הסוכות בליל ראשון, בכניסתו לסוכה בשמחה כמנהגו בקודש לנשק כל הדפנות וכל מקומות מהסוכה בליל ראשון בכניסתו לסוכה בציר ופכת. ותיכף אחר בליעת הפת, אמר בזה"ל: מיר וועלין דער זיילען אביסל פון אונזער טאכטער הינדל ע"ה. ווען מיר זענין שבת פריא אריין געקומען, האבין מיר שוין גיזעהן איד הדבר עומד, וכימון כי לא שאלנו יותר כל יום השבת על מעמדה, האבין מיר זיך בארעכינט, אונזער לער וועלין מיר שוין מקבל זיין בזהבה, נאר וואס וועלין מיר טאהן מיט דעם לער פון הייליגען שווער דער רבי, אז ער וועט בעולם העליון גיוואהר ווערין אז דער גילדינער שטריק איז געריסען גיוואהרין, דער התקשרות מיט נכד רבו של חותני - רבי משה לייב מסאסוב (כי בעלה של בתו היה הרה"ק רבי יעקב הגר מזאבילטוב בן בתו של הרה"ק מסאסוב) האבין מיר זיך מיישב גיוועזן מיר קענען דען נישט דאס וואס

ח השון תר"ם

רבי מנחם נחום ב"ר עוזיאל זי"ע הצדיק רבי נחומקע מהורודנא

הצדיק רבינו הרה"ק רבי מנחם נחום קאפלאן זי"ע רבו של בעל החפץ חיים זי"ע הנקרא ר' נחומקא מהורודנא או רבי נחום הצדיק, נולד בשנת תקע"ב בעיר ווייסוגלה ליטא לאביו רבי עוזיאל זי"ע שם אמו מרת מיידא ע"ה

הם לרחמים אם לא, אלא כל אדם הרואה להתפלל על איזה דבר יקדים ויתודה תיכף בתלחתו ויאמר חטאתי וכו' בהכנעה גדולה ובדמעות עיניו, ואחר כך ירבה בתפלה ותחנונים, או יקרא וה' יענה. (תולדות מנחם)

היה מלמד בבית המדרש שיעורי תורה, והעמיד תלמידים הרבה, ומהם הגה"ק ר' ישראל מאיר הכהן מרדן בעל חפץ חיים זי"ע, הגה"ק ר' זרח ראוונ בראווערמאן ממייסדי ישיבת מאה שערים זי"ע, הגה"ק ר' יהודה אידל איזלינג מאשמינא בעל ילקוט ארץ ישראל זי"ע

וגם היה רבינו גבאי לדה"ק של בני העיר. וסיפר שפעם אחת אירע שכאשר למד את השיעור עם הבעלי בתים, נכנס פתאום לבית המדרש יהודי עני ואביון, ופער את פיו על רבינו שלא נתן לו כסף מספיק, והאריך בחימופים וגידופים שונים, וחווה פני רבינו כסיד, לאחר מכן שאלוהו למה חווה פניו כל כך? הלך הכל יודעים שלא דיבר העני אלא מתוך כערו וכעסו? ענה רבינו: זוהי הפעם הראשונה שמוכיחני אדם בדברים אמיניים, והנה נתחווה לי היטב באיזה שפל המצב הנני נמצא, ולכן חווה פני כל כך. (רבינו הגדול אמרו)

מסופר על רבינו שאף כי היה בקי בשיטות הש"ס, וכבר עבר פעמים רבות את הים הגדול והקדוש הזה, והעלה ממנו פנינים יקרים, בכל זאת מאהבתו את תורתו, לא סר עיניו ממנו בעת למודי השעורים, כאשר למד בו בפעם הראשונה, להמתחילים ללמוד בשעורי לאורייתא, היה לומד עמהם בפשטות גמורה ובהסברה גדולה ויעירם לשמוע בלימודים, לשנות ולשקל ולחזור על הראשונות למען ימצאו אחר כך בנקל בים התלמוד דרך סלוכה, וכל הגה אשר יצא מפיו היה למו מתוק מדבש ונופת רופים. (תולדות מנחם)

נכתב לגנזי מרומים ליל שבת קודש פרשת כך לך אחרי חלות ה' מרחשון שנת תר"ם זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גאון ולדיק מפורסם, מגיל רך הצטיין בטוב לב ובפיקחותו. ערך תעניות, כל היום היה מעוטר בתפילין, הזהיר על שמירת שבת, בימי שישי אחר חלות היום נהג לרוץ ברחובות ולצעוק 'הכינו לקראת שבת'.

כל ימיו היה ידוע חיילי ומכובדים, יסורי גוף ונפש, אכסות משפחהיים וכיוצא, המשיבין אנוש עד דלא. בכל זאת לא הרהר מעולם אחרי מדותיו של הקב"ה וְשָׁמַח בְּחַלְתּוֹ. תמיד היתה צלחתו בַּפִּיּוֹ.

חתנו הגה"ק ר' גבריאל זאב מרגליות בעל אגודת אזור להגדה של פסח זי"ע כתב בספרו: ושמעתי מ' מורי וחמי הרב המאוהב"ג הצדיק המפורסם מוה"ר נחום ז"ל אשר היה מדוכא ר"ל בצער גידול בנים כי מתו עליו בחייו עשרים בנים. ואשתי הראשונה הִלְכָנוּעַ והחסידה מרת רבקה מייטא ז"ל הנה היא בתו נשאה לו מחיים מאשתו הראשונה, אשר גם היא שבת"ק חיים לכל חי בערך שנה ומחצה אחרי פטירתו ז"ל, ופעם אחת לפתע פתח־אִים בשבת קודש בחור סעודת האהרים פתח פיו ואמר: הנה אמר אדוננו דוד המלך ע"ה לְרֹאשׁ לְבָבִי הִקְיָבוּ מִמְּלֻקְתִּי הוֹיֵאֲנִי (תהלים כ"ה י"ז) הגני מבטל וסוחק על כל תענוגי העוה"ז, אדרבה, הכרות הם המרחיבים לבדי, כי הם מרחים שְׁלֵעִינִי פקוחה עלי בלא הסתר פנים והגני מאמין כי הכל הוא לטובה, ושמה תאמר: אם כן למה אני מטעור כל כך? אלא כדרך שהעשירים הִלְמְפִרְיָזִים בתפוקים לסוף נופלים לחובות ולידי נושים, אף אני הכרות מבטלות ממני תורה ותפלה ולכן אהפלב: וממלוקתי הושיעני. (אגודת אזור)

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקה מרת איטה ע"ה בת הר"ר יוסף אליעזר הכהן מנסווז ז"ל שהייתה למשפחת עלי הכהן ע"ה

רבינו למד בישיבה וולאזשין, אצל הגה"ק ר' אליעזר יצחק מוולאזשין זי"ע

התפרסם בכל ליטא ופולין וגדולי ישראל שלחו אליו בקשות שיתפלל על הכלל ועל הפרט, אף גויים שלחו אליו תרומות ובקשות להתפלל עליהם ורבים נוסעו לאחר שהעניקו לו מכספם אולם את הכסף העביר ללדקה ובמיוחד תמך בסתר בעניים תלמידי חכמים אשר לא ביקשו עזרה מאיש.

מכל דבר תחנה ובקשה אשר רחשו שפתיו תמיד של רבינו היה הווידי מרגלל בפומיה בכל עת ובכל שעה, כי טרם התפלל לפני הקב"ה בדברי בקשות ותחנונים, וטרם שהתפלל על החולים, היה מתודה תמיד קודם תפלתו בדמעות שליט, וגם על זה שאלהו אחד מחכמי התורה המתחקה על שרשיו וחפץ להודע מדרכיו ותהלוכותיו, ויענה רבינו ויאמר: מתורת משה למדתי זאת, והיא סגולה נפלאה למען תתקבל תפלתנו לפני המקום כבוד הוא. וישאלהו האיש שנית לאמר: הודיעני מורי ורבי, היכי רמיז זאת באורייתא? ויאמר: עיני בני, בספר תורת משה לרבינו האלשיך בפרשת שאר, ותראה שמה נפלאות, ותוכן דבריו היא כזה: אותן בני האדם העומדים להתפלל, ואומרים רבש"ע אל רחום ותנון, אך אפים ורב חסד ומרבים הם בתפלות ותחנונים, בני אדם אלה מעוררים עליהם מדת הדין לעיניו בדינם ולכדוק במעשיהם אם ראויים

ט חשוך תש"ז

רבי חיים מרדכי ב"ר יצחק יהודה אייזיק לייב זי"ע אב"ד נימאץ

רבינו הגה"ק רבי חיים מרדכי ראללער אב"ד נימאץ בעל באר חיים מרדכי זי"ע נולד בכ"ח אדר תרכ"ח בדימינעשט עיר קטנה מחוז ראמאן לאביו הגה"ק ר' יצחק יהודה אייזיק לייב אב"ד פאנזעשט זי"ע מנכדי הגה"ק ר' נפתלי הכהן כ"ץ אב"ד פאזען ופראקנפורט דמיין בעל סמיכת חכמים זי"ע והגה"ק ר' יהודה ליווא בעל מהר"ל מפראג זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת דבורה ע"ה בת הגה"ק ר' שבתי סג"ל בעל הראש ב"ד אב"ד בוהאוש רומניה ור"ם אור חדש זי"ע בן הגה"ק ר' יצחק זי"ע

צגנת תרמ"ח נבחר להיות מו"ץ בצוהוש, ולאחר מכן כאב"ד העיר טרגו ניאמץ.

רבינו הקפיד במיוחד על תפילה בציבור, וסיפר הרה"ק ר' אליעזר זוסיא פורטוגל בעל נועם אליעזר מסקולען זי"ע: כי פעם חיפץ רבינו בערב מניין לתפילת ערבית, וכשלא מצא שכן במזמון עגלה ונסע עשרה קילמעטער לסקולען לביתו של הסקלענער רבי כדי לאסוף מניין לאמירת ברכו, ולאחר מכן חזר שוב בעגלה למקום מולאו.

צגנת תרס"ג השתתף בקראקא ציינוס רבנים מרחבי העולם היהודי נגד עלילות הדם, וציינוס זה נבחר להיות יו"ר אגודת הרבנים ברומניה.

בגירוש יהודי נימאץ בחול המועד פסח תש"ד עבר לבוקרשט, בחודש תמוז תש"ו עלה לארץ ישראל והתיישב בירושלים, סמוך לזמן הדלקת נרות בערב פרשת לך לך כלל לרב אחד ואמר לו: שהוא מאטרף להיות עגונה שלנו זה אז, שאלו הרב: מדוע כלל בשעה זו? ענה רבינו: מי יודע מה ילד יוס, במולאי אותה שבת נסתלק לגנזי מרומים ומנחתו כבוד זהר הזיתים.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גאון ומתמיד גדול, מסופר כמעט שלא הלך ד' אמות בלי תורה, וקיים באמת ובתורתו יהגה יומם ולילה. בזקנותו התבטא פעם: טויענעטער נעכט זין איך אויפגעוועזען. (באר חיים מרדכי חולדות)

הרה"ק ר' אליעזר זוסיא פורטוגל בעל נועם אליעזר מסקולען זי"ע אמר על רבינו: כמעט שלא נמצא כמותו בכמה ארצות גדול בתורה ובמידות.

נהג ללמוד עד חצות היום מעוטרי בטלית ובתפילין של רבינו תם הסדרה חומש פרק ב"ד פרק משניות דף גמרא ספר הזהר ארבעה טורים עם בית יוסף שלחן ערוך ונושאי כליו וספרי הלכה, ולאחר מכן היה מקיים מצוות ביקור חולים לפני שאכל ארוחת בוקר, ולאחר פת שחרית התיישב לכתוב חידושי תורה ושו"ת, לאחר מכן למד בספרי חסידות עד שנרדם לתנומה קלה שלאחריה חזר ללמוד ולכתוב.

חבר ספרים יקרים ומהם ספר באר יצחק, באר חיים מרדכי, ברכי ונפשי, שירת דבורה, חידושי בן יאיר, ועוד. הגה"ק הגר"ח מצריסק זי"ע שיבח את ספרו חידושי בן יאיר על הש"ס.

במשך יומו קיבל אנשים לשאלות הלכתיות עזות וסיוע, כליל צנת נהג ללמוד מחאת הלילה עד עלות השחר בספרי נגלה ונסתר, במשך כל השבת לא דיבר בענייני חול.

קיבל תורה מפי אביו הק' ובבחרותו למד אצל הרה"ק ר' יצחק מצוהוש זי"ע, והתכתופף בלל הרה"ק ר' דוד משה מטשורטקוב זי"ע ולאחר הסתלקותו בהושענא רבה צגנת תרס"ד נסע לבנו הרה"ק ר' ישראל מטשורטקוב זי"ע.

כשהגיע לפרקו נשא לבתו של הרה"ח ר' אברהם חיים סאריף ז"ל משמשו של הרה"ק מצוהוש זי"ע,

מתורתו של רבינו

לך אָמַר לְבִי בְקִשׁוּ פְּנֵי אֶת פְּנִיךָ ה' אֲבָקֶשׁ. (תהלים כ"ז ח') דהנה לך המלך הוא לב קהל ישראל, לפיכך דבקו הכתוב בתורה יתר משאר העם, שנאמר: כָּל יְמֵי חַיֵּיךָ, (פרשת שופטים) (עיין רמב"ם ז"ל פרק ג' מו' מלכים) וכן לא יהיה שטוף בנשים אפילו לא היתה לו אלא אחת לא יהיה מצוי אצלה תמיד כשאר הטפשים שנאמר לא תתן לנשים חילך על הסרת לבו הקפידה תורה שנאמר ולא יסור לבבו שלבו הוא לב כל קהל ישראל לפיכך דבקו הכתוב בתורה יתר משאר העם שנאמר כל ימי חייו) ואם קהל ישראל דבקים בלבו לב טהור. והוא דבוק בה' המלך הוא המקשר את כל ישראל לאביהם שבשמים, וזה, לך אמר לבי בשבילך (פירשי"י ז"ל) אמר לבי לישראל, אתם, בקשו פני, ואני, את פניך ה' אבקש, ונמצא על ידי דוד מלך ישראל החי וקיים כל ישראל דבקים באלקים חיים. (באר חיים מרדכי)

ט חשון תרפ"ט

רבי יצחק ב"ר אברהם דומ"ץ ערלוי זי"ע בעל לקיטת יצחק בן אברהם

רבינו הגה"ק רבי יצחק קאפף בעל לקיטת יצחק בן אברהם דומ"ץ ערלוי זי"ע נולד בשנת תר"ה בעיר אילאק לאביו הרבני התורני הר"ר אברהם זי"ע

רבינו היה חריף וצניק גאון מפורסם, איש צדיק תמים, עונוותן ושפל בדרך שייף עייל ושייף נפק, שכל מעשיו היו בהצלחה בלבד, כל ימיו חי בהסתפקות במיעוט, ומעולם לא ביקש הוספה למשכורתו והסתפק כמה שנתנו לו. לא פסק שומיה מגיסא כי אם בתורת ה' היה חפץ. ומעולם לא שח שיחה בטלה, אף כשצלו אליו אנשי העיר בשאלה או בעלה נקט נפש בקלרה וענה הן ולא בקור אחרים, יחירה מזו, גם כשצניו וצנתיו באלו לבקרו ממקומות מוסדותיהם הסתפק באמריהם שלום ובידבורים מעטים, ומיד חזר ללימודו בחדרו המיוחד לו, שאף אנשי ביתו לא נכנסו בו בלי נטיילת רשות מקודם. ואף הוא לא נסע מעולם לבקר את בניו בציהם בגלל ביטול תורה. אך נסע מפעם לפעם לצדיקי דורו ומהם נסע לעשות השבת במחילתו של הרה"ק ר' משולם פייש סג"ל לאווי מטאהש זי"ע הגקרא השקף מטאהש. (לקיטת יצחק)

מסר נפשו לקיום התורה ולחם בעוה נד פורקי העול, וסיפר: פעם בא לעירו עובר אורח לחשעה באב והלה נכנס לבית הכנסת בנעליו, ורבינו שהרגיש בדבר שלח אליו את השמש שיעורכו להסיר את נעליו, אך הלה עמד במריו, עד שרבינו ניגש אליו בעצמו והוליכו החוצה. כמו כן ראה פעם אחת איך שרופא אחד מחלל שבת בפריסה ומטייל ברחוב כשמעלה עשן בציו, בראותו רבינו זאת סרטו לו על לחיו ועקב עליו על חופתו לחלל את השבת בפריסה, עד שהרופא בא לרבינו לאחר כמה ימים לבקש את סליחתו. (לקיטת יצחק בן אברהם)

באותו ילד כבן י"א שנה גלה למקום תורה לשיבת רבו הגה"ק ר' חיים כ"ז מאנהיימר אב"ד אונוואר בעל עין הבדולח זי"ע והיה לו לתלמיד שנסועים, שבגנת הר"ל נתקבל רבו לאב"ד אונוואר אחר הסתלקותו של הגה"ק ר' מנחם א"ש זי"ע בו כסלו. והתקבלו אליו בחורים מופלגים, ומהם הגה"ק ר' ברוך רייכפעלד דומ"ץ אונוואר זי"ע הגה"ק ר' יוסף חיים זאנענפעלד אב"ד ירוסלים זי"ע הגה"ק ר' נתנאל הכהן פריעד אב"ד אויווראש בעל פני מצין זי"ע הגה"ק ר' שלום גאלדבערגער אב"ד סוואליעווע זי"ע הגה"ק ר' יעקב הכהן רובין אב"ד מיהאפיאלווא זי"ע הגה"ק ר' קאפלי בלוי אב"ד ווערצוי זי"ע הגה"ק ר' עמרם פישער אב"ד ייונג זי"ע הגה"ק ר' בנימין גאלדבערגער מעיר באטארקעם זי"ע הגה"ק ר' יוסף אלימלך כהנא אב"ד אונוואר זי"ע הגה"ק ר' ישראל בראדי דומ"ץ מיהאלאוויטץ בעל איש ישראל זי"ע הגה"ק ר' חיים בראדי אב"ד פראג זי"ע הגה"ק ר' דוב צעריש עלפאנט זי"ע הגה"ק ר' פנחס הלוי בילליטער אב"ד סערענטש בעל גבעת פנחס זי"ע, ועוד. והיה רבינו שהיה במחילת רבו כשמונה שנים, ובשנת ה'ט עיטרנו בעטרת סמיכת האוראה על ידי רבו.

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקה מרת מלכה יטל ע"ה מק"ק ווערפעלעט, כשנתייבצ בעיירה זו עשה שם את מלאכתו עראי וחרתו קבע, עד שבגנת תרל"ז נתקבל לדיון ומורה לרב ד"ק על כוליה, בתקופה זו כיהן כאב"ד הגה"ק ר' יוסף כ"ז ווייס זי"ע ושהוא היה מוכרח להסתתר מפני המשטרה שרצו להעמיד אותו לדון על עלייה שמר במלכות פרנץ יאזעף וברח משם נתקבל לאב"ד בגנת תרמ"א הגה"ק ר' שמעון סופר בעל התעוררות תשובה ה"ד זי"ע בן הגה"ק ר' אברהם שמואל בנימין סופר בעל כתב סופר מפרעשבורג זי"ע, ששם כיהן רבינו משך חמישים וארבע שנים כמנין ד"ן.

מעולם לא עבר רבינו עליו חזות לילה בשינה, ועד תיקון חזות בכל לילה בדמעות וקול בכי קורע לב, אף תפילותיו היו תמיד בדמעות שליש בכתת וביעה, אכילתו היתה בצננוס גדול במידה

ובמסורה, בימות החול לא באו פירות לתוך פיו וכמו כן לא שחה יין כי אם כוס אחד בשבת, ובפורים שחה שני כוסות, וגם את מאכליו מלח במלח הרבה כדי להקדיח את טעמו, יין לא שחה רק מן העגשה צניחו ללכרו, ואף מים הקפיד לסגסג לפני השחיה, ולא שחה כי אם כוס מים אחד ביום. מאוד דקדק על השגחת הכשרות בבית המטבחים, ולא הרשה לשחוט כי אם בנכחותו של שוחט שני, ובשקרה שלא היה צעיר רק שוחט אחד הלך הוא בעצמו לעמוד על השחיטה, ואף שעל ידי זה נחבט מלימודו שהיה חביב עליו מאוד, כמו כן בכל דבר שעמד תחת השגחתו, וכגון באפיית המצות היהיר את המשגיח על חומרת אחריותו הגדולה ולא נחה לעשות עד שכמה פעמים ביום הלך לבדוק אם הכל נעשה כמאורו, גם את פרשיות התפילין ומזוזות שללכרו, היה כותב הסופר אצלו בבית, כדי שיוכל לעמוד עליו ולהשגיח על עבודתו שהיה כדה וכדון.

דקדוקיו וחומרותיו הלמלט משערי איסור היו להפליא, מעולם לא אכל בשר אלא כשבדק בעצמו את הסכין קודם השחיטה, ובנסעו חוץ לעירו למקום רחוק לאווי הרופאים חזר מקודם על הלכות שחיטה והשחת הסכין, והוא שחט לעצמו ואשתו הרבנית ע"ה היתה מבשלת, כי לא אכל אצל שום אדם ואף לא אצל יולאי חלצו מחשש שמה יכשל באחת מחומרותיו.

בשבת קודש לא הסתפג ביאלו מהמקוה משום חשש שחיטה, ועל כן לא ילא מצית המרחץ עד שנתייבשו שערותיו, כי בלוי זאת חשש למעצור ד' אמות בשרות הרבים בגלל המים שעל גופו, כל הנהגותיו היו צנניות גדולה, ומעולם לא רחאו איש, אף מצני ביתו, בלי מעילו העליון, גם לכתו ברחוב היתה צניעות גדולה ולא הסתכל חוץ לר' אמויות.

דקדק ללבוש מלבושים מיוחדים לשבת, למועה, ולראש חודש, לכל זמן בגד מיוחד, ואף לחזונת בניו לא לבש את בגדי השבת כדי ליחד בגדיו לשבת לבד, גם לימי ציו המארים היה לו בגד מיוחד שהיה בלוי ומרפט, וזכר לחורבו, כמו כן לבש מעיל מיוחד כשנכנס לבית הכבוד. קרה פעם שהחייט הביא לו בערב את בגדיו שהזמין אצלו אך לא היה לו לשלם, עד שבחזות הלילה השיג את הכסף ושלחו אליו כדי לקיים: לא הלין פעלת שכיר אחרך עד בקר,

כל ימיו עסק במצוות גמילות חסדים, והוא גבה בעיור ובסביבתו את כספי הנדבות לקופת רבי מאיר בעל הגם של כולל שומרי החומות, והכל בלי שום קבלת שכר, ואף כשצאו בבקשה אליו להתפלל בעת כרה היתה תשובתו לתת דקה לעניי ארץ ישראל ובזכות מצוה גדולה זו יוושעו בלי ספק.

נסתלק לגנוי מרומים ביום ט' לחודש מרחשון בשנת תרפ"ט

נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' יעקב אשר זי"ע, הבחור החשוב כ"ז ה"ד

את חיודו וחרותו העלה בכתב ונשארו אחריו ברכה חיודושים על כמה וכמה מסכתות, כמאחיים וצבעים ופניים חיודושים סוגיות, חיודושים והגהות על אורח חיים ויורה דעה, חיודושים אגדה על התורה ועוד, אך נאבדו ורק חלקם הקטן נשאר לפליטה, ואחרי ימי השואה האליה לאוילא לאור חלק מחיודושים על התורה וחיודושים הלכות. וכדי לזכות את הרבים טרח רבינו והדפיס בגנת תרמ"ז קונטרס על הלכות מילה ופדיון הבן בשלון אשכנז הנקרא בבית אברהם, בהסמכות הגדולים.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו

בדרך הלצה: שמעתי ע"פ הלצה מהגה"ק ר' עמרם בלום אב"ד אויפאלו בעל בית שיערים זי"ע בן הגה"ק ר' יצחק יעקב אב"ד בערעטיא זי"ע: דהעולם מתנצלים מאחר שאנו כבנים להש"ת, כמו שאין הבנים מתביישים לומר דבר בפני אביהם כן אנו לא מתביישים לדבר בביתו יתברך אף ששכינתו הקדושה היא שם, אבל אמר: ע"פ ברעש גדול ולעשות אגודות וחבורות לדבר זאת לא נאה לבנים, והעמים זאת בהפסוק (פרשת ראה י"ד א') בגים אתם לה' אלקים, ומתנצלים עצמכם בזה, אבל ע"פ: לא תתגדו, לא תעשו עצמכם אגודות אגודות. (לקיטת יצחק)

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלהים התהלך נח. (פרשת נח ו' ט') האלשיך הקדוש זי"ע כתב דקאי אדלעיל: ונח מצא חן בעיני ה' (בראשית ו' ח') שגם בניו היו צדיקים כמותו לענ"ד לפרשו דלכאורה קשה על היש אומרים שהביא רש"י ז"ל: שדורשין לגנאי הא תנן (פרקי אבות פ"א מ"ו) הוה דן את כל אדם לכף זכות וע"ש רמב"ם ז"ל אפילו אם יש למצוא לו צ"ט חלקים לחוב וחלק אחד ממאה לזכות צריך לדון לזכות, ומכל שכן לצדיק כנח? ויש לומר דהיה קשה להם מאחר שהיה צדיק גמור למה היה צריך למציאת חן דמשמע דלא היה צדיק כל כך והלא בקרא כתיב

צדיק תמים אע"כ דרק לפי דורו או אפשר דדרשו כן מאת האלקים שהיה צריך סעד, אמנם לפי זה קשה להיפך אם באמת נח לא היה ראוי להנצל למה מצא חן על זה, בא התיורין אלה תולדות נח שגם בניו היו צדיקים, כהאלשיך הנ"ל ומצאו מה שחיסר אברהם כדכתיב: כי יצאתיו למען אשר יצוה את בניו (פרשת וירא ח"ח ט"ו) ע"ש רש"י ושל"ה הקדוש ז"ל מזה מוכח דזה העיקר לכן מצא חן. (לקיטת יצחק בן אברהם)

שמעתי בילדותי לפרש הפסוק: אף לא פעלו עוולה בדרךיו הלכו. (תהלים ק"ט) רצה לומר אף אם ישב ולא פעל עולה גם זה נחשב כאילו בדרכיו הלכו, וגם על פי מאמרם (מסכת קידושין מ') מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה לא כן מחשבה רעה, וזה אשרי תמימי דרך, אבל "עוולה" שדווקא ה', אף לא פעלו, רצה לומר אף אם לא פעלו שום מצוה נקראו תמימי דרך, אבל "עוולה" שדווקא אם בדרכיו של עולה הלכו, אז נחשב לעבירה מה שאין כן במחשבה לחוד. ומפרשים גם כן בדרך זו: ואלה ה' חסד פי אתה תשלם לאיש כמעשהו. (תהלים ס"ב ג') אף שבאמת האדם לא עשה כלום לולא עזרת ה', מכל מקום משלם לו שכר כמעשהו, כאילו הוא בעצמו עשה כן. (לקיטת יצחק בן אברהם)

ט חשוון תקנ"ד

רבי אברהם משה ב"ר צבי הירש זי"ע הרה"ק מפשעווארסק

רבינו הרה"ק רבי אברהם משה מפשעווארסק זי"ע המכונה בשם רבי משה הראשון או רבי משה דער גרויסער מפשעווארסק נולד לאביו הרה"ק ר' צבי הירש זי"ע

מליזענסק!! ואז הכירו כבר גם על פניו ושמה רבינו לקראתו והשתעשע עמו יחד בצהבים.

כידוע שהרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מאלאנז זי"ע נולד מכה ברכתו הטהורה של רבינו, כי אביו הגה"ק ר' אריה לייבוש אב"ד טארניגראד זי"ע הסתופף לכל רבינו, ופעם אחת כאשר בא לפשעווארסק הביא איתו סכום כסף גדול, כי היה בדעתו להמשיך משם דרכו ליריד לאנליג לאורך מסחריו, ובשהותו שם ראה כי רבינו זקוק לכסף לאורך נישואי בתו, העניק הר"ר ארי' לייבוש את כל הכסף לרבינו אשר הביא איתו, והיתה הרחבת הדעת ממנו לרבינו, ויברכהו רבינו כי בשכר זאת יוליד לו בן שיאיר פני תבל, ומזכרה זו נולד בנו הרה"ק הדברי חיים מאלאנז זי"ע בשנת תקנ"ג.

נסחלק לגנזי מרומים ט' לחודש מרחשון בשנת תקנ"ד ומונ"כ שם בפשעווארסק.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה איש אלקים גדול ונורא בעל מקובל אלקי, סופר ספר תורת תפילין בקדושה וטהרה, תלמיד המגיד הגדול הרה"ק ר' דוב בער ממעזריטש זי"ע.

וכמו כן הסתופף לכל הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך זי"ע, כמו שכתב רבינו בהסכתו על הספר הקדוש נועם אלימלך: מיום אשר נתון לי אלקים לב לדעת ועינים לראות חסידותו ופרישותו של אדמ"ו לא זיהי מכותלי בית מדרשו ותמיד הייתי מסתופף בכלי כל החכמה והיראה וכ"ו ומיום שנלקח ממנו ארון אלקים מאנה הנחם נפשי כי חשכו הרואות בארצות. (נועם אלימלך)

בתחילה היה לדיק נסתר ולא ידעו מקדושתו ופרישתו והיה הננע לכת, אבל בזקנותו כבר היה מפורסם לקדוש ה' מכובד, ונדע לכל העולם לבעל רוח הקודש בגלוי.

רבינו חי בימי הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך זי"ע וגם היה מחותנו כי הרה"ק ר' מענדל בער זי"ע בן הרה"ק ר' אלעזר מליזענסק זי"ע בן הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע היה חתנו של רבינו.

בעת אשר הרבי ר' אלימלך זי"ע הלך בגולה ממקום למקום, הגיע פעם אחת באיסון לילה לעיר פשעווארסק בימי רבינו, וכאשר חיפש מקום ללון, ראה כי בבתו של רבינו דולק האור, דפק הרבי רבי אלימלך בדלת ושאל אם יש כאן מקום ללון? ורבינו לא הכירו בתוך האפילה מי הוא העני הזה המחזיר על הפתחים, והכניסו לביתו

בספר פנים יפות, ונתן לו את מטתו לשכב, כיון שהוא כבר קם אז בחצות הלילה לעסוק בחוריה ותפלה כמנהגו. הר"ר אלימלך עלה על יצוע של רבינו, ורבינו עסק בסדר תורתו ועבודתו כמו בכל לילה, וכאשר פתח רבינו באמירת מזמורי תהלים, קפץ הרבי ר' אלימלך מן המטה ואמר עמו ביחד המזמורי תהלים, אמר לו רבינו: למה תחבטלו משנתכם, הלא אתם עייפים מטלטול הדרך? חזר הרבי ר' אלימלך לשכב במטה, אבל אחר כמה רגעים קפץ שוב משם, אמר לו רבינו: הלא אמרת כי לך שלא תחבטלו משנתכם בגללי. השיב לו הר"ר אלימלך: היאך אוכל לנוח במטה, כאשר דוד המלך ישראל ע"ה עומד כאן בעת שאתם עוסקים במזמורי תהלים שלך! אמר רבינו: מי הוא זה שזוכה לראות את דוד המלך ע"ה הבא לכאן? אין זה כי אם הר"ר אלימלך

סגולה לפרנסה

אמר הרה"ק ר' חיים אורי גליקליך מרישא זי"ע בשם רבינו: שהזמר שבסדר מוצאי שבת קודש: איש חסיד היה, מסוגל הוא לפרנסה. (ברכה שלמה)

לע"נ רחל בת משה אהרן נ"י

י חשוון תק"י

רבי אריה לייביש ב"ר מרדכי זי"ע בעל בית צדיקים מסטאניסלאב

רבינו הרה"ק רבי אריה לייביש אויערבאך מסטאניסלאב בעל בית צדיקים זי"ע תלמיד מרן הבעש"ט זי"ע נולד לאביו הגה"ק ר' מרדכי מקרעמניץ הנקרא רבי מארדיש אויערבאך אב"ד באמבורג זי"ע בן הגה"ק ר' דוד אויערבאך אב"ד ראווא זי"ע בן הגה"ק ר' אביגדור אויערבאך זי"ע

מהאראדענקא מראשוני תלמידי מרן הבעש"ט זי"ע.
זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גאון אדיר איש אלקים קדוש, כל גדולי דורו חשבוהו לרשכבה"ג, לשר התורה הבקי בנגלה ובנסתר, ובעל מופת גדול ונורא.

הגה"ק ר' יחזקאל הלוי לאנדא אב"ד פראג בעל נודע ביהודה זי"ע מחואר רבינו בשם אחד מעמודי העולם. וסירב להחיר עגונה בלי הסכמת רבינו.

בחילה היה רבינו אב"ד בעיר בושטאטה, ובשנת ת"ק נבחר לאב"ד סטאניסלאב שעל שמה הוא נקרא עד היום.

מרן רבינו הבעש"ט זי"ע בכל עת שהיה בסטאניסלאב נתארח אצל רבינו, ואמר על רבינו שיש בו נילוף אביו הדור הרביעי של האמוראים ע"ה. (בית לדיקים)

חיבר ספר בית לדיקים על כל הש"ס, וספר נחלת אריה. והרבה גדולי ישראל היו מתלמידיו ובתוכם בן אחותו הגה"ק ר' מאיר מרגליות בעל סו"ת מאיר נחביים זי"ע והרה"ק ר' אריה לייביש הורוויץ מסטאניסלאב בעמ"ח ספר פני אריה זי"ע ועוד מגדולי ישראל זי"ע.

רק כעשר שנים יקב רבינו על כסא הרבנות בעיר סטאניסלאב. טרם הסתלקותו נכנסו אליו ראשי הקהילה בבקשה: רבי מה תהא עלן? בקש רחמים עלינו. השיב להם רבינו: שכל הרבנים אחריו לא יאריכו ימים עד שיבוא אחד ששמו כשמי. ונסתלק לגנוזי מרומים במבחר שנתו ב' יוד' מרחשוון תק"י ומנו"כ שם בבית החיים הישן בעיר סטאניסלאב בין היתר רבני אדוקי העיר, וביניהם הגה"ק ר' יהודה זעלקא בעל הרביד הזהב על יו"ד זי"ע והגה"ק ר' יצחק הלוי בעל מאה שערים זי"ע.

נשאר אחריו בנו יחידו הרה"ק ר' דוד כ"י אב"ד קרעמניץ ומאהילאב זי"ע וסיפר כאשר נסתלק רבינו היה הוא כבן שבע שנים, ותיכף בלילה הראשונה אחר פטירתו בא רבינו מעולם העליון בכל ליל ללמוד תורה עם בנו היחיד, וככה עשה כמה שנים עד שנתוודע הדבר, כאשר אמר הילד חידוש נפלא משם אביו, ושוב לא בא. חתני רבינו היה הגה"ק ר' משולם זלמן אשכנזי אב"ד פאמריץ זי"ע והגה"ק ר' כ"י הירש מרגליות אב"ד לובלין זי"ע והגה"ק ר' נפתלי הירץ ברודא אב"ד מקילניץ זי"ע והרה"ק ר' נחמן

סטאניסלאב

בית מדרשו של רבינו בסטאניסלוב

י חשוון תקמ"ד

רבי יהודה זי"ע ב"ר יום טוב זי"ע בעל מחנה יהודה אב"ד ארם צובה הקצין הספרדי

רבינו הרה"ק רבי יהודה קצין הספרדי אב"ד ארם צובה בעל מחנה יהודה זי"ע נולד לאביו בשנת תס"ח לאביו הרה"ק ר' יום טוב זי"ע מנכדיו של הרה"ק ר' שלמה ראש שושלת משפחת קצין וגזבר כללי להנהלת כל עיר ארם צובה זי"ע שהיה מלפנים בערי אספאמיא בספרד בימי הגירוש, ומרוב חמת המציק וגם מאימות מות האינקאוויזיציא עזב עיר מולדתו ויברח ויבא לארץ ישראל שהיתה אז תחת ממשלת טורקיה

רבינו היה מגדולי ארץ הקדושה בתורה, עניו וחסיד, ובעל מופת,

וסיפר מעשה ב'אחד ירא את ה' מרבים שהיה חשוך בנים, והתענה ימים אחדים ומתפלל וצוה, ויעש שאלת חלוט למאזן פשר דבר, בחלוט דברו אליו ויאמרו לו כי ילך

אלך ר' לויטס איש יבנה ויורהו את אשר יעשה למען יזכה לבנים זש"ק. בקומו צבקר לא הבין פשר החזיון מי הוא זה ר' לויטס? השכים והלך אלך רב העיר הגה"ק ר' שלמה לאניאדו בעל שו"ת של בית דינו של שלמה זי"ע, וסיפר אליו החולט למאזן פשר דבר, ויאמר לו הגאון ז"ל כי ילך לבית הכנסת הגדולה ושם יראה בראש הראב"ד רבינו הגה"ק ר' יהודה קצין זי"ע כי הוא כמדרכת ר' לויטס ז"ל שזוה על הענוה, וישאל האיש ולמה מהר"ק יחשב כר' לויטס ולא הרב? השיבו, אני לסבת היותי רב העיר איני יכול להיות במדרגת הענוה כראוי, ואולם מהר"ק הוא מוכתר במדת הענוה בתכלית וראוי לתואר ר' לויטס איש יבנה שזוה על הענוה ואמר מאד מאד הוא שפל רוח בפני כל אדם. וילך האיש לרבינו וסיפר לפניו המאורע והתחנן אליו כי ימציא לו תרופה, רבינו פקד עליו כי יפרוש מעשר מכל כספו לזקקה ולומדי תורה, מההקד ומכל מיני רווחים מדי חדש בחדשו, ובגלל זה יהיה לו בנים זש"ק, ויעש כן כל ימיו, ומאז נפקד בבנים זש"ק. (מחנה יהודה)

רבינו היה ראב"ד בארם צובה רבות בשנים, עד זקנה ושיבה, וגבור כארי לשפוט כל הארץ, אולם סבל תלאות והעמסה גדולה מסבת עול הכבוד המוטל עליו, וגם היה חיים של עוני, ובסוף שנותיו סבל יסורים שונים רח"ל.

חיבר ספר מחנה יהודה בעניני תקנות והסכמות, וספר זאת ליהודה.

נשתלק לגנוי מרומים זקן ושיבה טובה ב'יוד' מרחשוון שנת תקמ"ד.

נשאר אחריו בניו הקדושים ובנו הממלא מקומו הרה"ק ר' צבור קצין זי"ע והרה"ק ר' אליהו קצין זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

יא חשוון תרע"ח [א]

רבי אברהם שלמה ב"ר אריה יהודה לייב הלוי זי"ע

רבינו הרה"ק רבי אברהם שלמה הלוי עפשטיין מאזורוב ואפטא בעל שארית ברכה זי"ע נולד בשנת תרכ"ה בעיר טארלא בכ"ה תשרי לאביו הרה"ק ר' אריה יהודה לייב בעל ברכת טוב זי"ע בן הרה"ק ר' יחיאל חיים מאופלא זי"ע בן הרה"ק ר' אריה לייב ראש שושלת אזורוב זי"ע, ולאמו בתו של הרה"ק ר' ירחמיאל צבי ראבינאוויטץ מביאלא שדליץ זי"ע בן הרה"ק ר' יצחק יעקב ראש שושלת ביאלא בעל דברי בינה זי"ע בן הרה"ק ר' הרה"ק ר' ירחמיאל מפרשיסחא זי"ע בן הרה"ק ר' יעקב יצחק הנקרא יוד' הקדוש מפרשיסחא זי"ע בן הרה"ק ר' אשר אב"ד פשעדרוז זי"ע מגזע הגה"ק ר' יצחק הלוי זי"ע

רבינו היה איש פלא גאון הקדוש וחריף עלום הפלא ופלא הקי נפלא לדיק מפורסם סיני ועוקר הרי הכים, חכם ונבון בנגלה ובנסתר, ואף על פי כן היה ענו ושפל דרך, ופעם אמר רבינו לזוגתו הרבנית הלדיקה: איך ווייס כ'צין ניט ווערט וואס די ערד טראגט מיך! ויודע בעלמי שאינו כלאי מה שארץ נושאת אחיך דרך עבודתו היה בשמחה ובצנייה והיה בעל כפי גדול והיה רגיל לומר כי הר"ת

של פֿעֿמָה יְגִילֶנּוּ פֿל האָס (תהלים פ"ט י"ז) הוא צביה. (שארית ברכה)

ולערך שנת תר"ם היה נשואין של עם זוגתו הרבנית הלדיקה ע"ה ואחר חתנתו למד בשקידה גדולה ובהתמדה יתירה עסק בחסידות ולומדות גם יחד.

בחורף שנת תרמ"ח אחר שקיבל סמיכה הפלחה מגדולי הדור הלח"ה הגה"ק ר' משה אהרן מקוטנא זי"ע וחתנו הגה"ק מקאליש זי"ע נתקבל לאב"ד באזורוב עוד בחיים חיותו של אביו ועת שנתקבל אביו לאב"ד באפאלח' וחיי זקינו, והיה אז כבן כ"ג שנים. ובנתיים נתקבל לרב ואב"ד יוזפאף, ולא הגיעו חזרה לאלה מחמת טעמים כמובנים, וגם רבותיו הק' הסכימו שישע חזרה לאזורוב וכך הנהיג הרבנות באזורוב עד שנת תרע"ה בקיץ שהורסים שרפו וחרבו כמעט לכל בתי העיר וגרשו תושביה אז הלך גם כן בגולה עם תושבי עירו ושזב לא חזר רק התיישב את עצמו העיר אפטא ושם הנהיג עדה ולקס נהרו עליו מאות ואלפים חסידים מלבד חסידי אביו נתוספו אליו כל פעם פנים חדשות חסידים יראים ושלמים ושמעו הולך בכל המדינה. פעם גילה רבינו כי אופן קביעת דירתו באפטא היה יען כי ראה זאת מקודם עוד בהיותו באזורוב היה לו חלום גדול באריכות איך שראה את הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל ראש שושלת אפטא בעל אוהב ישראל זי"ע שהיה אב"ד כמה שנים שם כידעו ועל ידי זה נתגלה לו כי הוא מוכרח ללוד באפטא.

כבר חמש וכבר שית התקשר אביו אהו בשדיוכוין עם הרה"ק ר' חיים שמואל הלוי הורוויץ – שטערנפעלד מחענטשין זי"ע בן הרה"ק ר' אליעזר זי"ע בן הרה"ק ר' צבי הירש זי"ע בן הרה"ק ר' יעקב יצחק בעל החוזה מלובלין זי"ע בן הרה"ק ר' אברהם אליעזר משצ'רשין זי"ע ולמעלה בקודש עד הרה"ק רבי ישעיה הלוי איש הורוויץ בעל השל"ה הקדוש זי"ע

וילך האיך הלוך וגדול ויגדל בתורה ויראת שמים מאוד, ומי שראה את הנער הזה עומד בתפלה בצניות ובדמעות שלשי על לחייו כולם נבאו עליו עתידות גדולות ונפלאות ועתיד להיות מנהיג ופועל ישועות בקרב הארץ. כשנעשה בר מורה קיבל על עצמו סיגופין ושם לילות כימים ועסק בתורה בהתמדה גדולה וכשעמד בתפילה כשהגיתו בזוית זה מלאו בזוית אחרת והנהיג עצמו בקדושה ובפרישות יתירה.

וכיפר הרה"ח ר' יצחק לאנדוי: כשדודי הגה"ל מאזשערוב זי"ע היה רואה לבקר אלל הרה"ק מצעלזא זי"ע היה מזמין את הביקור על ידי, כאשר אמרתי להרה"ק מצעלזא שדודי מאזשערוב רואה לבוא להיכלו, אמר לי הרה"ק מצעלזא, דאכט זיך מיר אז זיין טאטע הרה"ק ר' אברהם שלמה זי"ע איז געווען אין צעלזא מ'האט אים גערופן דער שרייער. ואמר הרה"ק יצחק: מיד הבנתי שמה שאמר לי הרה"ק מצעלזא אודות אביו דווי שאינו חליה בגדר לשון הרע או דבר של גנאי, דאס היה כן לא היה הרה"ק מצעלזא אומר כן, אבל לא רכיתי לספר זאת לדודי. כשהגיע לביקור השאל אותו הרה"ק מצעלזא: אייער טאטע איז געווען דער וואס מ'האט אים גערופן דער שרייער?

כי הוא מוכרח ללוד באפטא. כלבד מה שקיבל מזקינו הרה"ק ר' יחיאל חיים מאופלא זי"ע ומאביו הרה"ק ר' אריה יהודה לייב בעל ברכת טוב זי"ע ומחתנו הרה"ק מחענטשין זי"ע עוד הסתופף כלל הרבה לדיקים וקדושי עליונים שהיו בדורו כמו הלדיקים גאונים ארץ קדושים מפורסמים מטשארטקוב, ומאוסאיטין, ובאילאן, ולהרה"ק ר' יהושע רוקח האלדמו"ר האלמעי מצעלזא זי"ע הרה"ק ר' יחזקאל שרגא האלבערשטאם משניאורא בעל דברי יחזקאל זי"ע וכן היה הרבה פעמים אלל הרה"ק ר' אברהם טעווערסקי המגיד מטריסקב בעל מגן אברהם זי"ע

דרכו היה לדבר תמיד מפרן הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך זי"ע וגם בעת שלא היה מדבר ממנו היה רגיל לומר בכל עת ושעה בזה"ל: דער רבי ר' מלך, והאמירה היה בהתלהבות ורעדה וכמה פעמים היה צועק ברעדה בזה"ל: אוי דער רבי ר' מלך. וכן היה מדבר תמיד מן מקונו הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע ומכל הצדיקים הראשונים וגם האחרונים והיה כמעין הנובע בחסידות ובסיפורים אמיתים ממקורות נאמנים והכל הדיק קולע אל השערה. (שארית ברכה)

פעם אמר רבינו והנה הרה"ק ר' אהרן משה מגזע צבי מבראד זי"ע [בן הרה"ק ר' שאול זי"ע שהיה מגזע היחס של צאצאי רש"י הקדוש זי"ע] היה לו מדריגה שראה בחולם את מרן הקדוש הרבי מלובלין זי"ע, ובבואו לארץ הקדוש שאלו ש"ב אחד מברדיטשוב: איך שהוא שם שלשים שנים ואינו מרגיש קדושת הארץ? ושאל זאת הר"ר משה בחלמו להרבי מלובלין זי"ע, והשיב לו מרן הרבי הקדוש זי"ע: כי יש גזירה שוה בזה כי כתיב: טובה הארץ מאד מאד (פרשת שלח י"ד ז') ואיתא: רבי לויטש איש יבנה אומר, מאד מאד הוי שפל רוח. (מסכת אבות פרק ד' משנה ד') דהיינו כי מי שהוא בבחינת מאוד מאוד הוי שפל רוח, יכול להרגיש קדושת ארץ ישראל, בחינת טובה הארץ מאוד מאוד. (שארית ברכה)

ממנהגו רבינו

כאשר הובא לפניו ספר חדש בפופול או דרוש הביט בהספר אם יש מאמר מרבתינו הקדושים מתלמידי בעל שם טוב זי"ע ואז קנהו הכסף מלא, ואם לא ראה מאמר כזה אמר: שאין הספר נחשב אצלו כלום. (שארית ברכה)

יא חשוון תרע"ח [ב]

רבי אברהם שלמה ב"ר אריה יהודה לייב הלוי זי"ע

אמר לו רבינו: אמור לי שמה, וכאשר אך הזכיר שמה השיב רבינו: אני אומר לך שזאת האשה היא בעדך ולא הראשונה. והר"א הג"ל הסביר לרבינו שלם כן הוא, כי הוא כבר חקר ודרש בזה הרבה, ורבינו אמר לו כי טעות יש לו, והר"א הג"ל אחרי שלם היה שום ספק אצלו בדבר אמר לרבינו כי בדבר הזה לא יוכל לשמוע לו והלך ממנו. אמנם כאשר אך הלך מן הבית נתעורר הר"א הג"ל שוב לחזור וצא בטענה לרבינו: מה רואה ממנו כי הוא מציחו נסע בדעה גמורה להתקשר עם הראשונה ובעת נתבלבל והפציר מרבינו שיסכים עמו, ואז קם רבינו והלך בבית אנה ואנה ועשן בהליקע ואמר אני עומד על דיבורי כי דוקא השניה ראויה לך, ואם הדבר ספק לך אז סימנא מילתא וגם בחז"ל מצינו פסוק לי פסוק (מסכת גיטין ס"ח) לכן לך נא אל הארז הגדול המלא ספרים וקה נא ספר כאשר תקח ופתח סם ונראה, וכן עשה והוציא ספר הזה"ק וכאשר רק פתח נמלא כתוב: אברהם ושרה, אז אמר לו רבינו ראה אתה שמך אברהם ושרה בת זוגך השניה שרה, ונתפעל מאוד מזה הר"א ולקחה לאשה למזל טוב. (שארית ברכה)

וסיפר כי פעם אחת היה רבינו בטריסק עם אביו ואז היה רבינו אברך בערך בר שיסתר או שיבסר וכאשר צא עם אביו לקבל ברכת הפרידה מהמגיד הקדוש זי"ע היה רבינו עומד אלל הכסא, ואביו התנכל לפני המגיד על בנו רבינו איך שמאריך הרבה בתפלה, שאל המגיד לרבינו אברך מה זה וכי המלמד לא למד אותך סדר התפלה? והשיב רבינו בהכענה: כן האמת כי המלמד לא למד אותי סדר התפלה, ואז העמיק המגיד הק' והחזיר פני קדשו לרבינו והביט עליו הרבה ואמר בזה הלשון: נוא נוא אמת אמת השי"ת שהוא המלמד לאלם דעה יהיה המלמד שלך, ותו לא מידי, ונתפעל אביו מזה ואמר לבנו רבינו: אל תגלה זאת, וכן היה כי רבינו לא גילה זה, ולבסוף נודע זה.

פעם אחת בהיותו רבינו בשינאווא צא בבוקר אל הרה"ק משינאווא צעת שהיה התפילין של יד על ידו והרצועה היתה נגררת על הארץ, והגביה רבינו את הרצועה למעלה וראה רבינו כי אין נוחה בזה דעת הרה"ק משינאווא, ובתוך כך אמר הרה"ק משנאווא לרבינו: אוזרובער רב יש בזה ענין גדול שהרצועה תהיה מונחת על הארץ, וכשמוע

רבינו זאת התחיל כדרכו בקודש לומר סברא דנפשיה כי הארץ הוא בחינת מלכות וכמאמר חז"ל: למה נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות לרון קונה (בראשית רבה ה') וראה כי אין זה הכוונה והפסיק, ואז אמר הרה"ק משינאווא: הענין הזה הוא ענין גדול מאוד ואין לגלות עד שיבוא הגואל איה, ולמה אני אומר לכם זאת כי כאשר יעזור השי"ת לכם ותבואו לזה אז תדעו אשר ריכיים אתם לידע זאת. עכ"ל"ק (שארית ברכה)

וסיפר הר"י מרגלית מאפטא ז"ל אשר פעם אחת צעת שהיה משכן רבינו באפטא צא מכתב לאשה אחת שגרה בשכונתו כי בתה ר"ל נחלתה מאוד ואז היה שכיח חולאים רח"ל ונתרעשה האשה ובקשה ממנו לכתב לה פתקא לרבינו, וכאשר הניחה הפתקא לפני רבינו ובכתה מאין הפוגות השיב לה רבינו: אל תדלגי כי אני רואה שכתבם היא צבה"ש ובלתי ספק כי אין האמת כדבר המכתב, לכן חושי לשלוח ולהתודע האמת, וכן היה כי המכתב היה מאיזה שונא וכתה היתה צבה"ש. (שארית ברכה)

בחג הסוכות האחרון לפני הסתלקותו אמר לאחד מאנ"ש מהחסידים מאפטא: כי יש לו פחד יען כי נשבר לו ההדס, ובזה"ק איתה כי

ההדס מרמז על הצדיק. (שארית ברכה)

ביום פטירתו בשבת קודש בבוקר קרא לאחד ממקורביו ואמר לו: יהיה לך בזכרון כי היום היארצייט של אמנו רחל ע"ה וכן היארצייט של הרה"ק המגיד רבי מנחם נחום טווערסקי ראש שושלת טשערנאביל בעל מאור עינים זי"ע מראשי מפילי תנועת החסידות. ועוד כמה דברים נפלאים. (שארית ברכה)

נסתלק לגנוי מרומים שבת קודש צעת רעוא דרעוין פרשת לך לך י"א מרחשוון שנת תרע"ח בעיר אפטא ושם מנוחתו כבוד. על מקום מנוחתו קדשו רוח הקודש נלננה בו כמה פעמים וספר איך שזקיניו הגדול לא רצה לדור באפטא זמן רב מפאת שאמר כי יש להם בשורש הנשמה שייכות עם הרה"ק ר' מאיר הלוי רויטענבערג בעל אור לשמים מאפטא זי"ע, וכידוע כי זקיניו היה אב"ד דק"ק אפטא כמה שנים ואחר כך חזר לאוזרוב, וכן אביו אחר שדר באפטא כמה שנים חזר לאוזרוב, וסיפר בזה כמה ענינים נכבדים. (שארית ברכה)

נשאר אחריו בניו הקדושים מהם בנו שנינח בשואה, הרה"ק ר' אליעזר יהושע ראש ישיבה בקילץ ואב"ד ברבוב ובחמלניק הי"ד זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כשהגיע לידו של רבינו שום מזה לא חס על טרחא דגופא ולא על הוצאות היותר גדולות בעולם, וממש היה לו מסירות נפש ממש על כל מלות היה מקיים מזה בו יותר מבשלוחו ורץ בעלמו לבחור אתרוג מהודר וכן באפיית המצות ובטחינה ובכל ענין, ובעת המלחמה נסע לאסטראווי לבחור לו אתרוג הדר הגם שהיה הנסיעה עת סכנה ר"ל כי הקאזאקין ברחו אז והיה אז ר"ל כמה סבות כידוע אלא כי השתוקקות של מזה היה בוער בו שלם היה יכול להתאפק ובאמת היה אז פק"נ אלא כי ניצל על ידי נס כידוע.

סיפר הגביר החסיד הר"ר אברהם ארענגטין ז"ל מאפטא מחסיד גור: כי צעת שנשא את זיווגו השני ל"ע הניעו לפניו כמה שידוכים והוא היה בוחר האחרת אשר היה לפי דעתו טוב מאוד העידו ובעת נסעו להתקשר נסע דרך עיר אמעלוב והיה שם צעת הוא רבינו, ואמר הר"א הג"ל בלבו שידך לרבינו לקבל ממנו ברכה, וכה הניח העגלה רחומה והלך לקודש פנימה להאכסניא אשר היה שם רבינו, והיה הדלת פתוחה ורבינו היה שוכב על המטה לבוש במלבושיו ומנעליו על רגליו והיה מעשן הליקע ליבעך כדרכו בקודש ורגליו הקדושים היה תופס על הכסא, וכאשר שמע פעמי הר"א הג"ל שאל מי זה? וצא הר"א לפניו וספר מטרת דרכו ונסיעתו, ולא היה זמן ליתן פתקא אך בעל פה בקש ברכה שיהיה קשר של קימא, וכאשר הזכיר שם האשה שאל אותו רבינו: אם אין מדברים לו עוד שידוך? השיב שמדברים לו עוד שידוך אך אין נראה לו, אז

הרה"ק המגיד רבי מנחם נחום טווערסקי ראש שושלת טשערנאביל בעל מאור עינים זי"ע מראשי מפיצי תנועת החסידות. נולד בעיר גארניסק רוסיא בשנת ת"ץ לאביו הגה"ק ר' צבי זי"ע בן הגה"ק ר' נחום גאון שהיה נקרא רבי אדם בעל שם זי"ע

פעם אחת רבינו בציחה עיר שבת קודש וישב על הסעודה בשבת קודש עם אנשים כדרכו בקודש. ובערב שבת קודש הביא איש אחד לכבוד האורח הקדוש הזה עוף שנקרא "קראפאטווי" (עוף הנקרא על שם הזפת, המוראה) וביושבו על הסעודה בליל שבת קודש ראה המשמש ליתן לפניו לאכול העוף הזה, אולם רבינו אה להמשמש להשאיר העוף הזה למחרת על סעודה שחריה. ונטל המשמש והעמיד העוף בחיבה סגורה, אשר עומדת בחדר אחד מהבית. והמפתח הביא אלכו. ואחר הסעודה הלך רבינו לשון וגם המשמש הלך לשון. וגם המשמש יאן על מטתו. והיה בחצי הלילה קם רבינו ממשכבו וקרא בחיפזו להמשמש והקילו משנתו. ונטל את ידיו וראה עליו להביא לפניו חיפק העוף הגי"ל. והתפלל המשמש מזה מאור: למה לו העוף כעת בחצות הלילה? הלא לא עת זמן אכילה עתה? והשז שרבינו חושש: אולי אינו עומד העוף במקום מונגע ומוסגר, ויכולים לנגבו. לזאת השיב לו המשמש: "הלא אנכי בעצמי סגרתה החיבה ויש בידי המפתח, וגם הבית סגור ומסוגר והדלתות הם שלמים". אז נעק עליו רבינו בקול רם: "לא העת היא לכדרי? רוצ מהרה, חושה אל תעמוד, והביא לפני חיפק את העוף בלי שום תירוץ". אז נבהל המשמש ורץ במהירות להחזיר את שם עומד בחיבה, אשר בחוכה מונח העוף הגי"ל. וכבואו קם להתיבה עמד נבהל ומשתומם כבואו חתול עומדת בהתיבה והלכות פתוחים. והחתול התחילה לאכול מהעוף. אז גרש המשמש את החתול ונטל העוף והביא בזריזות לרבינו. וחיפק נטל רבינו את העוף והתחיל חיפק לאכול אותו ביושבו על מטתו. ואכל גם העצמות של העוף עד גמירא, ולא השאיר מאומה. וראה רבינו שהמשמש עומד ומשתאה מאוד בהתפללו על דבר הזה אז, אשר עדיין לא ראה מעשה כזאת אלכו, לזאת אמר לו רבינו: "אספר לך גופא לעובדא ותדע למה עשיתי כל זאת: הנה אנכי צויתך להשאיר העוף הזה על סעודה שחריה, כי היה בהעוף הזה נשמה של חייה איש חסיד (אשר לא ניתן שמו להגלות) אשר היה לרבי תיקון. וזאת אלי וביקש אותי שאוכל מאותו העוף לתקן אותו. לזאת, יען כי בלילה הייתי יגע מעט, לא היה בכוחי אז לתקן הנשמה, לזאת צויתך להשאיר העוף על סעודה הבוקר, כי אנוח מעט מיגיעתי ואז אוכל לתקן הנשמה. אולם בחצות הלילה בא אלי נשמת אותו האיש ולעק אלי בקול מרה: 'איך לא תחום עלי? הלא כמה יסורין ויגיעות סבלתי עד שזכיתי לבוא לעוף טהור וזכיתי שתבוא העוף לידיהם. ואיך לא תרחמו עלי כי אבוא עתה לפני דבר טמא, כי חתול עומדת ואוכלת מבשרו ועוד מעט ותאכל כולה, ואנא אני בצי' אז קמתי בזריזות והכרחתי לאכול כל העוף ביושבי על מטתי, כי לא הספקתי לנגבו את עצמי, כי אולי בין כך ובין כך חלילה תאכל החתול כל העוף. ולזאת אכלתי חיפק כל העוף, אפילו העצמות היבשים, יען כי החתול באוכלה מעט ממנו קלקלה הרבה, והכרחתי לתקן זאת בשני דברים האלו: במה שאכלתי חיפק ביושבי על מטתי, ובמה שאכלתי אף דברים שאינם נאכלים". (ההגלות הגליקים)

צויתך להשאיר העוף הזה על סעודה שחריה, כי היה בהעוף הזה נשמה של חייה איש חסיד (אשר לא ניתן שמו להגלות) אשר היה לרבי תיקון. וזאת אלי וביקש אותי שאוכל מאותו העוף לתקן אותו. לזאת, יען כי בלילה הייתי יגע מעט, לא היה בכוחי אז לתקן הנשמה, לזאת צויתך להשאיר העוף על סעודה הבוקר, כי אנוח מעט מיגיעתי ואז אוכל לתקן הנשמה. אולם בחצות הלילה בא אלי נשמת אותו האיש ולעק אלי בקול מרה: 'איך לא תחום עלי? הלא כמה יסורין ויגיעות סבלתי עד שזכיתי לבוא לעוף טהור וזכיתי שתבוא העוף לידיהם. ואיך לא תרחמו עלי כי אבוא עתה לפני דבר טמא, כי חתול עומדת ואוכלת מבשרו ועוד מעט ותאכל כולה, ואנא אני בצי' אז קמתי בזריזות והכרחתי לאכול כל העוף ביושבי על מטתי, כי לא הספקתי לנגבו את עצמי, כי אולי בין כך ובין כך חלילה תאכל החתול כל העוף. ולזאת אכלתי חיפק כל העוף, אפילו העצמות היבשים, יען כי החתול באוכלה מעט ממנו קלקלה הרבה, והכרחתי לתקן זאת בשני דברים האלו: במה שאכלתי חיפק ביושבי על מטתי, ובמה שאכלתי אף דברים שאינם נאכלים". (ההגלות הגליקים)

דימי עלומי העמיק מאד בלימוד הנגלה, והיה לו קם גדול בין הלומדים, אחר נשואין היה מלמד תינוקות, ואז כבר העמיק בכתרי תורה, הנהיג עצמו כפי תורת רבינו האריה"ק זי"ע, סוגר עצמו עד מאד, והתענה הרבה הפסקות, ונסע למרן רבינו הבעש"ט זי"ע ונעשה לו תלמיד מובהק, והבעש"ט קירבו מאד, אחר פטירת רבו הבעש"ט זי"ע נעשה תלמידו של הרה"ק ר' דוב צער המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע ואז קיבל על עצמו ליסע מעיר לעיר ומכפר לכפר ודרש תורת החסידות ותיקן תקנות גדולות בכל מקום שבה, וביחוד אירזם בשמירת טהרה לבנות ישראל, ועורר בכל מקום לבנות מקוראות כשירות, והיה מפורסם שמסר נפשו לפדיון צדיקים, וקיבץ הון רב וכולס פיזר למאה גדולה זו, והי' טוב ומטיב לרעים ולטובים, ואמר הרה"ק ר' יעקב יוסף מפולנאה בעל תולדות יעקב יוסף זי"ע על רבינו שהשלים עצמו בכל המדות, וירד לשרשי כל העשר ספירות, הרה"ק ר' ישראל פריעדמאן ראש שושלת רוזין זי"ע קראו רבינו בשם הבעש"ט הקטן. ידעו ממנו גדולי דורו שהי' לו כמה פעמים גבוי אליהו הנביא ז"ל ושהוא בעל רוח הקודש, הי' כל ימיו עני ובעל יסורין וקבלס באהבה, וכשראו אנשי שלומו לבנות לו דירה נאה, ולעשות לו מלבושים נאים לא קבלס.

הגה"ק ר' שניאור זלמן שניאורסאן מלאדי בעל התניא זי"ע אמר עליו שבזמנו הוא רכב ישראל ופרשו. אנשי שלומו היו המעולים שבחסידים שכתתו רגלם ממקומות רחוקים לבא אליו, והיו בין תלמידיו הרבה גדולים בעלי רוח הקודש, ואף הרה"ק ר' ברוך ממעזריטש נכד הבעש"ט זי"ע כיבדו מאוד, ואמר שזקנו הבעש"ט נתגלה לו בחלומו, וראה להזכיר בכבודו שחשוב גדול בשמים, ומקפידים על כבודו.

דרשותיו היו כלפידים אש והניח ב' חיבורים ספר מאור עינים, הרה"ק ר' יעקב שמשון משיפטיצקא זי"ע אמר על ספרו מאור עינים שדבריו מקרבים הקוראים בו לאביהם שבשמים. והרה"ק רבי לוי יצחק דערבארדיגער מבארדיטשוב בעל הקדושה לוי זי"ע כתב בהסכמתו שהם דברי אלקים חיים. כל בני דורו אמרו שספרו הגי"ל מסוגל לנשמה. והרה"ק רבי משה מרדכי בירדמאן מלעלוב אמר: שסגולה לסגי נהור ללמוד בספר מאור עינים, וכ"ק אדמו"ר מטאלנא זי"ע אמר: שמקובל אלל חסידים ואנשי מעשה ללמוד בספר מאור עינים פרשת נשא על כל כרה שלח תבוא, ויש שגם חותבים פיתקא ומניחים אותו בו. וגם הוליא ספר ישמח לב על אגרות.

פעם אמר הרה"ק ר' יצחק טווערסקי ראש שושלת סקווירא זי"ע לאחד שהיה לרבי לישועה, ואמר לו אחי לרבי לישועה: תאמר לשון המאור עינים בפרשת נשא. וזלה"ק: וזהו תשועת ה' כהרף עין. ואין חכם כבעל הסיון שזכמה פעמים הרגשתי בעצמי שהיה לי יסורים גדולים ופתאום כהרף עין באה תשועת ה' ואינו יודע אנה הם באים.

נסתלק לגני מרומים צי"א מרחשון בשנת תקנ"ח ומנחתו כבוד בעיר מטשערנאביל נשאר אחריו בנו וממלא מקומו הרה"ק ר' מרדכי זי"ע. גם השאיר בת אשת ר' אברהם מקארסיטשוב ז"ל חותנו של הרה"ק ר' שלום שכנא מפראהאביטש זי"ע זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מותרו של רבינו זי"ע שבת הוא מלועוק ורפואה קרובה לבוא, ואין אומרים מלהתפלל, לפי שכדי לרפאות מאיזה מחלה צריך לאסוף סממנים מכאן ומכאן, ויש סממנים שצריך לאסוף ממדינות רחוקות, והנה שבת היא עולם האחדות וכל העולמות מתעלים ולכן אינו צריך לאסוף סממנים מכאן ומכאן מפני שהוא עולם האחדות, נמצא כאן יש הכל כי שבת היא הגמר במאמר ויכל אלקים ובהגמר כלול הכל. וזה שבת הוא מלועוק, לשון אסיפה, ר"ל שאינו צריך לאסוף סממנים כ"ל ולכן ורפואה קרובה לבוא שאינו צריך לאסוף ממדינות רחוקות.

רבינו זי"ע שהה פעם אחת בשבת קודש אצל הרה"ק ר' שמעון שלמה זי"ע אביו של הרה"ק ר' משה מסאוראן זי"ע, והדליקו אז בערב שבת קודש נר גדול שידלק כל הלילה עד הבוקר כדי שאפשר יהיה להשכים בעוד לילה וללמוד. והי' באשמורת הבוקר כשרבינו קם משנתו בחורף עדיין היה חושך ואפלה, ראו הר"ר שמעון שלמה ובני ביתו, שרבינו הולך בבית וממשש הדרך כמי שהולך בחושך, וקורב לכן שיחבט את ראשו בהליכתו, ורבינו פנה אליהם בשאלה: למה לא הדלקתם נר, שידלק הלילה? והיה הדבר לפלא בעינינו, וחיפק עשו דרישה וחקירה, וחיפק יודע אנה הם באים.

ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלקיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המצוה אשר שמתים במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך (פרשת בשלח ט"ו כ"ו) דרשו חז"ל (מסכת סנהדרין ק"א) ואם אשים, כי אני ד' וכו', והקשה המהרש"א כי העיקר חסר מן הספר שאינו כתיב ואם אשים. ויש לומר על דרך הלצה, כי דרך הרופאים שאומרים לחולה אתה בעצמך גרמת לך כי אכלת דבר פלוני או שתית דבר פלוני, והנה האמת הוא כי כל היסורים של אדם הוא בעצמו הגורם לו בעוונותיו, אך השם יתברך ברוך הוא ברוב רחמנותו אף על פי כן הוא מרפא אותו, ואינו אומר לו הלא אתה גרמת לך. וזהו לא אשים עליך פירוש לא אשים אותך לאמר שאתה בעצמך הוא הגורם, כי אני ד' רופאך. (מאור עינים)

ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם וקלטו דבר יום ביומו למען אָנְפוּ הַלֶּחֶם בַּתּוֹרָתִי אִם לֹא. (פרשת בשלח ט"ז ד') גם עתה עד היום הזה יורד מן השמים לכל אחד ואחד מוזנו, ועל ידי התלבשות השכינה באיזה סיבה מן הסיבות, לכן גם עתה שנתלבש ונתכסה באיזה סיבה מן הסיבות ידעו ויבינו כי זהו לחם בעצמו שיורד מן השמים. (מאור עינים בשלח)

יב חשון תקמ"ח

רבי זאב וואלף ב"ר אברהם זי"ע מקיצעס מגדולי תלמידי ממרן הבעש"ט

רבינו הרה"ק רבי זאב וואלף מקיצעס זי"ע נקרא קיצעס על שם אמו י"א כי שם אמו היה קיצע, ועל שמה נקרא קיצע'ס נולד בערך בשנת ת"ס לאביו הרה"ר ר' אברהם זי"ע

וכפי כי אחר פטירת רבו רבינו מרן הבעש"ט זי"ע בחג השבועות בשנת תק"ך היה רבינו הזקן שצדכריאל, וכמוכן כי הלך אחר מטתו בראש כולם, וכשהגיעו לבית העלמין ליווה רבינו להעמיד את המיטה והלך וגילה מעט פני הבעש"ט זי"ע ואח"כ כיסה אותו וכן עשה איזה פעמים עד קבורתו, ואחר כן הסביר הענין: כי בחייו היתה תשוקת מלאכים שרפים ואופנים לחזות בזיו פניו הקדושות, ולא יכלו לעשות כן מגודל קדושתו, ועכשיו ראיתי שנתקבלו מלאכי מעלה כמזמוטי חתן וכלה ורטו להסתכל בפניו לכן גיליתי מעט את פניו כדי להשביע את תשוקתם לראות בוארו.

הרה"ק ר' יעקב יוסף מסקווירא זי"ע פעם אמר כשנסתלק הבעש"ט זי"ע עלה רבינו על הר גדול ואזרח בקול תרועות מי היה הבעש"ט: אילו היה דבור הגאונים היה האון דבור האמוראים הי אמוראלו דבור תנאים הי תנאלו עד דבור האבות היה אחד מהם והיו אומרים אלקי אברהם אלקי יצחק אלקי יעקב אלקי ישראל. (קובץ בצהלי יעקב סקווירא)

מקיצעס

נסתלק לגני מרומים ב"ב מרחשון בשנת תקמ"ח (וי"א בין השנים תקכ"ו-תקל"ו) ומנו"כ צעיר מעוצו צוהל רבו מרן הבעש"ט זי"ע ונטמן מימין רבו וגם טמונים צוהלם שם האחים הקדושים הרה"ק ר' ברוך ממעצו זי"ע והרה"ק ר' משה חיים אפרים מאדילקוב צעל דגל מחנה אפרים זי"ע נכדי הבעש"ט זי"ע והרה"ק ר' אברהם יואשע העשל צעל צוהל ישראל מאפטא זי"ע.

נשאר אחיו בניו הרה"ק ר' נחמן קילעס מטולטשין-מעצו זי"ע והרה"ק ר' עוזר קילעס ממעצו זי"ע והרה"ק ר' פייבוש קילעס ממעצו זי"ע וי"א שרה"ק ר' חיים ישראל ממעצו זי"ע היה גם כן בנו, אחת מצנתינו נישאה להרה"ק ר' יוסף ממיקולייב זי"ע בן הרה"ק ר' דוד ממיקולייב זי"ע תלמידי הבעש"ט זי"ע ובתו של הרבנית האדוקת מרת יהודית ע"ה נישאה לאחד מבניו של הרה"ק ר' דוד פורקס זי"ע.

רבינו היה איש אלקים חסידא ופרישא אספקלריא המאירה, עניו מאוד וחסיד נלהב מגדולי תלמידי האור שצנת הימים מרן רבינו הבעש"ט זי"ע, דבוק בה' תמיד, גדול בתורה בנגלה ובנסתר, ונדע כגאון ובקי בכל חלקי התורה.

בתחילה התנגד רבינו לדרך החסידות והיה אז אב"ד בק"ק טולשטין, ואחר כך עבר לעיר מעצו, ולאחר תקופה קצרה הפך להיות לאחד מגדולי תלמידי מרן הבעש"ט זי"ע, ושם עמד יחד עם הרה"ק ר' דוד פורקס בראשות חבורת החסידים שנהגו בקדושה יתירה ובפרישות מופלגת. וסופר כי מרן הבעש"ט זי"ע התהלך לפני התגלותו בהתבודדו במערות וזיערות בהרים האפוניים של עיר צורשא הגובלים בין גליציה ומרמאש. ורבינו היה יליד צורשא ושם נתקשר אל הבעש"ט זי"ע צנת זיקוריו שם בין ההרים. (קדוש וברוך) רבינו שימש כבעל תוקע צנית מדרשו של רבו הרה"ק הבעש"ט זי"ע בראש השנה.

ומסופר: שפעם נודע להבעש"ט הרה"ק ביום הקדוש אחר תפלת שחרית, כי נגזרו בשמים גזירות לא טובות ח"ו, וכריך להמתיק הדינים, הודיע הבעש"ט הדבר לרבינו שגם הוא יעבוד ויעזור לו בתפלתו להמתיק הדינים, ואחר כך המשיכו הבעש"ט צדק היום בקריאת התורה והתפלות כסידורו, במזמור יום הקדוש אחר תפלת מעריב, למה הבעש"ט הרה"ק לקדש הלבנה, ובחזן ירד גשם שוטף ורוח סערה, והלבנה לא נראתה, ישב הבעש"ט הרה"ק עם החסידים לסעודה מואלי יום הרה"ק, ואכלו ושתו ואמרו לחיים זה היה בשמחה רבה כדרכם, אבל רבינו לא השתתף בסעודה זו, אלא הסתגר בחדרו ועסק בתפלה ותחנונים והרעיש עולמות להמתיק הדינים, ואחרי כמה שעות בא רבינו להשתתף לסעודה, ובישר שנמתקו הדינים ונראתה הלבנה, ויאל הבעש"ט הרה"ק עם תלמידיו הרה"ק וקידשו הלבנה בשמחה רבה. ידוע שהבעש"ט הרה"ק האריך מאוד בתפלת מנחה של ערב שנת קודש, ובפרט בצרכת מחיה המתים,

פעם שאלו רבינו מדוע מאריך כל כך בתפלה זו יותר מבשאר התפלות? ענה לו הבעש"ט הרה"ק: כי בערב שנת קודש לעת מנחה הוא זמן עליית הנשמות למעלה כידוע (ע"ה שער מ' ט"ו) ובשעה שאומר צרכת מחיה המתים צאות אליו אלפי נשמות המבקשות תיקון, ולכן מאריך הוא בצרכת זו כי הוא מתקן את כולם, ושבו אמר לו הבעש"ט הרה"ק שצא רבינו יכון את עצמו כלאו בכל השבוע אפי צרכת שנת קודש הנה יקח אותו תחת טליתו, ויול לראות את הנשמות הצאות אליו, וכך היה, רבינו הכין את עצמו תחלה והבעש"ט הרה"ק לקחו תחת טליתו בשעת תפלת מנחה של ערב שנת, וכשהגיע לצרכת מחיה המתים התחילו הנשמות לבוא, ונתעלף רבינו מיד מרוב פחד.

העגלון את הוססים מן המסילה אל אמצע היער, העיר את הסוחר ואמר לו שימסור לו מיד את כל הכסף שיש לו. הוא גם התחיל לנפץ על ראשו בגרזן חד לאיים עליו. חרד הסוחר והתחיל להתחנן אל העגלון שישאיר לו חצי מן הכסף. אך העגלון באחת, שימסור לו מיד את כל הכסף, ואם לאו יהרוג אותו כרגע! בראות הסוחר כי כלתה עליו הרעה, מסר בידי העגלון את ארבעים אלף הרובלים, ובלבד שישאיר לו את נפשו לשלל. לאחר שהעגלון קיבל את כל הכסף, עננה העגלון ואמר: הלא תניד לי איך אוכל להניחך בחיים, כאשר בודאי תספר אחרי כן את כל מה שקרה, אין לי ברירה אחרת אלא להרוג אותך כאן במקום. הסוחר הרבה להפציר בו שיניחו בחיים, והעגלון באחת, שטמבריו לא יוכל לשנות ועליו לרצחו. התחנן אליו הסוחר, שעל כל פנים ימתין לו עד יתוודה קודם מותו. העגלון נתרצה לדבר זה, קשר אותו אל עץ, לבל יברח, והניחו לומר וידי. התחיל הסוחר לומר וידי בהשתפכות הנפש, ונדר נדר לה: ריבוננו של עולם, אם אצליח להנצל מידי הרוצח, אתן מעשר מכל הכסף הזה לצדקה. לאזינו של שומר היער, הגיע קול השתפכות נפשו של הסוחר. הוא דהר עם קנה הרובה שבידו אל המקום, אשר עמד בו הסוחר קשור לעץ. הוא שיחררו מהחבלים, והסוחר סיפר לו את הנעשה עמו. תפס השומר את העגלון, כפתו בחבלים והוליכו העירה למשטרה. לאחר חקירה ודרישה מסרו את כל הכסף לסוחר, ואת העגלון כלאו בבית האסורים. הסוחר נסע לביתו שמוח וטוב לב, ובפיו תשבחות להש"ת, שפדה את מידי מבקש נפשו. כאשר חזר אל ביתו, ועברו מספר שבועות מהמאורע. שכח הסוחר לקיים את נדרו ולא נתן מאומה לצדקה מן המעשר שהבטיח לתת. לסוחר היו בן ובת, ולפתע חלתה בתו ובתו. הוא לא שת לבו גם לזה, ולא נזכר חלק את כסף המעשר לעניים. אחרי כן חלה גם בנו יחידו, הוא שלח אחר רופאים גדולים, וכולם אמרו נושא לחיין. בצר לו, ובשמעו כי בעיר מז'ביז' נמצע הבעש"ט שפועל ישועות, נסע אליו לבקשו שיעורר רחמים על בנו יחידו הנמצא בסכנה. כך סיים הבעש"ט את סיפורו בהביטו אל האיש אשר בא אליו זה תחת. כאשר גמר הבעש"ט את סיפורו, נודעו אזו אתו אדם אשר היה לו אחר מאשר אותו סוחר, אודותיו סיפר הבעש"ט. הניי מוכן ומזומן להפריש תיכף ומיד את כסף המעשר, ולתתו לכל מי שיצוה רבינו הקדוש, ענה הסוחר הנדהם. מהר ושקול סך של ארבעת אלפים רובל לר' וואלף, ציהו לו הבעש"ט. הסוחר לא פקפק לרגע, ומנה ארבעת אלפים רובל, ומסרם לרבינו מיהר רבינו המאושר להכין את צרתי החתונה, סילק אלפיים רובל למחותנו וקנה מתנות עבור החתן. הנישואין נערכו ברוב פאר, כאשר גם אותו סוחר משתתף בשמחת הכלולות, אם כי לבו היה מואד בגלל מצב החמור של בנו, אולם בטרם חזר לביתו, הגיע אליו מכתב כי מצב בנו החולה השתפר מאד והוא חוזר לאיתנו.

רבינו היה עני מרוד ולא יכול היה להשיא את בתו הבוגרת. שאלו הבעש"ט באחד הימים: מדוע לא תשדל את בתך? כאשר אין לי במה לפרנס את בני משפחתי, איך אוכל לחשוב על נישואין? ענה רבינו בבוט פנים. אשיאך עצה, ענה לו הבעש"ט, שלח נא שליח מיוחד לעיר יאסי, שם ימצאו השדכנים חתן בר אורוויי לבתך. עליו גם להבטיח לחתן נדוניה של אלפיים רובל. עשה רבינו כהוראת רבו והשליח יצא ליאסי. הוא תיאר שם את המחוחת ר' וואלף בתור צדיק וחסיד, והבטיח שיתן נדוניה בסך אלפיים רובל. השדכנים התחילו להציע לפניו שידוכים שונים, שלא ישרו בעיניו, עד שלבסוף התעכב על שידוך אחד שהוצע לו, בנו של איש נכבד, עשיר ומיוחס, והבחור עצמו היה גדול בתורה. הוטב הדבר בעיני השליח, גמר את השידוך בכי טוב וכתבו "תנאים", שעל המחוחות לתת נדוניה בסך אלפיים רובל. חזר השליח לביתו, וסיפר לרבינו את כל המאורע, אשר הוטב גם בעיניו. כאשר בא לפני הבעש"ט, הוא בירך אותו בברכת מזל טוב, וביקשו שלא ידאג מאומה, כי במהרה יבוא עזרו. כעבור מספר שבועות קיבל רבינו מכתב ממחותנו, בו הוא מתפאל על שלא שלח מתנה לחתן, כנחוג. הלך רבינו עם המכתב אל הבעש"ט, והוא אמר לו שלא ידאג כי קרובה ישועתו לבוא. חלפו עוד מספר שבועות, והמחותן הוסיף לכתוב, למה אינו שולח שום מתנה לחתן. אך רבינו שבט בדברי הבעש"ט, לא השיב לו מאומה. בראות המחוחות שאין קול ואין עונה, הוא שלח לו מכתב נוף וכתב בו דברים קשים, וגם הודיעו אם לא יקבל תשובה ממנו, יחזיר לו את ה"תנאים". הלך רבינו במר נפשו אל הבעש"ט, והראה לו את המכתב. ענה לו הבעש"ט: ענה לו במכתב, כי בזמן המיועד של החתונה יבוא לכאן החתן, וא"ה יהיה הכל מוכן, גם מתנות לחתן וגם הנדוניה. כתב רבינו כדברי הבעש"ט, והמחותן בטח בדבריו. כשהגיע קרוב לזמן המיועד, נכנס רבינו שוב לבעש"ט, והוא ציהו לכתוב למחותן שיבוא לכפר שלשה ימים קודם הזמן, כי רצונו לשמוח איתו כמה ימים לפני החתונה. רבינו קיים את פקודת הבעש"ט, וימים אחדים לפני החתונה קיבל מכתב ממחותנו, שהוא עם כל בני ביתו נוסעים לחתונה. בפנים עצובות הלך רבינו לראות הבעש"ט את המכתב. בדרכו אל הבעש"ט הוא פגש איש אשר שאלו איפה גר הבעש"ט. הנה גם אני הולך אל הבעש"ט ותוכל ללכת עמי, ענה לו רבינו. בהגיעם אל הבעש"ט, לאחר שאילת שלום, אמר הבעש"ט אל האורח: הנה ואספר לך סיפור: סוחר אחד הוביל עצים ברפסודות גדולות למדינת פרוסיה. הוא הוביל הרפודה גדולה של עצים, וקיבל במחירה ארבעים אלף רובל. לאחר היתה מרכבה הדורה ועגלון גוי נוהג בוסיסים. בנסועו חזרה עם הכסף, הגיעו ליער אחד, שם נדרם הסוחר וישן. היטה

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

יב חשוון תרע"ט

הרה"ק ר' משה משינאווא ב"ר יחזקאל שרגא זי"ע

רבינו הרה"ק רבי משה האלבערשטאם האדמו"ר השני בשושלת שינאווא זי"ע נולד בגליציה ט' באב בשנת תר"ג לאביו הרה"ק ר' יחזקאל שרגא ראש שושלת שינאווא בעל דברי יחזקאל זי"ע בן הרה"ק רבי חיים ראש שושלת צאנז בעל דברי חיים זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת דבורה ע"ה בת הרה"ק ר' מרדכי זילברשטיין מהלושיץ זי"ע

נסתלק לגנזי מרומים ערב שבת קודש י"ב במרחשון בשנת תרע"ט ומנוחתו כבוד בבית החיים בעיר צאנז באהל אדמו"רי צאנז שאונווא.

סדר מנוחתו: מימין הרה"ק בעל דברי חיים זי"ע טמון בנו הרה"ק ר' אהרן זי"ע ה"קרייז רב" וכן בנו הרה"ק ר' אריה לייבוש זי"ע. משמאל טמון בנו הרה"ק ר' מאיר נתן זי"ע וסמוך לו רבינו נכדו זי"ע. בחדר הסמוך טמון נכדו הרה"ק ר' שלום זי"ע בן הרה"ק ר' אהרן הג"ל חוג' הרבנית בת הרה"ק בעל אמרי נועם מזייקוב זי"ע.

וסופר שבעת הסתלקותו עמד שם הרה"ק מנאסאד זי"ע וידיו תלויות למטה ועיניו זלגו דמעות, אמר לו רבינו: מה הוא רואה ממני. והבינו שעושה פעולות להחזיקו בחיים. (י"ג אורות)

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' דוד אב"ד סאקליב זי"ע וחתניו הרה"ק ר' יעקב שמשון קאנער אב"ד טשחוב זי"ע הרה"ק ר' אלימלך צינדיגער אב"ד שינאווא זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גאון ולדיק הדור קדוש וטהור מנורה הטוהרה ועובד ה' באמת. ופעם דיבר אביו הק' בשבת בניו ואמר: מיין ר' משה'לע איז אן עובד השם באמת גאר אן קונאן. (ר' משה'לע שלי הוא עובד ה' באמת בלי שום חכמות. י"ג אורות)

דרכו בקודש היה נפלא מאוד עבודתו ותפלתו במסירות נפש בלהבת הקודש, לדיקת פזרונו לעניי אחינו בני ישראל ולעניי ארץ ישראל רבו מאוד. (מאבחתו)

התייחס מאדו בגיל צעיר ולכן נשלח ללמוד אלל הגה"ק ר' משה אונגאר מצאנז זי"ע חתן הרה"ק הדברי חיים זי"ע, ונתגדל גם בצאנז על דרכי זקינו הרה"ק בעל דברי חיים זי"ע

כשהגיע לפרקו נשא אלמנת אחיו הרה"ק ר' נפתלי הלברשטאם זי"ע שנסתלק כ"א כסלו בשנת תרכ"ד, וזאת לאחר ברכת זקנו שהנישואים יהיו כסגולה לבנים טובים.

אחר פטירת אביו בן' בטבת בשנת תרנ"ט הוכתר לממלא מקומו וכונה: הרב הצעיר משינאווא, ורבים נסעו אליו לבקר בהיכל קדשו, והיה נערץ בעיני כל גדולי דורו.

הגה"ק ר' זלמן לייב ראזנעבערגער אב"ד דיערעטש בעל תורות יקותיאל זי"ע היה רגיל לנסוע לרבינו בכל שנה על ראש השנה להסתופף בלל קדשו, פעם כשני ימים קודם ראש השנה הגיע לו טעלגרם מרבינו ואף שלא שאלו ששנה הזו לא יבוא אלנו רק ישאר בביתו, ולא ידע פשר הדבר, וכמוכן שפקודתו נתקיים ונשאר בביתו. וזיוס ב' לראש השנה נתחוויר לו הדבר שאביו הגה"ק ר' פרץ זי"ע נסתלק אז, על כן מנע אותו רבינו מלבווא אלנו. (ברוך שאמר)

לפני פרוץ מלחמת העולם הראשונה נמלטו רבינו לווינה, ושהה שם במחילתו הרה"ק ר' חנה מקאלאשיץ הי"ד זי"ע, ובשנת תרס"ד מסר הרבנות שינאווא לחתנו הרה"ק ר' אלימלך צינדיגער זי"ע והוא עבר לגור לעיר צאנז עיר אבותיו.

בתקופה עכב רבינו בעיר הבירה פעסט, פעם נסעו הרה"ק ר' אברהם יהושע פריינד מנאסאד זי"ע והרה"ק ר' אברהם שלמה כ"ץ אב"ד ריסקאווע זי"ע שניהם יחדיו לשהות במחילתו, וגם היו שם על שבת קודש, וסיפר אב"ד ריסקאווע: שבסעודה שלישית בסעודה רעוא דרעוין דרש דרש רבינו בהתעוררות רב, וגנחתי גנח וילולי ילל על גלי הארות שעברו על הרבה מאחינו בני ישראל במשך המלחמה – מלחמת העולם הראשונה – ובתוך הדברים אמר: "מפחד אני מה יעבור עוד על ראש בני ישראל קודם ביאת משיח, ואיני יודע אם ישארו לפליטה יותר מחמישית בני ישראל. (דברי אש)

ופעם באו שניהם לרבינו, ורבינו כיבדם במאכלי חלב, ענה מנאסאד זי"ע: שלא עברו עדיין שש שעות שלימות מעת שאכלו בשר, נענה רבינו: שמקובל בידו מזקינו הרה"ק מצאנז זי"ע, שאם כבר נכנסים בשעה הששית מותר לאכול חלב ואין צריך להמתין שש שעות שלימות. (דברי אש)

וסופר הרה"ק ר' נפתלי היראקא העניג אב"ד שארמאש בעל תפארת נפתלי זי"ע: כי זכה להכיר את רבינו אשר היה באותם הימים בפעסט. וענין פלא היה רגיל לספר ממנו כי פעם אחת הלך אליו בשליחות אביו הר"ר שמחה יוסף ז"ל שציווה להזכיר לפניו את זקינו אבי אמו הר"ר יעקב פרץ ז"ל שהיה מוטל על ערש דווי וזקוק לרחמי שמים, כשהגיש את הפתקא לפני רבינו ובה היה כתוב מצב זקינו החולה, התחיל רבינו לדרוש הימנו על מצב פרנסת אביו ומה מעשהו, וכל כמה שרצה רבינו לדבר עמו ממצב זקינו לא ענהו רבינו ולא רצה לדבר מכה כלל, ואח"כ נתוודע לו כי באותה שעה כבר לא היה זקינו בין החיים, ורבינו הרגיש זאת מיד בקראו את הפיתקא ולכן לא רצה לדבר מזה, ולא ענהו דבר ולא חזי דבר על כך. (שו"ת תפארת נפתלי)

אהל על קברו של רבינו זי"ע סמוך לקבר אביו הק' זי"ע בצאנז

רבינו הנשר הגדול הרה"ק רבי ברוך מקאסוב בעל עמוד העבודה ויסוד האמונה זי"ע נולד בערך בשנת ת"ע לאביו הרה"ק ר' אברהם זי"ע אחי הרה"ק ר' משה מקיטוב זי"ע

פעם נכנס רבינו לבית המדרש וראה תלמידים מתנגחים זה בזה בהלכה, וכל אחד ואחד מתנגד בתורתו ומקנטר את חברו, תמה תמה!-מתמה רבינו בית המדרש מלא תורה. נח דעתם של התלמידים. ורבינו משבחם. אמר להם רבינו דברים שאמרתיו כך אמרתיו: הלומד תורה לשמה, תורתו עולה לגבוה לפני כסא הכבוד, נמלא בית המדרש ריק, ואילו הלומד תורה שלא לשמה, אין תורתו עולה למעלה, נמלא בית המדרש מלא תורה.

פעם בא אחד לרבינו והתאונן: רבינו הק', באומנות הייתי לא יוכל, פניתי וטכסתי ערות בכל מיני משא ומתן, חבלתי תחבולות בכל סחר ומכר, בנין וקניין, ועדיין פרנסה אין. בני פייסו רבינו בדברים: כי ברכך ה' בכל מעשי ראשך לא נאמר, אלא, בכל מעשה ידך, אין לורך ואין חפץ לה' בעוונותיך ותחבולותיך, אל תרבה בהרהורים וכרתורים, אלא לך ועסוק במלאכה ותמלא ברכה.

נסתלק לגני מרומים ביום י"ג מרחשון בשנת תקמ"ב ומונ"כ בעיר קאסוב זי"ע,

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' יוסף זי"ע וחתנו כזנו הגה"ק ר' אברהם הכהן כ"ץ מגיד בזאטשאן זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו היה גדול בתורה גאון הגאונים הנגלה ונבסתר שר התורה ומחשבי הרבנים בדורו וקדוש ישראל מקובל אלקי, חסידא ופרישא בוצ"ק, סופר חרוץ, דרשן מופלא ומפואר, מראשוני מפייזי החסידות, נדד מעיר לעיר וממדינה למדינה, ועד לקצה הנפוני של אירופה הגיע, להשמיע את דרשותיו, המון העם החזיק אותו כבעל מופת, כי נוסעו מצרכותיו,

היה מתלמידי המגיד הגדול הרה"ק ר' דוב בער ממעזריטש זי"ע ומהרה"ק ר' נחמן מקאסוב זי"ע ומהרה"ק ר' מנחם מענדל מפרעמישלאן זי"ע ותלמיד מובהק מהרה"ק ר' מנחם מענדל מוויטבסק בעל פרי הארץ זי"ע,

חיבור חבורים דרוקים יקרים על פי פרד"ם ופתיחה בקבלה וחכמת האמת, מהם ספר יסוד האמונה וספר עמוד העבודה וספר נחמד ונעים.

רבו הרה"ק ר' מנחם מענדל מפרעמישלאן העיד עליו ועל ספריו: שהם עיקר יסודות התורה ויסוד האמונה, ליתן כבוד לה' אלקינו.

רבינו כתב בספרו עמוד העבודה דרוש המחשבה: והנה שמעתי שדורינו העלילו הגוים דם שקר על איש קדוש אחד שנהרג על קידוש שמו ית' במיתה מגינה מאוד וזה הי' סמוך לליל שבת, וכל השבוע הזאת לא טעם כלום כי התענה כל השעה ימים וסמוך לקידוש הרגוהו רח"ל, וקודם מיתתו הי' מזמר שירות ותשבחות באהבה עזה, ושאלוהו אם מרגיש איזה כאב? והשיב שעד עתה לא הרגיש כי אם עכשיו בעת שאלוהו אם מרגיש או לא, וכל זה מרוב דבקות מחשבתו באהבה עזה וענומה בדבורא יתברך שמו, ומרוב שמחתו בשעשועי נשמתו העתידה לבא לאחר שעה מועטת בגן עדן, לכן לא היתה אז הרגשה לחושיו הגשמיות, וסיבת פירוד והסתלקות חייו מגופו לא היתה ע"י הריגה אלא הוא המית את עצמו על ידי דבוק מחשבתו בו יתברך ונשאר דבוקה עם וכסבורין הגוים שע"י הריגה נפרדה נשמתו מגופו.

ובכ"י של הגה"ק ר' דוד כבי אויערבאך אב"ד קרעמיניץ ומאהליוב זי"ע בן הרה"ק רבי אריה לייביץ אויערבאך מסטאניסלאב בעל בית לדיקים זי"ע, מציא בשם רבינו על מה שכתוב ב'פ' האזינו ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלוהים עמדי' שר"ל בלעדיו אין מי שיכול לומר על עצמו "אני" עכ"ל. ובזה נ"ל בס"ד דעל ד' דברים דרך האדם להתגאות ולאמר "אני" הוא, המכוונת-העשיר-חכם-וגבור, ועל ד' אלו יאמר התנא איזהו חכם, איזהו עשיר וכ"ו, אבל מי שאין בו מד' אלו בודאי אין לו מקום להתגאות ולומר "אני" ע"ע, ולרמז זה הנגינה על "ראו עתה וכ"ו מונח רביעי, ראה לומר אפילו מי שמונח עליו ויש לו אחד מד' דברים שאפשר להתגאות בהם, אף באלו אל יתגאה כי "אני אני הוא" וג"ו דמבלעדו יתברך שמו אין מי שיאמר על עצמו אני (מליצי אש).

בסודות התורה עד שיסייעו לו מן השמים שיוכל ללמוד ברזי אלקינו יתברך שמו, כי הלימוד מעט בסודות התורה ביראה גדולה הוא תקון גדול ליסוד.

כח תפלת ישראל

כתוב רבינו זי"ע בספרו יסוד האמונה פי' בשם האריז"ל הפסוק: ויפתוהו בפייהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו. שהתפלה הישראלית פועלת בגבהי מרומים אפי' בלי שום כוונת הלב, ודייק מלשון: ויפתוהו שהקב"ה נתפתה בתפילתו של ישראל אפילו הי' רק בפייהם ולבם לא נכון עמו.

תשובה למדרש פליאה

איתה במדרש: ארץ אשר אבניה ברזל, אל תקרא אבניה ברזל, אלא שברזל אבניה, ע"ד שאמ"ל אשר אבניה ברזל, אלו האמהות שמהם נבנה העולם. ופי' האריז"ל: כי ברז"ל ר"ת ב'לאה ר'חל ר'בקה ז'לפה ל'אה. עכ"ל וקשה למה אינה רמוזה שרה אמנו ? לזאת אמר אל תקרא אבניה ברז"ל אלא שברז"ל אבניה ? והש' של שברז"ל מרמז לשרה אמנו ע"ה

אמרו בשם הצדיקים

תקון גדול ונפלא לאדם שיהיה ירא שמים שעל ידי זה יוכל להיות רגיל ללמוד מעט בסודות התורה כי כתוב הדר הוא סוד ה' ליריאי דווקא. והספר מרבינו עמוד העבודה שהוא ספר יקר מאוד ומדבר הרבה בעניינים גבוהים ובהסבר מתוק מדבש, וע"י הספר הזה ירגיל האדם א"ע מעט מעט ללמוד

יד חשון תש"ג [א]

רבי אברהם אלימלך ב"ר ישראל הי"ד זי"ע האדמו"ר מקרלין

רבינו הרה"ק רבי אברהם אלימלך פרלוב מקארלין הי"ד זי"ע נולד ביום ד' אלול בשנת תרנ"א לאביו הרה"ק ר' ישראל הינוקא מסטאלין זי"ע בן הרה"ק ר' אשר מסטאלין זי"ע בן הרה"ק ר' אשר מסטאלין זי"ע בן הרה"ק ר' אהרן מקארלין בעל בית אהרן זי"ע בן הרה"ק ר' אשר מסטאלין זי"ע בן הרה"ק ר' אהרן הגדול מקארלין זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת ברכה שינדל ע"ה בת הרה"ק ר' דוד טווערסקי מזלטיפולין זי"ע בן הרה"ק ר' יוחנטשע מראחמסטרווקא זי"ע

וכיסי רבינו את דבריו ואמר: יש להרעיש עולמות ולבקש רחמים, וכל אחד יראה לתקן את עצמו עד שירחם ה' עמו.

כמו כן שלח רבינו את מקורביו לבקר בחצרות האדמו"רים בחרץ הקודש, לשמוע את חוות דעת קדשם בנוגע למצב הגורא.

באחד הימים נסע במיוחד לתל אביב לשוחח עם זקן אדמו"רי רוס'ין, הרה"ק ר' ישראל מהוסיאטין זי"ע. רבינו שאל את רבי ישראל מהוסיאטין מה דעתו: האם הגרמנים הארורים יאלו למלחמה כוללת? ענה צבירור מוחלט, ואמר: צוולאי וצוולאי יאלו למלחמה, אמנם לא כעת, כי עסוקים המה בקצירת החיטים וזקוקים הם למצבור אוכל עבור החיילים, אבל בסופו של דבר צוולאי שילאו למלחמה עולמית.

בכ"ב תמוז תרל"ט: הביע רבינו רצונו להשתטח על ליון הרשבי"ב באתרא קדישא מירון. מקורביו ניסו להשפיע עליו ולמונעו מכך, מפני שהדרכים המובילים למירון היו בחזקת סכנה. זה קרוב לשלוש שנים, משנת תרל"ו ואילך, שאתרא קדישא מירון היה סגור ומסוגר, ואפילו בלי"ג צעומר לא עלו על הליון. המחצלים ימ"ש היו מסתתרים בנקיחיה הסלעים הגבוהים מעל הכניס הר והמפתח, והיו יורים על הרכבים שעשו את דרכם בצביץ. רבינו עמד על דעתו להוילא לפועל את הנסיעה, בהפטיורו "כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק. כשהגיעו שם זיקש להכנס לצד למערה וכל הקהל עמד והמתין בחוץ. לאחר שהייה ממושכת נכנסנו כ"א לפנים המערה, ונשתומם למראה עינינו הנפוחות מבכי. עבודתו המאומצת בתפלה ובתחנונים למען הכלל, הוחרה רשם עז על מראה פניו, וכשאלו זקני החסידים הזדעזעו למראהו ואמר: הרבי לא יוכל לשאת את המשא והמשמה שנטל על עצמו, הפטיור רבינו "האלט מען ניטש אוים..." אז לא אוכל לשאתו..

ממירון המשך לבית החיים בצפת, מקום בו ספונים וטמונים מאורי ישראל: מרנן ה'בית יוסף, האר"י הקדוש וגדולי תלמידיו, ועוד רבים גאונים ודיוקנים זי"ע. בהגיע רבינו סמוך לשער בית החיים, נענה ואמר: נאמר בקינות "אז בהלוד ירמיהו על קברי אבות ונס עצמות חביבות מה אחס שוכבות, בניכם גלו ובתיכם חרבות"; בזמן חורבן הבית הלך ירמיהו הנביא להשתטח על קברי אבות במערת המכפלה, וזיקש להודיעם מכל הצרות של כלל ישראל. גם עלינו מוטל חוב להודיע לדיקנים הטמונים פה, שיעוררו רחמים בשמים לבטל את הגזירות הגוראות המרחפות על כלל ישראל.

כשחזר מהליון הק' של מרן הבית יוסף, נאנח רבינו ובקול חרישי אמר – כאילו לעצמו – "מיר האבן געמינט אז מיר וועלין עפעס פועל'ן! וחשבנו שנוכל לפעול משהו!!

במשך כל זמן שהותו בחרץ, התמלטו מפיו דיבורים מחרידים את לב שומעיהם, מדי פעם במטבעות לשון אחרות, כמו "פולישע אידן זענען פארלוירן".... [יהודי פולין אבדים]... וואס וועט זיין מיט קראקאווער אידן... אזא קראקא... [מה יהיה עם יהודי קראקא... קראקא העיר הגדולה...]

באחד הימים מתכונן רבינו לחזור למקום מגוריו – קארלין. זקני וראשי העדה קארלין התאספו לטכס עצה איד להשפיע על רבינו להמנע מלחזור, כמו כן נידונו הדרכים להשיג אשרות כניסה לארץ ישראל לכל משפחת רבינו. הוא הודיע כשהדבר נודע לרבינו, בהחלטיות על כוונתו ליישם תכניתו. כשפנה אליו הרה"ק ר' אלטר שר"ב שיפמאן זי"ע ושאלו לאור דברי רבינו על הגזירות הגוראות העומדות שר"ב להתרחש, איד מותר לרבינו לחזור למקום סכנה? כתשובה לשאלתו קם רבינו נוגש לארון הספרים, הוילא ספר מסויים והראה לו שכתוב שם כי מי שנמלא בתוך הקיילתו ולאן מרעיתו דעת שהכל מתנהל על מי מנוחות. אבל כשהושגי העיר בסכנה – הרי הוא בורה כדי להאיל את עצמו ואינו נמלא אחס יחד שונאו!

רבינו היה שפל רוח ועניו כהכלל האצות לכל בר ישראל היתה להפליא וכל סימני טהרה ניכרים בו כבר בצעירותו, חסידים מספרים כי היה יושב ולומד שעות ארוכות כשהוא מנמאם בזמן השקנה ושאר כרכי הגוף, את מזונו היה בולע בלא לעיסה על מנת להמעיט את הגאח האכילה וליהנות כמה שפחות מן העולם הזה.

בשנת תרפ"ב נסתלק אביו וחסידיו סטאלין נתנו עיניהם עליו זיקשהו כי ייעתר להם ויהיה למנהיגם, אך רבינו סירב לזה בכל תוקף, רק בהשפעות והפצרות מזקני חסידיו אביו, וכמו כן קבל מכתב הפצרה מהרה"ק ר' ישראל משורטקוב זי"ע ומחתנו זי"ע נטל על עצמו עול האדמורות.

בשלהי חודש אייר תרל"ט נסע רבינו לארץ ישראל, כשדרכו רגליו על אדמת ארץ הקודש, עוד לפני שקיבל שלום מהקהל, הרים רבינו את קולו ואמר: לא בצנו לארץ ישראל לשם זיקור גרידא, בצנו לארץ ישראל, כדי לעורר רחמי שמים על אחינו בני ישראל, תושבי פולין ורחבי אירופה, הזקוקים לישועה גדולה. עננים שחורים מרחפים על שמי אירופה! לא עת גיל ושמחה עתה, חוב קדוש מוטל עלינו לפקוד את האיונים הקדושים, להשתטח ולהרבות בתפלות ובתחנונים, ולזעוק זעקה גדולה ומרה בבקשת ישועה ורחמים. האיבור נשאר עומד קפוא על מקומו; הסתכלנו זה על זה במבטים של פליאה ותמיהה, ולא הבנו כלל וכלל, למה מכוונים הדברים הנזקקים והמזעזעים.

ערב ראש חודש סיון: הכריז רבינו על יום כום והתעוררות, מאות התאספו לבית הכנסת של חסידיו קארלין, והורה לכל הקהל להתאסף בחצות הלילה להכותל המערבי, לעריכת תיקון חצות. הוא קרא: עת צרה היא ליעקב, ואין לנו צריה אחרת אלא לשפוד את שיה לבנו במקום אשר לא זזה משם שקינה מעולם; "קומי רוני בלילה לראש אשמורות, שאי אליו כפיך על נפש עוללך" (איכה שפכי כמים לבך נוכח פני ה' ב, יט).

כמו כן קרא רבינו לאסיפה דחופה את זקני וראשי העדה. בהכנסו להדר היה ראשן מורכן, פניו היו חיוורים כסיד, ובלשון תחנונים הביע את משאלות לבו הטור, לטכס עצות ולמאור דרכים איד לעורר את כלל ישראל לזעוק ולהתחנן על כל הגזירות הקשות והגוראות העומדות להתרחש ח"ו על אחינו ברחבי אירופה. כריכים לעורר רחמי שמים שלא יתגשמו המזימות השפלות של אויבינו המתכוננים ומבקשים להשמיד ולהרוג ולכלות את כלל ישראל רח"ל. דבריו הנוקבים והקשים כגידיס פילחו את ליבם הטור של נקיי הדעה צבירושלים, עד שאחד מהם, הגה"ק ר' פישל ברנשטיין זצ"ל, פנה אל רבינו ושאלו בתמיהה: מדוע רבינו כל כך מפחיד אותנו? רבינו נאנח ובקול חרישי אמר: כל התיאור הגורא שגילינו ותיארנו בדברים, מנרטט ממה שראינו בצאות שחורות ע"ג לבן, במכתבו של אור שבעת אולי יוכל רבינו להראות הק' זי"ע. לבקשת הגר"פ הימים מרן הבעש"ט לו את המכתב, ענה לו רבינו: הייתי מראה לכם את זה, שם כתוב הרבה יותר גרוע מה שגיליתי, אבל מה תועיל לכם קריאתו? זה רק יפריע לכם ולא תמאלו מרגוע לנפשכם. אחד מהגנאספים שהיה נרגש למאוד ולא יכול לשלוט בדוחו ולהירגע מעומצמת הדברים הנוראים ששמע, פנה אל רבינו ואמר שלפי תיאורו של רבינו את המצב העגום שעם ישראל נתון בו, הרי שמזמן חורבן הבית לא היו עדיין צרות כאלו לישראל. נאנח רבינו ואמר "צרות כאלו העומדים להתרחש על כלל ישראל, עוד לא היו מזמן בריאת העולם! ובסופו ידיו זו בזו פנה רבינו אל הקהל בלשון שאלה: על מה נבקש, שתהיה מלחמה או לא? נענה אחד מזקני החסידים ואמר: רק שלא תהיה מלחמה. רבינו נעץ בו מבט חודר ואמר: מי יתן והיה כמו שאתם אומרים, אולם אם האור יכבוש בלי מלחמה, מי יודע מה יהיה אם תהיה מלחמה אזי אומות בסופם של אחינו בני ישראל, משא"כ העולם ידחו אותו, ותהיה בסוף הלכה פורתא לכלל ישראל, וחזון שנתקיים במלואו כידוע. תוך כדי דיבורו קם רבינו מלוא קומתו, כשכולו אפוף חרדה, אמר: אחס בחרץ ישראל גם לא תלקו דבש, אבל בכל זאת ארץ ישראל שונה מכל האצרות. אולם לנו בחוץ לארץ – מי יודע מה יהיה, ומה ייעשה מעם ישראל!

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

יד חשון תש"ג [ב]

רבי אברהם אלימלך ב"ר ישראל הי"ד זי"ע

✳ מכתב בכתב יד קדשו של רבינו

נענה רבינו ואמר: כל ימינו אנחנו עובדים ועמלים לזכות להיות "ואני קרבת אלוקים לי טוב", (התלים עג כח) להיות קרוב להקב"ה, איך אפשר להיות שוואר?!... במצב של 'הקב"ה

קשמשו החסידים את דברי רבינו קמו כמה מטובי האזכרים, וגמרו אומר להסליך נפשם מנגד ולפעול על מנת למנוע את נסיעתו, אפילו אם ח"ו יכור מנחלתו. והיו כאלו שהחליטו להשכיב עלמם תחת גלגלי הרכב. רבינו הגיב ואמר: "איך וועט זיך רייסן די האר פון קאפ" ו"את שערות ראשיכם תמרטו ב'אם תמנעו בעדי את הנסיעה". הוא שימנע את נסיעתו ועמד לא שעה להפצרותיהם ותחנוניהם של אנ"ש על דעתו בחוקף.

ליל י"ד אלול תרל"ט נסע רבינו בחזרה, כעבור שלושה ימים בלבד, י"ז אלול תרל"ט, פרצה המלחמה הארוכה השואה האיומה. כשהגיעה הספינה לנמל קאסטנג'יא ברומניה, כבר פלשו הגרמנים הארורים לפולין וכבשוה חוד מספר ימים, השמועות על פרוץ המלחמה הגיעו גם לרומניה, ומשום כך העדיפו רבים מנוסעי האניה להשאר שם. אך רבינו ומלוויו הספיקו עוד לעלות ברכבת האחרונה שנסעה לפולין. (לב ישראל)

ביום המר והגמחר י"ד מרחשוון בשנת תש"ג עלה רבינו ומשפחתו על מוקדה על קידוש השם בזכרונות איומה הי"ד

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

וְלִפְתֵּי אֶתוֹ זָהָב טָהוֹר מִבֵּית וּמִחוּץ תִּלְפָּנוּ (פרשת תרומה כ"ה י"א) פרש"י: שלשה ארונות עשה בללאל. שנים של זהב ואחד של עץ וארבעה כתלים ושולים לכל אחד – ופתוחים מלמעלה; נתן של עץ בתוך של זהב, ושל זהב בתוך של עץ, וחפה שפתו העליונה בזהב, נמלא מזופה מבית ומחוץ.

סיפר צעת שהותו רבינו בארץ ישראל, הגיע לבקר ביקור גומלין אצל הגאון הגדוע רבי שמשון אהרן פולנסקי זצ"ל, שהיה אב"ד מטופליק ובארץ ישראל שימש כדומ"ץ מקארלין ואמר: בזמני ארון העדות שכונת בית ישראל. נענה האדמו"ר כתיב "מבית ומחוץ תלפנו"; הלדקים מבחוץ – אצריהם זהב טהור. אבל בפנים, בתוך עומק לבס, הרי הם שבוים ואחוזים עלמם כפשוטי כלי עץ.

מתורתו של רבינו

כשהיה רבינו בארץ ישראל אמר על הגמרא: איזהו עשיר מי שיש לו בית הכסא הסמוך לשולחנו (מסכת שבת כ"ה) רצייתי לראות העשיר שיש לו בית הכסא הסמוך לשולחנו? אלא הכוונה שבשעה שאוכל חושב מה יהיה מהמאכל? וממילא אין לו תאוות אכילה, וזה הפשט בית הכסא סמוך לשולחנו. (שיח זקנים)

סיפר שרבינו זי"ע לא אבה לקבל קוויטליך בהיותו על ציון התנא הרשב"י, והיה אומר כאן אפשר לכל אחד לבקש בעצמו בעדו ובעד ביתו, והיה אומר שלאחר ההשתטחות על ציון הקודש במירון לא יסעו לשום מקום אחר, כי במירון משארים את כל חבילת הצרות, ואם יוצא האדם בהרגשה שעדיין נושא הוא את משא צרותיו, הרי זה ידיים מוכיחות שכלל לא היה אצל רבי שמעון. (באר הפרשה מהגה"צ ר' אלימלך בידערמאן שליט"א)

טו חשוון תקס"ב

ר' אלעזר ב"ר אלעזר זי"ע בעל אור חדש אב"ד קעלין

רבינו הגה"ק רבי אלעזר קאליר בעל אור חדש מקלין זי"ע כשנולד בשנת תק"א בעיר רעכניץ כבר נפטר אביו הגה"ק ר' אלעזר מרעכניץ שידלאבצע זי"ע חתן הגה"ק ר' מאיר אשכנזי בעל שו"ת פנים מאירות זי"ע

בעל אור חדש

רבינו בעוד היה נער כבר מילא כריחו מש"ס ופוסקים, והי' לרשן נפלא, ונבחר לאב"ד בצלולאווא, והוליא לאור בשנת תקכ"ו לרשותיו ביחד עם ספר כתנות אור על תרי"ג מצוות מזקנו הגה"ק בעל פנים מאירות זי"ע,

בשנת תקכ"ח נתקבל לאב"ד בעיר מולדתו רעכניץ והגליל שסם החזיק ישיבה גדולה וחשובה, וגדולי ישראל יאלו מצית מדרשו ובתוכם הגה"ק ר' זללאל ב"ר יואל נשצורג מפראג בעל הורה גבר זי"ע, והגה"ק ר' אהרן קאלינעלענבויעגן ר"ס בצריסק בעל מנחה זבולה זי"ע

ברעכניץ היה כמעין המתגבר ונעשה גאון אדיר וכל גאוני זמנו פנו אליו בדבר הלכה, היה חריף עזוס, ובתורתו האיר כל הארץ, שם הוליא גם ספרו אור חדש על מסכת פסחים, עודו יושב בכבוד גדול נתקבל לשלשה קהלות נכבדות וויזשניץ, באסקאוויץ, וקעלין, ובהר את העיר קעלין למקום מושבו, ושם הוליא חידושו אור חדש על מסכת קידושין, וספרו חות יאיר דרושים נחמדים, רבינו נבחר גם לאב"ד באויבן ישן אצל לא קיבל הבחירה ונשאר בקעלין.

כמה וכמה חדושי תורה נשרפו בשרפה גדולה שהיה צבית רבינו וחבל לאבדן.

נסתלק לגנוי מרומים ט"ו מרחשוון בשנת תקס"ב.

ספרי רבינו

נשאר אחריו בנו יחידו הגביר ערום הגה"ק ר' אלכסנדר זיסקינד קאליר מצברל זי"ע שזכה שהיה לו תורה וגדולה במקום אחד, והוא המביא את ספרו של אביו חקר הלכה לביה"ד, והרבה ח"ת צבתי שהניח כמעט על כל הש"ס שז"ת שנתפס אחר פטירת רבינו.

חתני רבינו היה הגה"ק ר' יצחק מסלנאים אב"ד אמסטיבאווי זי"ע הגה"ק ר' יקותיאל זלמן הכהן ב"ר אריה לייב מקלעטק זי"ע הגה"ק ר' משה הלוי אב"ד ליבנא וזעלים זי"ע והגה"ק ר' דוד יהושע העשיל הלוי הורוויץ אב"ד פלאס זי"ע בן הגה"ק ר' נבי הירש ב"ר פנחס בעל מחנה לוי זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מתורתו של רבינו זי"ע (התלים נ') ולרשע אמר אלקים: היינו ליצה"ר שנקרא רשע (סוכה נ"ב) שבשפת חלוקו להדיח אדם מדרך ישרה ואומר הלא משפט רשעים בגיהנם רק י"ב חודש, ולמה תאבד מאה או שבעים שנה עבור זמן מועט של י"ב חודש, לרשע היצה"ר זה אומר הקב"ה: מה לך לספר חוקי, לומר שחוק הוא שמשפט גיהנם רק י"ב חודש. זה ה' יתינח אם ראית גנב ותירץ עמו ועם מנאפים, אז ה' לך חלק, לבד בגיהנם לא יותר מ"ב חודש, אבל, ואתה שנאת מוסר ותשלך דברי אחרים, ואיתא בספרים חסידיים: מי שאינו מקבל מוסר נוטל המוכיח חלקו של המוכח גם כן בג"ע, והמוכח שלא קיבל מוסר נוטל גם חלק המוכיח חלקו של המוכיח בגיהנם, אם כן תהי' בגיהנם יותר ויותר מ"ב חודש. והן הן מה שכתוב (משלי ה') ונהמת באחריתך ככלות שרך מעליך ואמרת אוי לי כי שנאתי מוסר: היינו ששהא נוהם באחרית ה"ב חודש שהם כלו, ואתה אינך חפשי מגיהנם, נהמת ותאמר הלא כל ימי צבאי לא סבירית ולא קבלית להפרע רק י"ב חודש, ומדוע לא עלתה תרופה למכתו בעבור השנה? אך אח"כ מראים לך הטעם, ותצדק עליך את הדיון, ותאמר: אוי לי כי שנאתי מוסר, ומוכרח

אני לסבול גם חלקים אחרים של המוכיחים שלא קבלתי דבריהם. (חות יאיר)

הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות (אבות פ"ב)

וקשה אדרבה הואיל ומתן שכרן אינו ידוע מסתבר דשכר מצוה חמורה יתירה משל מצוה קלה? י"ל שהרמב"ן כתב: דלכן נעלם בתוה"ק שכר עולם הבא שלא יהי' עובד על מנת לקבל פרס ע"כ. ועתה המדקדק במצוה חמורה יותר ממצוה קלה, ע"כ משום ששכרה יותר וזה איסור גמור, דאסור לשמש ע"מ לקבל פרס. וז"ש התנא: הוי זהיר בקלה כבחמורה, ואל תאמר שהי' זהיר יותר במצוה חמורה ששכרה מרובה, וכי תימא מ"ל באמת שאסור לשמש ע"מ לקבל פרס? ע"ז אמר: שאין אתה יודע מתן שכרן, ולמה לא כתיב בתורה, וע"כ כדי שלא יעבדו על מנת לקבל פרס, אל כן צריך אתה לזהר במצוה קלה כבחמורה. (חות יאיר)

טו חשון תרמ"ב

ר' שמואל קאמאדער ר' שמואל ב"ר שרגא פייביש זי"ע בעל אמרי שפר מדאראו

רבינו הרה"ק רבי שמואל פרענקל ראש שושלת דאראג בעל אמרי שפר זי"ע הנקרא ר' שמואל קאמאדער, מצאצאי המשפחת המיוחסות בישראל, נכד הגה"ק בעל מגיני שלמה זי"ע ובעל צמח צדיק זי"ע ובעל עבודת הגרשוני זי"ע ולמעלה בקודש עד משפחת התנא רבי עקיבא בן יוסף ע"ה, וכמו כן נכד רש"י הק' ע"ה עד דוד מלך ישראל חי' וקיים ע"ה. גולד לאביו בה' ניסן בשנת תקע"ה הגה"ק ר' שרגא פייביש אב"ד ריסקא בעל תלת גווינן דשרגא זי"ע בן הגה"ק ר' אורי ליפמאן זי"ע לבית הגה"ק ר' אליעזר מפראג זי"ע בן הגה"ק ר' אורי שרגא פייביש אב"ד בומסלא ברודא בעל דת אש זי"ע מבית חלפן בן החסיד הגה"ק ר' אליעזר ר' מנלש מווינא זי"ע. כשנולד רבינו כתב עליו אביו הק': ויתקיים בו מקרא שכתוב: ושמואל בקוראי שמו קוראים אל ה' והוא יענם

פעם באסיפת הרבנים בפעסט שהיו סס גאוני עולם ובראש הגה"ק ר' אברהם שמואל בנימין סופר מפרעשבורג בעל כתב סופר זי"ע הרה"ק ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים מסיגעט בעל ייטב לב זי"ע והגה"ק ר' ישעיהו זילבערשטיין מווייזענ בעל מעשי למלך זי"ע והיה לפניו ענין קשה לגמור והיו חלוקים דעותיהם עליו, ואמר הרה"ק בעל ייטב לב זי"ע: יאמר נא הרב מדלראג את דעתו וכאשר יאמר כן נעשה, מפני שהוא חכם וגדול הדור.

בצעירותו הסתופף בלל הרה"ק ר' שלום רוקח בעל שר שלום מבעלזא זי"ע ולאחר מכן דבק בכל נימי נפשו בהרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מלאנז זי"ע.

וכיפר שרבו הרה"ק מלאנז זי"ע אמר עליו: הרב מדלראג בכוחו להלביש דבריו ואפילו את תורתו בעשרה לבושים שיהיו נשמעים לפשוטים וכה המעצב שלו שלח לגלות מדרכו הוא עד להפליא. ופעם הי' על שלחן קדש של הדברי חיים זי"ע לפלול עולם בין הלומדים בסוגיא קשה וזנו הרה"ק ר' ברוך מגארליץ זי"ע בתוסס. ורבינו ישב דומם ולא פנה פה. ואמר הרה"ק מלאנז זי"ע: האם חושבים אתם שהרב מדלראג אין בכוחו לפלל עמנו, אבל כח המעצב שלו הוא גדול מאוד, אבל אני מבקש שיענה גם הוא חלקו, למען לעשות רצון רבו, אז אמר דעתו הקולעת אל המטרה במלים ספורות, וכולם ראו את עולם גדלו.

היה בידידות רבה עם הרה"ק ר' משולם פייש לאווי ראש שושלת טאהש זי"ע. שלמדו ביחד אצל הגה"ק בעל מהר"ם א"ש זי"ע באונגוואר.

וכיפר שרבינו היה שולח את האנשים שצאו על פתחו להתבדק בצרכו, שיהנו נרות למאור צבית מדרשו של הרה"ק מטאהש, וגם שהם צעלמם ידליקו גם נרות, וצביות זה יוועו, וכך הוא. (פאר משולם)

מעשה באיש אחד שהיה מתגורר בדלראג, אך לא היה נמנה על עדת החסידים. פעם אחת באישון לילה חלטה ברו צפתע פתאום ומצבה החמיר מאוד, וירא בצד לו וירץ אל רבינו להזכיר לפניו את ברו לרפואה שלימה. אמר לו רבינו: לאמיר טרינקען לחייס! ופנה רבינו לחפש צביות ללוחית יין סרף, אולם כיון שדרכו היה ליתן הכל ללחריס, לא נמצא צביות אפילו מעט יין סרף, נטל רבינו מים לומר על זה לחייס, ואמר הלל כתוב (פרשת משפטים כ"ג כ"ה) ובכך את לחמך ואת "מימך" ואז "והסירתי מחלה מקרבך", ואכן נרפאה ברו. (זמירות אמרי שפר דלראג)

נסחלק לגני מרומים ט"ו מרחשון תרמ"ב ומנ"כ צבית החיים הישן צעיר דלראג. חתנו הגה"ק

ציונו נודע כמקום קדוש, המונים באו לפקוד את קברו על כל כרה וזוקה, ומקום קברו נודע כמקום אשר פועלים בו ישועות ומופתים.

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' מאיר פרענקל זי"ע, ובנו הגה"ק ר' אברהם פרענקל זי"ע זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

היה איש חלקים קדוש ונעניו פאר הדור ובעל מופת וגאון מופלג, בהיותו כבן י"ב שנים כבר היה כל חלק ראשון של חושן משפט שגור על לשונו.

לר בתחילה בקאמאדע, וקהלות רבות מפליריס בו שיאות לקבל משרת על שכמו, אך רבינו צענוותנותו סירב להפלתיהם.

אולם למרות זאת נהרו אליו המון חסידים ונאפי מעשה לחסות בכל כנפיו להתבדך מפיו.

נשא ונתן באמונה ועל אף גלותו וגאונו והיה רגיל ליסע לטריעסט לסחור באחרוים, וכיפר בפעם ראשון נסע לטריעסט לקנות אחרוים סיפורו אותו להרה"ק מלאנז זי"ע שרבינו נעשה סוחר אחרוים ונסע לטריעסט להביא אחרוים, גער בהם הרה"ק מלאנז זי"ע ואמר: לא כן אלא שר' שמואל נסע לקנות אחרוים לעמנו, ואגב הביא עוד אחרוים. ויש לפרש: בפרשת וישב וילכו אחיו לרעות את לאן אביהם בשכס, פירש שר"י ז"ל נקוד על את לומר שעיאר הליכתם היה לרעות את עמנו וכנ"ל וגם לאן אביהם (עלי שיי)

אחר כמה שנים איה עליו הרה"ק ר' חיים מלאנז בעל דברי חיים שיקבל ע"ע משרת הרבנות בדלראג, ושמע לקולו, ומאז נתקבלו תלמידים לבית מדרשו וחסידים רבים נסעו אליו.

היה מנהגו של רבינו לסדר בעמנו בכל ערב שבת לעת ערב הספסלים לכל איש ואיש והכן לפניו עוד קודם בואם לכמה אנשים שיהיה, זאת הי' מידי שצוב צבוע שהיה יודע מקודם כמה אנשים יבאו לשבות אצלו לקבל ברכתו הטובה,

ופעם אחת נשאר ספסל אחד יתר, ובלילה קודם קידוש היה ממתין הרבה והיה הדבר הזה לפלל צעיני העולם, ופתאום בא אחד ואמר לו רבינו: כך הכנתי את הספסל ומיד עשה קידוש, וזה האיש בא על שבת ולא הי' אצל התפילה רק בשעת האכילה. (תפארת שמואל)

וכיפר שפעם אחת שבת הרה"ק ר' ברוך מגארליץ זי"ע בדלראג על שבת קודש והביאו לר' ברוכ"ל י"ב חלות, שאלו את רבינו: האם אינכם נוהגים לשים י"ב חלות? ענהו רבינו: לי יש כוונה אחרת, דאם יש ב' חלות ואיש יהודי משים ידיו עליהם נעשה מזה י"ב חלות. (ברוך שאמר)

בהיותו כבן שש שנים נתייתם מאביו ונתגלל אצל דוד אחי אביו הגה"ק ר' יצחק פרענקל אב"ד קראלי זי"ע וגם נתגלל צבית גיסו ר' זאב וואלף טענעבוים אב"ד ווערפעלעניט בעל רחובת הנהר זי"ע, וגם אצל הגה"ק ר' מאיר א"ש אב"ד אונגוואר בעל דברי מהר"א זי"ע, ועל ידיהם נתגלל לאילנא ברבבא.

כשהגעו לפרקו נשא להרבנית הדקיקת מרת רחל ע"ה בת הגביר החסיד מוה"ר יצחק מישוב פאטקווי ז"ל.

יבאו שני המלאכים סדומה פרש"י ולהלן אצל אברהם קורא אותן אנשים וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו? אלא לגבי אברהם שכחו גדול והמלאכים תדירין אצלו כאנשים קורא אותם אנשים, ולוט קוראן מלאכים. ולכאורה קשה: הלא גם לגבי לוט קראן אנשים, ב' דכתיב רק לאנשים האלה לא תעשו דבר? ואפשר ליישב דגבי אברהם אבינו קוראן הכתוב אנשים והנה שלשה אנשים, אבל כאן לא קראן הכתוב אנשים אלא לוט קרא אותם אנשים באומרו רק לאנשים האלה לא תעשו דבר, והיינו לפי מחשבות אנשי סדום שסברו שהם אנשים. (אמרי שפר)

מתורתו של רבינו זי"ע

ויגדל האיש וילך וגדל עד כי גדל מאוד: יש לדקדק דלא ה"ל לכתוב רק וגדל האיש עד כי גדל מאוד או ויגדל האיש וילך הלך וגדל מאוד? ויש לומר עפ"י מה שאמרו חז"ל כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר, וזה ה"ל ביאור הכתוב ויגדל האיש בעושר רב, והטעם לזה אמר: מפני וילך הלך וגדל בתורה ובמעשים עד כי גדל מאוד, פ' קודם שנתגלל בעשירות, לכן דינא הכי שכל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר. (אמרי שפר)

רבינו הגה"ק רבי עמרם רויזענבוים הנקרא רבי עמרם חסידא זי"ע מגדולי תלמידי מרן הגה"ק ר' משה סופר מפרשבורג בעל חתם סופר זי"ע, נולד בשנת תק"ן לאביו הגה"ק ר' משה נחום רויזענבוים אב"ד וואשאן זי"ע מגזע הרה"ק רבי אדם בעל שם זי"ע, והגה"ק ר' יהודה לייבא בעל מהר"ל מפראג זי"ע והגה"ק רבינו יהושע העשיל מקראקא בעל חנוכת התורה זי"ע, ולמעלה בקודש עד דוד מלך ישראל חי וקיים ע"ה

לפני פטירתו בירך בשם ומלכות ברוך וכו' המאיר לעבדיו מאור הגנוז משפת ימי בראשית ואחר כן נסתלק לגנוי מרומים לעיר בגיל ארבעים בערך, דט"ז מרחשון בשנת תק"ץ זי"ע ומנו"כ בבית החיים כלפת בין קברי האריז"ל ומהר"ם אלשיך זי"ע ורבו החתם סופר זי"ע הספידו ואמר עליו: "שממך המית את עצמו מתוך כער השכינה.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

נשאר אחריו בניו הקדושים. הגה"ק ר' יוסף אב"ד טאלטשואר זי"ע, הגה"ק ר' משה פירסט אב"ד באזשעהעל זי"ע

כמו כן נסתלק אביו הק' ביום זה בשנת תקפ"ו הגה"ק רבי משה נחום רויזענבוים אב"ד וואשאן זי"ע.

שם הוריו לא ידוע רק זאת שאמו היתה בתו של הגה"ק ר' יצחק לאוויטץ מפראג זי"ע בן הגה"ק רבי שמעון זי"ע בן הגה"ק ר' סבלא אב"ד ור"ם שנייטוך זי"ע

נודע כאיש קדוש גאון מובהק ולדיק יסוד עולם. ולפי מסורות במשפחת רוזנבוים שרבינו כונה בשם "ליילית בייסער" עקב מנהגו שהיה יושב מעוטף בטליתו ולומר, ומסתכל מדי פעם בליציותיו ומנשקם, ולפעמים מרוב דבקותו בלימוד היה גם נושך את הליציות. (לתולדות משפחת רוזענבוים)

לידתו, תקופת ילדותו ומקום לימודיו ורבותיו לא נודעו. זאת ידוע שכיחן ברבנות כספר טעליקא ליד העיר ראב, תקופה בוואשאן, ואחר כך בוואשאור. (ראשונים בשמר)

על יום פטירתו ישנם גירסאות שונות, ויש שסברו שהתאריך ט"ז לחודש מרחשון שנת תקפ"ו

נשאר אחריו בניו הקדושים הגה"ק רבי עמרם רויזענבוים הנקרא רבי עמרם חסידא זי"ע הגה"ק ר' אברהם ישראל כללאל זי"ע, הגה"ק ר' אבי הירש אב"ד בייטשקע זי"ע והגה"ק ר' אליעזר דוד הירשלער אב"ד בק"ק אטש זי"ע, וכמו כן זוכות ישרים ומבורכים בנים ובני בנים גדולי תורה מרביצי תורה.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

וספר אודות לידת רבינו: שנים רבות היה אביו ואמו חשוך בלא בנים, עד שפעם אחת אירע שלד ביתם נעלמה עגלה רחומה לסוסים, בעל העגלה ירד ממנה ודפק על דלתו הבית וביקשו מהגה"ק ר' משה נחום שיתן לו להכנס ולהניח תפילין לרבינו חס, כי ירא פן תשקע עליו החמה ועדיין לא הניח, ולאחר שהניחו והלכס, ביקש האורח להמשיך בדרכו, אך הר"ר משה נחום הפליר בו שימתין קמעא, יאכל את סוסיו וגם האורח יסעוד את לבו טרם יליאחו לדרך. האורח נעתר לבקשתו, ולאחר שגמר לאכול כשבירך ברכת המזון, בהגיעו לברכת הרחמן, הגביה את קולו ואמר: הרחמן הוא יבְרַךְ אֶת בְּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶת הַבַּיִת הַזֶּה. אֲוֹתָם וְאֵת בְּיָתָם וְאֵת זְרָעָם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם. כְּשֶׁגָּמַר לְבָרֵךְ פָּנָה אֵלָיו הר"ר משה נחום בתמיאה: הרי עדיין לא נתברכו בזרע ומה ראה מר לברך אותנו ואת זרענו?! מי יתן שברכתכם תתקבל ונושע בנשים, נענה האורח ואמר: רואה אני שבינת הדבר, משום שכשיואלים מפתח ביתכם העינים נתקלות מבלי משים ונופלת מבטם על השתי וערב הנעוץ על גג מגדל בית החיפלות העומד ממול ביתכם, והוא המעכב, כי הרבנית עלולה בימי הריונה להביט על זה, וזה פוגם מאוד, על כן עשיתי, סיים הבעל העגלה, שתעקרו מדירה זו ואז תוושעו, עשה הרה"ר משה נחום כדבריו ועבר להתגורר בדירה אחרת ולתקופת השנה נולד בנו רבינו זי"ע. (לתולדות משפחת רוזענבוים)

רבינו היה גברא רבא גאון ולדיק מפורסם בעל מופת וכבר מנעוריו נודע בגאונותו ובקדושתו, ומסופר שזהו יניק כבן שלשה שנים בכה פעם באמצע הלילה, על שאלת אביו מדוע הוא זוכה? השיב רבינו: חלמתי ששכחו להניח מים לנטילת ידיים סמוך למיטתי, ראה אביו שאכן כך, הביאו עבורו מים, וישקוט וירדם.

וכונה על ידי רבו הגה"ק ר' משה סופר מפרשבורג בעל חתם סופר זי"ע בשם התנא האלוקי "רבי עמרם חסידא". ידועים עליו סיפורים כי כבר בילדותו זכה לגיבוי אליהו.

כבן י"ג נשא לאשה את בת הגה"ק ר' ישראל בריכל אב"ד פלאטא זי"ע מתלמידי הגה"ק ר' יחזקאל הלוי לאנדא אב"ד פראג בעל נודע ביהודה זי"ע, ובתקופה היא הרביץ תורה לתלמידים למרות גילו הצעיר, בשנת תקע"ד בהיותו כבן כ"ד שנים כיהן כאב"ד בק"ק אירשע עד שנת תקפ"ו ואז נתקבל לאב"ד לק"ק מאד באוגרין ובשנים הללו יאך טבעו בעולם כאיש חלקים ורבים הלכו לאורו עד שנת תקפ"ו בשנה זו עלה לארץ ישראל וכיהן כאב"ד לפת וסם פעל גדולות ונכורות עבור עניי ארץ ישראל וידועות תשובות החתם סופר אליו בהם הוא מכנה "נשיא חלקים, חסידא ופרישא" ועוד לשונות ותארים אשר הראו את הערלתו המופלגת של הרב לתלמידו.

יז חשוון תרס"ד

רבי יהושע ב"ר שלום זי"ע בעל ילקוט יהושע קאמינקא

רבינו הרה"ק רבי יהושע'לע הלוי ראזענפעלד מקאמינקא בעל ילקוט יהושע זי"ע נולד בשנת תק"ץ לאביו הרה"ק ר' שלום מקאמינקא זי"ע בן הגביר מוה"ר יעקב יוסף מראווא זי"ע ולאמו מרת חנה גאלדא ע"ה

רבינו היה גדול בתורה לדיק וקדוש, לו עשר ידות בנגלה ובנסתר, איש מופת נורא מאד.

קיבל תורה מאביו הק' זי"ע, ופעם אמר: כי אי אפשר לבוא לשום שלימות רק על ידי זאת התורה שצכתה וצבעל פה אשר הגחילו לנו אבותינו מדור דור עד השו"ע לפנינו כאשר קיבלתי מפי (ר' שלום מקאמינקא) אצמו"ר הגה"ק. (כנסת הגדולה)

כל אשר קיבל רבינו מאביו הגחיל לבניו, וסיפר שאמר לבנו הר"ר אליעזר מאושפלין זי"ע: שלא יקרב בעלי בתים (פי' שלא יתפעל מהם) וכן היה, מעולם לא אמר לבעל הבית שיתקרב כשבא לחדרו, ועל אף שדרכך כלל היה יוכל לומר מילתא דבדיחותא, ובכלל התנהג בנחת, אבל כשראה אצל מישהו ענין שהיה למרות דעתו ביהדות, או נגד מסורות קאמינקא שקיבל מאביו שקבל מזקנו (ר' שלום מקאמינקא) היה אומר דיבורים חריפים ולא חס על שום איש, ולא נתפעל משום דבר. (שיח זקנים)

כשהגיע לפרקו נשא לבתו של הרה"ק ר' שמואל הירש מדרסקיפאלי זי"ע שהיה בעל אחותו של הרה"ק ר' שלום רוקח מצעלזא בעל השר שלום זי"ע

נסתלק לגנזי מרומים י"ז מרחשון בשנת תרס"ד

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' אליעזר מאושפלין זי"ע חתן הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם מלאנז בעל דברי חיים זי"ע

נכון לאין שרבינו אמר לבנו הר"ר אליעזר זי"ע: עשרה אנשים יהיו לך תמיד, וכן היה. תמיד היו אצלו על כל פנים מנין. (שיח זקנים)

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

סיפור משידוך המסוגל לפרנסה

בזה, וכל אחד שח לפני השני את מעשי ה' כי נורא הוא שחוננו מן השמים בעושר גדול, ותרבה השמחה ביניהם, אולם לא ידעו לפשר מה לעשות עם צוררות מתנות הכסף שכל אחד ביקש לתת לחבירו, והיות כי לאחד היה בן ולאחד בת שעומדים על פרק הנישואין, הוחלט ביניהם להשתדך ואת צוררות הכסף יתנו לצאצאיהם נדוניה. כשסיים רבינו את הסיפור אמר, "סיפור זה מסוגל לפרנסה לספרו בסעודת מלוה מלכה, ואחר העובדא לא לספר שום מעשה, רק לומר שיר המעלות שלפעמים כל אחד ואחד מוכן לישועה רבה, ואינם יכולים להשיג הישועה רק באופן שאיש את רעהו יעזור, כן יעזרו ה'." (אוצר הספורים)

סגולת יום ל"ג בעומר

רבינו אמר פעם לרה"ק ר' יחזקאל שרגא משינאווא בעל דברי יחזקאל זי"ע שיום ל"ג בעומר הוא בחינת יום כיפור, כיון שיום כיפור היה העבודה צריכה להיות דווקא על ידי אהרן הכהן בחינת הוד, ועיצומו של יום גם כן בחינת הוד, הרי לך שיום כיפור הוא מדת הוד שבהוד, וכן נמי ל"ג בעומר הוא הוד שבהוד, ונוכל לפעול בו ישועות טובות כיום הכיפורים. (נטעי גבריאלי)

רבינו זי"ע נהג לספר בסעודת מלוה מלכה: פעם אחת בא לפני הבעל שם טוב הק' זי"ע עני ואביון מדוכא, וביקש ממנו שיפעל עבורו ישועה שיהיה לו פרנסה, אמר לו הבעש"ט הק': שילך תחת גשר פלוני, ושם יתמלא בקשתו ושימצא שם אוצרות זהב וכסף, הלך שם העני פשפש ולא מצא, בדרך חזרה פגע בחייט עני אחד ושאל אותו מבוקשו במקום זה, השיב לו הראשון את כל הענין ודבריו של הבעש"ט הק', והפסיר העני, אולם לריק יגיעי ולא מצאתי. השיבו החייט, והלא גם אותי צוה הבעש"ט הקדוש לילך למקום פלוני ולבית פלוני, (הבית היה במכוון בית העני שהלך לחפש תחת הגשר), ותחת התנור שם אמצא אוצר טוב, אבל מתרשל אני בכך לילך שם ולחתור מחתרת בבית איש אחר. ויהי כשמעו העני הלזה את דברי החייט, חשב בנפשו, הלא הנני הבעה"ב והבית שלי הוא, אלך לביתי ואחטט מתחת לתנור את האוצר הטמון שם, וכן היה שאמנם יגע ומצא שם את האוצרות זהב וכסף. לעומת זה חשב החייט בנפשו, אם אני נמצא כבר סמוך לגשר, אנסה לחפש גם אני, יתכן שדברי האיש שאמר בשם הבעש"ט הק' נכונים הם. הלך וחפש שם היטב ומצא את האוצרות זהב וכסף, כך ששני העניים נתעשרו עד למאד. אחרי הדברים, חשב כל אחד בנפשו, הלא באמת חבירי גרם לי את כל העושר הזה, ואיך אוכל לראות בדלותו ושפלותו, ונתיישב כל אחד בדעתו להביא עבור חבירו מתנה צרור כסף וזהב, וכן עשו, ויהי בלכתם בדרך אחד למשנהו פגעו זה

יז חשוון תקפ"ו

רבי מנחם מענדל ב"ר יעקב קאפיל זי"ע בעל אהבת שלום מקאסוב

רבינו הגה"ק רבי מנחם מענדל האגער בעל אהבת שלום ראש שושלת קאסוב- ווישניץ זי"ע מתלמידי הרה"ק רבי צבי הירש מנאדווארנא בעל צמח ה' לצבי זי"ע ומהרה"ק ר' משה יהודה לייב ערבליך מסאסוב זי"ע ומהרה"ק ר' משולם פייביש העללער מזבאריזא בעל יושר דברי אמת וליקוטי יקרים זי"ע שהסתופף בצילו י"ב שנים, ומהרה"ק ר' זאב וואלף מטשארני-אוסטרהא זי"ע. רבינו נולד בעיר קאלימייא בשנת תקכ"ח לאביו הרה"ק ר' יעקב קאפיל חסיד זי"ע מגדולי תלמידי ובעל תפלה קבוע ממרן הבעש"ט זי"ע, ולאמו הרבנית הצדיקת מרת חיה ע"ה בת הגה"ק ר' זלמן מקאלימייא זי"ע מצאצאי הגה"ק רבינו דוד ב"ר שמואל הלוי אב"ד לבוב בעל ט"ו זי"ע ומהגה"ק רבינו יואל סירקש אב"ד קראקא בעל הב"ח זי"ע ומהגה"ק רבינו עובדיה מברטנורא זי"ע

נמוך בקומה, ישרה על קצרו אויך לארץ ישראל. אחר שנים רבות, כחשך הרה"ק ר' יחזקאל האלצערשטאט בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע השתטח פעם על קברו של רבינו, שנה שם זמן ארוך מאוד, וכחשך שאלוהו אחר כך סיבת הדבר: אמר: שהיה קשה לו להיפרד מן המקום, כי הרגיש שם אויך לארץ ישראל, אז סיפרו לו מה שאמר הרה"ק ר' ארון לייב זי"ע שישרה על קברו קדושה ארץ ישראל, ושמה הרה"ק משינאווא זי"ע מאוד כי אכן זכה להרגיש את זאת.

היה ידועו חסידו סטרעליסק בעניותם המרודה, פעם ביקר רבינו אלל גיסו השקר מסטרעליסק זי"ע ושאלו מדוע אינו משפיע שפע פרכסה לחסידיו, השיב לו הרה"ק מסטרעליסק: משפיע אני להם, אלא שאינם חפצים לקבל, לשאלת רבינו מנין לו זאת, נקרא אחד מהחסידים שהיה מהיושבים שם והשקר אמר לו שעת לאון כעת ויכול הוא לבקש מה שירצה, ביקש אותו חסיד: ראוני לומר פעם אחת 'ברוך שאמר' כזוונה כמו שרבי אומר... " הטה השקר עצמו לרבינו גיסו ואמר: הלל נוכחה כי אינם חפצים.

רבינו נשאר אחריו ספרו הק' אהבת שלום, ובניו הק' בנו שמילא מקומו בקאסוב הרה"ק ר' חיים האגער בעל תורת חיים זי"ע חתן הרה"ק ר' יהודה מאיר משינאווא זי"ע בן הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע, והרה"ק ר' דוד האגער בעל מנחם דוד אב"ד זאבליטוב זי"ע חתן הרה"ק ר' משה יהודה לייב מסאסוב זי"ע, ובת יחידה הצדיקת מרת שרה לאה ע"ה אשת הרה"ק ר' גרשון אשכנזי מקאלומייא בעל עבודת הגרשוני זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה עוד צעיר לימים כשלקח את בת דודו הרה"ח ר' שמואל שמחה זימל קוד מקאסוב זי"ע הרבנית הצדיקת מרת שיינה רחל ע"ה לאשה. אחר חתונתו עסק בסחורה רק להרויח כמה שצריך ליד חייו, ולמד בסקירה נפלאה יומם ולילה בקדושה וטהרה ונעשה מפורסם לגדול בתורה בנגלה ובנסתר, והיה עמוד החסד, פיזר נתן לאביונים בשתי ידיים.

רבתיו הק' סמחו כולם את ידיים עליו בראותם קדושתו ועבודתו שהיה בהתלהבות עצומה וטוראה, ולא ארכו הימים שלפי ישראל נסעו אליו ללמוד תורה ועבודה ולהנות ממנו ענה וחוסיה, וכל צדיקי דורו הכירו בו שהוא בעל רוח הקודש אחיה ופועל ישועות, ובחוס הרה"ק ר' צבי אלימלך שפירא בעל בני יששכר מדינוב זי"ע והרה"ק ר' אליעזר הוראוויץ מדיזקוב זי"ע והרה"ק ר' נפתלי וויסצלוס מליזענסק זי"ע והרה"ק ר' שרגא פייביש מזבאריזא זי"ע והרה"ק ר' מנחם מענדל בעל דרך אמונה זי"ע והרה"ק ר' שמואל משינאווא בעל רמתים קופים זי"ע והרה"ק ר' משולם נתן דומ"ץ מבארדיטשוב זי"ע

ומסופר שבתחילת ימי הנהגת רבינו סבל רדיפות רבות ממתנגדיו, והיה בהם גם כאלו שרצו למוסרו למלכות, שאל פעם הר"ר משולם נתן לרבינו אם חושש הוא מרודפיו? השיב לו רבינו: כל זמן שהיתה לי עצם אחת שלמה שלא שברתי לעבודה ה', פחדתי מהם, אולם מכיון ששברתי כל עצמותי לכבוד שמו יתברך, שוב אין אני ירא מהם כלל ועיקר.

גיסו הרה"ק ר' אורי' מסטרעליסק הנקרא השקר זי"ע אמר שרבינו הוא בצחינת מלכות ובתפלתו בזוקת רהימים. וכמו כן אמר עליו הרה"ק ר' יעקב יחזקאל הוראוויץ הנקרא החוזה מלובלין זי"ע שרבינו הוא מלך ישראל. והרה"ק ר' צבי הירש אייכענסטיין מזדיטשוב בעל עטרת צבי זי"ע אמר: שרבינו יכול ליחד כל מיני יהודים נפלאים ונוראים. והרה"ק ר' שמחה בונם מפרסיסחא זי"ע אמר: רגלי בזעזע ללכת אל היהודי הזה.

נסתלק לגנזי מרומים בטו"ב מרחשוון בשנת תקפ"ו ומנוחתו כבוד צעיר קאסוב זי"ע.

פעם אחת נסע רבינו יחד עם גיסו הרה"ק מסטרעליסק זי"ע לבקר בהיכל קדשו של הרה"ק ר' ארון לייב מפרמישלאן זי"ע והרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן זי"ע בנו היה אז ילד צעיר, ובאלפת שני הצדיקים ממעונו, שאלו אביו הר"ר ארון לייב זי"ע: מי משניהם נראה צעניך יותר? הראה הר"ר מאיר על הסטרעליסקער. אמר הר"ר ארון לייב ששניהם גדולים מאוד, והגדול שבהם, היינו הסטרעליסקער שהיה יותר גדול בקומה, יוליכו המלכים לארץ ישראל אחר פטירתו, והקטן שבהם, היינו רבינו שהיה יותר

משימה רבינו זי"ע אמרו לפרש מאמר הכתוב (קהלת ד' ט') טובים השנים מן האחד, היאך יהיה טובים השנים, שיחיו שנים בשלום זה עם זה? רק מן האחד: מכוחו של אחד מהם שמוותר על שלו, ואינו עומד על דעתו. שהרי אין מציאות בעולם שיחיו שנים יחדיו בשלום ושלווה, בלא שיעלה השטן ביניהם איזה עילה קטנה להפריד ביניהם, ורק על ידי שהאחד מוותר ממשך השלום לשרור ביניהם

ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו. רבי ישמעאל אומר: ברכו במן וקדשו במן (בראשית רבה י"א ב') פירוש: שמסר בחינת כל, שכולל כל הטעמים וכל הברכות, ועל כן מי שזוכה יכול להרגיש בסעודות שבת טעם מן שכולל כל הטעמים בחינת כל. (אהבת שלום)

ויאמר מלך קדם אל אברהם בן לי הנפש והרכש קח לך (פרשת לך לך י"ד כ"א) רומז על הא דעינינו ראוות רובא דרובא הרשעים המה בעשירות גדול וכיון שיוצא מכללם אזי מתחיל להתמוטט הלא דבר הוא? והוא ויאמר אברהם היינו הצדיק אל מלך סוד"ם היינו הס"ם תן לי הנפש חלק הנפש ראוי לך משלך והקבוש קח לך שזה ראוי לך תמורת הנפש. (שפתי קדושים)

סגולה לרפואה

טוב להזכיר בשבת קודש בכל פעם השם שבת, כי שבת הוא שמא הדקב"ה דהוא ושמו חד, וזהו כוונת אמרם ז"ל הנכנס לחולה בשבת אומר שבת הוא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא, פי' על ידי זעקת השם שבת על ידי זה מעוררין הקדושה שבת קודש שהוא צרורא דלעילא דביי חיי כולא, ועל ידי זה רפואה קרובה לבוא מאילנא דחיי.

מתורתו של רבינו זי"ע

נתון נתון לו ולא ירע לבבך וכ"ו: אם אחד נותן לעני איזה נדבה והעני נותן לו הנדבה בחזרה ומבקש מבע"ה שיתן לו נדבה אחרת גדולה יותר ממה שנתן לו בראשונה ואם הבע"ה אינו מסרב נגדו וניתן לו עוד בלי רוע פנים ע"ז מגיע לו שכר עד אין שיעור, כי הוא עושה בזה נגד הטבעיות, וזה הפי' נתון נתון לו על מה שנתן לו בתחלה יתן לו יותר כפי בקשת העני ולא ירע לבבך בתתך לו, היינו שאתה צריך ליתן לו להעני יותר הרבה מבראשונה ולא ירע לבבך כי בגלל הדבר הזה 'ברכך ה' א' בכל מעשך היינו על השלחת יד בכיסו ליתן הצדקה מגיע לו שכר ביחוד ולכן אל ירע לבבך על טרחתך בכפליים.

יה חשון תשס"ג [א]

ר' מנחם ישראל הלוי בן ר' פינחס שלום הלוי זיע"א מקאסאן

הרה"ק ר' מנחם ישראל הלוי ראטטענבערג זיע"א אדמו"ר מקאסאן נולד במחוז איסט סייד שבניו יארק רבתי, ביום י"ג טבת שנת תרפ"ח לפ"ק לאביו הרה"ק רבי פינחס שלום הלוי מקאסאן זיע"א (בן הרה"ק ר' משה שמואל מקאסאן-קליינווארדין זיע"א) (חתן הרה"ק ר' בן ציון פיש מבארשא זיע"א) בן הרה"ק רבי יהוסף צדיקא מקאסאן זיע"א (חתן הרה"ק רבי משולם פייש מטאהש זיע"א) בן הרה"ק ר' צבי מטלוסט, בן הרה"ק ר' יהוסף מקאזאווא זיע"א שהי' חתן הרה"ק מרן העטרת צבי מזידיטשויב זיע"א) ולאמו הרבנית הצדקנית מרת שרה חנה ע"ה בת הרה"ק רבי נפתלי עהרליך זיע"א מדעלעטין ובן הרה"ק ר' יהודה ליבוש מראזלא זיע"א (חתן הרה"ק מרן העטרת צבי מזידיטשויב זיע"א) בן הרה"ק ר' משה אויסטרויער זיע"א

הרה"ק ר' מיכאל מלזורקא זיע"א) בן הרה"ק רבי ישעי' מקערעסטיר זיע"א, ובן הרה"ק ר' ברוך מצערזדאוויץ זיע"א (חתן הרה"ק ר' מנחם מענדיל מזידיטשויב זיע"א בן הרה"ק ר' יצחק אייזיק מזידיטשויב זיע"א) בן הרה"ק ר' מאיר מגלאגוב זיע"א (חתן הרה"ק ר' מרדכי דוד מלאמבראווא זיע"א) בן הרה"ק ר' מנחם מענדיל מגלאגוב זיע"א (חתן הרה"ק ר' מאיר ראטענבערג זיע"א בעל אור לשמים) בן הרה"ק ר' אשר ישעי' מראפשיץ זיע"א חתן הרה"ק ר' נפתלי צבי מראפשיץ זיע"א), מגזע אראליס ותרשישים לבית קאזניץ, ליזענסק, פרעמישלאן, ועוד.

אחרי נישואיו המשך רבינו את לימודיו אלל רבותיו הגדולים שגשגרו לפליטה אחרי כלות ה' את כל הטובים שבעם, ה"ה ש"צ הרה"ק ר' יואל צבי ראטה זיע"א בעמח"ס מעט כרי אבדוק"ק טיסא סאלקא, והגאון ר' יצחק אייזיק ליבעס זצ"ל, אב"ד גריידינג ובעמח"ס בית אבי שגם נתן לרבינו הישר הוראה, והגאון ר' שמעון גאבעל זצ"ל, שגם הוא סמך ידיו על רבינו ונתן לו הישר הוראה, ברבות הימים גם למד כתלמיד חבר עם הגאון האדיר מרן ר' עזריאל יודא לעבעוויטש זיע"א אב"ד קהל עדת יראים ויען במשך שנים רבות כאשר בכל יום למדים הם שבע שעות רפופות.

בהיות רבינו א"ך שנים עבר אביו הגדול זיע"א להתגורר בשכונה אחרת בעיר בראנקס, ויסד גם את בית מדרשו בשכונת פעלס פארקוועי, אז נתמנה רבינו זיע"א לשמש ברבנות בביהמ"ד הישן של אביו, ונהג גם להילחו בגאון ועוז כזקן ורגיל.

תשוקה עזה בער ברבינו ליסוע לבקר את הרה"ק מהר"א מצעלזא זיע"א, ואכן לקראת חג השבועות דשנת תשי"ז גמר רבינו בדעתו לקום וליסוע, לפני נסיעתו שיגר מכתב לש"צ שהי' משב"ק בצעלזא להודיע לו מהחלטתו ולבקשו שיכין לו הדרך, המשב"ק הריץ מיד מכתב חזרה שאם כבר מוליא סכום כזה ועושה נסיעה ארוכה (שבימים ההם ארכה ד' ימים עם חניית דיניים כמה פעמים), לדעתו עדיף להמתין על ר"ה, הפנה רבינו את שאלתו לאביו הגדול שאמר לו, אלל לדיקים הללו אין נ"מ בין שבועות לר"ה, ותוכל ליסוע כבר על שבועות, וכן עשה רבינו, בהגיעו לחצר הקודש קירבו הרה"ק במאור, ופעם בעת קבלת קהל בפתקא ופדיון, נתן רשות לרבינו לעמוד מאחורי כסאו ולהביט בעבודתו בקודש, סייעתא דשמיא מרובה ליוותה את רבינו, כאשר על ר"ה כבר שחלח"ח הרה"ק מצעלזא זיע"א, ואם היה ממתין על ר"ה כבר לא היה זוכה לראות הקודש.

בשנים האחרונות של אביו כאשר עבר אביו לגור בעיר ואם בישראל ברקולין בשכונת בארא פארק נתמנה רבינו לשמש בביהמ"ד השני של אביו, בימים ההם היה אביו הגדול נוהג לשהות בבית בנו יקירו רבינו זיע"א דימי הקיץ, וכך היה גם בשנתו האחרונה תשכ"ו, וביום המר והגמרה כ"ד תמוז כאשר החזיר אביו הגדול את נשמתו הטהורה ליוצרו בבית בנו רבינו זיע"א נתמנה רבינו למלא מקומו וכיהן באדמו"רות קאסאן בבראנקס, עד שנת תשמ"א שאז כבר נתרוקנה השכונה בבראנקס מרוב היהודים החרדים, ולא יכול רבינו להמשיך לשבת שם, קם רבינו והעתיק את בית מדרשו בבארא פארק, ולפלח הוא שבת מדרשו בבראנקס לא ביטל התמיד ועדיין פועל עד היום הזה, ויש גם מנין לנ' תפילות בכל יום, וממשיכה להיות לבית שמגדלים בו לתורה ולתפילה עד היום הזה.

כעבור שנה מלידתו, עברו הוריו לגור בעיר בראנקס, שם יסד אביו הגדול זיע"א קהלה נאה וחסיאל, קהל "אהל משה", בחצר קודש זה גדל רבינו וינק תורה וטהרה בדרך אבותיו הק'.

בשנות ילדותו למד רבינו תורה בת"ת "תורה ודעת" בשכונת וויליאמסבורג, רבינו שהי' אז ילד כך בשנים נסע בכל יום עם הרכבת מבתו שבבראנקס להת"ת שבזומו"ס, על אף שהי' אז הילד "היחיד ממנ"ש" על כל ארמת אמעריקא שהלך מגודל בפירות ארוכות ומלוכב בכיפה שחורה גדולה כיאה לילד יהודי, בדיוק כמו שהלכו החסידים ילדים מעבר לים הגדול במדינת אירופה הרחוקה.

ובכל יום ויום רבינו מתהלך בלבוש יהודי מובהק, וכל רואיו ומכריו רדפוהו עד חרמה, בכל יום ממש סבל רדיפות גידופים וחירופים, ברחוב ובכרבת, בחדר ובביהמ"ד, מחזיריו וממלמדיו, ואפילו ממנהלי החדר, על העוול הגדול שאינו בוש ללכת ברחובות אמעריקא בלבוש יהודי מגודל בפירות, דבר שלא היה מקובל כלל בשנים ההם, וגערו בו שעושה חילול ה' בהלכו כך, ומבייש את כל היהדות באמעריקא, ולהבדיל הגויים אחקו ממנו על מראהו היהודי המשונה בעיניהם, אבל רבינו בעזרת דקדושה שבו לא קם ולא זע, וקיים בנאמנות את ה'ודע מה ששבו"ב במלא מובן המלה, לכל אחד ואחד שגער בו היה עונה לו ברוב חכמתו תשובה המספקת לבעלי.

בהגיעו לגיל המטות ראה אביו הק' לשלחו ללמוד בישיבת דודו הרה"ק מרן רבי ישראל צבי בעל האור מלא מקאסאן זיע"א הי"ד, אבל קפאה עליו רוגזו של גרמניה, ופרכה מלחמת העולם, על כן לא יכול רבינו לנסוע כי השתבשו הדרכים במאור. (עוד קודם שנודע על הסכנה המשמשת ובהא על אונגארין). בהיותו כבר חמש עשרה שנה התחיל להתנואץ בו חתימת זקן, ותיאוס כל העיר, הכזאת יעשה על אדמתינו מדינת אמעריקא?! בחור צעיר שלא מגלח את זקנו, כל העיר היתה כמרקחה, ונוסף גם הוא על כל החירופים והגידופים שסבל עד אז, וכל ידידיו וידידי בית אביו דברו אליו רכות וקשות שכן אי אפשר להמשיך ולא יוכל למאור שידוך הגון עם חתימת זקן כזה, והוסיפו לטעון עוד שגם בנש"ק זה והשני וכו' ג"כ לא מגדלים זקנם, ואף אחד אינו מעיז פניו ללכת כך, ויהי כאמרם אליו יום יום, ורבינו מתהלך כדרכו ולא שמע אליהם, ונשא בגאון ובעוז את הלבוש החסידי כפי שהלכו אחיו באירופה הרחוקה.

כעבור כמה שנים כשוד חמת ה' אחרי המלחמה הנוראה, כאשר התחילו לבוא שארית הפליטה מהגולה אשר הוגלתה, ממדינות אירופה והסביבה, הגיע בין הפלטים הגאון הגדול מרן רבי מיכאל דוב ווייסמאנדל זקוק"ל ראש ישיבת נייטרא, וראה תיכף לביאתו לפתוח ישיבה כבשנים קדמוניות, מיד נאמד אליו רבינו ולמד אלכו וממנו, והיה לו לאחיעזר ולאחיסמך בכל מה שהסטרך, ובפרט כשהיה לריך באחד שבקי בשפת המדינה, ומאז נעשה לתלמידו ולמד בישיבתו עד הגיעו לפרקו.

כשהגיע לפרק האיש מקדש שהיה בימים ההם פרק קשה לכל יהודי החרד לדבר ה' באמת, ובפרט לרבינו שלא ראה לוותר אפילו על קילו של י', וזה משמיא ובנה את ביתו על אדני הקודש, על אדני התורה והחסידות, עם תכלחט"א הרבנית הצדקנית המפורסמת במעשיה הטובים מרת פרידא גיטל תליט"א, בת הרה"ק ר' מאיר יוסף רובין זיע"א הי"ד מקערעסטיר (חתן הרה"ק ר' אברהם מקערעסטיר זיע"א) (חתן

יה חשון תשס"ג [ב]

ר' מנחם ישראל הלוי בן ר' פינחס שלום הלוי זיע"א מקאסאן

הרה"ק ר' מנחם ישראל הלוי ראטטענבערג זיע"א אדמו"ר מקאסאן נולד במחוז איסט סייד שבניו יארק רבתי, ביום י"ג טבת שנת תרפ"ח לפ"ק לאביו הרה"ק רבי פינחס שלום הלוי מקאסאן זיע"א (בן הרה"ק ר' משה שמואל מקאסאן-קליינווארדין זיע"א (חתן הרה"ק ר' בן ציון פיש מבארשא זיע"א) בן הרה"ק רבי יהוסף צדיקא מקאסאן זיע"א (חתן הרה"ק רבי משולם פייש מטאהש זיע"א) בן הרה"ק ר' צבי מטלוסט, בן הרה"ק ר' יהוסף מקאזאווא זיע"א שהי' חתן הרה"ק מרן העטרת צבי מזידיטשויב זיע"א) ולאמו הרבנית הצדקנית מרת שרה חנה ע"ה בת הרה"ק רבי נפתלי עהרליך זיע"א מדעלעטין ובן הרה"ק ר' יהודה ליבוש מראזלא זיע"א (חתן הרה"ק מרן העטרת צבי מזידיטשויב זיע"א) בן הרה"ק ר' משה אויסטרויער זיע"א

והשתתפו בהלווייתו שיצתה מבית מדרשו מקום שהרביץ שם תורה במשך עשרים שנותיו האחרונות, והובא לקבורה ליד ליון אביו הגדול בחלקת קאסאן בניו דז'ערז.

זרעו אחריו, בניו: בנו בכורו ומ"מ כ"ק מרן אדמו"ר הרה"ז ר' מאיר יהוסף הלוי שליט"א מקאסאן, כ"ק אדמו"ר הרה"ז ר' משה שמואל הלוי מקאסאן-לאנדאן שליט"א, כקש"ת הרה"ז ר' נפתלי צבי שליט"א רב דקהל אוהב דקד-הכלי שן בפלעטבוש, כקש"ת הרה"ז ר' אברהם ברוך שליט"א ראש ישיבת קאסאן, כ"ק אדמו"ר הרה"ז ר' חיים יהודה ליביש הלוי שליט"א מפארשעי, כ"ק אדמו"ר הרה"ז ר' ישעי' משולם פייש הלוי שליט"א מראזלא.

חתניו: הרה"ז ר' חיים שלמה הלוי ר"ב מסאלקא-ירושלם שליט"א, הרה"ז ר' אליעזר ליפא בערגער ממשיקאלץ שליט"א, והרה"ז ר' אפרים מרדכי קלוגהויפט שליט"א בן כ"ק אדמו"ר מסטרעליסק שליט"א.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עם פתיחת הצי"מ"ד בתוככי השכונה החסידית בצארכא פארכא, פתח רבינו גם את הישיבה הק' אור מלא ד'קאסאן אשר שם חינוך והדריך והעמיד תלמידים הרבה, ההולכים לארו וינקו ממנו עזות דקדושה, למען יוכלו לעמוד איתן נגד זרם הרעוב.

כל ימיו, היה ידוע ומפורסם בכל הסביבה, שביית הקאסאנער רבי פתוח לרווחה לכל עובר ושב, וכל רעב ואמא מלא שם את שאהבה נפשו, הן בשבחים וימים טובים, וגם לרבות בימי החול, שכל יום ויום אכלו עם הרבה אנשים, ממשולחים ועד רבנים מפורסמים הן אלו ששהו (עוד בעת מגוריו בצראנקס) בקרבת המקום מחמת שהיה להם קרוב צבית החולים דשם, והן סתם ארחי פרחי, כולם אכלו ושתו עם וכל אחד קיבל כפי כבודו הראוי לו, וכן ישנו צביתו הרבה אורחים, לרבות בימי חג הסוכות שסוכתו הייתה סוכה "ליבורי" ממש כמלא מובן המלה. גם אדמו"רי"ם ורבנים חשובים מבני משפחתו שצאו מארצות שונות לארה"ב, באו לשהות בכל קורתו, כאשר התענגו מתורת רבינו ומרביבו חכמתו.

פקיע שמיה של רבינו בגדלות תורתו בנגלה ובנסתר, ובמהרה יאח טבעו בעולם, והתפרסם לת"ח גדול וגאון אדיר, לפרנסתו שימש רבינו כבורר אכל דיני תורה, רבינו שמדת האמת היתה טבועה בדם לבבו באופן נפלא, לא חל ולא זע מכל דבר שלא היה אמת לאמינה, ובעת הדיני תורות היה ניכר ביותר מדת האמת שהי' טבוע בו, האלק דלק תרדוף שקיים בפשטות עד להפליא, והרבה גאוני מפורסמים וביניהם הגאון מדעברליץ זיע"א בעמח"ס באר משה, שהעידו עליו ששמעט אין צנמלא בכל העולם אחד שיפחד מהשקר כמו רבינו זיע"א.

כ"ק מרן גאב"ד ירושלים שליט"א סיפר מעשה שהוא היה עד לה, שפעם אחת נקרא רבינו לשמש כטוען לאיש אחד בעיר מגוריו אנטווערפן, ומרן הגאב"ד שליט"א שימש אז כאחד מן הרבנים, רבינו זיע"א אחר שהגיע לשם ראה ששקר אמר לו האיש שקרא לו מאמעריקא, הגיע לבית הדין, ושם הרים עליו בקול גדול על שחשב לנטות מן האמת ועוד העיז לבלבל את רבינו זיע"א, ומיד חזר רבינו לאמעריקא כמו שהגיע, על אף שהפסיד הון רב,

ואפילו להוצאת הדרך לא שלם לו הלו, אף על פי כן לא זז רבינו מעמדתו. וסיים הגאב"ד שדבר זה היה לו לפלא אפילו בימים ההם, שחזן מן האמת לא איכפת לו כלום.

במיוחד היה מפורסם לבעל תפילה נפלא בנוסח אבותיו ורבותיו לבית קאסאן-זידיטשוב, ורבים השכימו לפתחו לשמוע אל הרינה ואל התפלה, והתעוררו לתשובה מתפילותיו הנעימות.

ביום שצ"ק פר' נח ו' מר-חשון תשס"ג לפ"ק נפל רבינו למשכב וחלה את חליו אשר ממנו כבר לא קם, ולאחר ימים מועטים שכל כלל ישראל בתפלות ביקש רחמים על רבינו החזיר רבינו את נשמתו הטוהרה ליוצרה ביום ח"י מר-חשון תשס"ג לפ"ק, קהל רב אדמו"רי"ם ורבנים חשובים, חסידים ואנשי מעשה, באו לחלוק לו כבוד אחרון

יה חשון תרע"א

רבי יחזקאל הכהן בן אברהם ישכר בער זיע"א רבינוביץ מראדאמסק

הרה"ק רבי יחזקאל הכהן רבינוביץ האדמו"ר השלישי לבית ראדאמסק זי"ע אחי הרה"ק ר' נתן נחום אב"ד קרימילוב וזאוורטשה זי"ע. נולד בשנת תרכ"ג בערך לאביו הרה"ק ר' אברהם ישכר בער מרדומסק בעל חסד לאברהם זי"ע בן הרה"ק ר' שלמה הכהן ראבינאוויץ ראש שושלת ראדומסק בעל תפ

רבינו היה איש קדוש ועניו מאוד ונהנה מיגיע כפו והיה אחד מלדיקי דורו המפורסם בתורתו וקדושתו, שם לילות כימים ולמד בקדושה וטהרה, ורבים הסתופפו בלבו ה', ונדע לאיש פלא שקשה הי' להתחקות על עקבותיו, שמו ילא בדרכי עבודתו ובתפלתו ובגיונותיו הגעיונות החודרת ללבבות.

חיבר ספרו הקדוש ויקר כנסת יחזקאל על התורה, היה רב ואב"ד בק"ק נייעפעלד-שדה חדש, ואחר הסתלקות אביו זי"ג אלול בשנת תרכ"ב מילא רבינו את מקומו לאדמו"ר בעיר ראדאמסק.

אחר נשואיו נכנס רבינו למסחר כי לא ראה ליהנות מחסידיו וכל חייו לא לקח פדיונות מחסידיו, להיפך פזר הון ללדקה.

נסתלק פתאום לגנזי מרומים בח"י מרחשון בשנת תרע"א כבן ארבעים ושמנה שנים, ומנוחתו כבוד בעיר ראדאמסק באהל אביו זי"ע וקנו בעל הפארת שלמה זי"ע.

נשאר אחריו בניו ה' הרה"ק ר' שלמה חנוך הי"ד זי"ע שמילא מקומו בראדומסק שהיה אז בן עשרים ותשע שנים, והרה"ק ר' אלימלך אריה משילוב הי"ד זי"ע,

וחתניו הרה"ק ר' משה טווערסקי מקראסנא זי"ע, הרה"ק ר' דוד הלברשטאם מזמיגרו-סוסנובלא זי"ע, הרה"ק ר' משה ווייס מו"ץ בלודז' זי"ע, הרה"ק ר' יואל טווערסקי מראווע-רוסקא זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו

הסדרה של פרשת שופטים מסיימת בפסוק: כי תעשה הישר בעיני ה'. ופרשה שלאחריה פותחת בפסוק: כי תצא למלחמה על אויבך, סמיכות זו באה להורות לאדם, כאשר תצא למלחמה על אויבך הוא היצר הרע, ותמיד לחוס בו ע"י זה אתה עושה הישר בעיני ה', והמלחמה היא באדם בכל עת ובכל דרכיו, וזהו שכתוב: והי' לאות על ירך ולזכרון בין עיניך, הייני מצות מחשבות, למען שכל מה שהפה מדבר יהי' בו תורת ה'.

לע"נ ריזל בת משה אהרן נ"י

י"ט חשוון תר"ף

רבי יצחק ב"ר שלום מרדכי הכהן זי"ע אב"ד חצעמער בעל מנחת יצחק

רבינו הגה"ק רבי יצחק שוואדראן אב"ד חצעמער בעל מנחת יצחק ושיירי מנחה על התוספתא זי"ע נולד בגלייצא בשנת תרכ"ו לאביו הגה"ק ר' שלום מרדכי הכהן שוואדראן אב"ד ברעזאן הנקרא המהרש"ם ברעזאן זי"ע אבן הנגיד הגה"ק ר' משה מזלאטשוב זי"ע [הרה"ק ר' מאיר מפרימישלאן זי"ע כיבד פעם את הר"ר משה להיות הכהן בפדיון הבן, וכשהרגיש בפליאת אחת המסובים שהיה נראה לו שיש לכבד כהן אחר שנמצא שם שלדעתו היה חשוב יותר. נענה הרה"ק ר' מאיר זי"ע: אנו כבדנו את ר' משה'לע בכהן כיון שהוא כהן מיוחס. (דרכי שלום) והוסיף על זה הגה"צ הר"ר אליעזר דוד פריעדמאן שליט"א: שהרה"ק ר' יודא'לע מדזיקוב זי"ע היה מצוה שיקחו על פדיון הבן את הגה"ק ר' שלום מרדכי הכהן שוואדרון המגיד הירושלמי זי"ע שהיה נכד רבינו, בהטעימו ע"פ עדות הנ"ל של הרה"ק מפרימישלאן זי"ע שהוא כהן מיוחס] נכד הרה"ק המגיד בגלינא בעל נשמת צבי ומשיבת נפש זי"ע מגזע רבינו הגה"ק ר' יואל סירקש אב"ד קראקא בעל הב"ח זי"ע ורבינו הגה"ק ר' דוד ב"ר שמואל הלוי אב"ד לבוב בעל הטו"ז זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת יענטא ע"ה בת הנגיד מוה"ר ר' אברהם יקיר ז"ל

רבינו היה גאון וקדוש חריף ובקי והיה בעל תוקע אלל הרה"ק ר' חיים מאנטנינא זי"ע.

וסיפר שפעם אחת בראש השנה לאחר תפילת שחרית היה הרה"ק מאנטנינא סגור בחדרו, שאל רבינו להחסידים, אם רצונם להיכנס לחדר הרבי? וענו: כן. פסח רבינו כל הדלתות ונכנס עם החסידים, וראו איך שהרה"ק מאנטנינא זי"ע לומד בשולחן ערוך הלכת טוען ונטען. שאל אותם הרה"ק מאנטנינא זי"ע: מי הכניס אתכם? ענה רבינו שהוא הכניסם, שאל אותו הרה"ק מאנטנינא זי"ע: איך נכנסת? ענה רבינו: הלך תקיעת שופר הוא חכמה, ובחכמה פותח שערים. אמר לו הרה"ק מאנטנינא זי"ע: א וואזשנע חכמה האסטו בלאוויזן. (שיח זקנים)

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת חיה לאה ע"ה בתו של גביר מפורסם, שמונה נולדו לו תשעה ילדים.

וסיפר שפעם אחת נסע עם חותנו להרה"ק בעל אמח לדיק מווישניץ זי"ע שהיה מחסידיו. בעת כתיבת הפתקא עלה במחשבתו: מה אבקש, פרנסה? הלא חותני עשיר הוא, אבקש ברכה שאכליח בלימוד. והנה בעת היה רבינו כותב פירוש על תוספתא, וכשקרא הרה"ק מווישניץ זי"ע את הפתקא, שאל את רבינו? מה בקשת? פרנסה, הלא פרנסה לך חסר לך, ובידך אותו שיליח בלימוד. (שיח זקנים)

בשנת תרנ"ח מתה עליו אשתו, ובתקופה זו איבד גם את רכשו ונותר בחוסר כל, עלע לארץ ישראל והשתקע בירושלים, ונמנה עם רבני ונמנה עם רבני ישיבת המקובלים שער השמים בירושלים. וסם נשא בזיווג שני להרבנית הצדיקת מרת פריידל לאה ע"ה.

כמו שסיפר רבינו בספרו: בשנת תרמ"ט מתה עלי בתו דבורה ע"ה בת עשרה שנים ובשנת תרנ"ו ירד ירדתי מרוסיהמעהל עד דיוטא התחוננה וגזלו את כל רכושי וגשארתי בעירם ובחוסר כל ובשנת תרנ"ח י"ט שבט מתה עלי אשתי וגשארתי עם ששה בניי וששנה בנות, ומה שגשאר לי העוללות מרכידי גזלו וחמסו אזי אללו. (שירי מנחה)

נחלק לגנזי מרומים י"ט מרחשון בשנת תר"ף

נשאר אחריו דור ישרים הגאוני וחסידו עולם ומהם המגיד הירושלמי הגה"ק ר' שלום שוואדראן זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כחשון תרי"ב [א]

רבי שלום הלוי ב"ר יעקב יוסף זי"ע הרה"ק מקאמינקא

רבינו הרה"ק רבי שלום הלוי ראזענפעלד מקאמינקא זי"ע נולד בשנת תק"ס בערך לאביו הקצין והחסיד הרה"ק ר' יעקב יוסף ראזענפעלד מראווא זי"ע ולאמו הצדיקת מרת יענטא ע"ה בת הרה"ק יהושע צבי העשיל מבאר זי"ע

הרה"ק ר' שלום רוקח השר שלום ראש שושלת בעלזא זי"ע ונעשה תלמידו מובהק והי' אוהב דבוק מאח להרה"ק ר' חיים הלצערשטם ראש שושלת לאנז בעל דברי חיים זי"ע.

פעם אחת כאשר שהה רבינו בצל רבו צבעלזא, נפל בחוליו גדול והיה מרותק למטתו ולא היה יכול לצוא לבית המדרש לתפלה, אה הרה"ק מצבעלזא זי"ע להביאו במטתו לבית המדרש, ובעת קריאת התורה קראו הרה"ק מצבעלזא זי"ע לעלות לתורה: יעמוד מורנו רבי שלום וכ"ו, וכאשר הוליא מפיו דיבורים אלו, הרגיש פתאום רבינו כי יש צרכו לעמוד על רגליו, ועמד ועלה לתורה ושוב לא חזר למטתו.

סיפר רבינו זי"ע לרבו השר שלום מצבעלזא זי"ע, מה שראו עיניו אלל כפרי צעת ערכו את הסדר. וכך סיפר: כשעמדתי מאחורי הדלת שמעתי איך שהכפרי אומר את ההגדה וכולם עונים אחריו, וכשהגיע הכפרי לקטע של אחד חכם וכ"ו קם יד ימינו על עיניו כאילו הוא קורא קריאת שמע, ובהתלהבותו לעק, א-ח-7! חכם. א-ח-7! קטע. וכל המסובבים אהו ענו אחריו. כשמוע הרה"ק מצבעלזא את סיפורו זה הבין שאין זה סיפור צעלמא ופירשה מעלמו לפני השומעים ואמר: הנה ימים באים אשר רוח הטומאה יתצער ויחלוף כליל ומלאה הארץ דעה את ד' וכל בני צער יקראו בשם ה' ויעבדוהו שכם אחד, ותחת אשר היום רק החכם יודע שד' אחד ושמו אחד, ידעו אז כולם מיחודו ואחדותו יתבדך שמו צעולם, וזהו הטמון ברמז במעשה הלז, שהחכם הרשע הם והשאינו יודע לשאול, כולם יעקו א-ח-7. והוסיף הרה"ק מצבעלזא רמז לזה. בדברי צעל הגדה הנאמרים לעיל, הגיע זמן קריאת שמע של שחרית, כי תיבת "שחרית" נוטריקון, חכם רשע הם שאינו יודע, ורצונו לומר שאנו מתפללים לד' שיגיענו למועד ולזמן הלז אשר כל הארבעה בני הנרמזים תיבת שחרית יקראו קריאת שמע, וידעו שהקב"ה יחיד ואין יחידות כמוהו בשום פנים. (שדה לופים)

בספר צבי ללדיק סיפר: שרבינו היה רגיל לצוא אל קבר רבו מזידיטשוב בכל שנה ושנה ביום היארצייט, פעם אחד חל י"א תמוז ביום עש"ק ותחת לנסוע לזידיטשוב שכת ונסע לצבעלזא לרבו, והי דרך צנסעו דרך יער תעה ולא יכול למצוא את המולא מן היער ההוא, והיה בצרה, כי היום רד והשבת הולך וקרב, והא באמצע היער לאין מולא, פשפש במעשיו על מה עשה ה' לו ככה, פתאום נזכר שזה היום הוא יוס י"א תמוז יוס היארצייט של רבו מזידיטשוב

רבינו היה חריף עצום מקובל קדוש ונורא, חכימא דיהודאי גאון מפורסם, ועוד צנערותו נתפרסם כהעילוי והיה נקרא דער ראווער עילוי, כזן תשעה שנים עשה סיום הש"ס.

ענותותו היתה צמדה נפרזה, פעם אחת היה רבינו צרומנוב אלל הרה"ק ר' צבי הירש צרומנוב זי"ע ובמואלאי שבת קודש נתוועדו כל הרבנים וגדולי החסידים לבית הרה"ק ר' נתן לייב הכהן זי"ע בן הרה"ק ר' מענדלי צרומנוב זי"ע לסעודה מלוח מלכה, צשעת סעודה אמרו את מי נשלח להביא מי דבש? אמר להם רבינו: תנו לי מעות ואשלח את הנער שלי, המה חשבו כי יש לו עמו נער משרתו, ונתנו לו המעות, אחר שעה קלה ראו להשתוממותם כי רבינו הביא צעלמו צכודו כד מי דבש, ושאלוהו הלל כבודו אמר שישלח נער שלי? והשיב בן עשיתי, כי כאשר הגעתי לבן י"ג ובאתי לכלל גדלות, התניתי עם הנער שלי שלא יעזוב אותי עד זקנה ושיבה, ובכן שלחתי את הנער שלי, מעת היותי בן תריסר, קודם שנעשיתי בר מלוא.

ופעם אחת אמר רבינו: איתא בגמרא (מסכת בבא קמא ל"ז ב') מטבע של אברהם אבינו ע"ה זקן מלך זה ובחור מלך זה, הכוונה לזה לעבודת ה' כריכים ב' אופנים לשם ה' אין כריך להיות כנער רק זקן, ולשמיש למאן דהוא לעת האורך כריך להיות כנער, כאמרו בכל פעם איך נעם מיר מיט אלע מאל את הנער שלי. וזהו מטבע של אה"ה ה' זקן ובחור כ"א לעת האורך לעבודת ה' פעם בן ופעם בן.

פעם אחד עלה צדעת רבינו להתענות משבת לשבת, ונכנס צו הרהורי גאוח שכולם אוכלים והוא מתענה, גמר צלצו שיעשה עצמו כאילו הוא אוכל כדי שלא יתגאה, וראה ששל ידי זה הוא מתגאה ביותר כי באמת הוא מתענה וכל העולם חושבים שאוכל א"כ הרי הוא לדיק האמת על כן גמר צדעתו שבאמת יאכל אכל לעולם הוא מתענה רק שאוכל כדי שלא יתגאה.

רבינו היה מקודם אב"ד בעיר יארטשוב ואחר כן נתמנה לאב"ד בעיר קאמינקא ששל שמה הוא נקרא עד היום.

בגולה היה תלמיד מהרה"ק ר' שלמה קלוגער מצראד זי"ע ונסתר ובחסידות היה תלמיד מובהק מהרה"ק ר' נפתלי צבי הורוויץ ראש שושלת ראפשיץ בעל זרע קודש זי"ע ומהרה"ק ר' צבי הירש אייכענשטיין מזידיטשוב בעל עטרת צבי זי"ע. ולאחר פטירת רבו מראפשיץ זי"ע ביום י"א אייר תקפ"ז נסע אל

מתורתו של רבינו
יאמר וישאל אל יוסף ראה פניך לא פלתי והנה הראה אתי אלקים גם את זרעך:
(פרשת ויחי מ"ח י"א) פי' דאיתא בגמ': סימן של עוברי עבירה הוא הדרוקן ומה תקנתו ישתה כוס של עקרון. וזהו שאמר יעקב אבינו: ראות פניך לא פלתי שהייתי סובר שעשית עבירה עם אשת פוטיפר, אבל אני רואה בך שאתה יפה תואר והייתי חושש שמא שתית אח"כ כוס של עקרון, אבל לא כן הוא, והנה הראה ה' לי גם את זרעך, וא"כ לא שתית כוס של עקרון ואעפ"כ לא נשתנה צורתך וזהו סימן שלא עשית עבירה. (רמזי תורה)
ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (פרשת ראה י"א כ"ו) שמעתי שיחה נאה בשם הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זצ"ל: שאמר לפרש הכתוב בהקדם הא דאיתא במדרש (ראה שמות רבה פרשה כ"ג ה') כל מה שישאל אוכלין בעולם הזה אינו אלא בשביל

אמונה. ותמוה מפני מה דוקא בעבור זאת? ותיריך: שהנה הקשו הקדמונים אהא דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא (מסכת קידושין ל"ט) הא כתיב ביומו תתן שכרו (פרשת כי תצא כ"ד ט"ו) וצריך לומר דהא קיימא לן (עייני שו"ע ח"מ סימן של"ט סעיף ז') דאם שכר את הפועל על ידי שליח אינו עובר משום בל תלין, דהבעל הבית יכול לומר: אני לא שכרתיך, והשליח אומר: הא לא עבדת אצלי. והנה התורה הק' ניתנה לנו על ידי שליח, הלא הוא משה רבינו עליו השלום, משום הכי אינו עובר משום בל תלין. והנה איתא במדרש (שמות רבה פרשה ל"ג ז') דשני דברות הראשונות אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו [ז"ל המדרש שם: דרש ר' שמלאי תרי"ג מצות נתנו לישראל על ידי משה, שכן מנין תורה, ואם תאמר אינן אלא תרי"א ושתיים היכן הם? אלא אמרי רבנן, אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, ותרי"א אמר להם משה, שנאמר (פרשת וזאת הברכה ל"ג ד') תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב] אם כן לפי זה אתי שפיר דכל מה שישאל אוכלים בעולם הזה הוא מכח שכר אמונה, דהא מצות אמונה שמענו מפי הקדוש ברוך

כחשון תרי"ב [ב]

רבי שלום הלוי ב"ר יעקב יוסף זי"ע הרה"ק מקאמינקא

רבינו הרה"ק רבי שלום הלוי ראזענפעלד מקאמינקא זי"ע נולד בשנת תק"ס בערך לאביו הקצין והחסיד הרה"ק ר' יעקב יוסף ראזענפעלד מראווא זי"ע ולאמו הצדיקת מרת יענטא ע"ה בת הרה"ק יהושע צבי העשיל מבאר זי"ע

והוא שכתב ולא נסע על קברו, התחיל מבקש מחילה ואמר: אדוני מורי ורבי הקדוש! הריני מבקש מחילה מעלמותיך הקדושות, והרינו מקבל עלי מהיום שלא לשכוח ציוס הזה לבוא לבקר על ליונד הקדוש. ומיד פקח ה' את עיניו ומלא את המוחל מן היער ויאל ממנו בשלום ובאל העיר סמוך לשבת.

פעם אחת הגיע אל רבינו עשיר קמאן וסיפר לרבינו שהיות ומתקוטט הוא עם אשתו על כן מבקש הוא שרבינו יקללה שתמות, נענה רבינו אליו שאסור לקלל, אך יש לי ענה עבורך, איתא שבעוון נדרים מתה אשתו של אדם, (מסכת שבת ל"ב ב') ובעיר פלונית אריכים למקוה שעולה הון רב, עבר זמן רב ושם העשיר אל רבינו והתאוון שעדיין אינו רואה ישועה והכל על מקומו בשלום, נענה רבינו אליו: הרי כתוב שאשתו תמות, והרי אתה אינך נוהג בה כאשה כי הרי מתקוטט הנך עמה כל היום, ע"כ תתחיל להתנהג בה כראוי ואל תריב עמה וכשתקלים עמה תוכל למות, ועשה כן והשלום החל לשורר בביתו וחיו בטוב ובנעימים, עד שציוס זהיר אחד, חלטה אשתו ונטתה למות, והגיע שוב אל רבינו ואמר לו: רבי! הרי עכשיו כבר טוב לי עמה ושוב איני חפץ במיתה ויבקש נא הרבי שתשוב לאיתנה, נענה אליו רבינו: "איך לך ענה אחרת אלא לשלם נדך ולכנות את המקוה שהבטחת" וכמוכן שברירה אחרת לא היתה לו, ויטלם את נדרו ובנו מקוה. הרה"ק מאלנז זי"ע הפליג מאד המעשה באמרו: הנה עשה רבינו שני דברים יחד, "לקח עשיר קמאן הוליא ממנו מקוה, והחזיר את שלום ביתו.

נסתלק לגנזי מרומים כ' מרחשון בשנת תרי"ב ומנוחתו כבוד בעיר קאמינקא.

נשאר אחרינו בנו הרה"ק ר' יהושע שמילא מקומו בקאמינקא זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

הוא בעצמו ולא על ידי שליח, אם כן מחויב ליתן השכר תיכף ביומו. וזהו ביאור הכתוב: רָאָה אֲנֹכִי, דהיינו על מה שקיבלו בני ישראל עליהם אנכי ולא יהיה לך מפי הקב"ה בעצמו ולא על ידי משה רבינו, על כן: נָתַן לַפְּנִימִים הַיּוֹם, בְּרָכָה, היינו גם בעולם הזה. ואחד מן השומעים שאל את הרה"ק מקאמינקא, דאם כן התינו רישא דקרא בְּרָכָה שייך גם בעולם הזה, אבל כיצד יפרש את המשך הכתוב, שהרי אח"כ כתוב: וקללה? נענה הרה"ק מקאמינקא על פי דרכו הקודש כידוע ואמר: וקללה ר"ת ו'הקרן ק"יימת ל'ו לעולם ה'בא. ושפתים ישק. (שמן למנחה)

מדברי רבינו בדרך הלצה

פעם אמר רבינו ששתי משקה אחר התפילה מצילנו מן השקר! והסביר את דבריו: כששואלים יהודי התפללת היום? אינו יכול לענות מאומה, שהרי אם יענה: לא, שקרן הוא, שהרי באמת התפלל. ואם יענה: כן. אף זה שקרן במקצת, האם זאת התפילה? אך

אם יענה: כבר שתי היום לחיים! בזה אין שום צד שקר, שהרי השתיה בוודאי שתיה היא. פעם אמר רבינו במסיבת פורים: היכן מרומז בתורה הק' כי מצוה בפורים לשתות כדת? וענה כתיב: וַיִּלְנֹו הָעָם עַל מֹשֶׁה לֵאמֹר מַה נִּשְׁתֶּה. וַיִּצְעַק אֵל ה' וַיֹּאמֶר יְהוָה יְהוָה עֵץ וּגְוִי (פרשת בשלח ט"ו כ"ד - כ"ה) פירוש העם התלונן: מה נשתה? היינו מתי נשתה? ויורהו ה' עץ, רומז לפורים על דרך הכתוב: וְתִלּוּ אֹתוֹ וְאֵת בְּנָיו עַל הָעֵץ וּגְוִי (מגילות אסתר ט' כ"ה) אז נשתה. (אוהב שלום)

כא חשון תרמ"ב

רבי אלעזר הכהן ב"ר זאב וואלף זי"ע בעל מהרא"ך מסוכוטשוב

רבינו הרה"ק רבי אלעזר הכהן כהן אב"ד סוכוטשוב בעל חידושי מהרא"ך זי"ע. נולד ביום ה' בראש חודש מנחם אב בשנת תקנ"א בעיר ווארשא לאביו הגביר הגה"ק ר' זאב וואלף כהן זי"ע הנקרא בפי כל הג"ר וואלף לייפסקער

רבינו היה אחד מגדולי דורו, חריף עמוס מנורה העהרה, בקי בנגלה ובנסתר, ועודו נער היה מפורסם לעילוי נפלא, כגיל ט' שלח אותו אביו לעיר פלאצק ללמוד סס, ואחר כן למד אצל הגה"ק ר' זאב וואלף הכהן מזאלאשין אב"ד לאסק זי"ע ובישיבת הגה"ק ר' יעקב מליסא בעל חוות דעת זי"ע,

ושהגיע לפרקו לקח לו רבו החוות דעת מליסא זי"ע לכתוב הרבנית הצדיקה מרת ברינדיל ע"ה, אחר חתונתו עסקה אשתו במסחר והוא לן בעמקו של הלכה ונעשה גאון מובהק קדוש מפורסם. ואחר כמה שנים תקע רבינו אהלו לווארשא לבית אבותיו, וסס לא פסיק פומיה מגירסא ושמו יאכל בכל קצוי ארץ שהוא חריף ובקי. וכמה ערים מריצין לו אגרותיהם בכתב הרבנות שיקבל את עול הרבנות, אבל הוא שונא את הרבנות במאקאווע, ואחר כן בשנת תר"א בעיר פולטוסק ומסס עלה להיות אב"ד בפלוצק ולבסוף בעיר סוכוטשוב שעל שמה הוא נקרא בשנת תרי"ב,

בחסידות היה רבינו תלמיד הרה"ק ר' שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע ומהרה"ק ר' מנחם מענדל ראש שושלת קאלק זי"ע והיה חבר נאמן עם הרה"ק ר' יצחק מאזיר אלתר ראש שושלת גור בעל חידושי הרי"ם זי"ע, וגם נסע להרה"ק ר' אברהם מטשינב זי"ע.

כשאבד כל נכסיו היבד עול הרבנות בעיר מאקאווע ואח"כ בעיר פולטוסק ומסס עלה להיות אב"ד בפלוצק ולבסוף בסוכוטשוב שעל שמה הוא נקרא עד היום.

בערב שבת קודש י"ט מרחשון שנת תרמ"ב הרגיש רבינו חולשה בעת שיבד על הכסא ומתפלל תפלת שחרית בבית המדרש, כשבא לביתו ביקש מעט מים לשחות, וזאו האנשים ובני ביתו לבקר אותו, והוא יושב על הכסא ואמר לפנים סתרי תורה ריזן דריזן, ובשעה ד' מליק הוא בעלמו נרות שבת כפי שהיה רגיל תמיד, ובליל שבת קודש התפלל קבלת שבת בהתלהבות גדולה ואחר כן נותן מעט מרגוע לנפשו ואמר שבת טובא ועשה קידוש בכוונה ובהתלהבות וסעד סעודתא דשבתא, וזוה להאנשים אשר היה אצל שלחנו שיזמרו כל הזמירות שהיה רגיל לזמור תמיד, ויברך ברכת המזון בהתלהבות גדולה כרגיל, ואחר כן קרא קריאת שמע והלך לישן וכחצות הלילה הקיץ משנתו וגנח ויליל ואמר בזה הלשון שרעיונים שלי לא יניחו לי, ואחר איזה מינוטין זווה שיתנו לו מיין אשר הניח בבקבוק מהקידוש ושתה מעט וישן עד הבוקר, ביום שבת קודש התפלל תפלת שחרית וזוה שלא לקראתו לעלות כהן לתורה ואחר הסעודה שבת בערך 3:30 קרא לבנו הרה"ק ר' יהושע זי"ע וגם החברה הקדושה וזוה שלא יספיד לו אחר מותו ושיעשה לו אוהל על קברו וברך את בני ביתו ונכדיו, ובעת סעודת שלישיית זווה לאחד שיזמר בני היכלא וכשהגיע למלת דציה רעוא הכה קף על קף ונטל הטלית קטן ויכסה את פניו ויגוע ויאסף אל עמיו בקדושה וטהרה בשיבה טובה בן ז"א שנה, ומנו"כ בעיר לאסק,

נשאר אחריו בניו הק' הרה"ק ר' אברהם מו"ץ בווארשא זי"ע והרה"ק ר' צבי הירש אב"ד זיגור זי"ע ובנו וממלא מקומו הרה"ק ר' יהושע מסאכטשוב זי"ע, שהוליד ספריו חידושי מהרא"ך לאור, וחתנו הגה"ק ר' דוד דוב מייזליש אב"ד לאסק בעל שו"ת והוי הרד"ד זי"ע בן הגה"ק ר' אריה יהודא יעקב אב"ד קיליקוב-פיטערקוב זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כב חשוון תרפ"ז [א]

הרה"ק מבעלזא רבי ישכר דוב ב"ר יהושע זי"ע

רבינו הרה"ק רבי ישכר דוב רוקח האדמו"ר השלישי לבית בעלזא זי"ע אחי הקדושים הרה"ק ר' שלמה אב"ד סקאהל זי"ע הרה"ק ר' אריה לייביש אב"ד ממאגרוב זי"ע הרה"ק ר' שמעון יצחק מאיר מרעדים זי"ע והרה"ק ר' נפתלי מנאוריה זי"ע נולד בבעלזא בשנת תרי"ד לאביו הרה"ק ר' יהושע מבעלזא זי"ע הנקרא דער מיטעלער רבי מיסד חברת מחזיקי הדת בן הרה"ק ר' שלום בעל שר שלום ראש שושלת בעלזא זי"ע

העיר שהיה מקורב מאוד להשרף, וציקשו ממנו שיכרר אכל השרף על מה ולמה הוא מרחק אותם, נכנס הדיין להשרף באימה וזיראה ואמר להשרף: נמצאים פה חסידים אנשי מעלה שרבינו מרחיק אותם ואינם יודעים למה, אמר השרף עליהם אהה רואה ללמד זכות, בעירם יש מלשין שעושה כרות ליהודים, בשמחת תורה נחכדו בזית הכנסת בהקפה, כאשר הגיע המלשין כשהקוף את הבימה בשספר תורה צידו אל מתחת למנורה שהיתה תלויה בתקרה הנחית יהודי פשוט, שלא ידע אפילו מה זה מקוה את המנורה על ראשו של המלשין והרגו, וסיים השרף, דבר זה היה לריק לעשות איש פשוט, למה הם לא עשו את זה. (בשם הרה"ק בעל מקור ברוך מסערתו ויזניץ זי"ע)

הרה"ק ר' יעקב יחזקיהו גרינוואלד בעל ויגד יעקב מפאפא זי"ע אמר בשם רבינו צענין ספרי מוסר, איזה הוא ספר מוסר שיכיר לו האדם להגות בו, ואמר: ארחות לדיקים לדרך יעדער איד קענען אויסנווייניג, ראשית חכמה (מהמקובל הגדול הגה"ק ר' אליהו די ווידאש זי"ע) לדרך מען לערנען, און חובות הלצבות לדרך מען אריינקוקו. (רשומים בשמך)

בשנת תרע"ד במלחמה גדולה הוכרח לעזוב ארצו וקהלתו, והלך מגולה לגולה עד שתישבע בראשפערט.

וסיפר כשהגיע רבנו לטעלגאש מיד בא הגה"ק ר' שאול רויזענבערג אב"ד לראשפערט בעל חמדת שאול זי"ע לקחת את רבו הגדול לראשפערט ושם היה מבטל את עצמו לפניו לגמרי והניח כל הרבנות שלו מן האד, ונתן הכל לרבינו זי"ע. (חמדת שאול)

הגה"ק ר' שמעון סופר אב"ד ערלוי בעל התעוררת תשובה הי"ד זי"ע שלח בנו הגה"ק ר' זלמן סופר זי"ע עם שני אחיו לרבינו צעיר לראשפערט, רבינו קבלם במאור פנים, ופתח בשיחה על אודות כמה עניינים, ובמהלך הדברים שיחתם על זמן תפילה המנחה, על פי מה דאיתא בשו"ע א"ח ר"ל"ג א' שהוא עד לאת הכוכבים. אמר רבינו בדרך כחות דהנה כתיב (פרשת חיי שרה כ"ד ס"ג) ויאכל יחמק לשוח בשדה ולכאורה לריק עיון אמאי יאכל לחוץ להתפלל, והלא אין שדה מקום תפילה לכתחילה? אלא י"ל שיאכל לחוץ להבחין בין יום ובין לילה, ולראות אם כבר החשיך היום אם לא ואם יוכל להתפלל. (רשומים בשמך)

בעל ילדותו כבר היה למדן מופלג והתנהג בקדושה וטהרה, במסירת נפש בחיל ורעדה, הרה"ק ר' אהרן ראטה בעל שומרי אמונים זי"ע אמר: שפלהתכל בקלסתר פניו של רבינו, הוא סגולה גדולה ליראת שמים, כי תמיד היה יראה עילאה חופף על פניו, ועל כן היה מטייל אימה ופחד במצב עינו. (עובדא דאהרן)

הרה"ק ר' אהרן מבעלזא זי"ע מתבטא על אביו רבינו זי"ע: דער טאטע איז געווען א מלאך. (רשומים בשמך)

היה בקי בנגלה ובנסתר גאון מפורסם. וסיפר שהגה"ק ר' שאול בראך אב"ד קאשוי זי"ע אמר שפ"א דיבר עם רבינו שתי שעות לרופים תורה, בסדר קדשים וטהרות, וראה שצ' סדרים אלו עם כל המפרשים היו שגורים על פיו הפלא ופלא. (מליצי אש)

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדקת מרת בתיה רוחמה ע"ה בת הרה"ק ר' ישעיהו משולם זשא טווערסקי זי"ע בן הרה"ק ר' אהרן מטשערנובל זי"ע בן הרה"ק ר' מנחם נחום ראש שושלת טשערנובל בעל מאור עינים זי"ע וצו"ש נשא להרבנית הצדקת מרת דבורה ע"ה בת הרה"ק ר' אברהם שמואל מצרנה זי"ע.

בשנת תרנ"ד כ"ג שבט נסתלק אביו הק' זי"ע וקהלות בעלזא נבחר רבינו לאב"ד למלאות מקום אביו, ומאז נהרו אליו אלפי ישראל, ובתוכם גדולי הרבנים גאוניס ודקיים, ללמוד ממנו דרך עבודה. ואלפי עניים היו מאוכלי שלחנו, והחזיק תלמידי חכמים למאות שיסבו בבית מדרשו על התורה ועבודה וימים וילות, גדר גדרים ועמד צפרץ נגד כל המתפרצים.

פעם בא איש אחד מעיר בעלזא לרבינו לבעלזא וסיפר לו: איש צעיר איש אחד שמוסר ומלשין בפני המלכות ומיכר ליהודים, התקין רבינו והידק את אצבעו ואמר בהתלהבות, אני אספר לך את אשר אירע אצל הצדיק הרב הקדוש רבי אורי מסטרליסק זי"ע הנקרא השרף מסטרליסק, פעם באו אליו חסידים אנשי מעלה מעיר ראווע, לא נתן להם השרף שום, חשבו שאולי לא הרגיש בהם השרף, גם כליל שבת קודש ובשבת אחרי התפלה וגם בשולחנו הטהור לא פנה אליהם, נתמלחו לאגה ופיספשו במעשיהם ולא מלאו בעצמם פנים שבעטיו לריק השרף לרחק אותם. צמולאי שבת פנו אל דיין

מתורתו של רבינו

ולמען תספר באזני בן ובן בןך את אשר התעללתי במצרים ואת אתתי אשר שמתים בם וידעתם כי אני ה' (פרשת בא' ב') ולמה כתיב בלשון יחיד "למען תספר באזני בןך" והרי מצות סיפור יציאת מצרים היא לכל כלל ישראל, והיה צריך להיות כתוב "למען תספרו באזני בניכם". אלא יש לפרש דבני ישראל שבאותו הדור של יציאת מצרים לא יכלו לספר לבניהם את יציאת מצרים כי גם הם ראו את מעשי ה'. אבל בניו של משה רבינו, גרשום ואליעזר, היו במדין ולא ראו את המכות, ובגלל זה הוא היה יכול לספר להם, על כן רמז הכתוב בלשון יחיד. (כ"ק מרן מהר"ד זי"ע)

ה' אלקינו דבר אליו בחרב לאמר רב לכם שבת בהר הזה (דברים א' ו') פירש"י ז"ל "הרבה גדולה לכם ושכר על ישיבתכם בהר הזה, עשיתם משכן מנורה וכלים, קבלתם תורה, מניתם לכם סנהדרין, שרי אלפים ושרי מאות. תמוה מאוד ששניה את הסדר, שהרי קבלת התורה קדמה לעשיית המשכן, ברם כאן רמז לנו רש"י יסוד נעלה והוא שהאבות הקדושים אברהם ויצחק זכו לקדושת בית המקדש במקומו המיועד לך, שהרי באברהם אבינו נאמר: בהר ה' יראה (בראשית כב, יד) וביצחק אבינו נאמר: וילך יצחק לשוח בשדה לפנות ערב (שם כד, טג) ואילו יעקב אבינו זכה לקדושת בית המקדש שלא במקומו (עיי' רש"י שם כח, יז) שקפצה לו הארץ עד בית אל, והיה בזה משום הכנה והוראה לדורות לבניו אחריו, כי על אף היותם בגלות, יוכלו לזכות לקדושה מעין קדושת בית המקדש, כדרך שאמרו חז"ל (מגילה כט, א) ששתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל הן בגדר מקדש מעט. כמו כן המשכן שנתלוה לישראל במדבר בכל מקומות תחנותם מרמז על כך שאפשר לזכות למעין קדושת בית המקדש אף שלא במקומו המיועד לך. ולכן מצינו ביעקב אבינו שהכין את קרטי המשכן, בנטעו לשם כך ארזים במצרים (עיי' רש"י שמות כד, טו) כדי לעשות הכנה לקדושה זו. והוא שנרמז בפירש"י ז"ל: עשיתם משכן מנורה וכו' - היינו מה שעלה בידכם להמשיך קדושת המקדש במדבר על ידי המשכן, הוא בכוח התורה שקיבלתם בהר סיני, ולכן פרט מכל הנהלים רק

את המנורה הרומזת לתורה, רמז לכך שבאמצעות התורה זכו ישראל להשרות את השכינה גם שלא במקומו הביתים במדבר, וזהו: עשיתם משכן מנורה וכו' קבלתם תורה וכמו כן בגלות יכולים לזכות לקדושת בית המקדש על ידי התורה שלומדים בבתי כנסיות, ובבתי מדרשות. (כ"ק מרן מהר"ד זי"ע)

סיפור הגה"ק ר' יצחק בנימין מענדלאויטש אב"ד פ' לאדאני זי"ע שסיפר לו הגה"ק ר' אשר אנשיל כ"ץ אב"ד סערדאהלי זי"ע איך שסיפר לו הרה"ק ר' יצחק צבי ראצעסדארפער זי"ע ששאל את הרה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע הטעם שחסידיים נוהגים ללבוש שני כיסויי ראש כובע וכיפה, והשיב לו שכתב הזהר דיש יראה עילאה ויש יראה תתאה ושני הכיסויים הוא לרמז ה"ל. (דברי בן עמרם)

בשם רבינו: איתא בקדמונים שכאשר הש"ת עוזר לישראל שמרגיש נועם ה' צריך להתפלל שישאר לתמיד. ופירש בזה: בהראות לה נועם זיון (פי' ידיו נפש מבעל החרדים ז"ל) היינו כשזוכה לנועם ה', אז תחזק ותתרפא והיתה לה שמחת עולם, שתשאר ההכנה לעולם. (ביתו נאוה קודש)

סגולה לבנים

איש אחד בא אל רבינו זי"ע וביקש שיברך אותו בפרי בטן, אמר לו רבינו בשם הרה"ק ר' משה צבי מסאווראן זי"ע, שסגולה לבנים ללמוד משנה תורה, והוסיף כי שני טעמים יש בדבר, א' כי במשנה תורה יש הרבה מוסר ועל ידי כך יתעורר לתשובה וממילא יושע. ב' שיצחק אבינו ע"ה כרה חמש בארות, ומובא במדרש רבא (פרשה ס"ד) שחמש הבארות הם כנגד חמשה חומשי תורה, והבאר החמישית היא שעליה נאמר ויקרא שמה, רחובות, ויאמר כ"ע תהא הריחב ה' לנו, ופרינו בארץ (פרשת תולדות ל"ו כ"ב) מרמזת על משנה תורה, ועל כן לימוד משנה תורה הוא סגולה לבנים. (אדמו"ר"י בעלזא ח"צ ר"ג ה"ה)

כב חשוון תרפ"ז [ב]

הרה"ק מבעלזא רבי ישכר דוב ב"ר יהושע זי"ע

רבינו הרה"ק רבי ישכר דוב רוקח האדמו"ר השלישי לבית בעלזא זי"ע אחי הקדושים הרה"ק ר' שלמה אב"ד סקאהל זי"ע הרה"ק ר' אריה לייביש אב"ד ממאגרוב זי"ע הרה"ק ר' שמעון יצחק מאיר מרעדים זי"ע והרה"ק ר' נפתלי מנאוריה זי"ע נולד בבעלזא בשנת תרי"ד לאביו הרה"ק ר' יהושע מבעלזא זי"ע הנקרא דער מיטעלער רבי מיסד חברת מחזיקי הדת בן הרה"ק ר' שלום בעל שור שלום ראש שושלת בעלזא זי"

מראספרט עבר רבינו לעיר מונקאטש ובשנת תרפ"ז כ"א אדר שב לארץ מולדתו, אבל לא ארכו לו שם הימים, ונסחלק לגנוי מרומים כבן ע"ג שנים ליל שבת קודש פרשה חיי שרה כ"ב מרחשון בשנת תרפ"ז.

נשאר אחריו בנו הקדושים ה"ה הרה"ק ר' אהרן מבעלזא זי"ע שמיילא מקומו, הרה"ק ר' יהושע מירעסלוב זי"ע הרה"ק ר' מרדכי מזילגורייא זי"ע הרה"ק ר' שלום מאפטא זי"ע. וג"כ הניח חיבורים יקרים כתי"ק על התורה, וב' מהדורות על הרמב"ם הלכות מלכים, וח' הרבה בעניני קדשים וטהרות.

מעשה בחסיד עשיר שצא לחג השבועות לבעלזא ופגש שם בחברו שהיה עני גדול ונעליו קרועות, הלך העשיר את נעליו השלמות ונתנן לחברו, והוא עצמו נעל את נעלי חברו הקרועות. כשנודע הדבר לרבינו, אמר: הרי הדבר מרומז במגילת רות: וזאת לפניך בישראל על הגאולה ועל התמורה... שלף איש נעלו ונתן לרעהו. (רות ד' ז') ואף הוסיף לפרש במונח זה: על הגאולה ועל התמורה, שני טעמים נאמרו בגמרא על הדקה, (א) גדולה לדקה שמקרבת את הגאולה. (ב) צדקה (בתרא י' ב') גלגל הוא החוזר בעולם. (שבת קנ"א) היום זה עני והשני עשיר, ולמחר יוכל להיות להיפך, הוא שאמר הכתוב: על הגאולה ועל התמורה, כלומר: על הדקה שיש בה גם גאולה וגם תמורה, הוא: לפניך בישראל, נותנים: שלף איש נעלו ונתן לרעהו. (ספרי חסידים)

רבותינו הקדושים מבעלזא זי"ע היו נוהגים לסיים בדבר טוב בנוסח זה: רבי מרדכי נעשכזיער איז געווען א וואוילער איד, מייערן זימעס איז א גוטע זימעס. (זכות אברהם)

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

סגולה לשמחה

שני סגולות לשמחה בשם רבינו זי"ע: א, ללמוד בספר הקדוש מעשה רוקח מהגה"ק ר' אלעזר רוקח מאמסטרדם זי"ע, ספר קדוש זה מסוגל לשמחה. (מעשה רוקח) ב, סגולה לשמחה ללמוד בספר פני יהושע, מהגה"ק ר' יעקב יהושע מקראקא אב"ד פראנקפורט זי"ע (הנהגות הרה"ק ר' יעקב יחזקיהו גרינוואלד מפאפא זי"ע) אפשר הטעם לפי מאמר רבותינו: פני יהושע כפני לבנה (בבא בתרא ע"ה) והרי לבנה מקבלים ומברכים עליה בשמחה. (מליצי יושר)

סגולה לשמירה

שמעתי בשם מרן מוהרי"ד [מבעלזא] זצ"ל שסעודת מלוה מלכה שחסידיים אוכלים ביחד הוא שמירה על העיר. (בצלא דמהימנותא-בעלזא)

ה'ס ולסר באג יקזאן

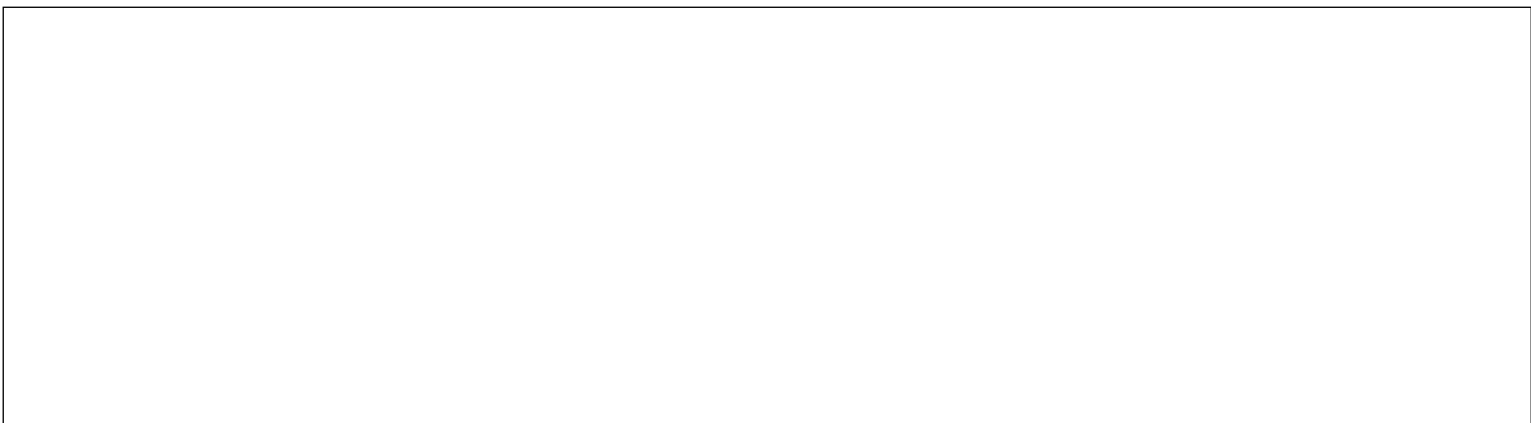
רבינו הרה"ק רבי יחזקאל שרגא מייזליש אב"ד ראדוואן בעל זכרון יחזקאל זי"ע נולד לאביו הרה"ק ר' דוד דוב בעריש אב"ד אוהעל בעל בנין דוד זי"ע. ולאמו הרבנית הצדיקת מרת רוזא בלימא ע"ה בת הרה"ק ר' משה יוסף טייטלבוים מאוהעל זי"ע בן הרה"ק ר' יקותיאל יהודה בעל ייטב לב מסיגעט זי"ע בן הרה"ק ר' אלעזר ניסן מדראהאוויטש בעל זכרון אלעזר זי"ע בן הרה"ק רבי משה בעל ישמח משה מאוהעל זי"ע

מצבתו

זה נוסח הקדמה לספרו זכרון יחזקאל מאת אביו הק': ה"ה הספר זכרון יחזקאל, על שם בני מחמד נפשי הרב הגדול בתורה וביראה טהורה ז"ל אשר נקטף באביו שנה אחת אחר חתונתו, ונלקח לגנזי מרומים נשמתו, ולא הניח זרע אחריו, ונשאר ממנו איזה חד"ת בסוגיות הש"ס, אשר רשם לעלמו, בהיות כבר שיתסר וכבר שיבסר, והולאחי ממנו חיבור לטהרה, בפלפול ובסברא ישרה, וגלוי וידוע לכל באי שער עירנו, כי רוב ימיו המעטים הי מוטל על ערש דוי ביסורים נוראים, ולבו יהגה חכמה לפלפל בתורה"ק, כי עוד בהיותו ילד קטן כבן 7' שנים נחלה במחלה אנושה על ידי שגשגרה רגלו ר"ל. ומני אז עד ערך 3' שנים לפני חתונתו נעשה לו כמה וכמה נחוחים בווען ובפעסט, פעמים אין מספר, ונשלח למרחאלות למרחקים, וקודם שנעשה בר מזה הוטב לו קצת דבריאת גופו, והתחיל ללמוד כתינוק המתחיל בבית הספר, עד שבמשך איזה שנים הי' הולך וגלגל עד שנתעלה למעלה, לחדש חידושן לאורייתא ברב חריפות, וגם בקיאותו הי' עד להפליא, כי עוד בימי בחרותו קיבל הורמנות מגדולי ישראל ונתנו עידיהן עליו שהיה בקי נפלא בעניני הוראה, והפרמ"ג והחוו"ד מוקדש זקני ז"ל שגורים על פיו. כאשר אתנו בכתובים, והי בעל הוראה מובהק כאלה המורים המובהקים, יראתו הטהורה היתה קודמות לחכמתו, כי יראת ה' הי' חופף עליו כל היום בכל פעולתו, ומנה לא זז אפילו ברגעיו היותר קשים ביסורין נוראים על רגלו ועל הכליות, מה שאין הקולמס יכול להעלות על הכתב, וחבל על דאבדין ולא משתכחין, אוכל לקרות עליו בלב קרוע ומורתח: כי אלו זכינו לאורו באריכת ימים היה מתעבד לאילן דברבא לגאון ולצדיק מפורסם, וכעת בעוה"ר נלקח ממני לפירת תפארתו בן יקיר, מלא בדרכת השם בתורה ויראה בחכמה נפלאה במו"מ טובות לב טהור ואוהב ישראל. וגם יום פטירתו שהיה ביום כ"ג לחודש מרחשון שנת תרצ"ב, היה הפלא ופלא כאלה מהצדיקים האמיתיים ששכל זך וישר ודעת כלולה בקבלת יסורים נוראים באהבה, בהכנה דרבה ומאמרים טהורים לשיר בקול רנה, אמר פסוקי יחוד בקול איום ונורא בדביקות גדול עד רגע אחרונה, שהחזיר ליוצרו נשמתו הטהורה עד שכל העומדים שם נתפעלו בהתעוררת תשובה, וקבלת עול מלכות שמים היתה סוף נשימתו.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לע"ג ריזל בת משה אהרן נ"י

כג חשוון תרע"ב

ר' יהוסף הלוי בן צבי הירש זיע"א אבד"ק טאהסט

רבינו הרה"ק ר' יהוסף צדיקא ראטטענבערג זיע"א מקאסאן, נולד לאביו הרה"ק ר' צבי הירש אבד"ק טאהסט זיע"א (בן הרה"ק ר' יהוסף מקאזיווא זיע"א, חתן הרה"ק מרן רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א, ובן הרה"ק ר' אהרן אריה ליב זיע"א רב דק"ק דאלינא, בן אחר בן לרבינו הגאון ר' דוד הלוי זיע"א בעל ה"ט"ז), ולאמו הרבנית הצדקנית מרת ח' דרעזיא ע"ה בת הרה"ק ר' שמואל מהעליטש זיע"א, (נכד הרה"ק ר' שלמה ווילנער זיע"א) ביום ג' מנחם אב שנת תרי"ג בעיר טלוסט מקום מגורי הבעש"ט הק' לפני התגלותו

רבינו נהג בהסתר דרכו לכן תמיד מיהר להשכיב עצמו לפני הזמן שחותנו הק' הלך לישון, ועשה עצמו כאילו נרדם, מיד כאשר הלך חותנו לישון, קם רבינו והגה בחורת ה' כל הלילה, עד התקרב זמן קצר לפני קיימת חותנו אז עלה שוב על יצועו למען לא יריגש חותנו בעבודתו, וכן הזהיר את זו' שלא תגלה לאציה או לשום אדם.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כשנולד רבינו התבטא זקנתו הרבנית הצדקנית מרת ריזל בת הרה"ק העטרת צבי זיע"א (אמה של אציו הרה"ק ר' צבי הירש זיע"א), שהתבטחה שקיבלה מאציה שאמר לה דזה"ל: דוא וועסט נאך האבען איין אייניקעל, וואס וועט דערלייכטען די וועלט נחיימה ברבינו באמרה שהוא הזרע קודש שהבטיח לה אציה כי תואר פניו נראה כחואר פני אציה, כן העיד עליו רבו הרה"ק מרן הדברי חיים מלאנז זיע"א, שהוא דער איז דעם רבינ'ס אייניקעל, והמליץ עליו: מימות הרבי [מזידיטשוב] לא היה מוח כמוהו.

שנה אחת זכה ליגדל בבית זקינו הרה"ק מהעליטש זיע"א כאשר באותו עת חלה רבינו וכפסע היה בינו לבין המות, לקחה אמו את רבינו והביאתו לחדר אציה ותשכיבהו על מיטתו וילתה בצכי רב, הרה"ק מהעליטש בראות את נכדו שוכב על מיטתו, קרא לבתו ואמר לה: קח את בנך, עם פעלט איהם גארנישט". כאשר לקחה אותו אמו ראתה פתקא הכתוב עליה "צבי בן הינדא" הוא שמו של הרה"ק מזידיטשוב, שזקינו הרה"ק מהעליטש כתב לו לשמירה, וכן היה כתוב גם תפילה לרפואת ילדי חולי ישראל, אשר רבינו השתמש בפתקא זו רבות לרפאות חולים, עד שבשנת תרס"ג נאבד הון היקר הזה, ונתן אז שבה והודיה להשי"ת באמרו כי בודאי הוא מן השמים, ומעתה לא יטורד לזה יותר.

רבינו ינק תורה מאציו הגדול זיע"א, ומרבותיו ש"צ הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זיע"א, והרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זיע"א, פעם התבטא עליו רבו מזידיטשוב באופן נורא באמרו לרבינו, שמעתה ממורי דודי הקדוש רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א, שהבעש"ט הק' זיע"א לא ראה לירד לזה העולם עד שהבטיחו לו מן השמים שיהנו לו ששים גבורים, וכן אמר מורי דודי שלא ראה לירד מזה העולם עד שהבטיחו לו ג"כ משמים ליתן לו ששים גבורים, ואמר לי שאני אחד מהם, המשיך רבו מזידיטשוב ואמר, גם אני לא רציתי לירד עד שהבטיחו לי כ' גבורים, ואתה אחד מהם.

בנעוריו יתנכר נער, כאשר שמו הטוב הולך לפניו לאחד העילויים, באשר ניתן רבינו במוח חד וחריף ובכח זכרון מבהיל, נכדו הרה"ק רבי פינחס שלום הלוי מקאסאן זיע"א סיפר לימים מה שמע מרבינו בעצמו באחת השיחים שגילה אזנו שבהיותו אך בן י"א שנה כבר ידע בעל פה שו"ע יו"ד ח"א, ושו"ע חו"מ.

בהגיעו לפרקו נשא בנה את ביתו ביום ו' אלול שנת תרכ"ח עם זו' הרבנית הצדקנית מרת שרה יטל בת הרה"ק רבי משולם פייש מטאהש זיע"א (מגזע חסידי אשואר ולמב"ק).

בעת החופה בירכו הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זיע"א שהיה השושבין מזד הכלה דזה"ל: יהי רצון שתשרה עליך רוח קדשו של זקינו הרה"ק מזידיטשוב, ותמשיך שרשרת הקודש בהנהגת עדת חסידים, וכל הנטיעות היוצאים ממך יהיו כמוך.

אחר חתונתו בהיותו צעיר לימים שכר לו חותנו הק' מלמד שילמד עמו, אבל רבינו ברוב חריפתו הקיפו בחבילות קושיות עצומות, ולא היה בידי מלמדו לענות לו דבר, עד שהתחיל חותנו הק' ללמוד עמו בעצמו תורה.

כד חשון תרכ"ה

רבי חיים יוסף ב"ר יהושע יצחק זי"ע אב"ד פוסטין בעל תוספת חיים

רבינו הרה"ק רבי חיים יוסף פיסטינער רפופארט(ברוקשטיין) בעל תוספת חיים זי"ע נולד בשנת תקנ"ו בעיר באריסלאב רוסלאנד לאביו הגה"ק המקובל ר' יהושע יצחק מבאריסלאב זי"ע בן הגה"ק ר' אברהם אב"ד באהסלוב בעל ירח האיתנים זי"ע בן הגה"ק ר' מרדכי זי"ע נכד הגה"ק ר' מרדכי ב"ר יונה אב"ד הובניב זי"ע

וכיפר כאשר רבינו היה כבר זקן מופלג ביקר פ"א את הרה"ק מטאהש זי"ע בעיר טאהש, ואז הרגיש הרה"ק מטאהש זי"ע כי רבינו התקרב עמו להסתלק מעלמא דקין, לכן ביקש הוא מרבינו שיאשר בטאהש ושם תהא מנוחתו כבוד אך רבינו מילאן לזה. וכאשר רבינו כבר נסע מחוץ טאהש, ביקשו הרה"ק מטאהש זי"ע עוד הפעם שרבינו יחזור וישכון בטאהש, השיב רבינו שרצה לייקא להיקבר בקליינווארדיין ונימוקי עמו כי חד מתלמידי הבעל התניא זי"ע קבור שם ורצה לנוח אהו יחד.

אז סיפר רבינו עובדא מרבו הבעל התניא זי"ע מעשה פלא: שצעת שמחת הגישואין שהשתדך הרה"ק בעל קדושת לוי מבארדיטשוב זי"ע עם הרה"ק הבעל התניא זי"ע, והיה צעת המראה טאנץ רקדו הקדושת לוי ובעל התניא יחד לפני הכלה, ומלבד זה רקדו גם זה עם זה. הרה"ק מבארדיטשוב שהיה זקן והקיש בשנים יותר מבעל התניא, היה מפסיק מפעם לפעם מלרקוד כדי לנוח קלה, ובעל התניא המשיך בריקודיו הק'. כן אירע שלש פעמים שהרה"ק מבארדיטשוב ישב לנוח, ובעל התניא המשיך בריקודיו בלי להפסיק כלל, ובשעה שהרה"ק מבארדיטשוב נה מריקודיו, הביט והתבונן בריקודיו של בעל התניא, אחר הריקודין התבטא הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע ואמר: רבש"ע זו ביסט א לדיק, און מיין מחותן איז אויך א לדיק. ונסע רבינו לדרכו, אך הרה"ק מטאהש זי"ע השתוקק מאד שמקום מנוחתו של רבינו יהא בבית מועד לכל חי שבק"ק טאהש, על כן תחד סכום כסף לידי בעל העגלה והחש לו באזניו שצאמלע דרך נסיעתו יקוב את דרכו ויחזור לעיר טאהש, אולם רבינו הרגיש בזה והזהירו לכל יהיו ברוחו לעשות כן והוכרח הבע"ג להסיעו לעיר קליינווארדיין.

ויהי כאשר אך הגיע רבינו לקליינווארדיין לביתו מאותו ביקור חלה ונסתלק שם בשביעה טובה לגנזי מרומים בכ"ד מרחשון בשנת תרכ"ה ונטמן גופו הק' שם בבית החיים בקליינווארדיין כרגונו. זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה למדן מופלג ומקובל אלקי וכל ימי חייו הי לו כער גדול בנים ודוחק פרנסה, חיבר ספרו תוספת חיים על התורה בדרך פרד"ס, ספרו מעוט עם הסכמות נלחבות מגדולי דורו, המרבים בשבחיו, ביניהם הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאמארנא זי"ע הכותב בתו"ד בזה"ל: נדרשתי לאשר אלוני האי סבא קדישא חסידא ופרישא זיו החכמה מוה' חיים יוסף נ"י אבד"ק פיסטין, להיות בא בתומכי התורה להסמיד על ספרו הקדוש, אע"פ שצאמת מכיר אני מעט לשפלותי וללותי ומיעוט חכמתי ויראתי, אעפ"כ לא יכולתי להשיב על השאלה ששאל ממני הזה האי גברא רבא וקדישא..

בשנות ילדותו בהיותו כבן ארבע שנים בערך נתייחס מאביו וכינסו הרה"ק ר' אריה לייב משפאלע זי"ע הנקרא דער שפאלער זיידע אל ביתו, ונתגדל על ברכיו כבן עד היותו בן ט"ו שנים. ואחר פטירת השפאלער זיידע זי"ע בו' תשרי תקע"ב נסע אל הרה"ק ר' שניאור זלמן שינאורסאן מלאדי הבעל התניא ראש שושלת חב"ד זי"ע ולהרה"ק ר' לוי יצחק דערבארמדיגער בעל קדושת לוי מבארדיטשוב זי"ע וכן הרבה להתסופף בכל לדוקי דורו זי"ע.

בספרו תוספת חיים פ' קרח הביא רבינו: שמעתו מפיו הקדוש של הדליק הקדוש מוה' ליב המכונה בשם זיידא זוקללה"ה כאשר פעם אחת הייתי לבדי עמו בבית, ואמר לי בזה הלשון: שמע דברי שאני אומר אשר איש הישראלי כריך להיות מקודם סור מרע ואח"כ יעשה טוב, וכל אשר מרגיש בנפשו כמה הוא סור מרע כך יכניס עצמו בעשה טוב ולא יותר, כדי שלא יהי ח"ו זרע אל הקוליס. וכאשר באתי לעמוד לקראת בקדוש לפני ולפנים אדמו"ר הדליק הקדוש מוה' שניאור זלמן נבג"מ זוקללה"ה ונימיתיו לו הדברים הללו, אמר לי בזה"ל: זהו דעת בית שמאי שהוא שם אורחותיו בחי' דין ואמיצוס, אבל הלל מדה אחרת היתה לו, כי נר אחד דוחה חושך הרבה. וזה ביאר מאמר רז"ל (כתובות טז ב') כיצד מרדקין לפני הכלה בש"א כלה כמות שהיא ובה"א כלה נאה וחסידיה אפילו חגרית ואפי' סומא, אשר מחלוקתם בדרך העבודה בכלות הנפש, כידוע מדברי קדשו מרן הבע"ט זוקללה"ה אשר כלה הוא מלשון כלתה נפשי אל ה'. ובש"א כמות שהיא שאין ראוי לאדם להיות בחי' עשה טוב רק כפי שמרגיש בנפשו בחי' סור מרע, ובה"א כלה נאה אפי' חוגרת וסומא ר"ל שיותר טוב תיכף להקדיש א"ע בבחי' ועשה טוב בכלות הנפש, אפי' פגם את נפשו בכמה עבירות, כי התורה נקראת אור והמראה נר כמ"שמשלי ו' [ג] כי נר מצוה ותורה אור, וכמו שהבית מלא חושך וכשמכניסין נר אחד נדחה החושך ממילא, כן הדבר בנפש האדם אם יעשה מצוות ומעש"ט ויעסוק בתורה אזי יתבטל היצ"ק והס"א ממילא יהי נדחה מהמאור שבה ותחזור אותו למוטע ע"כ.

לימים נתקבל רבינו לאב"ד בעיר פיסטין שבמדינת גאליציע והתקשר עם אל הרה"ק ר' מנחם מענדל האגער בעל אהבת שלום מקאסוב זי"ע וזכה לשמשו, וכמו כן נסע לבנו הרה"ק ר' חיים האגער בעל תורת חיים מקאסוב זי"ע, בסוף ימיו בא לגור למדינת אונגארין בעיר קליינווארדיין, ואז היה בידדות עם הרה"ק הסק"ר מ' משולם פייש לאווי ראש שושלת טאהש זי"ע, כי טאהש היא סמוכה ונראית לעיר קליינווארדיין.

מתורתו של שרבינו זי"ע:

בספרו תוספת חיים פרשת דברים כתב רבינו דברים ששמע מפי הגה"ק ר' אברהם דוד מבוטשאטש בעל דעת קדושים זי"ע שהסביר ענין דו"ש דסובר דבר שאינו מתכוין מותר ומודה בפסיק רישיה דאסור, עפ"מ שגילה אליהו להארי' ז"ל האמת שהדעת והרצון הוא ענין אחד כי כל מה שהדעת מחייב זהו בודאי רצונו של האדם בהעלם, והנה אמרו(שבת מו ב') גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוון לעשות חריץ. כי לא אסרה תורה אלא מלאכת מחשבת, ומודה ר"ש בפסיק רישיה דאסור. ולכאורה אינו מובן כפי הטעם שלא אסרת תורה כי אם מלאכת מחשבת מה לי פסיק רישיה, אם הוא אינו מכוון לעשות חריץ אז בודאי אינו נקרא מלאכת מחשבת. אך האמת היא כשהמטה כסא וספסל הם ממוצעים ואין הדעת מחייב דוקא שיעשו חריץ ע"י גרירתו כי אפשר שיעשו או לא יעשו, אז הדבר תלוי באם אינו מתכוון לעשות חריץ אז אינו נקרא מלאכת מחשבת ומותר, אכן כאשר המה גדולים מחמת כובדן הדעת מחייב שיעשו חריץ, ומאחר שהדעת מחייב בודאי רצונו הוא כך ולכן נקרא מלאכת מחשבת ואסור, עכ"ד.

כה חשון תרכ"א

רבי מנשה רובין בן ר' אשר ישעי' זיע"א בעל לחם שמנה מראפשיץ

הרה"ק רבי מנשה רובין בעל לחם שמנה מראפשיץ זיע"א נולד בעיר ראפשיץ בשנת תקנ"ה לאביו הרה"ק ר' אשר ישעי' מראפשיץ בעל אור ישעי' זיע"א בן הצדיק נסתר הגה"צ ר' אליעזר ליפמאן ז"ל, ולאמו הרבנית הצדקנית מרת רייצא ע"ה בת הרה"ק ר' נפתלי צבי ראש שושלת ראפשיץ בעל זרע קודש זיע"א בן הרה"ק רבי מנחם מענדל מלינסק זיע"א

רבינו ינק תורתו מרבו המובהק הרה"ק רבי לבי היקש מרימאנוב זיע"א, כמו"כ זכה עוד להיות אלל הרה"ק ר' יעקב יצחק הלוי הורוויץ החוזה מלובלין זיע"א, וכן למד הרבה אלל אביו הגדול שעיבב את דמותו המעטירה.

בעודו בלעירותו מינהו אביו להיות רב דק"ק ראפשיץ,

לאחר פטירת אביו עיטרוהו החסידים בעטרת האדמו"רות, במשך שנות רבנותו נכתב עליו ע"י הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מלאנו זיע"א שבהים מופלגים, וכן כתב לו הרה"ק ר' וואלף מפשעווארסק זיע"א בזה"ל החיים והשלום לכבוד ידי"נ מחו" הרב הגדול החריף ובקי נ"י ע"ה פ"ה חו"פ ב"ק המפורסם לשבח ולתהלה מו"ה מנשה אבד"ק ראפשיץ.

הרה"ק רבי שמעון מיערוסלאב בעל תורת שמעון זיע"א נסע אחרי פטירת הרה"ק רבי אשר מראפשיץ זיע"א אל בנו רבינו זיע"א, והרה"ק היה כבר זקן מופלג, לשאלת מקורביו על מה ראה ליסוע לרבינו שהיה אז נעיר ביותר, אמר הרה"ק אם אתחיל להתבונן האם רבינו ראוי להיות מנהיג לעדת ה', חוששני פן יזמינו אותי לעולם העליון כדי להראות לי שם כי הוא כן ראוי להיות מנהיג ישראל, לכן אני נוסע אליו, כדי שלא יאטרונו להזמין אותי לשמים.

רבינו החזיר נשמתו הטהורה ליוצרו ביום כ"ה חשון שנת תרכ"א, והובא לקבורה בעיר כהגותו ראפשיץ, בצוהל אביו ואדמו"רי לבית ראפשיץ זיע"א

דברי תורתו נלקטו בספר "לחם שמנה"

זרעו אחריו, חתנו ומ"מ הרה"ק ר' יצחק מארילום ז"ל בן הרה"ק רבי שמעון מיערוסלאב זיע"א, חתנו הרה"ק ר' ישכר בעריש מווערסקי בעמח"ס מלבוש לשבת ויו"ט, חתנו (בזו"ר) הרה"ק רבי ראובן הורוויץ זיע"א מדעמדיץ (בן דודו הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זיע"א), חתנו (בזו"ר) הרה"ק ר' חנניה יו"ט ליפא ט"ב בעל קדושת יו"ט. חתנו הרה"ק רבי יעקב יצחק הורוויץ אב"ד ריגליץ ז"ל.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו
י' עקב, וי' מרמז על חכמה. כידוע ומשפיע השם יתברך לנו כל מיני טובת מי' דהיינו מקור ההשפעות עד עקב דהיינו זה העולם. (לחם שמנה)
אלה תולדות יצחק (פרשת תולדות) הבורא ברוך הוא ברא כל העולמות בשביל ישראל שיעשו רצונו והוא ישפיע להם כל מיני טובות יוש"ו וכתיב בספר דהעיקר הוא אמונה שיאמין האדם שיש בורא אשר המציא כל המציאות ואין זולתו. ועל יד זה בא האדם ליראה. כי אם לא יאמין ממי יירא אבל על ידי האמונה בא ליראה. ועל יד זה הקדוש ברוך הוא משפיע לנו כל טוב. וזהו אלה תולדות יצחק. יצחק רמז לגבורה. דהיינו יראה. פ' אלה תולדות היראה. דהיינו על יד זה באים ליראה. בן אברהם פ' על ידי האמונה, כי אברהם היה ראש המאמינים ותולדות יצחק הוא יעקב. יעקב מרמז

כה חשוך תקצ"ט (תר"ט) [א]

רבי נפתלי ב"ר אלעזר זי"ע מליזענסק

רבינו הרה"ק רבי נפתלי ווייסבלום מליזענסק זי"ע נולד בשנת תקכ"ה לאביו הרה"ק ר' אלעזר מליזענסק זי"ע בן הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך זי"ע

ונטל קופסת הטאבאק של כסף בידו, ושחק המשחק כמו שהרבי'ם היו עושים. דהיינו דהרבי'ם הקטנים היו נוהגים לנסוע עבור כסף על פני הכפרים עם גבאי, והי' הגבאי נוהג לירד מן העגלה ולהכריז "יש כאן רבי" ויכולים להושיע. וכן עשה רבינו, דפק על קופסת הטאבאק והלך על פני בית מדרשו והכריז יש כאן רבי, ומי שרואה להושיע יכול להושיע, ושימח את העם, הי' גם אחד שאשתו היתה לה ר"ל סטראוק (שיחוק) ולא היתה יכולה ללכת, איה לבניו בעלי זרוע שיביאו את אמש לבית המדרש, ואכן הביאו אותה עם מטתה לתוך בית המדרש והכריז אז האישי: אני רואה להושיע! והראה על מטתה, ומה לה רבינו שתקום, ומיד קמה ממטתה והלכה כאחד אדם, ועד מהרה נפואה השמועה מהמופת הגדולה, ונהרו כולם לתוך בית המדרש של רבינו, אז חלץ רבינו את הקאפטן ואמר: גענוג פארשטעלט, מיר האבן זיך שוין גענוג נאריש געמאכט.

פעם אחד היה הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם ראש שושלת לאנז זי"ע והרה"ק שלום הלוי ראזנפעלד מקאמינאק זי"ע ורבינו ברימאנוב, אכל הרה"ק ר' כבי הירש זי"ע ודרכו הי' בכל שבת קודש כאשר אמר הר"ר הערשלי'ע תורה, התחיל צבראשית וסיפר כל ענין הבריאה ומעשה אדם והחטא וכסדר המצול ונה ובניו אברהם ישמעאל יצחק ורעקה, יעקב ועשיו, עדי הגיע להפסוק מן השבוע אשר הי' אז, וכאשר הגיע להפסוק בסדרה משבוע זו אשר עמד בו הפסוק ואמר: דאס מיינט דער פסוק, ותו לא מילי. זאת היה תמיד החדושי תורה שלו והתלמידים שלו התחילו להעמיק בדברי רבם ז"ל ובאור"א האיע לפניו, כי מה היה כוונת רבינו זה בכה וזה בכה, אמר להם הר"ר הערשלי'ע זי"ע: איר ווייסט קיינער נישט, נאר נפתלי מליזענסק האט עפעס געטרראפן וואס איך האב געמיינט.

סיפר בספר אבן שתיה: פעם אחד בקשו החסידים מעיר פיסטין הסמוכה לעיר קאסוב את הרה"ק ר' מנחם מענדל מקאסוב בעל אהבת שלום זי"ע כי יבוא לשבות בעירם, ונענה להם. דרכו בקודש של אהבת שלום זי"ע שלא לנסוע בערב שבת כלל, לכן הקדים ונסע לעירם ביום חמישי. והנה ביום השישי הגיע שליח מקאסוב להודיע כי הרה"ק ר' נפתלי מליזענסק זי"ע והרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב זי"ע הגיעו לקאסוב לשבות בליל אהבת שלום זי"ע, ובהיוודע להם כי אהבת שלום נסע לפיסטין אף המה בדעתם לבוא הנה, ואך עדיין שוהים המה בתפילתם, ויש איפוא להכין עבורם מקום אכסניא לפיסטין. כאשר נודע הדבר להרה"ק מקאסוב זי"ע אהלו פניו הק' לקראת האורחים, ואמר: לאורחים נכבדים קדושים כאלה אסע לביתי על שבת קודש!. ואם כי הכינו פיסטין מזון רב כיד המלך לקראת

רבינו היה איש קדוש ומופלא מאוד, ולא עלה מעולם על יצועו בלא תיקון חרות, ומאוד מאוד שפל רוח ועניו כהלל,

תלמיד מהרה"ק ר' נפתלי כבי הוראוויץ ראש שושלת ראפשיץ בעל זרע קודש זי"ע. והסתופף גם כן בכל הרה"ק ר' כבי הירש מרימאנוב זי"ע

רבינו שנה את הרבנות והיה עושה כל טלדקי שלא יכתירוהו בתור רבי, והקפיד מאוד על זה, שלא יכונהו בשם רבי, ולא הניח לבא אצלו שום אנשים על שבת קודש כי לא רצה להתנהג צמדת הרבי, והחסידים עשו בהכרח את רצונו. פרט למוצאי שבת קודש בו היה עורך סעודה גדולה למלכה כדרך עריכת השולחן של האדמורי"ם. באחת מאותן הסעודות כאשר רבינו יושב ושותה לחיים עם הנוכחים, הסיב על השולחן יהודי זקן, ושאל את רבינו: האם הינכם מבני בניו של מייילעך קאלטענעס? (כך היו מכנים את הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בצעירותו, מפני הקאלטענעס [קיסורי שיער] שהיו לו בזקנו) השיב רבינו ואמר: הן. אמר לו אותו הזקן: אויב אזוי, וואלט איר געמעגט שענער אויסזעהן! ואם כן היה לכם להיראות יותר יפה כשהלך בגלות, לא היה יושב עם אנשים ללגום משקה, אלא ניצל את כל הזמנים בקדושה! אמר רבינו: עכשיו שזכיתי לראות את פניו של איש שראה את פניו הקדושות של זקני הקדוש, אוסיף ואשעה לכבוד זה עוד משקה. (רשומים בשמך)

פעם אחת התיישבי בני הצברייא כי יבואו אצלו בערב שבת קודש סמוך להכנסת שבת ולא יהי יותר כבילתו לגרשם מביתו, כי אנה ילכו, אצל רבינו ברוח קדשו הרגיש בזה ואם פניו הק' מול החלון וכאשר באו עיר מרחוק הראה להם דרך החלון בידו הקדושה, כי אל ירהיבי בנפשם עוז לבא אצלו או יסעו מרחוק מביתו או יסעו בחזרה וחרדו מפניו כי ידעו כוונתו ונסע משם.

פעם הגישה לפני רבינו אשה אחת פתקא ופדיון נפש, וביקשה לאמור: הרבי יפעול בעדי ישועה. ענה רבינו: אינני רבי! אמרה האשה ברוב תמימותה: אם כן יחזיר נא מעלת כבודו הפדיון שנתתי, כי נתתיו רק משום שהשתי שאתם רבי. החזיר לה רבינו הפדיון נפש ואמר: אשה זו בודאי תושע ביצועה רבה, כי היא האמינה האמת לדברי שאינני רבי. (עבודת עבודה)

וסיפר הרה"ק ר' יצחק מסטיטשין זי"ע שאכל רבינו היו באים בכל פורים אליו אנשים שהתחפפו זי"ע ושמוחו שם, שנה אחת ישב עם אנשיו בפורים, ולא בא הפארשטעלערים, ושאל רבינו איפה המה הפארשטעלערים? אמרו לו שלא באו, אמר רבינו: אם המה לא באו וועל איך מיד פארשטעלען, הי' לו קאפטין של זקנו הרבי רבי אלימלך זי"ע ולבשו,

כה חשוון תקצ"ט (תר"ט) [ב]

רבי נפתלי ב"ר אלעזר זי"ע מליזענסק

רבינו הרה"ק רבי נפתלי ווייסבלום מליזענסק זי"ע נולד בשנת תקכ"ה לאביו הרה"ק ר' אלעזר מליזענסק זי"ע בן הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך זי"ע

רבי נפתלי מליזענסק ז"וק"ל, אצל בעלה מרן הרה"ק רבי יהודה העלים ז"א ממנה, כי חשק לבריאות גופה, לשמע בשורה זו בהיותה מעוברת בחדשה האחרונים. לכן גדלה פליאתו מאד כאשר צבוקרו של יום הברית, שאלה אותו אשתו היולדת האם הודה מליזענסק עוד בן החיים? מה לך לדבר דברים מוזרים כאלו, נזף זה אישה בגערה, בנסיונו להשתמש מלכת תשובה ברורה לשאלתה, כי לא ראה לגלות האמת מחשק הנ"ל. ומאידך לא ראה להוציא דבר שקר מפיו. סיפרה לו היולדת כי כל הלילה ראתה דמות ליונקת של הודה המטייל לפני מטתה, והולך הלך וחוזר כל הזמן, ומזה הבנתי - אמרה - דהוא בא מעולם האמת, ורואה שיקראו לילד בשמו. כשמוע בעלה הקדוש דברים אלו, לא ענה לה דבר, רק מיהר אל דודו הרה"ק מדזיקוב וסיפר לו דברים כהווייתו, והואסס ביניהם לקרוא לילד בשם דודו זקנו: נפתלי.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

החסידים הרבים שצאו להסתופף עם כלל אצתה שלום זי"ע, לא אצה אהבת שלום זי"ע להשתאות עם ונסע לביתו עם שהיה זה בערב שבת קודש.

נסתלק לגנזי מרומים בכ"ה מרחשוון בשנת תר"ה ומונ"כ בעיר ליזענסק באוהל זקינו הרבי רבי אלימלך זי"ע סומך לקבר אביו הרה"ק ר' אלעזר זי"ע וסמוך לקבר דודו הרה"ק ר' אליעזר ליפא מחמעלניק בעל אורח לדיק זי"ע ולקבר דודו אחיו של זקנו הרה"ק ר' נתן יחזקאל ב"ר לבי זי"ע. ודודו הרה"ק ר' שמואל ארזף זי"ע.

וסיפר שצפטירת רבינו שהיה הנכד הראשון של הרבי ר' אלימלך זי"ע לא מצאו לו מקום באוהל בקרבת הדיקים. ובניו של הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע שהסדר עם באוהל הוא שהרבי ר' אלימלך טמון באוהל בפני עצמו, ובחדר החיון נטמנו בניו הקדושים. ואף אחד לא הביאו בפנים ליקבר בחדר הפנימי ששם שוכן הנועם אלימלך זי"ע] כיון שלא מצאו מקום באוהל לרבינו, נעמד לו הרה"ק ר' אלימלך רודניקער זי"ע לכבוד רבינו דודו, והכריז בפני הדיקים שוכני ארץ שצחחר החיון: אם תפנו מקום להרבי ר' נפתלי מוטב, ואם לאו אכניסנו בפנים אצל הזיידע, הרבי ר' אלימלך, והוא אפילו לא יקפיד על כך! ואכן חיפך נחפנה מקום לכבודו וטמנו עם גופו הקדוש של רבינו. (פנינו תורה וחסידות)

נשאר אחריו בניו הק' הרה"ק ר' משולם זוסיא ווייסבלום מנאדבורנא זי"ע הנקרא ר' זושא'לע מנאדבורנא חתן הרה"ק ר' דוד אריה לייב המגיד מנאדבורנא בן הרה"ק ר' לבי הירש מנאדבורנא בעל כמה ה' ללבי זי"ע, ובנו הרה"ק ר' אלעזר ווייסבלום הסגי נהור מליזענסק זי"ע, ובנו הרה"ק ר' יעקב יצחק מזידיטשקוב זי"ע הנקרא ר' איציק'ל מזידיטשקוב חתן הרה"ק ר' נפתלי הירץ ללבי זי"ע וסיפר על רבי איציק'ל כשהיה בא אל הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע היה שמח אחרו מאד פעם שאלו בנו הרה"ק ר' ברוך מגארליץ זי"ע מה גבר בגוברין הלא כמה וכמה נכדים מצעל נועם אלימלך זי"ע משכימים לפתחך ומהי השמחה המיוחדת עם הר"ר איציקעל. והשיב לו: בני בני, הנח שאלותיך, דע הדיוקנא קדישא, הזקן של הר"ר איציקעל דומה ממש להזקן של הנועם אלימלך ז"ל. וע"כ הגני שמח אחרו ביותר והדבר פלא כי לפי חשבון השנים לא הכיר רבינו את הנועם אלימלך. (זכרון נפתלי)

וסיפר בספר בית היין: ד' ימים לחודש טבת שנת תר"ה נתמלא בית מעליץ אורה כאשר נולד להרה"ק מרן רבי יהודה ולהרבניתי ריזל שרה בנס הבכור למז"ט וכ"ו, והסבא מרן רבי יעקב ממעליץ כבר לא היה בעלמא הדיו, כי שבת חיים בשנת תקל"ז, ואת מקומו כראש הקרואים ובעל שמחה תפס אחיו הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב ז"וק"ל, שבא במיוחד לשמחת הכנסת הילד בצריתו של אצתה אבינו. כאמור הזה היה בתחלת חודש טבת, ה' שבעות לפני זה כ"ה חשוון תר"ה, נסתלק לגנזי מרומים דודה של היולדת, ה"ה הרה"ק

כו חשוון תקס"ד [א]

רבי רפאל הכהן ב"ר יקותיאל זיסקינד זי"ע אב"ד אה"ו

רבינו הרה"ק רבי רפאל הכהן כ"ץ אב"ד בשלשה קהלות אה"ו א'לטונא ה'אמבערג ו'אנזביק בעל מרפא לשון מוסר זי"ע נולד בכ"ד מרחשוון בשנת תפ"ג לאביו הגה"ק ר' יקותיאל זיסקינד הכהן כ"ץ אב"ד ליפלאנד זי"ע מגזע רבינו הגה"ק ר' מרדכי יפה אב"ד פוזנא בעל הלבושים זי"ע, ולמעלה בקודש עד רבינו שלמה ב"ר יצחקי רש"י הק' זי"ע

אחר נשואיו הפנה רבינו את עצמו מכל עניני עולם הזה כמעט לא נראה החוזה אל עין אדם כי אם יושב והוגה בתורת ה' לילה כיום, ולא יתן שניה לעיניו. (היא שיחתו) ורוב הימים ישב בתענית וסם כל מגמותיו לדעת התורה החוקים והמשפטים ככה נהג שש שנים תמימות, וכאשר מעט כספו כלה ביד אחרים הוכרח נגד ראונו לקבל עליו להיות עבד לעם ה'.

כשהיה בן תשע עשרה שנה בשנת תק"ב, כבר היה גדול בישראל בנגלה ובנסתר ונבחר אז לראש מתיבתא במינסק במקום רבו הצעל שאגת אריה זי"ע, מפני שרבו לא נשא פנים לשום אדם בפלפול וסבבא, גרשו אותו אנשי מינסק מקהלתם. וסיפר שטרם החל ללמוד דבר הלכה לבני ישיבתו הגיד להם תוכת מוסר, גם לאחר שעזב את רבנותו שם היה מזכיר את ישיבתו שם לשבחה, ושאלה נפשו אל הימים אשר ישב בעיר ההיא כי לא כבדה עליו שם עבודת הקהל וכל העם שמעו לקולו וגם אהבוהו וסם למד רובי תורותיו, אף עשה סייגים לתורה ותיקן גשר חדש אשר בו ילכו לבית הכנסת אנשים לבד ונשים לבד ונקרא הגשר ההוא על שמו, ועוד תיקן תקנות גדולות וישב שם כמה שנים הכבוד גדול.

אחר שש שנים במינסק נבחר לאב"ד ראקאווי שבפלך מינסק, בשנת תק"ז נבחר לאב"ד ווילקאמיר ובה כיהן כעשר שנים והרבה מופלגי תורה הסתופפו בלבו, ובשנת תקי"ז נבחר בגליל העליון בעיר מינסק אשר היו תחת דגלו כארבעים עיירות וכפרים למאות, עוד הפעם לראש דייני העיר, בימים ההם רבו עלילות הרשע אשר שמו זוררי ישראל צפולין וליטא עלילות שאו על בני ישראל וישבו נפשות רבות מישראל להתגולל עליהם למען שפוך דמם ולקחת את רכושם, עסק רבינו הרבה בפדיון שבויים והגיל את המטעים ליהרג על קדושת שמו, ויאסוף את מכסת הפדיון מאת הקהילות אשר בגליל, וירא כי רבו עליו שם עבודתיו מזלתי יכולת להגות בתורת ה' וישם אל לבו לעזוב את הגליל ההוא ומשם נבחר בשנת תקכ"ג לאב"ד פינסק העתיקה, וסם חיבר ספרו מרפא לשון מוסר, ושו"ת תורת יקותיאל על יו"ד.

בשנת תקל"א נסע לברלין להדפיס שם את ספרו, ראו הקהלה קדושה ברלין לבחרו לרב שם, אבל הוא מנע עצמו מלכת שמה, בשנת תקל"ג היה כבר אב"ד פאזען ובה כיהן כשלוש שנים, וסיפר ששם הוא חלקת ספון זקנו הגה"ק בעל הלבזקים זי"ע הגה"ק רבי מרדכי יפה אב"ד פוזנא בן השך הגאון ר' אברהם יפה רב המדינה על פיהם ופולין זי"ע, ולפני שבא רבינו לשם נתגלתה שם מצבת קבורתו אשר לא נודעה מקודם, והנה כשהגיע רבינו כחמשה פרסאות רחוק מן העיר חלה חולי כבד מאוד עד אשר נושאן הרופאים מרפואתו וכל גדולי העיר וראשיה באו מקהילת פוזנא לשמור את מטתו, ובערב יום הכיפורים הכבד חוליו מאוד וזו עליו הרופאים במפגיע שלא יתענה ביום הקדוש, ובליל יום כיפור היה אמע למים מאוד ופקד על העומדים עליו לעיין בשיעור השתיה וטרם הביאו לו כוס המים נרדם וישן כל הלילה ולא בא בפיו שום מאכל ומשתה, והתענית היתה לו לרפואה, ולמחרת יום הכיפורים שנת תקל"ג נסע לפוזנא ונתקבל שם בכבוד גדול.

וביום ג' כ"ז ניסן שנת תקל"ו נבחר לאב"ד ור"ם בשלשה קהלות אה"ו א'לטונא

רבינו היה גאון האמיתי רבן של ישראל, חסיד וקדוש מאוד, נהג כשהיו אנשים נכנסים אליו, ביקשם שלא ידברו צביתו אודות שום איש כדי לא ליכשל ח"ו בלשון הרע.

דרכו בקדוש היתה לבלתי עשות מעולם דבר לחלאין כי אם את אשר החל לעשות לא מלא מנוח עד אשר בלע את מעשהו הטוב, ויסופר ממנו מה שהשיב בדרך הלצה לאיש אחד אשר השתומם על כחו הגדול כי את כל אשר יתחיל לעשות יגמור תמיד בצי טוב, על זה השיב רבינו לו בהלצה: מפני כי הנני רואה את הנוול וכל מה שארצה שלא אוכל לגמור אותו אינני מתחיל לעשות הדבר הזה.

לחם בכל כח ועז נגד רוח חדש המענדלזאה'ס וחבריו ותלמידיו שר"י המחבלי כרם ה' לבאו-ת-שרטו להרוס עקרי דת והאמונה, ובמסירת נפש ממש חרים רבינו ספרי משה דעססויער שר"י וספך אש על חבריו ותלמידיו הרעים, ובקול קורא פנה כנגדם להודיע לכל שהם כנחשים השורפים, וספריהם ספרי מינות ואפיקורסות ואבי אבות הטומאה. וידע רבינו כי בנפשו הוא, כי פריאי העם ירדופו וימררו את חייו, אבל הוא שם נפשו ככפו לקנא קנאת ה' לבאו-ת, אך ורק להגיל האמונה והתורה הקדושה, דעת קדשו עשו רושם גדול, וכמה מגאוני זמן סכו ידיו הקדושים, וגנוז ספרי מענדלזאה'ן חבריו ותלמידיו ואסרו לקרא בהם, וכשראו פריאי הדור מה עשה להם רבינו, שפכו עליו דברי בזיונות בגאווה ובזו ובעל אחד מן הפחותים התנפלו עליו, אבל רבינו לא שמו אל לבם, כי היה גאון מפורסם ואיש אלקים, ואנשים שלא היה בהם שום יראת אלקים, אנשים שהמירו דתם אחר כן, רשעים ומינים הכריזו על רבינו בדיבור ובכתב דברים רעים בעזות ובחוצפה גדולה רח"ל.

בהיותו כבן עשר שנים רך ויחיד לבאיו ולאמו חלה חולי כבד עד אשר נטה למות והיה כפשע בינו לבין המות, ותרעש כל העיר ויתאספו כל העם הכנסת ובזית המדרש, ויתאספו אליהם כל החינוקות של בית רבן ויעקו כולם אל ה' ויעתר להם ה' ויחי מחליו, אז כמעט שהחביאו אביו כי ירא פן יקראהו אסון, וילמד הוא עמו ולא שלח עוד לבית הספר וגם לקח לו רב ללמוד עמו צביתו, והיה מדי הוסיף יום על ימיו כן הוסיף דעת וחכמה ושלכל טוב צעיני אלקים ואדם.

ויגדל ובהיותו כבן שתים עשרה שנים הביאו אל בית שארו הגה"ק ר' אריה לייב גינצבורג (י"א שאין זה שמו) אב"ד מיץ בעל שאגת אריה זי"ע אשר היה באותם הימים ראש הישיבה במינסק וסם נעשה כמעין המתגבר, ונפתחו לו שערי אורה. ורבו אהב אותו אהבת נפש וישגיה עליו באהבתו אותו כעל הן יחידו וימסור סדר למודיו, וימלאו לו שם שלוש עשרה שנה ויבא צבית המצוות שם צביתו. וכמלאות לו שם שנה תמימה צביתו העיד הגה"ק בעל שאגת אריה זי"ע: כי כבר נפתחו לו כל מעינות החכמה מזלתי האטרעו עוד אל רב ומורה, והוא יהיה כמעין המתגבר מאליו, וימשול בתורתו ובחכמתו על בני דורו, וישב ויקחהו אל ביתו.

בימים ההם הקרה ה' לפניו את בת גילו היא הרבנית הצדיקה מרת תמר ע"ע ממשפחת גדולים וצדיקים נכדת בעל הסמ"ע, רבינו הגה"ק רבי יהושע (פלך) וולק ועל מצבתו חריץ ולקן בן הגה"ק ר' אלכסנדר הכהן זי"ע מכונה בדרך כלל על שם פירושו, פרישה ודרישה או סמ"ע.

כו חשוון תקס"ד [ב]

רבי רפאל הכהן ב"ר יקותיאל זיסקינד זי"ע אב"ד אה"ו

רבינו הרה"ק רבי רפאל הכהן כ"ץ אב"ד בשלשה קהלות אה"ו א'לטונא ה'אמבערג ו'ואנזביק בעל מרפא לשון מוסר זי"ע נולד בכ"ד מרחשוון בשנת תפ"ג לאביו הגה"ק ר' יקותיאל זיסקינד הכהן כ"ץ אב"ד ליפלאנד זי"ע מגזע רבינו הגה"ק ר' מרדכי יפה אב"ד פוזנא בעל הלבושים זי"ע, ולמעלה בקודש עד רבינו שלמה ב"ר יצחקי רש"י הק' זי"ע

הגה"ק ר' כ"ץ אב"ד הי"ד יאנאווער הנקרא ר' הי"ד חריף אב"ד פורטא זי"ע, והגה"ק ר' יחיאל מיכל שפיער אב"ד גאלהוויזען זי"ע, והגה"ק ר' לייזער קאלענעלצוויגען זי"ע בן הגה"ק ר' יעקב אב"ד איטינגען והמדינה זי"ע נכד הגה"ק ר' מאיר וואהל אב"ד בריסק זי"ע, והגה"ק ר' כ"ץ אב"ד הי"ד מוזאמושט בעל תפארת כ"ץ אב"ד אה"ו זי"ע.
זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

ה'אמבערג ו'ואנזביק. וזא קס בראש חודש תמוז.

בשנת כהונתו האה"ו משך כ"ג שנים והוא לאור את ספריו שו"ת וסב הכהן, שאלת הכהנים תורה, דעת קדושים, מרפה לשון, ליון במשפט, תורת חסד דרשות.

לעת זקנתו ארבעה שנים קודם פטירתו הרגיש שהחלו כחות גופו להרפות מעט, ירא לנפשו שיתרפה במלאכת ה' ועבודתו עם הקהל, וירפה ממשלת הדת והדין על ידו החליט להסיר מעליו את עול הרבנות והתכוון לעלות לארץ ישראל, בשבת קודש שנת תקנ"ט דרש אחרון בבית הכנסת באלטונא ובראש חודש תמוז אסף פרנסי ומנהיגי הקהילה ויברך את כל הקהל על כל הטובה אשר עשו עמו. וזה אשר כתב בפנקס הדיינים בכתב ידו: ילא מאתנו ביום ה' א' תמוז תקנ"ט, הן זה לי שלש ועשרים שנה אשר אני רובץ תחת משא הרבנות מג' הקהילות אה"ו וכל עניני הב"ד על פי ילאו והיום אשר הסירו מעלי ענין הרבנות חתימתי זאת תהיה לעדה כי כל הדברים הנכתבים בפנקס מזכרת הדיינים עד היום הזה בהסכמתי ומדעתי נכתבו, והיום ילאתי בשלום ולאות אמת באתי על החותם, רפאל הכהן.

אולם לא עלתה בידו לעלות לארץ ישראל, מפני שאז נתלקחה מלחמת נאפוליון והארץ היתה סגורה ומסוגרת ולא יכל לילך ולנסוע למחוז חפצו ונתישב בהמבורג.

ובספר החסידות מובא כי רבינו למד אז בשקידה הלכות מעשה הקרבנות וביאת המקדש להרמז"ם, כי אמר שאולי מלחמה זו היא מלחמת גוג ומגוג ובמהרה יבנה המקדש ויאתרך לעבוד עבודת הקרבנות, ועליו להיות בקי בדיני העבודה ועניני המקדש בכל פרטיהם ודקדוקיהם.

ובספר התמונת כהן גדול מביא שהגר"א מוילנא זי"ע בעת שערך הגלות ביקר בביתו של רבינו בהמבורג, ואז יעז הגר"א את רבינו כיון שהוא כהן מיוחס ויאתרך לעבוד בביהמ"ק, אל כן עליו לעסוק בסדר קדשים בעיון כדי שיהיה מוכן לביאת הגואל ולבנין ביהמ"ק שיבב"א.

ונכון לזיין מסופר שסעם אחת בא אחיו של רבינו לבקרו, בתוך השיחה דברו מהגר"א מוילנא זי"ע והיה רבינו מזכיר את שם הגר"א ברתת וחדרת קודש, שאל אחיו: מה גבר בגובדין, ומה כל החרדה הזאת? השיב לו רבינו: לך והוא מארון הספרים את הספר הראשון שעומד בשורה הראשונה. הלך הוא והוא את הספר והיה זה ספר התנ"ך, אמר לו: הבט וראה והתבונן כי הגר"א יודע את הספר הזה, כלומר שכל התלמוד בבלי וירושלמי ספרא וספרי וכ"ו ומה שחידשו הגאונים, הכל מלא בתנ"ך הזה. והכל ידע מתנ"ך הזה. (משרתיו אף ליהט)

רבינו העמיד תלמידים הרבה ומהם הגה"ק ר' חיים מוואלאזין ר"ם ווילנא בעל נפש החיים זי"ע.

נסתלק לגנזי מרומים במלאת לו שמינים שנה ימי הגבורה ביום כ"ו מרחשוון בשנת תקס"ד ומנוחתו כבוד בהאמבערג.

נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' כ"ץ אב"ד הי"ד אב"ד קראטשין זי"ע וארבע חתנים גדולים

כו חשוון שצ"ח

אב"ד לבוב רבי שלמה הלוי ב"ר יצחק אברהם זי"ע

רבינו הגה"ק רבי שלמה הלוי חריף אב"ד לבוב הנקרא הגר"ש חריף זי"ע נולד לאביו הגה"ק יצחק אברהם זי"ע

רבינו היה גאון אדיר חריף עצום שכל בני דורו דור דיעה תוארוהו בשם הכבוד רבי שלמה חריף, היה מופלג בחסידות זקן ויושב בישיבה, עמו ביחד היה גם הגה"ק בעל מגיני שלמה אב"ד בלבוב זי"ע

כשהגיע לפרקו נשא לבתו של הכהן הגדול הגה"ק רבי יוסף הכהן כ"ז אב"ד קראקא בעל שו"ת שארית יוסף זי"ע גיסו של הרבינו הגה"ק רבי משה איזנברג בעל הרמ"א זי"ע

ארבעים שנה הרביץ רבינו תורה ברבים, ותלמידים גאוני ארץ ילאו ממצית מדרשו, ובתוכם בנו הגה"ק ר' יצחק שגמי קראו אוחו ר' יצחק חריף זי"ע שהיה חתן רבינו הגה"ק רבי שמואל אליעזר הלוי איידלים אב"ד אוסטרא בעל המהרש"א זי"ע

נסתלק לגנזי מרומים זקן ושבע ימים כ"ו מרחשון בשנת שצ"ח (י"א שנסתלק בכ"ב מרחשון)

נשאר אחריו כמה ספרים חידושים על הש"ס שלא נדפסו.

כמו כן נשאר אחריו דורות תלמידי חכמים מפלגים, ומיילאי חלציו ילאו גאונים וקדושים, גם הגה"ק ר' יצחק מדוקלא אב"ד פרעשבורג זי"ע היה מנכדיו.

על מצבתו חרות: ותרב חכמת שלמה מכל בני קדם וכ"ו

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כז חשוון תרצ"א [א]

הרה"ק משינאווא רבי אריה לייבוש מרדכי ב"ר משה זי"ע

רבינו הרה"ק רבי אריה לייבוש מרדכי האלבערשטאם משינאווא זי"ע אחי הרה"ק ר' דוד אב"ד סאקליב זי"ע נולד בשנת תרל"ב לאביו ר' משה האדמו"ר השני בשושלת שינאווא זי"ע בן הרה"ק ר' יחזקאל שרגא ראש שושלת שינאווא בעל דברי יחזקאל זי"ע בן הרה"ק רבי חיים ראש שושלת צאנז בעל דברי חיים זי"ע בן הרה"ק ר' אריה ליבוש אב"ד טארניגראד זי"ע בן הרה"ק רבי שמחה זצ"ל, בן הרה"ק רבי משה אבד"ק סאטנוב זי"ע, בן הרה"ק רבי הירץ מדובנא זי"ע, בן הרה"ק רבי הערש אבד"ק האלבערשטאדט זי"ע.

הרה"ח ר' חיים שפירא ע"ה היו לו חלומות מזהלים שמה היה לוועק באמצע הלילה, ונתעוררו כל אנשי ביתו, כן היה למשך שנים, פעם אחת סיפר לרבינו מזה, אמר רבינו: עה, ס'אז גארנישט, ויותר לא חלם כנ"ל. (שיח זקנים)

בערב שבת קודש י"ב במרחשוון בשנת תרע"ט נסתלק רבינו לגנוי מרומים ורבינו מילא מקומו. ואמר בתוך הספדתו על רבינו: וזאת הצדקה אשר צדך משה איש האלהים את בני יִשְׂרָאֵל לְפָנָי מוֹתוֹ. (פרשת וזאת הברכה ל"ג א') שְׂרֵיף לְהוֹיֹת אִישׁ אֲלוֹהִים לְפָנָי שְׂמֵסְתֶלֶק מִן הָעוֹלָם, וְלֹא שֶׁנֶעֱשֶׂה לְאִישׁ אֲלוֹהִים לְאַחַר פְּטִירָתוֹ.

בשבת קודש פרשת נח שנת תרל"א אמר רבינו דברי תורה ביום שבת קודש על הפסוק: וְלֹא מִלְּאָהָה הַיּוֹנָה מְנוּחָ לְכַף רַגְלָהּ וּתְשֹׁב לְאִיּוֹ הָאֶרֶץ כִּי מִיּוֹם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וַיִּשְׁלַח יְדוֹ וַיִּקְחֶהָ וַיֵּבֵא אֹתָהּ לְאִיּוֹ הָאֶרֶץ לְכַף רַגְלָהּ. (פרשת נח ח' ט') ולא מלאה היונה מנוח, כנסת ישראל אמתיאל ליונה (מה יונה זו משעה שמכרת בן זוגה אינה ממירה אותו באחר, כך ישראל משעה שהכירו להבה"ה לא המירוהו באחר (מדרש שיר השירים ד') וכדליתא בזוה"ק (פרשת אחרי דף ס"א). על פסוק (שיר השירים ב') יונתי – דא כנסת ישראל, מה יונה לא שבת בן זוגה לעלמין, כך כנסת ישראל לא שבת לבק"ה לעלמין. יודען אין פולין, מייאגזי זיי און מ'רודפט זיי ו'אחינו בני ישראל במדינת פולין, שם רודפים ומענים אותם) וכה מנה עוד מדינות ישראל נמלאים שם בגולה, והמשיך ואמר: הציונים חשבו שיכנסו לארץ ישראל ושם יהיה להם טוב, עכשיו רואין כבר מה שקרה (כי היה אז

לאחר המאורעות בחצרון בשנת תרפ"ט) אי אפשר ליקח את הגאולה קודם הזמן. והוסיף על זה: דער אהעלער זיידל, דער הייליגער ישמח משה זאגט: וזקינו מאהועל הישמח משה הק' אומר] על הפסוק: שְׂוֹא לְכֶם מִשְׁפִּימֵי קוֹם מִלְּאֲחֵי שֶׁבֶת אֲחֵלֵי לְכֶם הַעֲלֵבִים כֵּן יִתֵּן לְיָדוֹ שְׂנָא. (תהלים קכ"ז ב') שוֹא לְכֶם מִשְׁכִּימֵי קוֹם, אֲלוֹ שְׂמֵשְׁכִימֵים וְלִקְחִים הַגְּאוּלָּה, וְעַל יְדֵי זֶה: מֵאַחֲרֵי שֶׁבֶת, מֵאַחֲרֵי יִשׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וזוה כוונת הפסוק: ולא מלאה היונה מנוח, כנסת ישראל טרעפן זיך נישט קיין ארט וכנסת ישראל לא מלאה מנוח בגלות] יוד רומז לתשובה, כי יוד פשוטה לקבל שדים, וזה ישלח ידו ויקחה, שרק על ידי תשובה יהיו גנאלים, ועל ידי זה ויקחה, וקויים ונפוצות ישראל ישובו. מקען נאך זאגן: לדיק אקרי יונה (זוהר הקדוש) דער לדיק געפינט זיך נישט קיין ארט, היינו איז ער לא, מארגן איז ער לארט והלדיק אינו מולא מקומו, היום הוא כאן, ולמחר שם) נא, נא, ברוך ה' יום יום, וכיבד את הרה"ח ר' חיים שפירא ע"ה שישיר ברוך ה' יום יום. (שיח זקנים)

רבינו היה לדיק וקדוש ובעל מופת והפעיל ישועות גדולות ונלוות צדק התורה הקדושה. תפס ושיצה והעמיד תלמידים הרבה ומהם הרה"ק ר' יחזקאל שרגא מליעשנב הי"ד זי"ע

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הדקיקת מרת דבורה ע"ה בת הרה"ק ר' ישראל יעקב יוקל טייטלבוים אב"ד ברבצט וואללעווע זי"ע בן הרה"ק ר' שמואל מאגאליץ זי"ע בן הרה"ק ר' אלעזר ניסן אבד"ק דרעהביטש בעל זכרון אלעזר זי"ע בן הגה"ק רבי משה זי"ע אבד"ק אהעל בעמח"ס ישמח משה ועוד בן הרה"ק ר' לבי הייך מפרעמיסלא זי"ע, בן הגה"ק ר' יחזקאל מסטאניסלאוו זי"ע, בן הגה"ק ר' אהרן זעליג מסטאניסלאוו זי"ע בן הגה"ק ר' מרדכי גימפל פו"מ ור"מ בלבוז זי"ע בן הגה"ק ר' יעקב רעכליס אב"ד לבוב זי"ע.

וכיפר הרה"ח ר' אהרן ברוך ענגלענדער ע"ה: פעם אחת נסע רבינו לבקר אלל חותנו רבי יוקל זי"ע, בהיותו בדרך ראו חסידיו שיצבות בעיר קאשוי על שבת קודש, אמר רבינו: דכיון שהיא עוסק בדבר מזה, דהיינו חייב אדם בכבוד חמיו, אין רלנוני להפסיק מהמורה ולעסוק בדבר אחר. (שיח זקנים)

הרה"ח ר' בעריש וויינבערגער ע"ה מקראקא סיפר שהיה לו שותף במסחר עם איש מאלדערנער אחד שלא התנהג בדרכי החסידות, פעם אחת נפל בנו החניוק של שותפו מכסא גבוה על ראשו. הרופאים צבית החולים אמרו של חמיה, ואם יחיה יהיה אילם וחירש ח"ו. ייעץ הר"ר בעריש לשותפו שיכנס לרבינו ויכרך אותו, ובכרתו תתקיים, והכסים, והלך בעריש עם שותפו לרבינו, השותף לא הכיר כי אם שפה הפולנית, ור' בעריש היה המתורגמן, וסיפר לרבינו כל המעשה, אמר רבינו להמשמש שלו: הערש קח את מקלי ורבינו היה לו מקל מזקינו הרה"ק הדברי

יחזאל משינאווא זי"ע) ולך עם האיש לביתו ותמדוד שם עם המקל גובה הכסא, ותכתוב על המקל המדה עם קראט (טשאק). והלך המשמש הערש עם האיש ועשה כמו שקיוו רבינו. כשחזר לקח רבינו את המקל ומדד בידו הק' עד הסימן שסימן הערש, טפה אחר טפה, כשגמר למנות את הטפחים, אמר רבינו: בעריש, מ'האט לאך נישט דעם שיעור והלא אין לזה השיעור] והוציא שולחן ערוך יורה דעה י"א והראה בסימן נ"ח שם נפסק אודות זהמה שגפלה שזפחות מעשרה טפחים אין חוששין לריסוק האזורים, ואמר: הרי זו הלכה פסוקה ואין חולק בדבר, ואמר להשותף אודות בנו החניוק שישוב לביתו לשלוס בני כני יתרפא, וכן הוא, הילך בהריא לגמרי והא רבינו ליתן תודה לרבינו על זה. (שיח זקנים)

הרה"ח ר' יעקב ענגלענדער ע"ה היו לו אקציעם וכשנפל שער האקציעם שאל את רבינו מה יעשה? אמר לו רבינו שימתין עד זמן פלוני (כמה חדשים) ואז ימכור האקציעם, בהגיע יום המיועד עלה מחיר האקציעם ואז מכר אותם והרויח הרבה.

להיכה, אמר אביו: אונזערע לעכט זענען אויך אנגעצונדן געווארען לכבוד שבת, אז די לעכט וועלען אויסברענגען וועט אונז דער שבת לייכטען! [גם הנרות שלנו הודלקו לכבוד שבת, אם יכבו הנרות, יאיר השבת עבורינו] וסיים הרה"ק ר' זלמן יהודה זי"ע גם כן הלשון הנ"ל, הנרות המשיכו לדלוק, וכשהגיע הר"ר זלמן יהודה לירוא את ה' קדושו, (בברכת המזון) נכבו הנרות. (שיח זקנים)

וַיִּשְׁבוּ וַיִּתְּנוּ לְפָנָי פִּי הַחִירָת (פרשת בשלח י"ד ב') סיפר הרה"ח ר' משה ענגלענדער ע"ה שמעתי פעם מרבינו בתוך הדברי תורה בשבת קודש על הפסוק: וישבו ויחננו לפני פי החירת, על זה שמעו שאחד היה מדבר שלא כדבעי, אמר אחר כל בהתורה, וישבו, מען דארף זיך מיישב זיין. ויחננו, מ'דארף זיך איבערלייגן. לפני פי החירת, פאר מה'אט א פריי מויל. (שיח זקנים)

מתורתו של רבינו

פעם אחת החג השבועות ליל שבת באמצע עריכת השלחן של אצל הרה"ק ר' זלמן יהודה משינאווא זי"ע, אחר אכילת הדגים, שכמעט שנכבו הנרות, כיבד הוא את הרה"ח ר' מרדכי אפטערגוט ע"ה שישיר את הזמר מה ידירות, ומיהר עצמו הר"ר מרדכי בהניגון, אמר לו הרה"ק משינאווא: אייל דיק נישט [אל תמהר] וסיפר זקיני הרה"ק בעל דברי יחזקאל זי"ע אמר פעם בליל שבת הטעם שכשהנרות הייטען אן צו טריפן [מתחילים לנטוף] מעמידים חלה אצל הנרות ופוסקים מלטוף, אז די לעכט זענען אנגעצונדן לכבוד שבת, זאלן זיי ווייטער לייכטען [מפני שמראים בהם שהנרות נדלקו לכבוד שבת ויארו גם הלחן] וסיים אז הרה"ק משינאווא: אז די לעכט וועלען זיך אויסברענגען, וועט איז דער שבת לייכטען [כאשר יכבו הנרות יאיר השבת עבורינו] והוסיף הרה"ק ר' זלמן יהודה: שפעם אחת קרה כדבר הזה אצל אבי הרה"ק ר' לייבוש מרדכי זי"ע שהנרות היו נטפים וקרובים

כז חשוון תרצ"א [ב]

הרה"ק משינאווא רבי אריה לייבוש מרדכי ב"ר משה זי"ע

רבינו הרה"ק רבי אריה לייבוש מרדכי האלבערשטאם משינאווא זי"ע אחי הרה"ק ר' דוד אב"ד סאקליב זי"ע נולד בשנת תרל"ב לאביו ר' משה האדמו"ר השני בשושלת שינאווא זי"ע בן הרה"ק ר' יחזקאל שרגא ראש שושלת שינאווא בעל דברי יחזקאל זי"ע בן הרה"ק רבי חיים ראש שושלת צאנז בעל דברי חיים זי"ע בן הרה"ק ר' אריה ליבוש אב"ד טארניגראד זי"ע בן הרה"ק רבי שמחה זצ"ל, בן הרה"ק רבי משה אבד"ק סאטנוב זיע"א, בן הרה"ק רבי הירץ מדובנא זיע"א, בן הרה"ק רבי הערש אבד"ק האלבערשטאדט זיע"א

בשנת פרשת תולדות שנת תרל"א קרא רבינו בעצמו בתורה, וסיים בעלייתו שלחוני ואלכתי לארצתי, אמר לו בנו הרה"ק ר' זלמן יהודה זי"ע: טאטע, מ'קען ליינען ווייטער, אמר רבינו נו נו (כמי שמסופק בדבר) נא נא, כאילו הסכים לעבור כאן, ובירך אשר נתן לנו. ונסתלק לגנזי מרומים ביום ג' כ"ז מרחשון בשנת תרל"א ומנחתו כבוד בבית החיים בעיר לאנז ליד קבור אביו באהל אדמו"רי לאנז שאונווא.

אהל על קברו של רבינו זי"ע סמוך לקבר אביו הק' זי"ע בצאנז

סדר מנוחתו: מימין הרה"ק בעל דברי חיים זי"ע טמון בנו הרה"ק ר' אהרן זי"ע ה"קרייז רב" וכן בנו רבינו זי"ע. משמאל טמון בנו הרה"ק ר' מאיר נתן זי"ע. בחדר הסמוך טמון נכדו הרה"ק ר' שלום זי"ע בן הרה"ק ר' אהרן הנ"ל זוג' הרבנית בת הרה"ק בעל אמרי נועם מדזיקוב זי"ע.

נשאר אחרינו בנו הרה"ק ר' זלמן יהודה משינאווא זי"ע

וסיפר שבשעת פיטרת רבינו לא היה מקום באוהל הקדוש והראש של החברה קדישא היה שינאווער חסיד ועשה מקום כי היה גם קורות עבות מאוד והפיל קיר אחת ובמקומו עשו קיר דקה של טיט בטון, וכך היה מקום לרבינו, זה היה חסד ה' כי אחרי המלחמה היה הבית החיים בצאנז שדה ריקנית ולא היה זכר להאוהל, וכשמלאו שיריים של הקיר של הבטון וככה היה יכולים לשער את האוהל של הדברי חיים זי"ע היכן האוהל היום.

וסיפר הרה"ח ר' אהרן ברוך ענגלענדער ע"ה מעשה פלא: כשהיה רבינו בשנות ילדותו בצאנז, נשא אותו פעם איש אחד על ידו, שאל אחד עליו מי הוא ילד זה? ענה הרה"ק מלאנז: ער איז מיינער און מיין משה'לעם, ואמרו שכוונתו באמרו ער איז מיינערף שיהא טמון באהל אחד עם הרה"ק מלאנז. (שיח זקנים)

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

להיכבה, אמר אביו: אונזערע לעכט זענען אויך אנגעצונדן געווארען לכבוד שבת, אז די לעכט וועלען אויסברענען וועט אונז דער שבת לייכטען! [גם הנרות שלנו הודלקו לכבוד שבת, אם יכבו הנרות, יאיר השבת עבורינו] וסיים הרה"ק ר' זלמן יהודה זי"ע גם כן הלשון הנ"ל, הנרות המשיכו לדלוך, וכשהגיע ה"ר זלמן יהודה ליראו את ה' קדושו, (בברכת המזון) נכבו הנרות. (שיח זקנים)

וְיָשְׁבוּ וַיִּתְּנוּ לִפְנֵי פִי הַחִירָת (פרשת בשלח י"ד ב') סיפר הרה"ח ר' משה ענגלענדער ע"ה שמעתי פעם מרבינו בתוך הדברי תורה בשבת קודש על הפסוק: וישבו ויחנו לפני פי החירת, על זה שמעתי שאחד היה מדבר שלא כדבעי, אמר אחר כל בהתורה, וישבו, מען דארף זיך מיישב זיין. ויחנו, מ'דארף זיך איבערלייגן. לפני פי החירת, פאר מ'האט א פריי מויל. (שיח זקנים)

מתורתו של רבינו

פעם אחת החג השבועות ליל שבת באמצע עריכת השלחן של אצל הרה"ק ר' זלמן יהודה משינאווא זי"ע, אחר אכילת הדגים, שכמעט שנכבו הנרות, כיבד הוא את הרה"ח ר' מרדכי אפטערגוט ע"ה שישיר את הזמר מה ידידות, ומיהר עצמו הר"ר מרדכי בהניגון, אמר לו הרה"ק משינאווא: אייל דין גישט [אל תמהר] וסיפר זקינו הרה"ק בעל דברי יחזקאל זי"ע אמר פעם בליל שבת הטעם לעכט זענען אנגעצונדן לכבוד שבת, זאלן זיי ווייטער לייכטען [מפני שמראים בזה שהנרות נדלקו לכבוד שבת ויארו גם להלן] וסיים אז הרה"ק משינאווא: אז די לעכט וועלען זיך אויסברענען, וועט איז דער שבת לייכטען [כאשר יכבו הנרות יאיר השבת עבורינו] והוסיף הרה"ק ר' זלמן יהודה: שפעם אחת קרה כדבר הזה אצל אבי הרה"ק ר' לייבוש מרדכי זי"ע שהנרות היו נוטפים וקרובים

כז חשוון תשנ"ט

רבי יעקב לייזער ב"ר דוד יצחק זי"ע מפשעווארסק

רבינו הרה"ק רבי יעקב לייזער מפשעווארסק זי"ע הנקרא בלשון חיבה ר' יענקעלע מפשעווארסק. נולד בעיר רויג סמוך לעיר רימאנאוו בגליציה כהיום פוילן בו' טבת בשנת תרס"ז לאביו הרה"ק ר' דוד יצחק מחושי חסידי שינאווא זי"ע, בן ר' אריה לייזער זי"ע ולאמו מרת פעסל תרצה הי"ד בת הר"ר חיים מקאלוב זי"ע

רבינו היה איש קדוש מאד גאון עולם ובעל מופת פלא, ורבים נוסעו אליו ללמוד ולמעלה מדרך הטבע, דבק במדת האמת כל ימיו, ורגיל לספר תמיד סיפורי צדיקים בדייקנות נפלאה, ועל ידי ספיריו הגריס אמונה טהורה ברבנים היוצאים מן הלב.

לומד אלל הגה"ק ר' אפרים דוד האלבערשטאט מייאשליסק זי"ע ואחר הגיעו לעול התורה והמנוח בשנת תרע"ט נסע ללמוד לעיר דוקלא לשיבת הגה"ק ר' דוד כזי זעמאן בעל קו זהב זי"ע הנקרא ר' טעוועלע דער דוקלאער רב זי"ע שהיה מגדולי חסידי טשורטקוב. שיבתו היה נודע לכל דרך למודו בפוליס חרופת. ולאחר מכן למד אלל רבו מובהק הרה"ק ר' חנה האלבערשטאט אב"ד קאלישיץ בעל דברי חנה הי"ד זי"ע בשיבת זרע קודש. כידעו היה רבינו נהג בכל ערב שבת קודש ליתן ללכת רבי מאיר בעל הנס, לעילוי נשמת רבו מקאלאשיץ זי"ע.

בשנת תר"ץ בחר בו כחתן הרה"ק ר' משה יצחק געוויירלמאן הנקרא ר' איזיקעל מפשעווארסק זי"ע לבתו הרבנית הצדקה מרת אלטע בינא ע"ה,

בינתיים היה רבינו אב"ד בייאשליסק ובמלחמת העולם השני נשלח לסיביר, וסיפר שבעת ששבו ממלחמת השואה מגלות סיביר לעיר ברסלוי צפולין, קיבלו פניו בחוך שאר השבים חסידים ואנשי אזור, וביניהם חסיד גור, ואמרו על מה שאמרו חז"ל (ומסכת שבת דף ל"א) שאלת נשאת ונתת באמונה, הפירוש אם נשאת ונתת עם בני אדם להשקיע בהם אמונת קל עולם אמונת חכמים ולדיקים וי"ג עיקרי אמונה. מאז והאלה קיבל רבינו על עצמו לספר סיפורי צדיקים כדי להשקיע אמונה בבני ישראל. לאחר חזי שנה עבר משם לעיר קרקוב ששם שהה את חמיו הרה"ק ר' איזיקעל מפשעווארסק זי"ע, ובשנת תש"ט עבר עם חמיו לפאריז, ובשנת תשי"ז עברו לאנטווערפן בעליגא,

ולאחר פטירת חמיו ביום הקדוש בשנת תשל"ז התמנה רבינו למלא מקומו לאדמו"ר פשעווארסק. נסתלק לגנזי מרומים ז"ך מרחשון שנת תשנ"ט ומונ"כ צדיק החיים בפיטא הוללנד.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

היהודים (מגלות אסתר ט) קיימו מה שקיבלו כבר. מדוע בימי מרדכי ואסתר שקבלו התורה ברצון מפני מה לא החזיר השי"ת לישראל שני הכתרים? כדאי שם בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו ס' רבוא של מלאכי השרת לכאן"א מישראל קשרו לו שני כתרים, א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע, וכיון שחטאו ישראל ירדו ק"כ רבוא מלאכי חבלה ופירקום? יש ליישב כי בימי מרדכי שניצולו ממות ונעשה להם נס גדול, הסבה הזאת הביאה התעוררות ואהבה בלבן של ישראל להשי"ת עיי"ש רש"י ד"ה בימי אחשורוש: מאהבת הנס שנעשה להם, והא ראי' שבשעת מתן תורה יצאו ישראל מזוהמת נחש והי' להם לחיות לעולם, כמו אדם הראשון קודם החטא, כדכתיב תהלים פ"ב ו': אני אמרתי א' אתם ובני עליון כולכם וגו', משא"כ בפורים דהי' ע"י שניצולו לחיים לא הגיעו למדרגת מעמד הר סיני, עד שירחם השי"ת ויגאלנו גאולת עולם. (קול התורה)

סגולה להצליח בתורה !!

פעם אחת שאל אחד רבינו זי"ע על הא דאחז"ל (מסכת מגילה ל"ב) שהגולל ס"ת נוטל שטר כנגד כולם, ולכאורה יש כמה עליות וכ"א מברך לפניו ולאחריה ולמה הגולל אחריהם מקבל כל כך הרבה שטר? ותירץ, שיש לפעמים בחורים צעירים יש להם רצונות ושאיפות, ויכולים ללמוד כל הלילה, ולמחר כבר עייף ואינו מסוגל ללמוד ולהתפלל, אבל החכם הרואה את הנוהג עושה לעצמו סדר, ואוכל כשצריכים לאכול והולך לישון בעת שצריך, ואז מסוגל ללמוד ולהתפלל ולהצליח. ובזה ביאר דיש כאלה שקוראים בתורה, ונוטלין שטר, אבל מי שיועד מתי לגלול ולסגור את הספר הוא נוטל שטר כנגד כולם.

מתורתו של רבינו זי"ע

איתא בגמרא (מסכת שבת פ"ח) ויתצבו בתחתית ההר וכ"ו מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, א"ר אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא, אמר רבה אעפ"כ הדור קבלוה בימי אחשורוש דכתיב קימו וקבלו

כז חשוון תרע"ה

רבי יעקב ב"ר דוד זי"ע בעל ישרש יעקב אב"ד נאדוואר

רבינו הגה"ק רבי יעקב שיק אב"ד נאדוואר בעל ישרש יעקב הנקרא הגרי"ש זי"ע נולד בברעזאוא תר"ז לאביו הגה"ק ר' דוד ברעזאווע טאקאי בעל אמרי דוד זי"ע בן הגה"ק ר' יצחק אייזק זי"ע בן הגה"ק ר' דוד זי"ע בן הגה"ק ר' יצחק אייזק מברעזניץ זי"ע בן הגה"ק ר' חנוך הינך אב"ד שקאלוב זי"ע בן הגה"ק ר' שמואל זי"ע מגזע הגה"ק ר' מנחם שיק זי"ע שהיה ראש ומנהיג בק"ק פראג בשנת ש' בערך. ולאמו הרבנית הצדיקת מרת פערל ע"ה

טיול ומרחללות ותענוגות בני אדם חיו כמו זר בעיניו, אף בימי החורף וקור הגדול תצר גזוזא דברדא ונחות וטבל בכל יום קודם התפילה, כל תפילתו היה דמעות מעין הפוגות, כמעט בכל חרות לילה ישב על הארץ החמרמר בקול נעים ובצביה רבה על חורבן בית המקדש, לחם מלחמות ה' במסירתה פש ממש ופש ה' מצטחו ולא הטיל עולו על אחרים מעולם, כל יודעיו ומכיריו ידעו אורחו לאיש קדוש אמנם זה לנו ללוח ומופת אם כי ישב בעיר קטנה ואנשים זה מעט גידול בניו היה בדרך הפלא ופלא.

נסתלק לגנוי מרומים ז"ד מרחשוון בשנת תרע"ה

נשאר אחריו בניו הקדושים הגה"ק ר' מאיר אב"ד אב"ד זי"ע והגה"ק ר' מנחם מענדל אב"ד סיקסא זי"ע, וזכה גם לחתנים רבנים מובהקים ה"ה הגה"ק ר' צבי הלוי פראגער אב"ד פאפראד זי"ע והגה"ק ר' אשר אנשיל ווייס אב"ד סילאדי נאדי פאלו זי"ע והגה"ק ר' ישראל הלוי יונגרייז זי"ע שמילא מקומו בעיר נאדוואר הגה"ק ר' אשר אנשיל הלוי יונגרייז אב"ד פאביאנהאז זי"ע והגה"ק ר' קלונמוס שלום הלוי קעללנער אב"ד טענקע זי"ע והגה"ק ר' חיים יהודה עהרענרייך אב"ד היראים דעעיוא זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

קבלה במשפחת שיק שקבלו מהוריהם כאשר יאלה החוק בפקודת המלך שגם כל אחד מבני ישראל צריך להיות לו שם משפחה בלשון ל"ז השש הראשון ממשפחתם על דברי הקדמונים שאמרו שאסור לשנות שמו לשם לע"ז כי שמא הוא שם ע"ז לכן צחר בשם שיק שהוא ראשי תבות מן שם ישראל קדש לומר בזה שהעיקר הוא שם העברי שהוא קדש.

רבינו היה גאון הקדוש ולדיה תל תלפיות אדם השלם מאוד היה בורח מן הכבוד ונחצה אל הכלים בלתי להשמיע קולו בחזרות וכל מעשיו היו בסתר ובהנעם לכת.

נתגדל על ברכי אביו בעיר ברעזאווע, ואחר כן גולה למקום תורה לעיר אוהעל ולמד שם אצל הגה"ק ר' ירמיה לעוויו מאוהעל זי"ע

וסיפר רבינו: ובעת למדתי אני הצעיר באוהעל בא אביו זי"ע לבקר שלומי ובקשוהו אקר"ט דאוהעל שישאר אלס על שבת קודש לרוש ברבים ומילא בקשתם ולכבודו באו כל העם מקצה מכל הכתית באין מעורר ושמעו דבריו בשמחה שדרש בקול חוצב להבות אש והקול העיר חומה מגודל היקר והתפארת שלו ואנשי ק"ק ויארננא שמעי את הכבוד הזה מיד שלחו לו איגרת הרבנית בכבוד גדול ונתקבל אלס באהבה והיה מחבבים את רבם בכל מיני תפארת ועוז יכביד והדר עטרוהו וילא שמו הטוב בכל המדינה. (אמרי דוד הקדמה)

כשהגיע לפרקו ביה"ט שנה נשא להרבנית הצדיקת מרת פערל ח' ע"ה בת הרה"ק ר' אשר אנשיל יונגרייז בעל מנוחת אשר מטשענגער זי"ע בן הגה"ק ר' שמואל סג"ל אב"ד טשעטשע, ועל שולחנו ישב שבע שנים רופים ולמד בשקיה נפלאה בקדושה וטהרה שם ליכות כימים בלתי חלא עם חתנו הקדוש זי"ע כי אהבת נפש אהב אותו ומסר לו כל מסתוריו.

וסיפר רבינו על חתנו שראה בעיניו פ"א באתה אשה אחת עם בנה אשר היה חולה בראש והיה מנענע בראשו ואמו היתה אלל רופאים גדולים חכמי לב ולא מצאו לו רפואה ובאתה לפני חתנו ואמר לה שתמתין שם איזה ימים ותלך בבית מדרשו עם בנה הנ"ל וזה שיקחו קנים מנהר הסמוך לשם ויעשה מחללת והביאו את המחללת לבית המדרש וחתנו איה שזנה הנ"ל ילין שם ובאיזה ימים עמד בריח ושלם ונתפעלו מאוד כל העיר. (תולדות אנשי מופת)

ואחרי הסתלקות חתנו ביום ה' כסלו בשנת תרל"ד נשאר רבינו בלי משען ומשענה ומוכרח היה לקבל על עצמו עול הרבנות ואוה' ה' למושב לו עיר מישקאלץ (נכון לזמן שזקנו של רבינו הגה"ק ר' אשר אנשיל ווינער זי"ע וחתנו של הרה"ק בעל מנות אשר זי"ע) היה שם אב"ד עד יום פטירתו ט"ז אייר בשנת תקל"ז) שם הרביץ תורה וטהרה וגם ישיבה גדולה מצחורי חמד היה תפס, ומפורסים ה' גם לראש המדברים מגיד נפלא יפה מפיה מרגליות ומסר נפשו ממש על כל מנהגי ישראל הקדושים כי רבים המתחשקים והוא השליך נפשו מנגד ולא היה באפשר להגיע אותו אפילו זיו כל שהוא.

ואחרי ישב ועשה שם כשבעה שנים הנחיל ה' לו הרבנות בק"ק נאדוואר ושם פעל ברמה קרוב לכרבעים שנה למד תורה מתוך יסורים ודוחק, מעולם לא הלך למקום

מתורתו של רבינו בדרך צחות

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (פרשת ויחי מ"ט א') בדרך צחות אמרתי עפ"י כעת שהפרטה וכ"ו הכל רצים לאגדה וזה יקר בעיני העולם כי זה מבינים, וצריך לעשות רצונם גם בזה פן על ידי זה יש לפעול אצלם איזה דבר טוב, וזה הכוונה: בעת שתאספו אז ואגידה לכם אומר לכם דברי אגדה המושכים לבו של אדם את אשר יקרה אתכם מה שהוא יקר אצלכם וזה יהיה באחרית הימים כמ"ל. כי אז הקבצו ושמעו בני יעקב אשר הם במדינת קטנה. אמנם אני מבטיחכם כי עיל ידי זה ישמעו אל ישראל אביכם תזכו למדינות ישראל. (מרגניתא טבא)

כח חשוך תרס"ח

רבי אברהם ניסן ב"ר משה יוסף טייטלבוים זי"ע

רבינו הרה"ק רבי אברהם ניסן טייטלבוים זי"ע, אחי הרה"ק ר' חיים יעקב אב"ד לימאנוב גאליציען זי"ע, והרה"ק ר' ברכיה אב"ד איהעל זי"ע, והרה"ק ר' ירחמיאל טייטלבוים זי"ע. נולד לאביו הרה"ק ר' משה יוסף טייטלבוים אב"ד זבאראוו סטראפקאוו ובסוף ימיו בעיר איהעל זי"ע בן הרה"ק ר' יקותיאל יהודה אב"ד סיגעט בעל ייטב לב זי"ע בן הרה"ק ר' אלעזר ניסן מדראהאוויטש זי"ע בן הרה"ק רבי משה טייטלבוים מאוהעל בעל ישמח משה זי"ע. ולאמו הרבנית הצדיקת מרת הינדא ע"ה בת הרה"ק ר' דוד האלבערשטאם מקאשאנוב זי"ע בן הרה"ק רבי חיים מצאנז בעל דברי חיים זי"ע

רבינו היה איש קדוש לדיק וחסיד רודף לדיקה וחסד, כל ימיו סבל יסורים וקבלם בזהבה.

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת העסא ע"ה בת דודו הרה"ק ר' חנניה יוס טוב טייטלבוים מסיגוט בעל קדושת יוס טוב זי"ע בן הרה"ק ר' יקותיאל יהודה אב"ד סיגעט בעל ייטב לב זי"ע בן הרה"ק ר' אלעזר ניסן מדראהאוויטש זי"ע בן הרה"ק רבי משה טייטלבוים מאוהעל בעל ישמח משה זי"ע

נסחלק לגנוי מרומים כ"ח מרחשון תרס"ח, ולא נשאר אחריו זש"ק.

נוסח מלכתו

פ"ג

איש צעיר לימים עלה השמים

בעורו בלבו נקטף טהור עינים

רדף לדיקה וחסד נקי כפיים

הוי לדיק אלז חסוכי בנים

מעשיו הטובים לפניו נפקדים

נפש טובה מעט ורעים שנותיו

יסורים סבל ולא בעד עונותיו

סמוך לכו לקבל בזהבה כדרך אבותיו

נשמתו ילאה בטהרה ונגנו עצמותיו

מו"ה אברהם ניסן

בהגאון הצדיק משה יוסף וכו'

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כח חשון תקל"א

רבי אליעזר ליבר ב"ר אברהם זי"ע המגיד מבארדיטשוב

רבינו הרה"ק רבי אליעזר ליבר אשכנזי המגיד הקדוש מבארדיטשוב זי"ע תלמיד ממרן רבינו הבעש"ט זי"ע נולד בעיר בוסטריך לאביו הגה"ק הגביר ר' אברהם אשכנזי מבוסטריך זי"ע בן הרה"ק ר' שמואל זי"ע בן הרה"ק המקובל הגדול ר' שמשון מאסטרפאלי זי"ע

רבינו התייתם מהוריו בעודו ילד רך בשנים. ונישא ליתומה כמותו וזיווג נישואיו תחת חופתו, דרך צפני בני עירו דרשה מלהיבה ומעוררת עד אור הבוקר. בהזכירו את זכות אבותיו הרה"ק ר' שמשון מאסטרפאלי זי"ע. ראו בני עירו את מעלתו והכתירוהו להם לרשן ומגיד וכך קראוהו מאז מפי כל: "רבי ליבר הגדול המגיד הקדוש". עדיין לעיר ימיים היה, אולם בטחוננו הגדול בה' ותפילותיו מעומק ליבו שבו נער וגם זקן ורבים שמו בו מבטחם. צפרט שחיו תמיד בפחד מפני גזירותיו של הפריץ המקומי המרושע, הקרוי הדוכס מצוסטריך. ימים רבים נהג רבינו ללכת אל היער הסמוך לעירו ולשאת שם תפילותיו עבור עדת בוסטריך באין מפריע. אפילו הגויים שדר שם יראים היו להפריעו, כי חשו וידעו שהמזכיר באיש אלוקים קדוש שנוגע בו לא ינקה. פעם אחת יאח הדוכס לטייל במרכבתו ביער, מלווה צפרטיו ונושאי כלים, ומן השמים זימנו שיעבור בסמוך למקום תפילותו של רבינו, שם עמד רבינו מעטוף בטלית ותפילין ונושא ידיו לשמיים בתפילה לפני קונו. מפחד העומד בתפילה נהלו הסוסים וכמעט והפכו את העגלה על כל יושביה. אז הבחין הדוכס כי כל זאת בא לו בשל היהודי העומד כאן בתפילה וחמתו צערה בו. במאות הדוכס התנפלו החיילים על רבינו והיכוהו בשוטיהם מכות איומות עד זוב דם, אולם רבינו לא נע ולא זע, רק המשיך בתפילותו. או אז נהלו המכים וזוכרו בסיפורים המהלכים גם בין הגויים על הגליה המתפלל ביער ועל עונשו של הנוגע בו לרעה. ואכן, מיד כשחזר הדוכס לארמונו נשתתק כל גופו וגם לשונו נאלמה דום ויהי לאילם. שם רופא כמוזן לא העלה ארוכה למכתו של הדוכס. החליטו אנשי הדוכס דעתם ללכת אל היער לבקש מחילה מהגליה המוכה. בזואם מלאוהו מהבוסס בדמו בשל מכותיהם האכזריות, אולם הם נשארוהו אל בית הדוכס, הבהילו אליו רופאים מומחים ואלו טיפלו במכותיו. למרות זאת, ואף שהתחננו לפניו על חיי הדוכס, לא אבה רבינו למחול לשונא ישראל זה, עד שלבסוף נענה ואמר: אם ישבע לי הדוכס במלכו ובאלוקיו כי יחלל מהיום לעשות את נתיניו היהודים ולא יפול עליהם פחדו לעולם, ובאורו מקום ביער שם היכוני קלגסיו, יבנה בית כנסת ומעון גדול עבורי, אזי אחל לו, ואם לא יעשה כדברי, תהיה קללת אלוקים רובצת עליו לעולם. שמע הדוכס את הדברים וסימן לאגסיו שיקבל עליו כל דבר ומלבד שיבריא. ואכן כעבור מספר שבועות קם ממיטת חוליו וגם החל בבניית בית הכנסת כאשר ליוה הגליה. אולם רבינו ביקש עוד, יעקור הדוכס את עצי היער ויבנה שם עיר. עיר לאחיו היהודים. בשנת תנ"א נתיישבה העיר החדשה סמוך לבוסטריך בשושנים יהודים ויקרא הדוכס שמה "ליברדיטש", על שם ר' ליבר הגדול אמנם לא אבה הגליה להזכיר שמו על העיר והשמיט ממנה אותיות "לי" באומרו "לא לוי רק לה" הארץ ומלוואה" ומאז שמה על היום הזה "ברדיטש". לעת זיקנותו בשנת תקל"א והוא בן מאה וארבע שנה, התפשט בעול דבר כזב מנסא והמגיפה הפילה חללים רבים. קרא ר' ליבר לביתו ארבעה אנשים מן החברא קדישא ובפניהם אמר: "הנני מקבל עלי להיות כפרה על כלל ישראל אני אמות בדבר, ומבטיח אני לכם כי העוסקים בקבורתי לא ידבקו במגיפה. ובמותי תישקט הארץ. ואכן חלה בדבר, ובמותו חללה מיד המגיפה. הנה כי כן, במותו כמו בחייו, הגן והגיל את אחיו מכל צרה. (וי"א שנסתלק רבינו כ"ח תשרי) זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל. אמן.

סיפר בספר ז"ט וז"ל:

סיפר הרה"ק מהר"י מנשחזי זי"ע שהיה בבארדיטשוב איש הגון ושמו ר' ליבר ז"ל פ"א בלילה בחורף אחר היריד בא איש אחד לביתו בראותו שעוד נר מאיר בביתו, וקיבלו ר' ליבר כדרך הכנסות אורחים והציע לו בעצמו מטה לשכוב עליה. אמר לו האורח: למה זה מעלתו בעצמו מטריח א"ע להציע לי ? והשיבו ר' ליבר: כסבור אתה שאני מציע לך, אני הנני מציע לי עכ"ל וכוונתו היתה שמציע והכין עצמו לעוה"ב.

רבינו הגה"ק רבי יצחק אייזיק וואלדמאן חבר בעל בית יצחק אב"ד סובאלק זי"ע נולד בעיר הורודנה בשנת תקמ"ט לאביו הגה"ק ר' יעקב חבר זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת חניקא ע"ה בת הגה"ק ר' יצחק מאמדור זי"ע

שער יוסף זי"ע, והגה"ק ר' משה מוויילנא זי"ע והגה"ק ר' אהרן מוויילנא זי"ע. כותב בנו הגה"ק ר' יוסף זי"ע בהספדו אביו רבינו זי"ע: אוי נא לה תאמר עדת ישראל בסובאלק כי אבדה כלי חמדתה אבדה חזרת חבל על לאבדיו ולא משתכחין מי מואל לנו תמורתו כי תמורה אחרת ממקום אחר הגמלא כזה איש אשר מנעוריו ועד זקנה עבד עבודה תמה, ויאמס בכל מחמדי חבל כלא חשיבין לו להיות, אך עסוק בתורה ובעבודה כל הימים, כמוני כמוס ידענו גם שמענו הלא הוגד מראש תוקף התמדתו והשקדתו הנפלאה גם מימי עלומיו אשר היה עד להפליא וכ"ו אם כן איפוא מי מאתנו היודעים את אאמ"ו הרב ז"ל מימי עלומיו, כמה יגיעות יגע וכמה שקד על מזוזת פתחי התורה עד שהיה פלא בעיני כל רואיו, ולא זו מחצבה ולשקוד על לחותיה בחפץ נמרץ כל ימי היותו על אדמתו. הלא עיניכם ראו כל לא נחשב אלכו כל מחדה להטרידו ולהסיר מלבו אהבת התורה ושקידתו זה למעט רגע, ועינו לא שבעה מלקבוץ הון ואושר בתלמיד תורה ועבדה, הוא הגבר הקים עולה של תורה כמארתה, גם זליה לא שכב לבו מעת ידעתיו, ולפי המסופר גם מימי הנעורים עד יום העלותו לא עבד יום א' או לילה א' בלא תורה במיעוט שנה ובמיעוט חנונו.

רבינו היה גאון ומקובל מנורה הטהורה פוסק בליטא מתמיד וסקדן עמוס, עניו ואהוב חסד והלגיע לכת עם ה', לא גבה לבו ולא רמו עיניו לגדולות ונפלאות.

ה' זריז וזהיר וחרד לדבר ה' עד שהיה לפלא בעני כל רואיו. וימאס בכל מחמדי חבל אך עסק בתורה ועבדה כל הימים. תוקף התמדתו הנפלאה מימי עלומיו היה להפליא.

לא שח שיחת חולין מעורו וכל הליכותיו בקודש ממקור טהור,

למד מפי הגה"ק ר' מנחם מענדל אשכנזי משקלאוו זי"ע מגדולי תלמידי הגר"א זי"ע.

יש לציין מה שכתב בספר נפש נקי: ומפליא הדבר כי גם בתורת הנסתר שקד אותם ימים "עודנו נער כבן ארביסר בחר בו הגה"ק משקלוב זי"ע ולמד עמו דברים הנאמרים בהשאי כל דבר גדול, מעשה בראשית וסתי מרכבה ורזין דאורייתא, ומסר בידו ממנוי כחבי רבינו הגר"א זי"ע אשר אין ספק שהרב מהרמ"מ המפורסם ברוב דקדוהו וחסידותו וקדושתו המולגת לא עזב אזירת חז"ל לבלי למסור דברים אלו, כי אם לבחור מעם חכם ומבין מדעתו ויראת ה' אוצרו, ובפרט כתבי רבו הקדוש הגר"א שידוע שהיו חביבין עליו מכל חללי עלמא.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

חיבור ספרים יקרים בנגלה ספר בית יצחק, בית נאמן, בנין עולם, סדר זמנים, ועוד וספרים יקרים בתורות הנסתר ספר פתחי שערים, ברית יצחק, בית עולמים, מגן ולינה, גנזי מרומים, אפיקי ים. וספרי דרושים ה"ה יד מנצרים ויד חזקע על הגדה של פסח, שיח יצחק, אור תורה, ועוד. היה רועה נאמן ב"ק פארלאווא בגיל כ"ט ואחר כן בק"ק ראזינא, וואלקאוויסק, טיקטין, ואחרית ימיו כשלב שנים ומחנה ב"ק"ק סוואלסק, ששם העמיד ויסד תלמיד תורה. נסתלק לגנזי מרומים ביום ה' ערב ראש חודש כסליו כ"ט מרחשון בשנת תרי"ג, ומנו"כ בעיר סובאלק. כתב רבינו בלוואתו בערב ראש השנה תרי"ב: שלא להזכיר ח"ו לאחר מותו בהספד שם גאון או גדול, וכ"ש שלא להזכיר שם לדיק או חסיד, וגם שלא לכתוב על מצבתו. נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' יוסף חבר בעל

רבינו הרה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימנוב בעל בארות מים זי"ע הנקרא ר' הערשלע מרימנוב או ר' הערש משרת. נולד בעיר דאמבראווא גאליציא בשנת תקל"ח לאביו הרה"ק ר' יהודה לייב הכהן זי"ע ולאמו הצדיקת מרת שפרינצא ע"ה

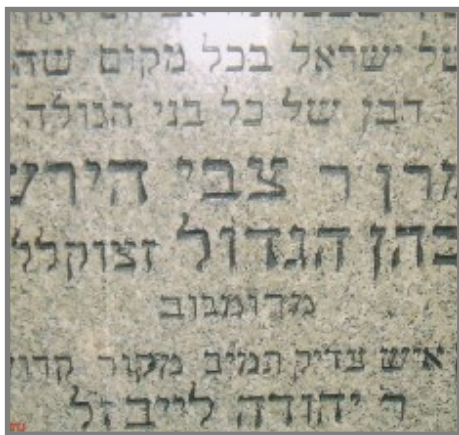
טייטלבוים ראש שושלת סיגעט בעל ייטב לב זי"ע הרה"ק ר' זאב וואלף פרענקל מרישא בעל משיב כהלכה זי"ע הרה"ק ר' יעקב דיבנקער זי"ע הרה"ק ר' משה דוד אשכנזי מטאלטשווא זי"ע הרה"ק ר' נחמיה יחיאל מצעחיווע זי"ע הרה"ק ר' מרדכי דוד מדאמבראווא זי"ע ועוד ועוד כמה גו"ל באו כלל קורתו לראות עבודתו שהי' בקול חוצב להבות אש שכל פעם אחר תפלתו היו נשקרו מים מעל גופו הטהור, והי' אריך להחליף את בגדיו.

ונכון לכיין כי השלושה עיירות ז'מינאראד, ר'ימנוב, ד'יקלא, היו רגילים צפי החסידים לקרות המקום בר"ת נחל זר"ד, מכיון שבמקום היו הרים וגבעות, סופות וסערות ורוחות חזקות מנשבות שם תמיד. וסיפר הרה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע שאכל רבינו אף שהיו רוח וסערה גדול לא נכבו הגרות בזכות כוחו וזכותו הגדול. (גנזי כתבים)

נהג נשיאותו ברמה יותר משלושים שנה, בראשית שנת תר"ז בהיותו כבן שבעים שנים נפל למשכב, ומצב בריאותו התדרדר מיום ליום ובחצי הלילה ל' מרחשון אור ליום א' דר"ח כסלו בשנת תר"ז עלתה נשמתו הטהורה בסערה לגנזי מרומים ומנו"כ בעיר רימנוב.

נשאר אחריו בנו וממלא מקומו הרה"ק ר' יוסף הכהן מרימנוב זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה איש אלקים מופת הדור חסיד שכנהונה רבן של כל בני הגולה, אוהב ישראל אמתיו ושל כל בן, והי' ניסה אתו בצרות רבות שארבעה עשר בניס וזנות מתו לו, והוא קיבל כל היסורין מאהבה וחובה, כל לדיקי דורו ידעו לאיש אלקים קדוש.

נתייחס בצעירותו כבן עשר שנה מאב ואם, ונלקח לבית דודו בעיר טארנא, ונתנו לחייט אחד שילמוד אומנות זו, ואף שהיה אלל החייט יראת ה' חפץ עליו כל היום, והתפלל בצוונה עצומה והנהיג עצמו בטהרות, ובלילה בהסתר קם ממתו וקרא תהלים, והעריך חרות בצכי ובדמעות.

בעודו נער כבן חמשה עשר שנה ביקר בעיר טארנא הרה"ק ר' משה מפשעווארסק זי"ע, וכראות רבינו מקרוב את עבודת הלדיק, עלה בלבו שלא יכלה זמנו רק בעבודת ה' יתברך ולעזוב את אומנתו, ואם לדרך פעמיו אל לדיקי הדור, והלך לעיר פריסטיק לבית המדרש של הרה"ק ר' מנחם מענדל ראש שושלת רימנוב זי"ע שהיה אז מקום מושבו, ואם התחיל ללמוד יומם ולילה ועבד ה' בכל כחו, ובהיותו בר שמונה עשר שנה היה כבר גדול ומופלג בתורה, ובמשך הזמן עלתה בידו לשאת בקדוש פנימה ולהיות משמשו של רבו הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע.

רבו הק' חיבבו מאד כי ראה ברוב קדוש שמשמשו ר' הערשלע לגדולות נוכח, ונעשה זקן ביתו אדון לכל אשר לו.

רבינו התפלל בהתלהבות נוראה מאד אין כמוהו, ונעשה קדוש עליון.

רבו הקדוש אמר: כשם שאמרנו על האריה"ק ז"ל שכל מדרגותיו לא זכה אלל מתוך שמחה כך תלמידיו ר' הערש משרת זכה לכל מדרגותיו מתוך שמחה. וכשם שהאריה"ק ז"ל אמר: שלא בא לעולם אלל בשביל תלמידו הקדוש רבי חיים וויטאל זי"ע כן אני לא באתי לעולם אלל בשביל תלמידי המשמש הערש עכ"ל.

ביום י"ט אייר ל"ד בעומר בשנת תקע"ה נסתלק רבו הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע, נסע רבינו להסחופף בלינו של הרה"ק ר' נפתלי לדי הורוויץ בעל זרע קדוש ראש שושלת ראפשיץ זי"ע. שנים עשר שנים ישב רבינו שם על התורה ועבודה יומם ולילה עד שנסתלק רבו השנו הרה"ק מראפשיץ זי"ע ביום י"א אייר כ"ו בעומר שנת תקפ"ו, ואז נסע רבינו לביתו לעיר רימאנוב וכבר היה אז מפורסם לקדוש ישראל ונהרו אליו רבים, ומילא מקום כסא רבו הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע, ופעל ישועות רבות והראה גדולות ונפלאות, כמה וכמה גאוני ולדיקי דורו נסעו אליו לבקרו ומהם הרה"ק ר' חיים הלבערשט ראש שושלת לאנז בעל דברי חיים זי"ע, ובנו הרה"ק ר' יחזקאל שרגא ראש שושלת שינאווא בעל דברי יחזקאל זי"ע הרה"ק ר' אליעזר הורוויץ ראש שושלת דזיקוב זי"ע ובנו הרה"ק ר' מאיר בעל אמרי נועם מדזיקוב זי"ע הרה"ק ר' חיים מאיר יחיאל ממגלאינאל זי"ע הרה"ק ר' שמעון מיערסלאב זי"ע הרה"ק ר' נפתלי וויטבלום מליזענסק זי"ע הרה"ק ר' יקותיאל יהודה

טעם דנקראו הציצית גדילים !!

לפי שצריך העולם לעשות ציצית אף לקטן טרם יחנכו אותו לשאר מצות, והנה כל מה שיגדל הילד תגדל המצוה עמו כי בכל פעם ירגיש יותר ויותר טעם ומתיקות המצוה, לכך נקרא גדילים לשון גידול (בשם רבינו זי"ע בטעמי המנהגים)

בסעודת היום אחרון של פסח נמשך שולחנו הטהור של הרה"ק ר' אליעזר זאב מקרעטשניץ בעל רזא דעובדא זי"ע עד לעומק הלילה בזמירות שירות ותשבחות, וכן באמרותיו הנעימות בדברי תורה, ומאוד הרבה באכילת מצה בסעודה זו, וטעמו בלשונו שהרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע אכל פעם אחת בסעודה זו כ"ו מצות שלימות, באמרו נימוקו למסובים בזה"ל: רבותי היום הוא עוד מדאורייתא. (רזא דעובדא)